

496.9184

๒ ๔๗ ๗

๓ 3

การศึกษาความสามารถในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่าน
ที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติ

ปริญญานิพนธ์

ของ

อรุณศรี แสงแก้ว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กันยายน 2530

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

176841

๑๘๔ ๑๒๒ ๒๕๓๕

การศึกษาความสามารถในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่าน
ที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติ

บทคัดย่อ
ของ
อรุณศรี แสงแก้ว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กันยายน 2530

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน และ เจตคติต่อการอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถาม ระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติ

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระราชราษฎร์อุปถัมภ์ เขต ห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 จำนวน 76 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง 38 คน นักเรียนในกลุ่มทดลอง ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับ ต่าง ๆ นักเรียนในกลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามปกติ ใช้เวลาในการทดลอง 18 คาบ คาบละ 50 นาที และใช้เนื้อหาเดียวกัน ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบทดสอบความสามารถในการอ่าน (ความเชื่อมั่น .838165) แบบทดสอบวัดเจตคติต่อการ อ่าน (ความเชื่อมั่น .75545) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่า t

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการอ่านของกลุ่ม ทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน สำหรับ ความสามารถในการอ่านของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ หลังการ ทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนโดยการ สอนตามปกติ หลังการทดลองมีความสามารถสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

A STUDY OF MATHAYOM SUKSA II STUDENTS' THAI READING
ABILITY AND READING ATTITUDES USING GRADED
QUESTION AND CONVENTIONAL INSTRUCTION

AN ABSTRACT

BY

ARUNSRI SANGKAEW

Presented in partial fulfillment of requirement
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
September, 1987

The purpose of this study was to compare Thai reading ability and reading attitudes using graded question and conventional instruction of Mathayom Suksa II students.

The sample were 76 Mathayom Suksa II students in Pracharard Uphatump School, Houykhwang, Bangkok during the first semester of the 1987 academic year. Thirty-eight students, randomly selected as an experiment group, was taught by using graded question instruction. Thirty-eight students in the control group was taught by conventional method. It took 18 periods each (1 period = 50 minutes) to study the same content. The randomized control group pretest - posttest design was used. At the end of the experiment, Thai reading ability and reading attitudes test were statistically analysed by using t-test.

The results indicated that Thai reading ability of Mathayom Suksa II students of the two groups were significantly different at the .05 level. The reading ability of the experimental group was higher than the control group. Reading attitudes of the two groups were not significantly different. However, the two groups showed higher reading ability than before statistically significant at .01 level.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

...๑,๕ ศิพนิต... ประธาน

...สอน ปรัชญา... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

...๑,๕ ศิพนิต... ประธาน

...สอน ปรัชญา... กรรมการ

...๑,๕ ศิพนิต... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ศาสตราจารย์ ดร.อารี สัตถทวี
รองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา ประवालพฤษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม
ที่ได้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยซาบซึ้งในพระคุณ
และขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์พิศศรี แจ่มโพธิ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำให้กำลังใจและ
ตรวจทานแก้ไขปริญญานิพนธ์ แผนการสอนและแบบฝึก ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์
จันทิมา พรหมโชติกุล ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำเกี่ยวกับแบบทดสอบ แผนการสอน
และแบบฝึก

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนประชาราษฎร์อุปถัมภ์ ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการ
ทดลอง ขอขอบคุณอาจารย์ผาณิต เพชรจำรัส หัวหน้าหมวดภาษาไทยโรงเรียนประชาราษฎร์
อุปถัมภ์ ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการทดลองอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณอาจารย์กนก ที่ คุ้มสวัสดิ์
แห่งโรงเรียนศรีอยุธยา ที่ให้ความช่วยเหลือในการหาคุณภาพเครื่องมือ ตลอดจนเพื่อนนิสิตปริญญาโท
วิชาเอกการมัธยมศึกษาการสอนภาษาไทย ที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจในการวิจัยครั้งนี้

การทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ได้รับความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกตลอดมาจาก
อาจารย์รัช ทิพย์พิทักษ์ รวมทั้งพี่ และน้องของผู้วิจัย

คุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดา มารดา และครูอาจารย์ทุกท่าน
ของผู้วิจัย

อรุณศรี แสงแก้ว

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการของการอ่านและพิจารณา	
	หนังสือ	11
	เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการตั้งคำถาม	36
	เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะ ..	41
	เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเจตคติ	47
	สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า	55
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	57
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	57
	การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ	58
	แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง	65
	การวิเคราะห์ข้อมูล ..	68
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	68

4 การวิเคราะห์ข้อมูล	72
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	72
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	
ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	73
เปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	
ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	74
ศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	
กลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง	75
ศึกษาเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มควบคุม	
ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง	76
ศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	
กลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง	77
ศึกษาเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลอง	
ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง	78
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	80
สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า	80
วิธีการศึกษาค้นคว้า	81
การวิเคราะห์ข้อมูล	82
สรุปผลการทดลอง	83
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	83
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	88
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	100

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการทดลอง	65
2	เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่าง กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	74
3	เปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่าง กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	75
4	ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มควบคุม ระหว่าง ก่อนและหลังการทดลอง	76
5	เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มควบคุมระหว่างก่อนและ หลังการทดลอง	77
6	ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง	78
7	เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลอง ระหว่างก่อน และหลังการทดลอง	79
8	แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ ความสามารถในการอ่าน	102
9	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบทดสอบวัดเจตคติต่อการอ่าน	103

ภูมิหลัง

ผู้ที่มีความรู้ทางภาษาจะสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างดี เพราะสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม ทักษะทางภาษาประกอบด้วยการฟัง พูด อ่าน และเขียน แต่ละทักษะมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน สำหรับการอ่านเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่จะเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ เป็นกุญแจไขความรู้ซึ่งมีอยู่อย่างมากมายในโลก (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ 2525 : 16)

เมื่อวิทยาการและเทคโนโลยีเจริญขึ้น สิ่งพิมพ์จึงเพิ่มปริมาณขึ้นอย่างรวดเร็ว มีทั้งที่มีคุณภาพและโทษต่อผู้อ่าน (สุมาน พลวิจิต 2517 : 59) สำนักพิมพ์บางแห่งคำนึงถึงผลประโยชน์มากกว่าความรับผิดชอบต่อสังคม จึงมีหนังสือที่มีโทษปะปนอยู่ในแผงขายหนังสือไม่น้อย ประกอบกับการควบคุมคุณภาพของหนังสือหละหลวม การเลือกอ่านหนังสือจึงเป็นสิ่งจำเป็น (สุจิต เพียรชอบ และสาธิตใจ อินทร์มรรย 2526 : 112) การเลือกอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่ซับซ้อน หากบุคคลมีการเลือกที่ดีจะช่วยประหยัดได้ทั้งเวลา พลังสมอง และทรัพยากร รวมทั้งให้ได้ประโยชน์ตรงกับความต้องการ (ถนนวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล 2527 : 9 - 15) การอ่านสิ่งที่ดีนอกจากจะเป็นประโยชน์สำหรับตนเองแล้วยังมีประโยชน์สำหรับการทำงาน การสมาคม และการแนะนำสั่งสอนผู้อื่น การที่บุคคลจะรู้จักเลือกอ่านและพิจารณาหนังสือต้องมีประสบการณ์การอ่าน รู้จักหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อจะประเมินได้ว่าหนังสือชนิดใดควรอ่านหรือไม่ เพียงใด การอ่านและพิจารณาหนังสือนี้ควรฝึกฝนมาตั้งแต่เด็ก "การอ่านมิใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดแต่ละจะต้องฝึกฝนกันเป็นเวลานาน หากไม่ได้เริ่มต้นอ่านหนังสือตั้งแต่อายุน้อยเสียแล้ว เราหวังได้ยากเหลือเกินว่า เขาจะเห็นความสำคัญของการอ่านในภายหลัง" (Mc.Colvin. 1966 : 14)

เนื่องจากนักเรียนต้องใช้ทักษะการอ่านประมาณร้อยละ 90 ไม่ว่าจะเรียนอยู่ในระดับใด (ข่าวสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 2528 : บทบรรณาธิการ) การมีทักษะการอ่านจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมาก เพราะนักเรียนที่มีทักษะการอ่านดีย่อมได้รับประโยชน์จากการอ่านอย่างเต็มที่ แต่การสอนอ่านในปัจจุบันยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร นักเรียนประสบปัญหาในการอ่านมาก ถึงการสรุปผลการสัมมนาของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ที่ว่านักเรียนยังไม่รักการอ่าน ไม่รู้จักเลือกหนังสือที่มีประโยชน์ อ่านไม่เป็น จับใจความไม่ได้ รวมทั้งขาดวิจาร์ณญาณในการอ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ 2529 : 20 - 21) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งมีประสบการณ์ในการอ่านมาพอสมควร น่าจะอ่านหนังสือได้ดียิ่งประสบปัญหาการอ่าน อ่านแล้วจับใจความสำคัญไม่ได้ เนื่องจากมีทักษะการอ่านไม่เพียงพอ (บันลือ พุฒกะวัน 2529 : 7) ประกอบกับนักเรียนระดับนี้ควรได้รับการปลูกฝังการอ่านเพราะสิ่งที่ได้รับการปลูกฝังจะเป็นรากฐานในการศึกษาระดับสูง ฉะนั้นการที่ได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะการอ่าน รู้จักเลือกพิจารณาหนังสือที่จะนำมาอ่าน จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง guru เป็นบุคคลสำคัญที่จะกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักวิธีอ่าน มีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน (สมลักษณ์ สุธอม 2521 : 109 - 110)

หลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการอ่านไว้ว่า ให้นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงได้ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง แสวงหาความรู้ความบันเทิงจากการอ่าน สามารถตัดสินใจว่าหนังสือเล่มใดดีหรือไม่คืออย่างไร ผู้เขียนส่งสารอะไรมายังผู้อ่านบ้าง รวมทั้งให้รู้จักใช้ห้องสมุด นอกจากนี้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสนใจของตนอีก 2 รายวิชา คือ ภาษาไทย 221 การอ่านและพิจารณาหนังสือ ภาษาไทย 322 การอ่านงานประพันธ์เฉพาะเรื่อง ซึ่งเป็นการส่งเสริมทักษะการอ่าน นอกเหนือจากการสอนทักษะสัมพันธ์ในวิชาบังคับที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการสื่อสารและในพื้นฐานสำหรับการเรียนในระดับสูง สำหรับรายวิชาเลือก ภาษาไทย 221 การอ่านและพิจารณาหนังสือ เป็นรายวิชาที่เสริมให้นักเรียนรู้จักเลือกอ่านหนังสือเสริมจินตนาการและความคิดเชิง

วิจารณ์ ซึ่งจะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตอันเป็นประโยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติ แต่รายวิชานี้เปิดสอนบางโรงเรียน ความสนใจในการพัฒนาวิธีสอน และสื่อการสอนสำหรับรายวิชานี้จึงมีน้อย เพื่อสนองความต้องการของหลักสูตรที่จะพัฒนาทักษะการอ่านให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยในรายวิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือ รายวิชานี้เป็นรายวิชาที่ส่งเสริมทักษะการอ่านโดยตรง เพื่อให้นักเรียนอ่านหนังสืออย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการวิจารณ์เบื้องต้นเป็นแนวทางการอ่านทั้งกล่าวต้องอาศัยเวลาในการพัฒนา หากนักเรียนรู้หลักเกณฑ์และมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแล้วจะทำให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านในโอกาสต่อไป ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านย่อมเป็นผู้ที่มีความรู้กว้างขวางและมีโอกาสที่จะรับการถ่ายทอดแนวความคิด เจตคติ และค่านิยมที่มีคุณค่ามากกว่าผู้ที่ไม่รักการอ่าน

สำหรับการเรียนการสอนในปัจจุบันไม่อาจปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือได้ เพราะครูไม่ได้สร้างความสนใจต่อการอ่านก่อนที่จะเริ่มสอนอ่าน ขาดกิจกรรมที่จะชี้แนวทางในการอ่านให้มีประสิทธิภาพ นักเรียนไม่ได้รับการกระตุ้นให้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจ นักเรียนไม่มีความภูมิใจในประสบการณ์ที่เป็นความสำเร็จ ไม่มีโอกาสเรียนรู้ไปทีละขั้นตามความสามารถและความสนใจของตนเองเพราะขาดแบบฝึกที่ส่งเสริมประสบการณ์ในการอ่าน (สุเทพ อ่อนใส 2520 : 40) นักเรียนจึงเกิดความเบื่อหน่ายต่อการอ่าน ผู้วิจัยได้หาแนวทางที่จะส่งเสริมความสามารถและเจตคติที่ดีต่อการอ่าน โดยนำแบบฝึกที่เหมาะสมมากระตุ้นให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอ่านด้วยความสมัครใจ หนังสือแบบเรียนเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดสภาพการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การเตรียมบทเรียน การเลือกแบบฝึกหัดประกอบนอกเหนือจากในบทเรียนจะทำให้การสอนประสบผลดียิ่งขึ้น (Dacanay and Bowen. 1967 : Preface) จากงานวิจัยของภาณี อัทธโสภณ สุปรียา มาลากาญจน์ และเชาวนี เกิดเพื่องค์ แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าหลังจากการสอนอ่านโดยใช้แบบฝึกแล้ว นักเรียนมีความสามารถในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบฝึกช่วยเสริมทักษะการอ่านให้ดีขึ้น

แบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้เป็นแบบฝึกที่เสริมทักษะความสามารถในการอ่านด้านความเข้าใจและวิจารณ์ โดยผู้ที่มีความสามารถในการอ่านถึงระดับนี้จะสามารถสรุปความที่อ่านได้ เข้าใจความสัมพันธ์ที่แสดงถึงการเปรียบเทียบ การขัดแย้ง การลำดับเหตุการณ์ รู้แนวเขียน และแนวคิดของผู้เขียน ตลอดจนสามารถแยกแยะความคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริง สามารถประเมินสิ่งที่อ่านได้โดยผู้วิจัยจะสร้างแบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ซึ่งอาศัยแนวคิดจากนักจิตวิทยาที่เสนอแนะกลวิธีต่าง ๆ ในการเรียนการสอน เช่น การตั้งจุดประสงค์ กำหนดแนวทางให้ผู้เรียนรู้ก่อนการเรียนรู้จากเหตุที่ว่าการกระทำอะไรก็ตามจะได้อะไรขึ้น ถ้าใครกระทำอย่างมีแรงจูงใจ มีเป้าหมาย หรือรู้แนวทาง การสอนอ่านก็เช่นกัน หากใช้คำถาม ประกอบข้อความที่อ่าน (Study-guide question) โดยวางไว้ในตำแหน่งต่าง ๆ ของข้อความ จะเป็นการช่วยยกระดับความคิดของนักเรียน (Dunkin and Buddle. 1974 : 231-295) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ว่า การใช้คำถามระดับสูงช่วยพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (Adams. 1975 : 5978-A) นักเรียนจะเข้าใจสิ่งที่อ่านและเพิ่มการเรียนรู้ได้โดยการให้ตอบคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน อาจจะทำให้ตอบปากเปล่าหรือเขียนก็ได้ (Finocchiaro. 1969 : 151 - 152)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสร้างแบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ โดยใช้คำถามทั้งระดับต่ำและระดับสูงวางไว้ในตำแหน่งต่าง ๆ ของข้อความที่นำมาให้นักเรียนอ่าน ซึ่งจัดให้สอดคล้องกับบทเรียนและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม อันจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอนให้แก่ครู และเพิ่มทักษะการอ่านให้แก่ นักเรียน แบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้นักเรียนจะได้ฝึกฝนทักษะการอ่าน การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ ควบคู่กับการกระตุ้นจากคำถาม สิ่งเหล่านี้จะทำให้ นักเรียนมีทักษะการอ่านสูงขึ้นเป็นเครื่องมือให้รู้จักเลือกอ่าน และพิจารณาหนังสือได้ถูกต้อง ก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือตลอดจนมีนิสัยรักการอ่านในที่สุด

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติ
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามปกติระหว่างก่อนและหลังการทดลอง
4. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามปกติระหว่างก่อนและหลังการทดลอง
5. เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง
6. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นการเสนอแนวทางในการสอนที่จะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านและพิจารณาหนังสือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นการเสริมสร้างแนวความคิดให้แกครูในการสร้างแบบฝึกการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและพิจารณาหนังสือ
3. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการศึกษาเจตคติต่อการอ่านหนังสือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 โรงเรียนพระราชราษฎร์อุปถัมภ์ กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่เลือกวิชา การอ่านและพิจารณาหนังสือ (ท 221)
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 โรงเรียนพระราชราษฎร์อุปถัมภ์ จำนวน 76 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 38 คน กลุ่มควบคุม 38 คน
3. เนื้อหาวิชาของแบบฝึกเนื้อเรื่องที่จะนำมาใช้สร้างแบบฝึกคัดมาจากวารสาร นิตยสาร เอกสาร และหนังสือต่าง ๆ แล้วนำเรื่องเหล่านั้นมาพิจารณาคัดเลือกโดยอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท และครูผู้สอนวิชา การอ่านและพิจารณาหนังสือ (ท 221) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 คน คัดเลือกเนื้อเรื่องโดยพิจารณาให้สอดคล้องกับเนื้อหาในแบบเรียนวิชา การอ่านและพิจารณาหนังสือ
4. เวลาที่ใช้ในการทดลอง ใช้เวลาสอนวิชา การอ่านและพิจารณาหนังสือ จำนวน 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที รวมเป็น 18 คาบ
5. ตัวแปรที่จะศึกษา
 - 5.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอน 2 แบบคือ
 - 5.1.1 การสอนโดยใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ
 - 5.1.2 การสอนอ่านตามปกติ
 - 5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 5.2.1 ความสามารถในการอ่านวิชา การอ่านและพิจารณาหนังสือ
 - 5.2.2 เจตคติต่อการอ่านหนังสือ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คำถามหมายถึง ข้อความที่เป็นรูปประโยคปัญหาที่ใช้กระตุ้นให้นักเรียนหาคำตอบ โดยใช้คำถามระดับต่าง ๆ ตามหลักการตั้งคำถามของ ชวาล แพร์ตกุล (ชวาล แพร์ตกุล 2520 : 6) ซึ่งมีคำถาม 6 ระดับ ดังนี้

- 1.1 ความรู้ – ความจำ
 - 1.1.1 ความรู้ในเนื้อเรื่อง
 - 1.1.2 ความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินการ
 - 1.1.3 ความรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอด
- 1.2 ความเข้าใจ
 - 1.2.1 การแปลความ
 - 1.2.2 การตีความ
 - 1.2.3 การขยายความ
- 1.3 การนำไปใช้
- 1.4 การวิเคราะห์
 - 1.4.1 วิเคราะห์ความสำคัญ
 - 1.4.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์
 - 1.4.3 วิเคราะห์หลักการ
- 1.5 การสังเคราะห์
 - 1.5.1 สังเคราะห์ข้อความ
 - 1.5.2 สังเคราะห์แผนงาน
 - 1.5.3 สังเคราะห์ความสัมพันธ์
- 1.6 การประเมินค่า
 - 1.6.1 ประเมินค่าโดยอาศัยเกณฑ์ภายใน
 - 1.6.2 ประเมินค่าโดยอาศัยเกณฑ์ภายนอก

2. แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ หมายถึงเอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้ นักเรียนฝึกทักษะความสามารถในการอ่านโดยใช้คำถามระดับความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า รวมกันมากกว่าร้อยละ 75 ของคำถามทั้งหมด เนื้อหาที่ใช้ในแบบฝึกคัดเลือกรวบรวมจากวารสาร นิตยสาร เอกสารและหนังสือประกอบการเรียน โดยผ่านการพิจารณาความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญทางภาษาไทย ในแต่ละแบบฝึกมีลักษณะ ดังนี้

2.1 ชื่อเรื่องแบบฝึกอ่าน

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

2.2.1 จุดประสงค์ทั่วไป

2.2.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.3 คำชี้แจงเกี่ยวกับองค์ประกอบของแบบฝึก

2.4 เนื้อหาและคำถามระดับต่าง ๆ ที่นักเรียนต้องฝึก

2.5 เอกสารสรุปเนื้อหา

3. การสอนโดยใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ หมายถึงการสอนที่ใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า รวมกันมากกว่าร้อยละ 75 ของคำถามทั้งหมด ประกอบการสอนวิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือ (ท 221) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีลำดับขั้นตอนการสอนดังนี้

3.1 ชื่อนำเข้าสู่บทเรียนและแจ้งจุดประสงค์

ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยการสนทนาหรือใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมทั้งแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

3.2 ชื่นชมในการสอน

ครูแจกแบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมใบแบบฝึก ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบฝึก

3.3 ขั้นสรุป

ครูแจกเอกสารสรุปเนื้อหา

3.4 ขั้นประเมินผล

ครูประเมินผลจากการสังเกต และตรวจแบบฝึกที่ให้นักเรียนทำ

4. การสอนอ่านตามปกติ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูปฏิบัติอยู่เป็นประจำ โดยกำหนดตามแผนการสอนของกลุ่ม ส.4/2 ซึ่งเป็นกลุ่มวิชาการที่โรงเรียนในกลุ่มตัวอยู่แจ้งักอยู่ สอนในหลักสูตรและเนื้อหาวิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือ (ท 221) ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 โดยใช้อุปกรณ์การสอนและวิธีสอนหลากหลายรูปแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหาและจุดประสงค์ของหลักสูตร อาจจะใช้การบรรยาย อธิบาย อภิปราย ชักถาม หรือกิจกรรมอื่น ๆ ตามความเหมาะสมโดยมีลำดับขั้นการสอน ดังนี้

4.1 สร้างความสนใจโดยใช้กิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบยกเว้นการใช้แบบฝึก

4.2 แจ้งจุดประสงค์ บอกทักษะที่จะฝึกในคาบนั้นและบอกจุดประสงค์

เชิงพฤติกรรม

4.3 กระตุ้นให้นักเรียนระลึกถึงประสบการณ์เดิม เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนในคาบนั้น ๆ

4.4 สอนเนื้อหา เป็นการเริ่มกิจกรรมในการฝึกทักษะการอ่านโดยใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบกิจกรรมการสอน

4.5 ใ้แนวการเรียนรู้ เป็นการบอกแนวการเรียนรู้ให้นักเรียนสามารถฝึกทักษะการอ่านด้วยตนเอง และทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน

4.6 ฝึกความชำนาญ

4.7 ให้ข้อมูลย้อนกลับ

4.8 ประเมินผลการปฏิบัติ

5. ความสามารถในการอ่าน หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่ใช้ความรู้และความสามารถในการแปลความ เข้าใจความ จับใจความสำคัญ ลำดับเหตุการณ์ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และนำไปทดลองหาคุณภาพแล้ว

6. เจตคติต่อการอ่านหนังสือ หมายถึง ท่าที ความคิดเห็น ความรู้สึก ของนักเรียน เกี่ยวกับคุณประโยชน์ ความสำคัญและลักษณะนิสัยที่มีต่อการอ่านหนังสือ ทั้งเจตคติที่ดีและไม่ดี ซึ่งวัดได้จากคะแนนที่นักเรียนตอบแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการอ่านหนังสือ แบบสอบถาม ดังกล่าวผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองและหาคุณภาพมาแล้ว โดยใช้เกณฑ์การวัดเจตคติของ Renris Likert

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแยกตามลำดับหัวข้อได้ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการของการอ่านและพิจารณาหนังสือ
2. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการตั้งคำถาม
3. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับแบบฝึก
4. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเจตคติ

1. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการของการอ่านและพิจารณาหนังสือ

การอ่านเป็นการแสวงหาความรู้ และเพิ่มพูนสติปัญญาของบุคคล การอ่านมิได้หมายถึงการแปลสัญลักษณ์ที่เห็นด้วยตามาเป็นเสียงหรือคำพูดเท่านั้น การอ่านยังให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและมีวิจารณญาณในการอ่าน ทักษะเหล่านี้ นอกจากจะเกิดประโยชน์โดยตรงต่อผู้อ่านแล้วยังสามารถนำความรู้ ความคิดที่ได้จากการอ่านไปพัฒนาสังคมได้อีกด้วย การอ่านในชีวิตประจำวันมีจุดมุ่งหมายต่างกัน ดังมิลเลอร์ (Miller. 1973 : 15) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ 6 ประการคือ

1. อ่านเพื่อความเข้าใจอย่างคร่าว ๆ
2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
3. อ่านเพื่อสำรวจรายละเอียดและจับใจความสำคัญทั่วไป
4. อ่านเพื่อความเข้าใจอย่างถ่องแท้
5. อ่านเพื่อใช้วิจารณญาณติดตามข้อความที่อ่าน
6. อ่านเพื่อวิเคราะห์ข้อความหรือแนวความคิดในเรื่องที่อ่าน

ส่วนแฮริส (Harris. 1967 : 12) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ 3 ประการ

คือ

1. อ่านเพื่อพัฒนาสมรรถภาพในการอ่าน
2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
3. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน

อัมพร สุขเกษม (อัมพร สุขเกษม 2520 : 5 - 6) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ใกล้เคียงกับแฮริส คือ

1. เพื่อความบันเทิงหรือพักผ่อน
2. อ่านเพื่อหาความรู้ ผู้อ่านต้องมีพื้นฐานในการอ่านพอสมควรและต้องจับใจความสำคัญของเรื่อง มีการบันทึกไว้และอาจต้องอาศัยการทองควย
3. อ่านเพื่อเสริมสร้างความคิด ผู้อ่านต้องมีความรู้ในเรื่องที่อ่านเป็นอย่างดี ตั้งปัญหาถามตัวเองอยู่เสมอในขณะที่อ่าน แล้วตอบปัญหาให้ตัวเองซึ่งเป็นการช่วยเสริมสร้างความคิดได้อย่างดี

จากจุดมุ่งหมายของการอ่านที่กล่าวมา สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการอ่านหนังสืออ่านเพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด และความเพลิดเพลิน ซึ่งทั้งสามประการนี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความเข้าใจในการอ่าน สำหรับการอ่านและพิจารณาหนังสือนั้นต้องอาศัยทั้งความเข้าใจและวิจารณ์ในการอ่าน จึงจะสามารถรับสารจากผู้เขียนได้ถูกต้อง

ความเข้าใจในการอ่าน

ชวาล แพร์ติกุล (ชวาล แพร์ติกุล 2520 : 134) ได้ให้ความหมายของความเข้าใจว่า เป็นความสามารถในการผสมแล้วขยายความรู้ความจำให้ได้ไกลออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล ซึ่งต้องมีคุณสมบัติหลายประการดังนี้

1. รู้ความหมาย และรายละเอียดย่อย ๆ ของเรื่องนั้นมาก่อนแล้ว
2. รู้ความเกี่ยวของความสัมพันธ์ระหว่างชิ้นและความย่อย ๆ เหล่านั้น

3. สามารถอธิบายสิ่งเหล่านั้นในทักวภาษาของตนเอง
4. เมื่อพบสิ่งอันใดที่มีสภาพน่าองเดียวกับที่ไทยเรียนรูมาแล้วก็สามารถตอบและอธิบายได้

ความเข้าใจสามารถแสดงออกได้ดังนี้

1. การแปลความ (Translation) คือสามารถแปลความหมายของสิ่งต่าง ๆ ได้โดยแปลลักษณะและเนื้อหาของเรื่องราวซึ่งเป็นความหมายที่ถูกต้องและใช้ได้สำหรับเรื่องราวนั้น ๆ โดยเฉพาะ

2. การตีความ (Interpretation) คือความสามารถจับความสัมพันธ์ระหว่างชิ้นส่วนย่อย ๆ ของเรื่องนั้น จนสามารถนำมากล่าวแบบนัยหนึ่งได้

3. การขยายความ (Extrapolation) คือความสามารถขยายความหมายตามนัยของเรื่องนั้นให้กว้างขวางไกลไปจากสภาพข้อเท็จจริงเดิมได้

เบอร์มัสเตอร์ (Burmester. 1974 : 147 - 148) ใ้ค่นำ Bloom's Taxonomy มาดัดแปลงและแบ่งความเข้าใจในการอ่านเป็น 7 ระดับ คือ

1. ระดับความจำ ผู้อ่านต้องสามารถจำสิ่งที่ผู้เขียนบอกไว้ เช่น รายชื่อบุคคล คำจำกัดความ ข้อเท็จจริง ลำดับเหตุการณ์และรายละเอียดในเรื่องที่อ่าน
2. ระดับการแปลความหมาย ผู้อ่านต้องสามารถแปลข้อความหรือเรื่องราวที่อ่านเป็นเรื่องใหม่ เช่น การแปลเป็นภาษาอื่น ๆ หรือแปลเป็นแผนที่ แผนภูมิ การถอดความ เป็นต้น
3. ระดับการตีความ ผู้อ่านต้องสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้ระบุไว้ เช่น สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ จับใจความสำคัญของเรื่องได้ มองเห็นภาพพจน์จากเรื่องที่อ่านได้ เป็นต้น
4. ระดับประยุกต์ใช้ เป็นความสามารถที่ผู้อ่านเข้าใจหลักการและนำไปประยุกต์ใช้ให้สำเร็จ
5. ระดับวิเคราะห์ ผู้อ่านต้องสามารถแยกแยะส่วนประกอบย่อย ๆ ที่ประกอบกันเข้าเป็นส่วนใหญ่ได้ เช่น แยกแยะบทประพันธ์ ตรวจสอบการให้เหตุผลผิด ๆ และลงความเห็นในสิ่งที่อ่านได้

6. ระดับการสังเคราะห์ ผู้อ่านต้องสามารถนำความคิดจากที่ต่าง ๆ มารวบรวม เรียบเรียงเข้าด้วยกันใหม่ได้

7. ระดับการประเมินผล ผู้อ่านต้องสามารถวางกฎเกณฑ์และตัดสินความคิดโดยใช้มาตรฐานที่วางไว้ได้

ความเข้าใจในการอ่านเป็นสิ่งที่ต้องฝึกฝนให้เกิดทักษะ หากนักเรียนอ่านแล้วไม่เกิดความเข้าใจนอกจากจะทำให้เสียเวลาแล้วยังไม่ได้ประโยชน์จากการอ่านอีกด้วย ทอว์สัน (Dawson. 1959 : 177) ได้เสนอแนะแนวทางในการสอนให้นักเรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่อ่านไว้ดังนี้

1. สอนให้นักเรียนเข้าใจความ กลุ่มคำ ประโยค และข้อความสั้น ๆ
2. ฝึกให้นักเรียนจับความคิดที่สำคัญได้ โดยการตั้งคำถามให้นักเรียนคิดถึงเรื่องที่อ่านไปแล้วทั้งหมด เช่น เรื่องนี้เกี่ยวกับอะไร สอนว่าอย่างไร
3. ฝึกให้อ่านเพื่อสังเกตรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกัน โดยกำหนดให้อ่านและวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่อ่าน
4. ฝึกให้อ่านเพื่อคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นต่อไป หรือเพื่อแก้ปัญหา โดยการเล่าเรื่องแล้วทิ้งท้ายให้นักเรียนทายว่าอะไรจะเกิดขึ้น
5. ฝึกให้อ่านโดยกำหนดความต้องการให้รู้เรื่องใดบ้าง
6. ฝึกให้อ่านเพื่อใหม่จินตนาการเพิ่มขึ้น
7. ฝึกให้อ่านเพื่อทราบการจัดระเบียบหรือแนวการลำดับความของนักเรียน

วิจารณ์งานในการอ่าน

ชวาล แพร์ติกุล (ชวาล แพร์ติกุล 2516 : 83) กล่าวว่าวิจารณ์งาน (Critical Thinking or Reasoning) หมายถึง ความสามารถในการใช้ปัญญาไปตัดสินหรือชี้ขาดเรื่องราวต่าง ๆ หรือสามารถในการโต้เถียงหาเหตุผล เพื่อลงสรุปเป็นข้อยุติตามวิธีทางวิทยาศาสตร์แบบเดียวกับพฤติกรรมของควมามีเหตุผล

ฐปะนีย์ นาคทรพ และประกาศรี สี่ห้าไฟ (ฐปะนีย์ นาคทรพ และ
ประกาศรี สี่ห้าไฟ 2520 : 23) ให้ความหมายของวิจารณ์ว่า คือการใช้สติปัญญา
สันนิษฐานเหตุผล เลือกคิด เลือกเชื่อ โดยใช้ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของตน
ช่วยไตร่ตรอง พิจารณากลับกรองหาเหตุผลจากข้อเท็จจริง

จึงสรุปได้ว่าวิจารณ์ในการอ่านหนังสือ คือการอ่านหนังสืออย่างพิจารณาเพื่อจะ
แยกแยะข้อบกพร่องและข้อดีออกจากกันแล้วพิจารณาให้ละเอียดต่อไปว่า ข้อใดเกิดจากอะไร
เพราะเหตุใด ข้อบกพร่องเกิดจากอะไร เพราะเหตุใด ผู้ที่มีวิจารณ์ในการอ่านต้อง
สามารถวิเคราะห์วิจารณ์สิ่งที่อ่านได้

สมเชาว์ ชวตินฤตม (สมเชาว์ ชวตินฤตม 2527 : 8) กล่าวว่า ทักษะที่ใช้ใน
การอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ ประกอบด้วย

1. ทักษะการแยกข้อเท็จจริงและความคิดเห็น
2. ทักษะการสรุปความ
3. ทักษะการประเมินเจตคติของผู้เขียน
4. ทักษะการประเมินจุดประสงค์ของผู้เขียน
5. ทักษะการทราบถึงอารมณ์ของเรื่อง

การอ่านระดับวิเคราะห์วิจารณ์สามารถฝึกสอนให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้โดยพยายามสร้าง
สถานการณ์ที่เป็นปัญหาเพื่อให้นักเรียนฝึกคิดปัญหานั้น ๆ และจะต้องมีคำถามที่ต้องอาศัยการตัดสินใจ
หรือประเมิน เพื่อเป็นคำถามนำทางในการคิด ฮิลแมน (อ้างอิงมาจาก Schnepf และ
Meyer, 1971) ได้เสนอแนะแนวทางในการสอนให้นักเรียนพัฒนาการอ่านระดับวิเคราะห์วิจารณ์
ไว้ดังนี้

1. ให้มีการใช้แบบฝึกหัดที่เหมาะสมเพื่อฝึกทักษะต่าง ๆ ในการอ่าน
2. ให้ครูสอนศัพท์ใหม่หรือศัพท์ยากแก่นักเรียนก่อนลงมือสอน
3. เนื้อหาที่ให้นักเรียนอ่านจัดให้สัมพันธ์กับเนื้อหาในรายวิชาอื่น ๆ

4. ส่วนนักเรียนเกี่ยวกับโครงสร้างของประโยค อนุเจต (Paragraph) ตลอดจนการเรียบเรียงความคิดของเรื่องที่อ่าน

5. สอนนักเรียนเกี่ยวกับการลำดับเรื่อง ลีลาการเขียน และเหตุผลที่แสดงออกมา

6. ฝึกให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการคิดอยู่เสมอ

7. ฝึกให้นักเรียนอ่านอย่างมีจุดหมาย

8. ให้นักเรียนได้อ่านเรื่องทำนองเดียวกันอย่างกว้างขวาง

9. ฝึกให้นักเรียนรู้จักตีความจากสิ่งที่อ่าน

10. ฝึกหาเหตุหรือผลและการนำไปใช้จริง

11. ฝึกให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์สิ่งที่ไม่มีมูลความจริง การโฆษณาชวนเชื่อ และอคติหรือข้อลำเอียงต่าง ๆ

12. ฝึกให้นักเรียนมีนิสัยสงสัย และใคร่รู้ติดตามในสิ่งที่อ่านอยู่เสมอ

กระบวนการอ่านมีหลายขั้นตอนผู้ที่ใฝ่ใช้อ่านเป็นมิใช่จะฝึกฝนไต่จาย ๆ และแม่จะฝึกฝนให้อ่านจากหนังสือเล่มเดียวกัน บุคคลก็มีความสามารถในการอ่านไม่เท่าเทียมกันทุกคน ทั้งนี้เพราะความแตกต่างระหว่างบุคคลนั่นเอง แฮร์ริส (Harris. 1970 : 365) กล่าวถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการอ่านว่าเกิดจากตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้อ่าน วัสดุในการอ่าน การฝึกฝนสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม จากตัวแปรดังกล่าวในการจัดการเรียนการสอนอ่าน ครูจึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายประการ เช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อมในการอ่าน ความสนใจของผู้เรียน

การสร้าง ความสนใจในการอ่านให้เกิดขึ้นในตัวเด็กเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการอ่าน เพราะแสดงว่าเด็กได้ก้าวไปสู่พัฒนาการขั้นสำคัญในการอ่านแล้ว (สุนทร แก้วลาย 2512 : 18) เกี่ยวกับความสนใจในการอ่าน บันลือ พุกกะวัน (บันลือ พุกกะวัน 2521 : 134 - 135) ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของเด็กจากการค้นคว้าของเทอร์แมน และลิมา (Terman and Lima) สรุปได้ว่า เด็กวัยรุ่นจะสนใจในการอ่านหนังสือ

ที่เล็กซึ่งและกว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าวัยเด็ก เพื่อแสดงความต้องการของตน และทำให้มองเห็นว่า เด็กชายกับเด็กหญิงส่วนหนึ่งมีความต้องการอ่านเหมือนกัน อีกส่วนหนึ่งสนใจแตกต่างกันดังนี้

อายุ 15 ปี สนใจที่จะอ่านหนังสือเรื่องมรณัติยาวขึ้น หนังสือเกี่ยวกับกีฬาและการแข่งขัน คำนานหรือเรื่องราว รายละเอียดเกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ของเทพเจ้า

เด็กชายสนใจนิยายที่โลกโฉน ผจญภัย งานอดิเรกต่าง ๆ นิยายลึกลับก็เริ่มให้ความสนใจบ้าง

เด็กหญิงเริ่มสนใจเรื่องรักมากขึ้น สนใจงานอดิเรกเฉพาะอย่างและสนใจปัญหาเกี่ยวกับสังคมมากขึ้น สนใจการประพันธ์และร้อยกรองมากขึ้น

อายุ 16 ปี เริ่มสนใจหนังสือพิมพ์รายวัน ข่าวคราวเหตุการณ์และคอลัมน์เฉพาะเรื่อง เช่น ปัญหาชีวิต และความเคลื่อนไหวทางวิทยาศาสตร์และการประดิษฐ์คิดค้นใหม่ นิยายรักและเรื่องสั้นทั่วไป

เด็กชาย สนใจในวิชาการเฉพาะวิชาที่ตนสนใจ เช่น งานช่าง งานเกษตร และ นิตยสาร สารคดี ทองเที่ยวต่าง ๆ

เด็กหญิง สนใจนิยายแบบผู้ใหญ่มากกว่า เป็นวัยที่เริ่มบ่งบอกความสนใจในเรื่องที่มีรสนิยมนเฉพาะมากขึ้น

อายุ 17 - 18 ปี การอ่านหนังสือของวัยรุ่นระยะนี้ บางส่วนอาจลดลงหรืออาจเพิ่มขึ้นอย่างจริงจัง ขึ้นอยู่กับความถนัด ความสนใจ งานการค้นคว้าหาแนวอาชีพที่ตนถนัด งานอดิเรกจะได้รับความสนใจมากขึ้น

ชายจะเริ่มทดลองเกี่ยวกับการประดิษฐ์ เครื่องยนต์กลไก งานอดิเรกชอบเลี้ยงสัตว์ เพาะพืชอย่างจริงจัง

หญิงจะให้ความสนใจการดำเนินชีวิตของผู้ใหญ่ ปัญหาส่วนตัว งานบ้าน การดักทอด ซึ่งเป็นงานอดิเรก และสนใจหนังสือประเภทนี้เพิ่มขึ้น

คาร์ลเซน (Carlsen. 1967 : 21 - 30) ได้แบ่งความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็กวัยรุ่นไว้ดังนี้

1. วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) คือช่วงที่เด็กมีอายุระหว่าง 11 - 14 ปี เด็กมีความสนใจหนังสือเกี่ยวกับ

สัตว์

การผจญภัย

เรื่องลึกลับ

เรื่องที่เหนือธรรมชาติ

กีฬา

โลกรอบ ๆ ตัว

บ้านและชีวิตครอบครัว

วิทยาศาสตร์

เรื่องตลก

ประวัติศาสตร์

2. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) คือช่วงที่เด็กมีอายุระหว่าง 14 - 16 ปี เด็กจะมีความสนใจในหนังสือที่เกี่ยวกับ

การผจญภัย

สงคราม

ประวัติศาสตร์

เรื่องลึกลับ

ชีวิตของเด็กวัยรุ่น

3. วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) คือช่วงที่เด็กมีอายุระหว่าง 16 - 18 ปี เด็กมีความสนใจในหนังสือที่เกี่ยวกับ

ประวัติบุคคลสำคัญ

สังคม

ประสบการณ์ที่เหนือความจริง

จะเห็นว่าเด็กแต่ละวัยมีความสนใจแตกต่างกัน วัยรุ่นตอนต้นสนใจหนังสือเกี่ยวกับ ผจญภัย เรื่องลึกลับ กีฬา วัยรุ่นตอนกลางยังสนใจเกี่ยวกับการผจญภัยและเรื่องลึกลับอยู่ เพิ่มความสนใจในเรื่องรักและงานอดิเรกขึ้น ส่วนวัยรุ่นตอนปลายความสนใจระหว่างหญิงและชายเริ่มต่างกัน สนใจแนวอาชีพที่ตนถนัดมากขึ้น เช่น เริ่มสนใจเกี่ยวกับการประดิษฐ์ และ เครื่องยนต์กลไก หญิงสนใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอย่างผู้ใหญ่ ปัญหาส่วนตัว งานลักทอ มากขึ้น นอกจากนี้ยังสนใจหนังสือเกี่ยวกับประวัติบุคคลสำคัญและประสบการณ์ที่เหนือความจริง การเลือกเรื่องที่จะนำมาฝึกทักษะในการอ่านต้องเหมาะสมกับวัยและความสนใจของเขา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อายุระหว่าง 12 - 14 ปี มีความสนใจหนังสือเกี่ยวกับการ ผจญภัย สงคราม ความลึกลับ และชีวิตของเด็กวัยรุ่น ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกเนื้อหาจาก หนังสือที่นักเรียนสนใจดังกล่าวมาสร้างแบบฝึก

ในปัจจุบันนอกจากหนังสือแล้วยังมีสื่ออื่น ๆ ที่ให้ความรู้และความบันเทิงแก่นักเรียน เช่น ภาพยนต์ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการดึงดูดความสนใจของนักเรียน ไปจากการอ่านหนังสือ นอกจากเป็นคนที่มิชอบรักการอ่านอยู่แล้ว การอ่านเป็นการสร้าง คุณภาพทางสติปัญญาที่ดียิ่ง ฉะนั้นการกำหนดทางส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน และซาบซึ้ง ในคุณค่าของหนังสือเป็นสิ่งจำเป็น โรงเรียนเป็นสถานที่ที่จะปลูกฝังนิสัยดังกล่าวให้นักเรียน ได้อย่างดี วารุณี พลบูรณ์ (วารุณี พลบูรณ์ 2513 : 147) กล่าวถึงการสอนอ่านว่า สภาพการเรียนการสอนโดยทั่วไปยังไม่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้ความคิดในการอ่าน เพราะ ครูฝึกทักษะอ่านเพียงขั้นอ่านออก อ่านให้เข้าใจแต่ไม่ได้ฝึกการอ่านโดยให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ วิจารณ์เรื่องที่อ่าน ความซาบซึ้งในการอ่านจึงมีไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการอ่าน

การที่ครูจะสอนอ่านให้ได้อรรถประโยชน์ จะต้องปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการอ่านให้กับนักเรียน เกี่ยวกับเรื่องนี้ ประภาสรี สีหอำไพ (ประภาสรี สีหอำไพ 2524 : 333) ได้เสนอแนะ วิธีปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการอ่านไว้ดังนี้

1. เลือกกิจกรรมการอ่านให้ถูกใจนักเรียน สังเกตความสนใจและเลือกเอกสารที่นักเรียนจะได้รับความสำเร็จในการอ่าน คือไม่ยากเกินไป

2. จัดให้นักเรียนได้อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่านหนังสือ เพื่อนำมาร่วมกิจกรรมตามโครงการต่าง ๆ ที่ครูจัดให้ทำ

3. ครูควรแสดงการอ่านออกเสียงและอ่านในใจให้นักเรียนสังเกตกิจกรรมและเพิ่มคุณภาพของการอ่านทั้งสองวิธี

4. จัดหาหนังสือประเภทบันเทิงคดีให้อ่านเวลาว่าง

5. หาเนื้อเรื่องที่เป็นที่สนใจในปัจจุบัน

6. ควรกระตุ้นผู้ปกครอง เวลาประชุมพบปะกันให้สร้างเจตคติที่ดีให้กับนักเรียน ด้วยการเป็นตัวอย่างของนักเรียนที่ดี ให้เห็นและจัดหาหนังสือให้อ่านอย่างเพียงพอ

7. อย่าใช้การอ่านเป็นการทำโทษ เพราะจะทำให้นักเรียนเกลียดการอ่านหนังสือ

8. การแนะนำเรื่องและผู้เขียนให้นักเรียนได้เลือกอ่านได้

9. ในการสอนควรส่งเสริมความสามารถในการอ่านของนักเรียนอย่างเต็มที่

บันทึก พุทธชะวัน (บันทึก พุทธชะวัน 2529 : 10) กล่าวว่า "อย่าปล่อยให้เด็กต้องเรียนอ่านตามธรรมชาติเลย จงช่วยกระตุ้นส่งเสริมแนวทางให้เด็กของเราได้เรียนอ่านอย่างถูกต้องถูกวิธี" พร้อมทั้งได้เสนอแนวทางการสอนอ่านไว้ว่าควรฝึกทักษะ เป็นขั้นตอนดังนี้

1. อ่านแล้วเข้าใจ สรุปหรือบอกได้ว่าเรื่องที่อ่านนั้นเป็นเรื่องอะไร

2. เล่าเรื่องที่อ่านหรือเรื่องที่ฟังได้ สามารถอภิปราย ประเมินบุคลิกของตัวละคร โดยบอกได้ว่าใครเป็นคนดี คนเก่ง หรือไม่อย่างไร พร้อมทั้งยกเหตุผลประกอบได้

3. สามารถขยายความโดยใช้คำศัพท์ ถ้าอรรถจากเรื่องที่อ่านมาจัดทำเป็นแผนภูมิประสบการณ์

4. จัดกิจกรรมทบทวนการอ่าน เสริมทั้งทักษะและความเข้าใจส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสคิด เขียน เพื่อช่วยเสริมสร้างพื้นฐานในการอ่านให้ดียิ่งขึ้น

5. สรุปหลอมรวมความคิดความเข้าใจที่ได้จากการอ่านมา เป็นความคิด ความเข้าใจ
ของตน

นอกจากนี้ครูควรคำนึงถึงหลักในการสอนอ่าน มีผู้แนะนำไว้คล้ายคลึงกันหลายท่าน
เช่น สนม ครูทเมือง (สนม ครูทเมือง 2529 : 176 - 177) ซึ่งได้ให้หลักการสอน
อ่านโดยสรุปไว้ดังนี้

1. สร้างความสนใจให้แก่นักเรียนโดยการสนทนาซักถาม แสดงอุปกรณ์ประกอบ
เลือกเรื่องที่นักเรียนสนใจ
2. ครูต้องเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล คำนึงถึงจิตวิทยาในการสอน อย่าให้
นักเรียนรู้สึกว่ามีความปมคอย
3. ก่อนที่จะให้นักเรียนอ่านครูควรบอกจุดมุ่งหมายในการอ่านก่อน
4. ครูต้องอ่านหนังสือที่จะสอนจบก่อน ครูต้องมีความกระตือรือร้นในการสอน
หากวิธีใหม่ ๆ แปลก ๆ มาสอนให้นักเรียนอ่านอย่างเข้าใจและสนุกสนาน
5. สอนให้นักเรียนวิเคราะห์หนังสือที่อ่าน หนังสือแต่ละประเภทอ่านต่างกัน
6. การอ่านที่ดีต้องมีสมาธิ ขณะอ่านพยายามตั้งคำถามทบทวนอยู่ทุกระยะว่าใคร
ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร
7. ฝึกให้นักเรียนอ่านหนังสือที่ดีมีประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งเข้าใจศิลปะ
การแต่งหนังสือแต่ละประเภท
8. ฝึกอัตราความเร็วในการอ่าน
9. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอยู่เสมอ
10. ต้องคำนึงถึงลักษณะการอ่านที่ดี เช่น อ่านในใจต้องอ่านให้เร็ว จับใจความได้
อ่านออกเสียงจะต้องมีทักษะการอ่านคล่องแคล่ว ชัดเจน ถูกต้อง
11. ควรฝึกการใช้สายตาให้เป็นประโยชน์ต่อการอ่าน ฝึกเคลื่อนสายตาอย่างรวดเร็ว
และต่อเนื่อง

12. ควรให้ผู้ปกครอง ญาติ และครูทุกแขนงวิชา รวมทั้งครูบรรณารักษ์ ส่งเสริมการอ่าน

13. ควรประเมินผลการอ่านอยู่เสมอ

การสอนอ่านในปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังที่บันทึก พงศาวดาร (บันทึก พงศาวดาร 2529 : 7) ได้กล่าวถึงการอ่านไว้ว่า "เด็กอายุ 15 - 25 ปี (ระดับมัธยม ถึง อุดมศึกษา) มีทักษะการอ่านไม่เพียงพอ อ่านแล้วจับประเด็นสำคัญไม่ได้ จับได้เฉพาะข้อปลีกย่อย ตามที่สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย ได้แถลงข่าวในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับลงวันที่ 23 กันยายน 2528 นั้น นับเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่ จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย หลายระดับ จะต้องอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจัง ทั้งที่เพราะการอ่านเป็นกิจสสารที่นักที่ช่วยประเทืองปัญญาของมนุษย์เรา"

ปัญหาการพัฒนาการอ่านต้องร่วมมือกันหลายฝ่ายหลายระดับ ได้แก่ นักการศึกษา ครู อาจารย์ นักบริหารการศึกษา และผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ผลิตวัสดุการอ่าน และจะต้องช่วยกันแก้ปัญหาในหลายระดับ เช่น ระดับโรงเรียน ได้แก่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา รวมทั้งประชาชน อันได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้แทนสื่อมวลชนก็ควรให้ความสนใจด้วยเช่นกัน

การที่ครูเข้าใจวิธีสอนอ่านและทราบปัญหาที่แท้จริงของการอ่านจะทำให้ครูสามารถนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น จากการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "การสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพและธำรงคุณภาพภาษาไทย" ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ 2529 : 20 - 21) ได้สรุปผลการสัมมนาเกี่ยวกับปัญหา สาเหตุของปัญหา และวิธีแก้ปัญหาคำอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

1. นักเรียนยังไม่รักการอ่านและไม่รู้จักเลือกอ่านหนังสือที่มีประโยชน์
2. นักเรียนอ่านไม่เป็นจับใจความไม่ได้
3. นักเรียนขาดวิจารณญาณในการอ่าน
4. แหล่งการอ่านหนังสือมีน้อยไม่แพร่หลายเท่าที่ควร

ในการสัมมนาครั้งนี้ที่ประชุมได้รวบรวมสาเหตุที่เกิตปัญหาดังกล่าวไว้ดังนี้

1. ขาดการปลูกฝังให้รักการอ่านตั้งแต่เด็ก ทำให้เด็กขาดทักษะในการอ่านและไม่เห็นคุณค่าของการอ่าน

2. นักเรียนไม่มีสมาธิในการอ่าน

3. ในห้องสมุดมีหนังสือน้อย เจ้าหน้าที่ไม่ค่อยขังใจให้นักเรียนเข้าไปอ่าน จากปัญหาและสาเหตุดังกล่าว ที่ประชุมได้เสนอแนะวิธีแก้ไขไว้ดังนี้

1. เปิดสอนวิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือ

2. ชี้ให้เห็นคุณค่าของการอ่านว่าเป็นแหล่งความรู้และทางแห่งปัญญา โดยสัมพันธ์ไปถึงความรู้ทุกสาขา

3. พยายามหาสิ่งจูงใจ เช่น เล่าเรื่องให้ฟัง ให้อุปภาพ ฝึกทักษะด้านการอ่านมาก ๆ อาจจัดประกวดการอ่าน

4. ฝึกให้วิจารณ์ข้อความที่อ่านอย่างมีเหตุผล

5. จัดบรรยายภาคในหอสมุดให้น่าอ่านหนังสือ สอนวิธีใช้หอสมุด และมารยาทในการใช้หอสมุด

6. หมวดวิชาภาษาไทยอาจจัดมุมหนังสือ หรือชักชวนให้นักเรียนหาหนังสือมาแลกเปลี่ยนอ่าน จากสภาพการอ่านหนังสือของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาจะเห็นว่า นักเรียนยังไม่รักการอ่าน จบใจความจากเรื่องที่อ่านยังไม่ได้ ขาดวิจาร์ญาณในการอ่าน แหล่งการอ่านหนังสือมีน้อย การที่โรงเรียนเปิดวิชาเลือก ท 221 การอ่านและพิจารณาหนังสือ จะเป็นการส่งเสริมทักษะการอ่านและซ่อมเสริมการอ่านของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ในการสอนอ่านและพิจารณาหนังสือ ครูจะต้องปูพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับรูปแบบต่าง ๆ ของหนังสือ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาหนังสือแต่ละประเภท การพิจารณาหนังสือควรพิจารณาในแง่ต่าง ๆ ได้แก่ ความมุ่งหมาย เนื้อเรื่อง ความหมาย รหัสไพบเราะของถ้อยคำ สำนวน ศิลปะการแต่ง ฯลฯ รวมทั้งการประเมินคุณค่าหนังสือนั้น ๆ ด้วย

การพิจารณาหนังสือ แบ่งตามเนื้อหาได้ 2 ประเภทคือ

1. หนังสือสารคดี เป็นวรรณกรรมหรือหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเป็นความจริงโดยไม่ต้องอาศัยตัวละครหรือสมมติเรื่องราวจน ผู้แต่งต้องการให้ความรู้แก่ผู้อ่าน แต่มิใช่ตำราเพราะมุ่งให้ความเพลิดเพลินด้วย ผู้เขียนจะมีกลวิธีการแต่งที่มีลักษณะของการเขียนสร้างสรรค์ด้วยการใช้สำนวนโวหารที่ตรึงใจผู้อ่าน เช่น อุปมาอุปไมย โวหารคมคาย โวหารเสียดสี หรือโวหารยั่วล้อ เป็นต้น วรรณกรรมร้อยแก้วที่เป็นสารคดี ได้แก่ บทความ บทวิจารณ์ ชีวประวัติ อัตชีวประวัติ จดหมายเหตุ จดหมายโต้ตอบ ความทรงจำ เป็นต้น หนังสือประเภทสารคดีที่ให้เลือกอ่านสำหรับรายวิชา ท 221 ได้แก่ เด็กบ้านสวน ของ พ. เนตรรังษี บทเรียนชีวิตของ นายดำรา ณ เมืองใต้ ปรัชญาพาดฝัน ของผกาภรณ์ อุดตโมทย์

2. หนังสือบันเทิงคดี เป็นวรรณกรรมที่ผู้แต่งอาศัยการสมมติเป็นหลัก อาจสมมติสถานที่ ตัวละคร กาลเวลา ผู้แต่งจะใช้โวหารต่าง ๆ ทั้งอุปมา อุปไมย การยั่วล้อ เสียดสี การบรรยาย การพรรณนา เพื่อเรียกร้องความสนใจและความตรึงใจแก่ผู้อ่าน บันเทิงคดีมิใช่จะให้ความบันเทิงอย่างเดียว แต่ได้ให้ความรู้อันเป็นประโยชน์แก่ชีวิตด้วย เช่น โวหารอันคมคาย ขบธรรมนิยมประเพณี กานินยม อุดมคติ และยังให้อารมณ์ที่ลึกซึ้งประณีตอีกด้วย วรรณกรรมที่เป็นบันเทิงคดีได้แก่ หนังสือนวนิยาย เรื่องสั้น นิทาน นิยาย บทละคร เป็นต้น หนังสือประเภทบันเทิงคดีที่ให้เลือกอ่านสำหรับรายวิชา ท 221 ได้แก่ สร้อยทอง ของนิมิตร ภูมิदार กัญญพิศवास ของหยกบุรพา กรรมเกา ของดอกไม้นิสิต

การพิจารณาหนังสือเป็นการอ่านให้เกิดความเข้าใจ และอ่านอย่างตีความ บอกได้ว่าหนังสือที่อ่านซึ่งเป็นเรื่องราว ข้อความรู้ ข้อคิดเห็น ความรู้สึก ที่ผู้แต่งส่งมาให้แก่ผู้อ่านมีอะไรบ้าง และสามารถประเมินค่าหนังสือที่อ่านได้ว่า มีคุณค่าอย่างไร มีส่วนบกพร่องอย่างไร สามารถให้เหตุผลประกอบได้

การพิจารณาหนังสือมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2526 :

1. รูปแบบ หมายถึงลักษณะของวรรณกรรมที่เกิดจากกลวิธีการแต่ง เช่น บทละคร คำฉันท์ ลิขิต กลอน นวนิยาย เรื่องสั้น สารคดี จดหมาย บทความ การพิจารณาหนังสือ จะต้องพิจารณารูปแบบของหนังสือควรมีรูปแบบใด

2. ประเภท หมายถึงเนื้อเรื่องในวรรณคดีนั้น ๆ เป็นประเภทใด เช่น ประวัติศาสตร์ นิทาน นิยาย ศาสนา

3. สาร หมายถึงข้อความในหนังสือที่ผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านทราบว่า เป็นข้อเท็จจริงหรือ เป็นข้อคิดเห็น หรือแสดงออกในรูปของอารมณ์ที่แสดงความรัก ความอาลัย ความเป็นห่วง ความลึกลับใจ งานประพันธ์แต่ละรูปแบบจะส่งสารในส่วนต่าง ๆ ด้วยกลวิธีที่แตกต่างกัน เช่น เรื่อง รามเกียรติ์ เป็นวรรณคดีมรดกที่มีเนื้อเรื่องยาวมากแต่สารที่ผู้แต่งส่งให้ผู้อ่านก็คือ ธรรมะยอม ชนละธรรม หรือความที่ยอมชนะความชั่ว เป็นสารสำคัญที่ผู้แต่งส่งให้ผู้อ่าน

4. การตีความ หมายถึง ความสามารถในการรับสารมาแล้วบอกไปยังผู้อ่านได้ถูกต้อง ตามที่ผู้แต่งต้องการจะส่งสารให้ผู้อ่าน

5. แนวความคิดหรือแนวเรื่อง หมายถึงแนวความคิดของผู้แต่งที่ต้องการจะบอกแนวเรื่องที่แต่งไปยังผู้อ่าน เช่น เรื่องที่แต่งเป็นแนวความรัก แนวลึกลับ แนวการเมือง แนวความวิปริตทางเพศ แนวเสียดสีสังคม เป็นต้น

6. โครงเรื่อง หมายถึง ลักษณะของเรื่องที่ผู้แต่งต้องการแสดงออกเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ เรื่องราวที่แสดงออก

7. เนื้อเรื่อง หมายถึง ผู้แต่งบรรยายให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องโดยตลอดอย่างละเอียด การพิจารณาหนังสือเป็นการวิเคราะห์หนังสือโดยละเอียด สัมร เจนจ๊ะ (สัมร เจนจ๊ะ 2527 : 36 - 41) ได้เสนอเกณฑ์ในการวิเคราะห์หนังสือไว้ดังนี้

การวิเคราะห์หนังสือ ถ้าพิจารณาจากประเภทของหนังสือแล้วควรพิจารณาด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ในด้านวรรณคดี พิจารณาแนวคิด โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก ฯลฯ
2. ในด้านศาสตร์ต่าง ๆ พิจารณาทัศนะของผู้แต่งเกี่ยวกับปรัชญาชีวิต การเมือง สังคม
3. ในด้านศิลปะการแต่ง พิจารณากลวิธี การดำเนินเรื่อง การเลือกใช้ถ้อยคำ

หลักเกณฑ์การพิจารณาวิเคราะห์หนังสือ 3 ด้านดังกล่าว เมื่อนำมาจำแนกตามแนวของ เบิร์ดเลย์ (Birdley, 1970 : 96) จะได้รายละเอียดดังนี้

1. ที่มาของเรื่อง ก่อนการวิเคราะห์ผู้วิเคราะห์จะแนะนำที่มาของหนังสือเล่มนั้น ๆ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร เช่น เป็นผลงานของใคร พิมพ์เมื่อไร พิมพ์ครั้งที่เท่าไร พ.ศ.ใด และมีความยาวกี่หน้า ฯลฯ

2. ประวัติและงานของผู้แต่ง ผู้วิเคราะห์จะได้ศึกษาว่า ผู้แต่งมีประวัติความเป็นมาอย่างไร มีผลงานอะไรบ้าง เพื่อให้ทราบว่าผลงานของผู้แต่งเกี่ยวข้องกับชีวประวัติของผู้แต่งอย่างไร และผลงานของผู้แต่งนั้นน่าเชื่อถือหรือไม่ โดยพิจารณาจากผลงานเรื่องอื่น ๆ เป็นส่วนประกอบด้วย

3. โครงเรื่อง การศึกษาโครงเรื่องควรพิจารณาว่า เรื่องนั้น ๆ เกิดขึ้นโดยมีสาเหตุอันใดเป็นพื้นฐานหรือไม่ โครงเรื่องนั้นเป็นส่วนหนึ่งของจุดประสงค์ของผู้แต่งหรือไม่ หรือผู้แต่งต้องการแนะนำหรือตีแผ่ความคิดของตน เราสามารถมองทะลุถึงความนึกคิดหรือทัศนคติของผู้แต่งที่แทรกอยู่ในเรื่องหรือไม่ หรือพิจารณาว่าผู้แต่งพยายามประดิษฐ์เรื่องขึ้นเพื่อให้เกิดผลบางอย่างโดยไม่คำนึงถึงความเป็นจริงของมนุษย์ ตลอดจนพิจารณาว่าโครงเรื่องที่ผู้แต่งสร้างขึ้นทำให้เราเข้าถึงบทสรุปที่สำคัญหรือไม่ หรือแยกแยะกระจัดกระจายจนไม่อาจจะเชื่อมโยงความคิดได้

4. เนื้อเรื่องย่อ ผู้วิเคราะห์ควรสรุปเนื้อเรื่องย่อของเรื่องไว้ด้วย เพื่อเป็นแนวในการวิเคราะห์เรื่อง

5. แก่นของเรื่อง พิจารณาว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร แก่นแท้ของเรื่องอาจจะแสดงให้เห็นได้จากชื่อเรื่อง นักเขียนอาจจะเสนอแนวความคิดโดยให้ผู้อ่านประกอบขึ้น ๆ เช่น ตัวละคร จาก บรรยากาศ โครงเรื่อง และสำนวนการเลือกใช้ถ้อยคำ ผู้อ่านจะต้องประมวลเอาองค์ประกอบเหล่านี้ในการพิจารณาแนวคิดหรือแก่นของเรื่อง อาจจะพิจารณาในปัญหาที่ว่า แนวคิดที่สำคัญของผู้แต่งชัดเจนแจ่มแจ้งหรือไม่ เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสังคม ศีลธรรม การเมือง

อย่างใดอย่างหนึ่งหรือรวมหลาย ๆ ประการเข้าด้วยกัน มีวิธีเสนอแนวคิดอย่างไร ใช้สัญลักษณ์
เปรียบเทียบ ยั่วล้อ หรือประชดประชัน แนวคิดนั้นมีคุณค่าเพียงใด หรือมีความหมายเฉพาะตัว
ผู้แต่งเท่านั้น และการสร้างโครงเรื่อง ฉาก บรรยากาศ การใช้สำนวนบรรยายเป็นผลสนับสนุน
แนวคิดใดดีเพียงใด

6. ฉาก ฉากก็คือสถานที่และเวลาที่เกิดเรื่องราวขึ้น ฉากมักเกี่ยวข้องกับอย่างใกล้ชิด
กับอารมณ์ และบรรยากาศของเรื่อง และมีผลสืบเนื่องถึงองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น แนวคิดของเรื่อง
ตัวละคร และโครงเรื่อง นอกจากนั้นเรื่องเวลาและสถานที่แล้ว ฉากอาจรวมถึงเจตคติความ
คิดเห็นของคน การดำเนินชีวิต สุขภาพอนามัยของคนในสังคม ในเวลาที่เรื่องนั้นเกิดขึ้น หรือ
อาจกล่าวอย่างกว้าง ๆ ว่า ฉากก็คือภูมิหลังทั้งหมด ตลอดจนรายละเอียดอื่น ๆ ที่ประกอบกันเข้า
มาเป็นแนวคิดและโครงเรื่องของเรื่องนั้น ๆ

7. อารมณ์และบรรยากาศ อารมณ์และบรรยากาศมีส่วนคล้ายคลึงกับฉากมาก บางแห่ง
จัดเข้าไว้ด้วยกัน แต่ความจริงอารมณ์และบรรยากาศเป็นความรู้สึกทางจิตใจ ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดย
ผู้เขียนไม่ใคร่ระบุเวลา และสถานที่ที่เกิดเรื่องนั้นเลยก็ได้ การสร้างบรรยากาศและอารมณ์จะ
เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับตัวเอกของเรื่อง เป็นองค์ประกอบที่ควบคุมพฤติกรรมของตัวละคร
การเข้าใจสภาพอารมณ์และบรรยากาศของเรื่องจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องยิ่งขึ้น

8. ตัวละคร หรือ ตัวประกอบในเรื่อง ผู้อ่านจะต้องจับลักษณะของตัวละครให้ได้ว่า
ตัวใดมีความสำคัญแค่ไหน อย่างไร ผู้เขียนที่ดีมีความสามารถจะสร้างความประทับใจในตัวละคร
นั้นโดยอย่างดี จะทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตามความรู้สึกของตัวละครในเรื่องด้วย ตัวละคร
ที่มีลักษณะเด่นประทับใจผู้อ่านจะทำให้เรื่องน่าอ่าน ช่วยให้อ่านเห็นทัศนะของผู้แต่งที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ
ได้ ลักษณะของตัวละครทำให้มองเห็นเจตคติของผู้แต่งในการเขียนเรื่องนั้น

9. วิธีการเขียน ผู้อ่านควรพิจารณาว่าวิธีที่ผู้เขียนใช้เหมาะสมกับแนวคิดที่เขาเสนอหรือไม่
ไม่ พุ่มเพื่อยหรูหราเกินไป หรือคืด ๆ คืด ๆ จนไม่น่าสนใจ โครงสร้างของประโยค การใช้คำ
คุณศัพท์ คำขยาย การสร้างภาพพจน์ อุปมาอุปไมย การเลือกใช้คำ ประทับใจผู้อ่านเพียงใด บทสนทนา

เป็นไปตามธรรมชาติหรือไม่ ผู้เขียนสามารถแยกตัวเองออกจากตัวละครสำเร็จหรือไม่ อาจวิเคราะห์วิธีเขียนของผู้แต่งใดตามหัวข้อต่อไปนี้

9.1 การเล่าเรื่องและลำดับความ ตลอดจนการดำเนินเรื่อง

9.2 การใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารและการบรรยาย

9.3 ความละเอียดลออในเชิงบรรยาย หรือพรรณนา

9.4 อารมณ์ขัน

9.5 ภาษาเฉพาะของผู้แต่ง

10. ข้อคิดเห็นของผู้แต่ง หรือทัศนะของผู้แต่ง (Point of View) หมายถึง ความคิดเห็นที่สอดแทรกอยู่ในตัวละคร ในเหตุการณ์ของเรื่อง ซึ่งเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับวิธีเขียน งานเขียนทุกชนิดย่อมแสดงให้เห็นถึงความคิดของผู้แต่ง ผู้อ่านต้องจับใจได้ว่า เป็นความคิดในแนวใดแทรกอยู่ในตอนไหนบ้าง สาเหตุของความคิดเกิดจากอะไร และเด่นชัดจนผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่ายหรือไม่

11. ส่วนดีและส่วนบกพร่องของเรื่อง หนังสือที่วิเคราะห์นั้นมีอะไร เป็นลักษณะเด่นที่ควรยกย่อง ผู้แต่งแสดงค่านิยมอะไรบ้าง ส่วนบกพร่องของหนังสือเล่มนั้น ๆ มีอะไรบ้าง เช่น โครงเรื่องไม่สมจริง สำนวนผิดพลาด ทัศนะของผู้แต่งคลุมเครือ การพิมพ์ชัดเจนหรือไม่ มีคำที่พิมพ์ผิดหรือไม่

12. คุณค่าทางด้านความรู้ หนังสือเล่มนั้น ๆ มีคุณค่าทางด้านความรู้หรือไม่ ถ้ามี ให้ความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องใดบ้าง เช่น ความรู้ทางปรัชญา ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ จิตวิทยา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี หรือสภาพภูมิอากาศ

การพิจารณาหนังสือแต่ละประเภทแตกต่างกันขึ้นอยู่กับกลวิธีการแต่ง ฉะนั้นการวิเคราะห์ส่วนต่าง ๆ จึงย่อมแตกต่างกัน เช่น การพิจารณาหนังสือประเภทสารคดีย่อมวิเคราะห์ข้อความรู้ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น กลวิธีการเขียน สำนวนภาษา ถ้าเป็นหนังสือประเภทนวนิยายก็จะวิเคราะห์แนวความคิด เนื้อเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก การตีความในสาร

กลวิธีเสนอเรื่อง การเชื่อมโยงเหตุการณ์ ส่วนวนภาษา ถ้าเป็นหนังสือประเภทวรรณคดี กวีวิเคราะห์ใช้แบบเดียวกับนวนิยายและจะต้องวิเคราะห์ลักษณะของบทหรือยกรอง เช่น ถิ่น จังหวะ และความงามของบทหรือยกรอง เมื่อวิเคราะห์แล้วต้องประเมินคุณค่าของหนังสือ เช่น นวนิยายมีแนวเรื่องและโครงเรื่องสอดคล้องกันเพียงใด ถ้าเป็นสารคดีก็จะพิจารณาว่าความรู้ มีความจริงเพียงใด และมีข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์หรือไม่ ถ้าเป็นวรรณคดีก็ดูว่าเนื้อหาและ รูปแบบกลมกลืนกันหรือไม่ เป็นต้น การพิจารณาหนังสือจึงพิจารณาว่าหนังสือเล่มนั้นมีลักษณะดี มีแง่มุม มีความสำคัญ มีประโยชน์อย่างไร

การสอนการอ่านและพิจารณาหนังสือให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย ได้มี ผู้เสนอแนะไว้หลายวิธี มีลักษณะใกล้เคียงกัน สำหรับสมร เจนจิจะ (สมร เจนจิจะ 2527 : 22 - 36) ได้แนะนำกิจกรรมการสอนอ่านและพิจารณาหนังสือไว้ดังนี้

กิจกรรมเดี่ยว

1. กิจกรรมสนทนากับถามเป็นรายบุคคล กิจกรรมนี้กำหนดช่วงเวลาให้นักเรียนมา พบเพื่อสนทนาเกี่ยวกับหนังสือที่อ่านจบแล้ว การสนทนากันทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน หนังสือและมีกำลังใจอ่านหนังสือต่อไป

2. กิจกรรมให้นักเรียนเขียนรายงานสั้น ๆ แสดงความรู้สึกเกี่ยวกับหนังสือที่อ่านว่า ดีหรือไม่อย่างไร ชอบหรือไม่ชอบตัวละครตัวไหน

3. กิจกรรมให้รายงานค้นคว้าตามหัวข้อที่ครูกำหนดให้ เช่น เนื้อเรื่องย่อ ลักษณะนิสัยตัวละครสำคัญ สารสำคัญของเรื่อง ข้อคิดที่ได้จากการอ่าน

4. กิจกรรมสอแปกเปล่า โดยครูเป็นผู้ถามคำถาม

5. กิจกรรมแนะนำหนังสือ

กิจกรรมกลุ่ม

1. กิจกรรมร่วมสนทนาหรือร่วมอภิปรายหนังสือที่ครูกำหนดให้อ่าน ครูเป็นผู้ตั้งและ คอยสังเกตเพื่อแนะนำเพิ่มเติมเมื่อนักเรียนพูดจบ

2. กิจกรรมทำรายงานเป็นกลุ่ม เสนอผลงานโดยส่งรายงานหรือพูดหน้าชั้น ครูคอยแก้ไขข้อบกพร่อง

3. กิจกรรมบันทึกเทปแต่ละครั้ง กิจกรรมนี้จะเป็นกิจกรรมค่อนข้างยาก แต่นักเรียนจะสนุกสนานในการทำ และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ให้นักเรียนช่วยกันประเมินผลงานของเพื่อน

4. กิจกรรมแสดงละครเวที เป็นกิจกรรมที่เสนอเรื่องเพื่อให้เข้าใจแก่นแท้หรือแนวคิดของเรื่อง ส่วนฉาก และเครื่องแต่งกายไม่ต้องพิถีพิถันนัก

งานวิจัยเกี่ยวกับการอ่านและพิจารณาหนังสือ

การวิจัยภายในประเทศ

การศึกษาค้นคว้าเพื่อการอ่านส่วนใหญ่จะเป็นการ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านโดยใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ การวัดความเร็วในการอ่าน

อมรา เทศกร (อมรา เทศกร 2520 : จ) วิเคราะห์คุณค่าของหนังสืออ่านนอกเวลา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนและครูมีความเห็นแตกต่างกัน ในการตัดสินว่าเรื่องใดมีคุณค่ามากที่สุด นักเรียนส่วนใหญ่ชอบอ่านหนังสือที่แฝงคติธรรม คำสอนและแนวทางในการดำเนินชีวิต ความต้องการของครูส่วนใหญ่ต้องการให้ใช้หนังสือประเภทสารคดีเป็นหนังสืออ่านนอกเวลา ส่วนนักเรียนต้องการหนังสือประเภทเรื่องสั้น

เชมชาติ อุไรสง (เชมชาติ อุไรสง 2523 : จ) ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนอ่าน หนังสือนอกเวลาวิชาภาษาไทย สรุปผลการวิจัยว่าลักษณะวิธีสอนของอาจารย์ส่วนใหญ่จะใช้วิธีแนะหลักการอ่านหนังสือที่ให้อิสระและค้นหาสิ่งที่เน้นมากที่สุดคือ คติธรรมคำสอนและแนวทางในการดำเนินชีวิต อุปสรรคในการเรียนการสอนหนังสือนอกเวลาคือ นักเรียนขาดความคิดในการวิพากษ์วิจารณ์และขาดทักษะในการอ่าน ทำให้ไม่สามารถสรุปเรื่องที่อ่านได้ ส่วนการวัดผลจะเน้นในด้านการเข้าใจและการนำไปใช้

ฉัฐมา อาษารัฐ (ฉัฐมา อาษารัฐ 2514 : 110) ศึกษาานิยมที่สัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศ จากวรรณกรรมที่วัยรุ่นสนใจพบว่า วรรณกรรมที่วัยรุ่นสนใจประเภทต่าง ๆ ดังนี้

สารคดีและบทความ	27.54%
นวนิยาย	24.05%
เรื่องสั้น	22.99%
เรื่องแปล	9.83%
นิทาน	4.39%
รอยกรอง	3.63%
บทละครและเสภา	2.57%

ความสนใจประเภทของวรรณกรรมของนักเรียนแตกต่างจากครู นักเรียนมีความสนใจวรรณกรรมประเภทสารคดี นวนิยาย และเรื่องสั้น ในการเรียนการสอนครูควรศึกษาความสนใจและความต้องการการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ ด้วย เพื่อจูงใจให้นักเรียนสนใจการอ่านมากขึ้น

ด้านการส่งเสริมการอ่าน สมาน พลวิจิต (สมาน พลวิจิต 2517 : 59) เสนอแนะว่า ควรเป็นหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่จะพยายามทุกวิถีทางให้เด็กรักการอ่าน ผู้ปกครองจะต้องอ่านหนังสือให้เด็กเห็นเป็นตัวอย่าง หาหนังสือมาให้เด็กอ่านเสมอ การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยการอ่านมีความสำคัญมาก ดังเช่นผลงานวิจัยของภัทรภู่ ประยูรเกียรติ (ภัทรภู่ ประยูรเกียรติ 2520 : จ) สรุปผลการวิจัยว่ารายการโทรทัศน์มีผลกระทบต่อให้นักเรียนอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น หลังจากชมรายการโทรทัศน์แล้ว ได้แก่ หนังสือสารคดี นวนิยาย และยังเสนอแนะว่า ครูและผู้ปกครองไม่ควรห้ามหรือจำกัดหนังสือที่นักเรียนอ่าน นอกจากจะเห็นว่า เป็นหนังสือที่มีพิษ และควรให้เหตุผลในการห้ามอ่านหนังสือนั้น ๆ ด้วย เพราะในปัจจุบันมีสิ่งพิมพ์มากมายทั้งดีและโทษต่อผู้อ่าน นอกจากการส่งเสริมการอ่านดังกล่าวแล้ว ในการเรียนการสอนครูควรใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีในการสอนอ่าน เช่น

ปรีดา จันทโรจน์ (ปรีดา จันทโรจน์ 2522 : จ) ศึกษาวิธีการสอนอ่าน โดยใช้แบบฝึกหัดเสริมทักษะกับไม่ใช่แบบฝึกเสริมทักษะ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย

ครั้งนี้เมื่อก่อนเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่หลังจากเรียนแล้วผลสัมฤทธิ์ผลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในปี 2524 เชาวนีย์ เกิดเพทางค์ (เชาวนีย์ เกิดเพทางค์ 2524 : 9) ได้ศึกษาวิธีสอนอ่านโดยใช้แบบฝึกการอ่านระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการอ่านอย่างมีวิจารณ์ทางผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้ใช้แบบฝึก

การส่งเสริมการอ่านของเด็กเป็นความรับผิดชอบทั้งผู้ปกครอง ครู และสื่อมวลชนต่าง ๆ ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักวิธีอ่าน มีเจตคติที่ดีต่อการอ่านโดยใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี และจัดกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบ ในเรื่องนี้ สมลักษณ์ สุกหอม (สมลักษณ์ สุกหอม 2521 : 109 - 110) ได้วิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย พร้อมทั้งเสนอแนะกิจกรรมที่ช่วยฝึกให้นักเรียนรู้จักอ่าน และสนใจการอ่านมากขึ้นดังนี้คือ

1. สันทนาหรืออภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่ได้อ่าน
2. ทำงานเป็นกลุ่มและวิจารณ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือที่ได้อ่าน
3. จัดนิทรรศการหนังสือใหม่และหนังสือที่นำอ่าน อาจจะจัดทำไว้ที่ห้องสมุด เป็นการชักชวนให้นักเรียนสนใจอ่านมากขึ้น
4. วิจารณ์ข่าว เหตุการณ์ที่น่าสนใจ หรือบทความจากหนังสือพิมพ์ วารสาร
5. ฝึกอ่านในใจและแข่งขันกันตอบคำถามหรือเล่าเรื่องที่อ่าน
6. อ่านและค้นคว้าความรู้ เกร็ดความรู้ต่าง ๆ จากห้องสมุด นำมาเผยแพร่สู่สมาชิก
7. รวบรวมข่าวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทางภาษาไทย ตัดขึ้นป้ายประกาศ หรือป้ายนิเทศของห้องเรียน หรือโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนทั่วไปได้อ่าน
8. จัดประกวดการอ่านเร็ว จะจับใจความได้ถูกต้อง
9. จัดประกวดการอ่านทำนองเสนาะ
10. จัดรายการอ่านหนังสือให้เพื่อนฟัง โดยเลือกหนังสือดี ๆ มาอ่านในเวลาหยุดพักหรือเวลาว่าง

การอ่านวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ นอกจากจะช่วยให้เด็กได้ฝึกทักษะอ่านแล้ว วรรณกรรมแต่ละประเภทย่อมมีคุณค่าต่าง ๆ โดยเฉพาะคุณค่าต่อชีวิต เช่น งานวิจัยของสาวิกา กาญจนะ (สาวิกา กาญจนะ 2518 : 85 - 90) ได้ศึกษาเรื่องนำบทความหนังสือกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 6 คน โดยใช้นวนิยายเป็นเครื่องมือประกอบการนำบทความเรื่อง เพื่อศึกษาปัญหาการยอมรับตนเองของเด็กหญิงคนหนึ่งซึ่งมารดามีอาชีพเป็นเมียเช่าของทหารเรือ อเมริกัน ทำให้เกิดปมด้อยขึ้น แต่หลังจากที่ได้อ่านนวนิยายเรื่องข้านอกนางของสีฟ้าแล้ว ปัญหา ที่มีอยู่กลดน้อยลง กลายเป็นเด็กที่มีนิสัยเปิดเผยมากขึ้น และต้องการเพื่อนมากขึ้น จันทร์จรรยา พลอยแก้ว (จันทร์จรรยา พลอยแก้ว 2526 : 160 - 170) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพการเรียนรู้การอ่าน และพิจารณาการวรรณกรรมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูประสบปัญหาเกี่ยวกับการเลือกวิธีการที่จะ ทำให้นักเรียนสนใจและเห็นประโยชน์ของการอ่าน ครูได้เสนอแนะให้มีการสาธิตวิธีสอนการอ่าน และพิจารณาการวรรณกรรม ปัญหาในการสอน คือ นักเรียนขาดความคิดในการวิพากษ์วิจารณ์ พื้นฐานการอ่านของนักเรียนไม่ดีพอ

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า นักเรียนยังขาดทักษะในการอ่าน การวิพากษ์วิจารณ์ ส่วนครูต้องการให้มีการสาธิตวิธีสอนการอ่านและพิจารณาการวรรณกรรม ในด้านความสนใจในการอ่านของนักเรียนและครูต่างกัน เพราะวัยต่างกัน อาจส่งเสริมการอ่านได้ด้วยการใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน ไขกิจกรรมต่าง ๆ เข้าช่วย ผู้ปกครองและสื่อมวลชนก็มีส่วนส่งเสริมการอ่านของนักเรียนได้มาก

การวิจัยต่างประเทศ

ในต่างประเทศมีการวิจัยเกี่ยวกับการอ่านอย่างกว้างขวาง นักวิจัยหลายท่านพยายามศึกษาสาเหตุที่เป็นอุปสรรคในการอ่านของเด็ก มีการศึกษาความสามารถในการอ่านและการค้นคว้าหาวิธีการปรับปรุงให้เด็กมีพัฒนาการในการอ่านที่ไต่มาตามมาตรฐาน ดังนี้

เกรย์ (Gray. 1960 : 1125 - 1126) ได้รวบรวมผลการค้นคว้าเรื่องการส่งเสริมการอ่านไว้ดังต่อไปนี้

ไวท์แมน (Gray. 1960 : 1125 - 1126 citing Wightman. n.d.) ศึกษาอิทธิพลของความชอบของครู ซึ่งมีอิทธิพลต่อความสนใจในการอ่านของนักเรียนระดับชั้นปีที่ 5 - 8 โดยสอบถามครูจำนวน 73 คน ให้บอกชื่อหนังสือ 5 เล่ม ซึ่งครูเห็นสมควรจะให้ให้นักเรียนอ่านในชั้นปีที่ 5 - 8 หลังจากนั้น 150 วันครึ่งหนึ่ง และ 180 วันอีกครั้งหนึ่ง ให้นักเรียนตอบคำถามแสดงความรู้สึกชอบหนังสือที่ได้อ่านเล่มใดบ้าง พบว่าคำตอบของนักเรียนแต่ละห้องแตกต่างกันไป แต่ยังคงใกล้เคียงกับความคิดเห็นของครู ผลการศึกษาครั้งนี้ให้เห็นว่า ครูมีอิทธิพลต่อการสร้างความสนใจของนักเรียนในการให้นักเรียนอ่านสิ่งที่น่าสนใจที่ปรารถนา

ลาเบรนท์ กับ เฮลเลอร์ (Gray. 1960 : 1125 - 1126 citing La Brant and Heller. n.d.) ศึกษาคุณค่าของโปรแกรมส่งเสริมการอ่านโดยเสรีในระดับปีที่ 7 - 12 ผู้วิจัยสรุปว่า โปรแกรมการอ่านโดยเสรี ส่งเสริมการอ่านหนังสือได้มากขึ้นและยังช่วยสร้างนิสัยรักการอ่านหนังสืออย่างกว้างขวางอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้นยังช่วยให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายคุ้นเคยกับวรรณกรรมต่าง ๆ และสนใจวรรณกรรมรูปอื่น ๆ มากขึ้น

เวการ์เทิน (Gray. 1960 : 1125 - 1126 citing Weingarten n.d.) พบว่า การอ่านโดยเสรีช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเองดีขึ้น รู้วิธีประพฤติตน สามารถแก้ปัญหาส่วนตัวและรู้จักเลือกอาชีพ

นอกจากนี้เกรย์ (Gray. 1960 : 1125 - 1126) ยังกล่าวว่า มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการอ่านของนักเรียนระดับชั้นปีที่ 8 เพื่อต้องการทราบว่าการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เปรียบเทียบหนังสือชนิดต่าง ๆ ว่ามีคุณค่าต่อการอ่านของนักเรียนเพียงใด การศึกษานี้ต้องการจะสร้างมาตรฐานในการเลือกอ่านหนังสือ โดยให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่ได้อ่านอย่างเป็นกันเอง หลังจากนั้นพยายามสรุปว่าหนังสือที่มีลักษณะอย่างไรจึงจะเรียกว่าหนังสือดี ได้มีการนำทวิจาร์ณ

หนังสือเข้ามาประกอบการอภิปราย ซึ่งจะให้นักเรียนในกลุ่มเกิดความสนใจรายชื่อนหนังสือที่เขาได้เห็น ต่อจากนั้นให้นักเรียนแต่ละคนเลือกหนังสืออ่านตามที่ตนเองสนใจ และให้ตั้งมาตรฐานประเมินค่า หนังสือที่มีลักษณะอย่างไร โดยให้นักเรียนทั้งชั้นแสดงความคิดเห็นและตั้งข้อวิจารณ์ เมื่อที่ประชุมกลุ่มเห็นพ้องกันว่าหนังสือเล่มไหนดี ก็จะมีการบันทึกไว้ในรายการหนังสือที่ควรอ่าน จากการกระทำเช่นนี้พบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองอ่านหนังสือเพื่อความเพลิดเพลินที่บ้านเพิ่มมากขึ้น และสามในสี่ของหนังสือที่อ่านเป็นหนังสือที่เคยนำมาประเมินในชั้น

จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในการอ่านและการเลือกหนังสืออ่านอย่างมีอิสระของนักเรียน โดยให้นักเรียนให้เหตุผลในการเลือกหนังสืออ่าน โดยอาศัยหลักเกณฑ์ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในการอ่านหนังสือเป็นอย่างมาก

เดวิดสัน (Davidson. 1971 : 6273-A) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคำถามของครูกับคำตอบของนักเรียน ในขณะที่มีกิจกรรมการอ่านแบบธรรมชาติกับการอ่านแบบให้ใช้ความคิดในขณะที่อ่าน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นประถมปีที่ 4 จำนวน 90 คน ที่มีระดับการเรียนรู้อยู่ในขั้นสูง ปานกลาง ต่ำ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่อ่านโดยได้รับการฝึกให้คิดอยู่เสมอ นั้น มีแนวโน้มที่จะตอบคำถามไปในรูปเชิงวิจารณ์และพอใจที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา ส่วนนักเรียนที่อ่านแบบธรรมชาติโดยไม่ให้ใช้ความคิดที่ลึกซึ้งก็จะตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องได้ แต่มีแนวโน้มที่ขาดความคิดสร้างสรรค์และไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พฤติกรรมของครูและนักเรียนสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

การสำรวจความสนใจในการอ่านของเด็กฉลาด ปานกลาง และโง่ ในเกรด 2 ถึง 8 ของลาซาร์ (Lazar. 1956 : 122) พบว่า เมื่อให้เด็กอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การผจญภัย ลึกลับ สืบสวน วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ฯลฯ พบว่าความสนใจในการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ ของเด็กหญิงและชายในกลุ่มที่ฉลาด ปานกลาง และโง่ แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

จากการวิจัยที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ในต่างประเทศมีการศึกษาเกี่ยวกับการอ่านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และได้นำผลจากการวิจัยไปส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านอย่างเสรี เปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่อ่านอย่างเป็นกันเอง ผลให้นักเรียนคิดโดยการตอบคำถาม และตระหนักถึงอิทธิพลของความเห็นของครูที่มีต่อความรู้สึกชอบและไม่ชอบหนังสือของนักเรียน ดังนั้นในกระบวนการเรียนการสอนอ่านและพิจารณาหนังสือ ผู้วิจัยจึงพิจารณาถึงลักษณะดังกล่าวมานี้ด้วย

2. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการตั้งคำถาม

ปัจจุบันนักการศึกษาได้ให้ความสนใจต่อการให้เหตุผลในห้องเรียนมากขึ้น เพราะวิธีการสอนให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผลโดยป้อนคำถามให้นักเรียนตอบเป็นการแสวงหาความรู้อย่างแท้จริง (Carin and Sund. 1970 : 113) การใช้คำถามของครูเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยยกระดับความคิดของนักเรียน ถ้านักเรียนถูกถามด้วยคำถามระดับสูง หรือคำถามปลายเปิดแล้ว นักเรียนจะมีโอกาสใช้สมรรถภาพของการคิดอย่างเต็มที่ คำถามระดับสูงก่อให้เกิดการอภิปรายการวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้กับการอ่านและพิจารณาหนังสือ

การจัดประเภทคำถาม

ประเภทของคำถามมีการแบ่งได้หลายแบบ เกณฑ์ที่ใช้แบ่งประเภทคำถามแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ได้ 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ใช้คำตอบเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง และกลุ่มที่ใช้จุดมุ่งหมายทางการศึกษาเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง

มีงานวิจัยจำนวนมากที่จัดประเภทคำถามตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม เช่น อิงเกลฮาร์ท (Englehart) เฟอส์ท (Furst) ฮิลล์ (Hill) และกราสวอลล์ (Krathwohl) (Thomas Andra. 1979 : 282) ได้จัดคำถามเป็น 6 ระดับ คือ

1. ความรู้หรือข้อเท็จจริง (Knowledge or Factual)
2. ความเข้าใจ (Comprehension)

3. การนำไปใช้ (Application)
4. การวิเคราะห์ (Analysis)
5. การสังเคราะห์ (Synthesis)
6. การประเมิน (Evaluation)

ซวาล แพร์ตูกล (ซวาล แพร์ตูกล 2520 : 6 - 401) ได้นำความคิดของบลูม และคนอื่น ๆ (Bloom and others. 1956 : 28 - 29) ที่เสนอจุดมุ่งหมายของการศึกษาในแง่ที่เกี่ยวกับปัญญา (Cognitive Domain) ไปใช้ในการแยกแยะลักษณะของคำถามที่วัดสมรรถภาพด้านความคิดทางวิชาการที่มีอยู่ 6 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

- 1.00 ด้านความรู้ - ความจำ
 - 1.10 ความรู้ในเรื่อง
 - 1.11 ความรู้เกี่ยวกับศัพท์และนิยาม
 - 1.12 ความรู้เกี่ยวกับกฎและความจริงที่สำคัญ
 - 1.20 ความรู้ในวิธีดำเนินการ
 - 1.21 ความรู้เกี่ยวกับระเบียบแบบแผน
 - 1.22 ความรู้เกี่ยวกับลำดับขั้นและแนวโน้ม
 - 1.23 ความรู้เกี่ยวกับการจัดประเภท
 - 1.24 ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์
 - 1.25 ความรู้เกี่ยวกับวิธีการ
 - 1.30 ความรู้รวบยอด
 - 1.31 ความรู้เกี่ยวกับหลักวิชาและการขยาย
 - 1.32 ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง
- 2.00 ด้านความเข้าใจ
 - 2.10 การแปลความ
 - 2.20 การตีความ
 - 2.30 การขยายความ

- 3.00 ด้านการนำไปใช้
- 4.00 ด้านการวิเคราะห์
 - 4.10 วิเคราะห์ความสำคัญ
 - 4.20 วิเคราะห์ความสัมพันธ์
 - 4.30 วิเคราะห์หลักการ

- 5.00 ด้านการสังเคราะห์
 - 5.10 สังเคราะห์ข้อความ
 - 5.20 สังเคราะห์แผนงาน
 - 5.30 สังเคราะห์ความสัมพันธ์

- 6.00 ด้านการประเมินค่า
 - 6.10 ประเมินค่าโดยอาศัยเกณฑ์ภายใน
 - 6.20 ประเมินค่าโดยอาศัยเกณฑ์ภายนอก

คำถามทั้ง 6 ระดับ ใช้คำถามที่มีลักษณะต่างกันดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ระดับความรู้ – ความจำ คำถามประเภทนี้ใช้คำว่า บอก...อธิบาย...ใคร...อะไร...เมื่อไร...ที่ไหน...ระบุ...ฯลฯ

2. ระดับความเข้าใจ คำถามประเภทนี้ใช้คำว่า ถอดความ...แปลความ...ขยายความ...กล่าวโดยส่วนตัวของตนเอง...เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง...อธิบายความสัมพันธ์...ชี้ให้เห็นผลกระทบ...สิ่งใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับรายการที่กล่าวมา...ให้เหตุผลสนับสนุนขอเสนอเหล่านี้...ฯลฯ

3. ระดับการนำไปใช้ คำถามประเภทนี้ใช้คำว่า แสดงให้เห็น...บอกข้อมูลในการแก้ปัญหา...ท่านสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร...เขียนรายงานแสดงวิธีการสอนอย่างใดอย่างหนึ่ง...ฯลฯ

4. ระดับการวิเคราะห์ คำถามประเภทนี้ใช้คำว่า อย่างไร...ทำไม...แสดงเหตุผล...อะไรคือเงื่อนไข...ระบุถึงสาเหตุ...แจกแจงรายละเอียด...อธิบายขั้นตอน...ลำดับปัญหา...วิเคราะห์ถึงสาเหตุของการสรุปผล...วิธีการประยุกต์ความรู้...สถานการณ์ใดที่จำเป็นสำหรับ...ฯลฯ

5. ระดับการสังเคราะห์ คำถามประเภทนี้ใช้คำว่า รวบรวม...กลไก...วางแผนอะไรจะเกิดขึ้นถ้า...ถ้า...พัฒนา...วิธีใดที่จะสามารถยกระทั้ง...ฯลฯ

6. ระดับการประเมินผล คำถามประเภทนี้ใช้คำว่า ตัดสินด้วยเหตุผล...เลือก...ตัดสินจากหลักฐาน...ประเมินค่า...ตกลงเลือกสิ่งใด...วิธีใดที่ท่านคิดว่าดีที่สุด...หลักเกณฑ์ในการตัดสิน...ฯลฯ

แนวคิดในการใช้คำถามประกอบการอ่าน

การใช้คำถามประกอบเข้าไปในบทความที่อ่านเป็นการสร้างสถานการณ์คล้ายการทดสอบ (Testlike Event) ในขณะที่อ่านซึ่งจะกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ (Mathemagenic Behavior) และยังเป็น การช่วยส่งเสริมความรู้ให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้รวดเร็วยิ่งขึ้น โรธคอฟ (Rothkopf, 1966 : 242) ได้วิจัยพบว่า การใช้คำถามประกอบบทความจะส่งผลให้เนื้อหาที่อ่านเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น เพราะคำถามจะมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงจะช่วยให้อ่านสามารถทำแบบทดสอบที่มีคำถามคล้ายหรือตรงกับคำถามประกอบความได้ดีกว่า ส่วนทางอ้อมจะช่วยให้อ่านเข้าใจเรื่องราวที่อ่านทั้งที่เป็นเนื้อหาอย่างกว้าง ๆ และเนื้อหาปลีกย่อยลงไป

ประโยชน์ของคำถาม

คำถามมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอ่านสรุปได้ดังนี้

1. เสริมสร้างสติปัญญาความสามารถทางความคิดให้แก่ผู้เรียน
2. กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ เสริมสร้างจิตสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และสร้างบรรยากาศในการเรียน

3. คำถามที่ดีจะทำให้เกิดการอภิปรายต่อเนื่อง เป็นการขยายความคิดและแนวในการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาความคิดแบบวิพากษ์วิจารณ์ ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนช่างคิดช่างถาม
4. ทำให้เกิดการค้นคว้าแก้ปัญหาและสำรวจความรู้ใหม่ การใช้คำถามที่ดีบางครั้งจะเป็นต้นเหตุใหญ่เรียนรู้จนควาเพิ่มเติม ซึ่งเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการค้นคว้า
5. เพื่อทบทวนหรือสรุปบทเรียน และการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เก่าให้ต่อเนื่องกัน
6. เพื่อประเมินผลการเรียนการสอน

งานวิจัยเกี่ยวกับการตั้งคำถาม

เนลสัน (Nelson, 1970 : 2262-A) ได้ทำการวิจัยโดยให้ครูสองคนใช้วิธีสอนแบบเก่ากับนักเรียนเกรด 6 สองชั้น ชั้นแรกสอนโดยวิธีการที่เรียกว่ากระตุ้นให้คิด ส่วนอีกชั้นหนึ่งสอนด้วยวิธีไม่ใดกระตุ้นให้คิด สอนสัปดาห์ละ 3 วัน เป็นเวลา 12 สัปดาห์ ทั้งสองชั้นได้รับการนำเข้าสู่การทดลองด้วยวิธีการเหมือนกัน แต่ตอนอภิปรายหลังการทดลองชั้นที่ใช้วิธีสอนไม่กระตุ้นให้คิด ครูจะใช้คำถามระดับต่ำ เช่น คำถามเกี่ยวกับความรู้ความจำ เป็นต้น ส่วนชั้นที่ใช้วิธีสอนกระตุ้นให้คิด ครูใช้คำถามระดับสูง เช่น คำถามเกี่ยวกับการสรุปอ้างอิง การพิสูจน์ เป็นต้น หลังจากนั้นจึงวัดทักษะการแสวงหาความรู้ของนักเรียน ซึ่งมีการสังเกต สรุปอ้างอิง พิสูจน์ จำแนก และความรู้เกี่ยวกับหลักการทางวิทยาศาสตร์ เนลสันพบว่า นักเรียนที่ใช้วิธีการสอนแบบไม่กระตุ้นให้คิดมีความรู้เกี่ยวกับหลักการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่าพวกที่สอนด้วยวิธีกระตุ้นให้คิด ส่วนนักเรียนที่สอนด้วยวิธีกระตุ้นให้คิดมีการเพิ่มทั้งปริมาณและคุณภาพด้านการสังเกต และการสรุปอ้างอิงสูงกว่าพวกที่สอนด้วยวิธีไม่กระตุ้นให้คิด

สัมพันธ์ ตันมณี (สัมพันธ์ ตันมณี 2518 : 75 - 78) ได้ศึกษาบทบาทของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความคิดในการสร้างสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมีมัธย

ศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2515 - 2516 ใช้เวลาศึกษา 2 ภาคเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้นชี้ให้เห็นว่าการสอนให้นักเรียนใช้ความคิดสืบเสาะหาความรู้ โดยตั้งคำถามให้นักเรียนแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงได้จัดแบบฝึกที่จะเร้าให้นักเรียนฝึกแสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่าง ๆ โดยการตอบคำถามลักษณะต่าง ๆ เช่น ถามว่าทำไมบุคคลในเรื่องนี้จึงต้องประสบชะตากรรมเช่นนั้น พฤติกรรมมีผลต่อเหตุการณ์อย่างไร บุคลิกของตัวละครมีผลต่อพฤติกรรมอย่างไร เมื่อนักเรียนได้รับการฝึกฝนให้พิจารณาเนื้อหาในบทเรียน ในหนังสือต่าง ๆ จะนำไปสู่การพิจารณาวิพากษ์วิจารณ์บุคคลและสังคมที่ไดพบเห็นในชีวิตประจำวันได้อย่างดี

3. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะ

การเรียนรู้ภาษาให้ได้นั้น ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญจึงจะสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การสร้างแบบฝึกเฉพาะอย่างขึ้นสำหรับฝึกเพิ่มเติมนอกเหนือจากแบบเรียนก็ช่วยได้มาก รัสเซลล์ (Russell. 1961 : 160) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะทางการอ่านว่า อุปกรณ์ที่จะช่วยในการฝึกทักษะการอ่านได้ผลสมบูรณ์นั้น ได้แก่ การใช้สมุดแบบฝึกหัด เพราะนอกจากจะช่วยเร้าให้ผู้ฝึกเกิดความสนใจในการอ่านแล้ว ยังสามารถที่จะพัฒนาทักษะการอ่านด้านต่าง ๆ เช่น ความคิดเชิงวิจารณ์ ความคิดสร้างสรรค์ ได้อย่างชัดเจนและนักเรียนสามารถตรวจคำตอบที่ถูกต้องได้ด้วยตนเอง

ลักษณะของแบบฝึก

บิลโลวส์ (Billows. 1962 : 174 - 175) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้ "แบบฝึกที่ดีนั้น จะต้องดึงดูดความสนใจและสมาธิของเด็ก เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก เปิดโอกาสให้เด็กฝึกทักษะเฉพาะอย่าง ใช้ภาษาเหมาะสมกับวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิหลังทางภาษา

ของเด็ก แบบฝึกหัดที่ดีควรจะเป็นแบบฝึกสำหรับเด็กเก่งและซ่อมเสริมสำหรับเด็กอ่อนในขณะเดียวกัน นอกจากนี้แล้วควรมีหลายลักษณะและมีความหมายต่อผู้ฝึกด้วย" ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิธร สุทธิแพทย์ (ศศิธร สุทธิแพทย์ 2517 : 72) ได้ทำการทดลองและรวบรวมลักษณะที่ดีของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. ใช้หลักจิตวิทยา
2. สำนวนภาษาง่าย
3. ให้ความหมายต่อชีวิต
4. กิดได้เร็วและสนุก
5. ปลุกความสนใจ
6. เหมาะสมกับวัยและความสามารถ
7. อาจศึกษาได้ด้วยตนเอง

หลักในการสร้างแบบฝึก

วรนาถ พวงสุวรรณ (วรนาถ พวงสุวรรณ 2518 : 34 - 37) ได้กล่าวถึงหลักในการสร้างแบบฝึก ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ตั้งวัตถุประสงค์
2. ศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหา
3. ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึก
 - 3.1 ศึกษาปัญหาในการเรียนการสอน
 - 3.2 ศึกษาจิตวิทยาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและจิตวิทยาพัฒนาการ
 - 3.3 ศึกษาเนื้อหาวิชา
 - 3.4 ศึกษาลักษณะของแบบฝึก
 - 3.5 วางโครงเรื่องและกำหนดรูปแบบของการฝึกให้สัมพันธ์กับโครงเรื่อง
 - 3.6 เลือกเนื้อหาต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาบรรจุในแบบฝึกให้ครบตามที่กำหนดไว้

บัทส์ (Butts. 1974 : 85) เสนอหลักการสร้างแบบฝึกไว้ดังนี้

1. ก่อนที่จะสร้างแบบฝึกจะต้องกำหนดโครงร่างไว้คร่าว ๆ ก่อนว่า จะเขียนแบบฝึกเกี่ยวกับเรื่องอะไร มีวัตถุประสงค์อย่างไร

2. ศึกษางานด้านการอ่านและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำ

3. เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและเนื้อหาให้สอดคล้องกัน

4. แจกแจงวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมออกเป็นกิจกรรมย่อย โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เรียน

5. กำหนดอุปกรณ์ที่จะใช้ในเกมแต่ละตอนให้เหมาะสมกับแบบฝึก

6. กำหนดเวลาที่ใช้ในแบบฝึกแต่ละตอนให้เหมาะสม

7. ประเมินผล โดยประเมินผลก่อนเรียนและประเมินผลหลังเรียน

จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสร้างแบบฝึก

ในการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านและพิจารณาหนังสือนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาพื้นฐานทางจิตวิทยาจากกฎการเรียนรู้ของ E.L.Thorndike (อ้างอิงมาจาก อรพันธุ์ ประสิทธิ์โรจน์ 2528 : 71)

กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercises) กล่าวถึงการทำซ้ำ ๆ ก็ตาม หากได้ฝึกฝนทำบ่อย ๆ จะทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องแคล่วและสามารถที่จะกระทำสิ่งนั้นได้ดี (Law of use) แต่หากการกระทำนั้นไม่ได้รับการฝึกเสมอหรือไม่ได้กระทำอีกเลย การกระทำนั้น ๆ จะค่อย ๆ เลือนลางไป (Law of Disuse)

กฎแห่งผล (Law of Effect) กล่าวว่า ความสำคัญของการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) กับการตอบสนอง (Response) ทั้งสองอย่างนี้ เชื่อมโยงกันได้หากเราทำให้เกิดสภาพที่น่าพอใจจะเป็นการจูงใจให้ผู้ฝึกเกิดความสนใจในการฝึก

จากทฤษฎีการเรียนรู้ของทอนไดค์ (Thorndike) ผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึก และแบบทดสอบเพื่อให้ความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ไม่ยากและไม่ง่ายจน

เกินไป รวมทั้งการเรียงลำดับ การฝึกจากง่ายไปหายากเพื่อให้เด็กเรียนรู้มีความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้

เอกสาร เกี่ยวกับแบบฝึกทักษะ

ภาษาเป็นวิชาที่วัดด้วยทักษะ สิ่งที่จะช่วยให้การพัฒนาทักษะทางภาษาดีขึ้นก็คือ การนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความชำนาญ โดยอาศัยแบบฝึกทักษะ หัวใจของการสอนวิชาทักษะอยู่ที่การฝึกอย่างถูกวิธีเท่านั้นที่จะทำให้เด็กเกิดความชำนาญ การฝึกทักษะทางภาษามีลำดับขั้นดังนี้ (กมล จิระกมล 2509 : 15 - 16)

1. ให้เด็กเข้าใจในวิธีการสอนเสียก่อน
2. เมื่อเด็กเข้าใจวิธีการดีแล้ว จึงลงมือฝึกด้วยการให้ทำแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อฝึกทักษะที่ต้องการ
3. ฝึกบ่อย ๆ สม่ำเสมอ ไม่ทิ้งระยะไว้นานจนเด็กลืม โดยใช้กลวิธีอื่นพลิกเพลงให้แบบฝึกหรือกิจกรรมในรูปต่าง ๆ เพื่อเด็กจะได้ไม่เบื่อหน่ายต่อการฝึกนั้น ๆ
4. ติดตามผลเพื่อสังเกตความก้าวหน้าของเด็ก ภายหลังการฝึกไปแล้วในระยะเวลาหนึ่งซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าเด็กคนไหนมีทักษะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงไร และมีข้อบกพร่องในเรื่องใดอย่างไร เพื่อจะได้แก้ไขได้ทัน อย่าปล่อยให้ผ่านไปเลยไปจะทำให้ติดเป็นนิสัย และครูต้องควบคุมการฝึกอย่างใกล้ชิดด้วย ไม่ควรปล่อยให้เด็กฝึกกันไปเอง

ฐปะณี นาคทรพร (ฐปะณี นาคทรพร 2515 : 2 - 3) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการฝึกทักษะไว้ดังนี้

1. การฝึกทีละอย่างก่อนและฝึกให้สัมพันธ์กันทีหลัง
2. การฝึกควรฝึกสิ่งที่ง่ายก่อนแล้วจึงไปหาสิ่งยาก
3. เมื่อมีข้อผิดพลาด บกพร่อง เกิดขึ้นในการฟัง พูด อ่าน และเขียนของนักเรียน ครูควรจูงใจให้นักเรียนเต็มใจที่จะแก้ไขข้อบกพร่องของตน อย่าให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าเป็นการลงโทษ

4. การให้นักเรียนมีประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะให้โอกาสแก่การฝึกทักษะ
 5. การมีการวัดผลเสมอ เพื่อจะได้ทราบว่า การฝึกทักษะได้ผลเพียงใด
 6. การมีอุปกรณ์บางอย่างที่จะช่วยฝึกทักษะ
 7. ถ้าสามารถนำสื่อมวลชนบางอย่างมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ก็ควรนำมาใช้
- กอ สวัสดิ์พาณิชย์ (กอ สวัสดิ์พาณิชย์ 2515 : 1 - 2) ได้เสนอแนะวิธีการ

ในการฝึกทักษะไว้ดังนี้

1. ครูต้องเตรียมแบบฝึกหัดให้รอบคอบว่าจะต้องใช้แบบฝึกหัดแบบไหน ใช้อย่างไร และต้องพิจารณาด้วยว่าแบบฝึกหัดนั้นจะช่วยฝึกทักษะที่ต้องการ และนำไปใช้ได้หรือไม่
2. ให้แบบฝึกหัดสั้น ๆ แต่หลายแบบ เพื่อฝึกฝนทักษะเดียวกันจนเกิดความแม่นยำ แบบฝึกหัดควรมีหลายแบบ เพื่อเด็กจะได้ไม่เบื่อ
3. ให้ฝึกในสภาพการณ์ที่ต่างกัน เช่น ถัดบนกระดานแล้วเอากระดาษมาปิดบางส่วน

4. ประเมินผล การประเมินผลแบบฝึกหัดนั้นต้องประเมินผลดูว่าเด็กเกิดความชำนาญในทักษะนั้นเพียงใด

เนื่องจากแบบฝึกเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการฝึกทักษะ ครูจะต้องเลือกเฟ้นแบบฝึกที่มีประสิทธิภาพสูง และเหมาะสมกับนักเรียนของตนในการฝึกทักษะ

โรเซนบาม (Rosenbaum. 1969 : 112 - 115) กล่าวว่า ในการจัดทำแบบฝึกหัดนั้น ครูต้องนึกถึงความแตกต่างของเด็กเป็นส่วนใหญ่ แล้วจัดทำแบบฝึกหัดให้มากพอที่จะเด็กเก่งและอ่อนจะเลือกทำได้ตามความสามารถ และแบบฝึกนั้นควรจะชัดเจนและมีความหมายต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การนำหลักจิตวิทยาที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลมาใช้ในการสร้างแบบฝึกหัดของโรเซนบาม มีความเห็นสอดคล้องกับความเห็นของรัชนี ศรีไพรวรรณ (รัชนี ศรีไพรวรรณ 2517 : 412 - 413) ที่กล่าวถึงหลักในการจัดทำแบบฝึกทักษะไว้ว่า

1. ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็กและลำดับชั้นเรียนของเด็ก
2. ให้มีจุดมุ่งหมายว่าจะฝึกในด้านใด แล้วจัดเนื้อหาให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้
ครูต้องจัดทำใบวางแผนสอน

3. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก ถ้าสามารถแยกตามความสามารถและจัดทำแบบฝึกหัดเพื่อส่งเสริมเด็กแต่ละกลุ่มได้ก็ยิ่งดี

4. ในแบบฝึกหัดต้องมีคำชี้แจงที่สั้น เข้าใจง่าย

5. แบบฝึกหัดต้องมีความถูกต้อง ครูจะต้องพิจารณาให้ดีก่อนอย่าให้มีข้อผิดพลาดได้

6. การให้เด็กทำแบบฝึกหัดแต่ละครั้งต้องให้เหมาะสมกับเวลาและความสนใจของเด็ก

7. การทำแบบฝึกหัดควรมีหลาย ๆ แบบ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้กว้างขวางและส่งเสริมให้เกิดความคิด

8. กระดาษที่ใช้ทำแบบฝึกหัด ควรมีคุณภาพดีพอสมควร

งานวิจัยเกี่ยวกับแบบฝึกหัด

บุญนำ บุญเสริม (บุญนำ บุญเสริม 2508 : 411) ได้กล่าวถึงการใช้ภาษาอยู่เสมอว่า อีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญในการสอนภาษาคือ การให้ทำซ้ำ ๆ แต่จะต้องทำโดยใช้สติปัญญา จึงจะช่วยให้เกิดผลสมบูรณ์ได้ ตัวนักเรียนผู้ฝึกเองต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ในการทำซ้ำ ๆ นั้น

มาสวิลล รักบ้านเกิด (มาสวิลล รักบ้านเกิด 2526 : 85) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้แบบฝึกหัดการเขียนสะกดคำยากในวิชาภาษาไทยไว้ว่า ผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกหัดการเขียนสะกดคำยากทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนเขียนสะกดคำ จึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีการสร้างแบบฝึก

ภาณี อัดโสภณ (ภาณี อัดโสภณ 2523 : 25) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านขั้นต้นความก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านขั้นต้นความในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสันทรายหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่าหลังฝึกแล้วนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การอ่านดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ผลการวิจัยของ มลวิภา กมลพรพัฒนา (มลวิภา กมลพรพัฒนา 2518 : 60) เยาวมาลย์ สุขอุดม (เยาวมาลย์ สุขอุดม 2518 : 26 - 27) ปรีดา จันทโรจน์ (ปรีดา จันทโรจน์ 2522 : บทคัดย่อ) เขาวี เกิดเพทางค์ (เขาวี เกิดเพทางค์ 2525 : 49) และนิศยา ปานทิพย์ (นิศยา ปานทิพย์ 2527 : 61) พบว่าแบบฝึกทักษะ ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านคืบขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับแบบฝึก สรุปได้ว่าแบบฝึกเป็นเครื่องมือจำเป็นต่อการฝึกทักษะทางภาษาของนักเรียน การฝึกทักษะแต่ละทักษะนั้นอาจมีวิธีฝึกได้หลาย ๆ แบบ เพื่อให้นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหากได้รับการฝึกทักษะการอ่านอย่างเพียงพอแล้ว นักเรียนจะประสบความสำเร็จในการอ่าน อันจะนำไปสู่เจตคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือ นักเรียนจะสนใจอ่านหนังสือทุกประเภทและรู้จักวิธีอ่านเพื่อจะได้รับประโยชน์จากการอ่านหนังสืออย่างเต็มที่

4. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเจตคติ

เทแกน (Kagan. 1968 : 618) ให้ความหมายของเจตคติว่าเป็นความโน้มเอียงที่ฝังแน่นในความคิดและความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบที่มีต่อสิ่งที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะ เจตคติประกอบไปด้วยสิ่งสำคัญสองอย่างคือ ความรู้ความเข้าใจ กับอารมณ์

เคอร์ซ (Curze. 1974 : 187) กล่าวถึงเจตคติว่า เจตคติหมายถึงความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่คนเราได้รับ และเจตคติเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ

เดโช ส่วนานนท์ (เดโช ส่วนานนท์ 2512 : 28) กล่าวว่า เจตคติเป็นคุณลักษณะของบุคลิกภาพที่สร้างขึ้นได้ เปลี่ยนแปลงได้ และเป็นแรงจูงใจที่กำหนดทิศทางของพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ กัน ดังนั้นเจตคติจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ในอาชีพของตน หรืออาจล้มเหลว

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2518 : 3) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่า เจตคติเป็นความรู้สึกที่แสดงออกอย่างมั่นคงต่อบุคคลหรือสถานการณ์ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดี ชัดแจ้ง หรือเป็นกลางได้ ซึ่งเป็นผลของการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะที่ดีหรือเลวของบุคคลหรือสถานการณ์นั้น ๆ

เชดสคัลท์ ไชวาสินธุ์ (เชดสคัลท์ ไชวาสินธุ์ 2520 : 28) กล่าวว่า เจตคติเป็นความรู้สึกส่วนบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเรานั้น ๆ ไปในทางใดทางหนึ่ง อาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรมให้เรียนรู้ระเบียบวิธีของสังคม (Socialization) ซึ่งเจตคตินี้จะแสดงออกหรือปรากฏให้เห็นชัดในกรณีสิ่งเรานั้นเป็นสิ่งเรทางสังคม

อาจสรุปได้ว่าเจตคติ หมายถึง สภาพจิตใจ อารมณ์ต่าง ๆ ความรู้สึก ความรัก ความชิงชังของมนุษย์ด้วยกัน ที่มีต่อเหตุการณ์สิ่งหนึ่งสิ่งใด เจตคตินี้สามารถสร้างขึ้นได้ และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ นอกจากนี้เจตคตินี้ยังมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมของมนุษย์อีกด้วย

เจตคตินี้มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือองค์ประกอบด้านพุทธิปัญญา องค์ประกอบด้านความรู้สึก และองค์ประกอบด้านปฏิบัติ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2526 : 34) กล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) ได้แก่ ความคิด ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มนุษย์ใช้ในการคิด ความคิดนี้อาจจะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งที่ต่างกันขึ้นอยู่กับความคิดของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งเร

2. องค์ประกอบทางด้านหาที่ความรู้สึก (Affective Component) เป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งจะเป็นตัวเร้าความคิดอีกต่อหนึ่ง ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีขณะที่คิดถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใด แสดงว่าบุคคลนั้นมีความรู้สึกในด้านบวกและด้านลบตามลำดับต่อสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบด้านปฏิบัติ (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติ หรือถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสมจะเกิดการปฏิบัติหรือปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง

องค์ประกอบทั้งสามนี้มีความสัมพันธ์กันมาก บางครั้งแยกไม่ออกอย่างเด็ดขาด เช่น ถ้าบุคคลใดเคยประสบอุบัติเหตุรถยนต์ว่าก็อาจจะมีความรู้สึกด้านลบต่อรถยนต์ แต่ขณะเดียวกันเขาก็อาจจะยอมรับว่าเขาจำเป็นต้องใช้รถยนต์เดินทางไปในที่ต่าง ๆ ซึ่งแสดงว่า เขามีองค์ประกอบทางด้านการปฏิบัติไปในทางบวกและมีแนวโน้มที่จะใช้รถยนต์

เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ชูชีพ อ่อนโกลสง (ชูชีพ อ่อนโกลสง 2518 :

7) กล่าวว่า เจตคติอาจเปลี่ยนแปลงได้จากสาเหตุดังนี้

1. เมื่อได้รับข้อมูลใหม่จากบุคคลหรือสื่อมวลชน
2. เมื่อได้รับประสบการณ์ตรงหรือความสะเทือนใจหรือความประทับใจ
3. เมื่อถูกบังคับให้ต้องปฏิบัติไปนาน ๆ
4. เมื่อได้รับการรักษาทางจิต เพื่อให้เข้าใจเหตุผลที่ถูกต้องขึ้น
5. เปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมใหม่

จะเห็นว่าเจตคติของบุคคลสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ในสถานการณ์หลาย ๆ อย่าง ดังกล่าวแล้ว ในทำนองเดียวกันเจตคติของนักเรียนต่อการอ่านหนังสือโดยใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านจะสามารถเปลี่ยนเจตคติต่อการอ่านหนังสือของนักเรียนได้

หลักการวัดเจตคติ

ไพศาล หวังพานิช (ไพศาล หวังพานิช 2526 : 147 - 148) ได้เสนอหลักของการวัดเจตคติไว้ดังนี้ การวัดเจตคตินี้ว่าเป็นสิ่งที่ยากพอสมควร เพราะเป็นการวัดคุณลักษณะภายในของบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกหรือเป็นลักษณะทางจิตใจ คุณลักษณะดังกล่าวมีการแปรเปลี่ยนได้ง่าย แต่อย่างไรก็ตามเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ยังสามารถวัดได้ ซึ่งต้องอาศัยหลักสำคัญดังต่อไปนี้

1. ต้องยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (Basic Assumption) เกี่ยวกับการวัดเจตคติ คือ

1.1 ความคิดเห็น ความรู้สึก หรือเจตคติของบุคคลนั้นจะคงที่อย่างหนึ่ง นั่นคือความรู้สึกนึกคิดของคนเราไม่ได้เปลี่ยนแปลงหรือผันแปรตลอดเวลา อย่างน้อยจะต้องมีช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่ความรู้สึกของคนเรานั้นคงที่พอที่จะทำให้สามารถวัดได้

1.2 เจตคติของบุคคลไม่สามารถวัดหรือสังเกตเห็นได้โดยตรง การวัดจะเป็นแบบวัดทางอ้อม โดยวัดจากแนวโน้มที่บุคคลแสดงออกหรือประพฤติอยู่เสมอ

1.3 เจตคตินอกจากแสดงออกในรูปทิศทางของความรู้สึกนึกคิด เช่น สนับสนุน หรือคัดค้าน ยังมีขนาดหรือปริมาณของความคิด ความรู้สึกนั้นอีกด้วย ดังนั้นในการวัดเจตคติ นอกจากจะทำให้ทราบลักษณะหรือทิศทางแล้ว ยังสามารถบอกระดับความมากน้อยหรือความเข้มข้นของเจตคติได้ด้วย

2. การวัดเจตคติดำเนินวิธีใดก็ตาม จะต้องมีส่วนประกอบ 3 อย่าง คือ ตัวบุคคลที่จะถูกวัดมีสิ่งเร้า เช่น การกระทำ เรื่องราวที่บุคคลแสดงเจตคติตอบสนอง และสุดท้ายต้องมีการตอบสนองซึ่งจะออกมาในระดับสูงต่ำ มากน้อย

3. สิ่งเร้าที่จะนำไปใช้เร้าที่นิยมคือ ข้อความเจตคติ (Attitude Statements) ซึ่งเป็นสิ่งเร้าทางภาษาที่ใช้อธิบายคุณค่า คุณลักษณะของสิ่งนั้นเพื่อให้บุคคลตอบสนองออกมาเป็นระดับความรู้สึก (Attitude Continuum หรือ scale) เช่น มาก ปานกลาง น้อย เป็นต้น

4. การวัดเจตคติต้องคำนึงถึงความเที่ยงตรง (Validity) ของการวัดเป็นพิเศษ ต้องพยายามให้ผลของการวัดที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของบุคคลทั้งในแง่ทิศทาง และระดับ หรือช่วงของเจตคติ

วิธีเขียนข้อความวัดเจตคติ

ไพศาล หวังพานิช (ไพศาล หวังพานิช 2526 : 148 - 149) กล่าวว่ามาตราการวัดเจตคติ (Attitude Scale) จะประกอบด้วย ข้อคำถาม โดยทำหน้าที่เป็นตัวเร้าให้

บุคคลแสดงความเห็น ความรู้สึกออกมา การวัดเจตคติจะได้ผลถูกต้องและเชื่อถือได้มากขึ้น
เพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อความที่ใช้ถาม การเขียนข้อความเพื่อวัดเจตคติจึงเป็นเรื่อง
สำคัญที่จะต้องพิจารณา โดยยึดหลักดังต่อไปนี้

1. ใช้ข้อความที่กล่าวถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เป็นปัจจุบัน
2. หลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง (Fact) เกี่ยวกับเรื่องนั้น เพราะจะกลายเป็นการตอบสนองตามความเป็นจริง ทำให้ไม่ทราบความรู้สึกหรือความคิดเห็นของบุคคล
3. ข้อความที่ใช้ต้องให้คำตอบที่สามารถแปลความหมายได้ คือ สามารถบอกทิศทางและระดับความรู้สึกของบุคคลได้
4. ข้อความนั้นต้องมีความเป็นปรนัย คือ มีความชัดเจน มีความหมายแน่นอนไม่ใช้ภาษาวกวนหรือคลุมเครือ

5. ข้อความหนึ่ง ๆ ควรถามความคิดเห็นเพียงอย่างเดียว เพราะถ้ามีหลายความคิดเห็น
ข้อความเดียวกันจะกลายเป็นข้อความกำกวม ยุ่งยาก ต่อการเสนอความคิดเห็น เช่น ไม่ควรให้
ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นโดยใช้ข้อความที่ว่า "การสอนแบบบรรยายทำให้เหนื่อย เบื่อ เสียเวลามาก
ได้ผลการเรียนไม่ดี" ควรแยกข้อความนี้ออกเป็นหลาย ๆ ข้อความ เช่น

5.1 การสอนแบบบรรยายทำให้ผู้เรียนเบื่อ

5.2 การสอนแบบบรรยายทำให้ผู้เรียนขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

6. ข้อความที่ใช้ควรมีลักษณะกลาง ๆ เพื่อให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นได้ทั้งใน
ทางบวกและทางลบ ควรหลีกเลี่ยงการใช้คำบางคำ เช่น เสมอ ทั้งหมด ไม่เคยเลย เท่านั้น
เพียงแต่ เพียงเล็กน้อย

7. หลีกเลี่ยงข้อความที่ไม่อาจแสดงความคิดเห็นได้ หรือข้อความที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ
ประเด็นที่จะพิจารณา เช่น ข้อความที่กล่าวนอกเรื่องที่จะศึกษา

เจตคติมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (นิยม สารรัตน์ 2524 : 4 - 5
อ้างอิงมาจาก Carroll n.d.) ได้กล่าวว่า ถ้าผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนจะสามารถพยากรณ์
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ว่าจะสูงขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ กรอฟ (Groff. 1962 : 313 -

317) ได้ศึกษาเจตคติของนักเรียนระดับ 6 จำนวน 305 คน พบว่ามีความสัมพันธ์กับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดขึ้น และมีผลต่อความสามารถในการอ่านโดยทั่วไปและต่อเจตคติในการอ่านด้วย และสตอท (Stott. 1973 : 375) กล่าวว่าเจตคติต่อการอ่านมีผลอย่างมากต่อผลสัมฤทธิ์ในการอ่านของนักเรียน โรเอทเจอร์และคนอื่นๆ (Roettger and other. 1979 : 138 - 141) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนระดับ 3 - 6 จำนวน 697 คน พบว่าเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนระดับ 5 - 6 สูงกว่านักเรียนในระดับอื่น ๆ และยังพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติในการอ่านกับคะแนนความเข้าใจในการอ่าน ตลอดจนคะแนนด้านคำศัพท์และผู้ที่มีเจตคติทางการอ่านสูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงขึ้นด้วย

การทดสอบเจตคติ

ในการวัดเจตคตินั้น มีนักการศึกษาหลายท่านได้สร้างเครื่องมือวัดเจตคติไว้อย่างหลากหลายกัน เช่น วัดเจตคติโดยวิธี Equal Appearing Intervals ของเธอร์สตัน การวัดเจตคติโดยวิธี Scalogram Analysis ของกัทแมน การวัดเจตคติโดยวิธี Semantic Differential ของออสกูดและคนอื่นๆ นอกจากนี้ยังอาจใช้การวัดเจตคติโดยวิธี Projective Techniques แต่ในการวิจัยเกี่ยวกับเจตคติครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธี Summated Ratings ของ Likert แบบทดสอบวัดเจตคติต่อการอ่านหนังสือผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

มาตราวัดเจตคติตามวิธีของลิเคิร์ต ผู้คิดคือ Rensis Likert มาตรานี้มีชื่อเรียกได้หลายอย่าง ได้แก่ Likert Scale, Rating Scale และ An a Posteriori Approach

การวัดเจตคติโดยวิธี Summated Ratings มีขั้นตอนดังนี้

1. ตั้งวัตถุประสงค์ว่าต้องการศึกษาเจตคติของใครที่มีต่อสิ่งใด
2. ให้ความหมายของเจตคติต่อสิ่งที่จะศึกษานั้นให้แจ่มชัด เพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่เป็น

Psychological Object นั้นคืออะไร ประกอบด้วยคุณลักษณะใดบ้าง เช่น จะวัดเจตคติของนักเรียนต่อการอ่านหนังสือก็ต้องวิเคราะห์ให้ทราบว่า ควรถามเกี่ยวกับการอ่านหนังสือในเรื่องใดบ้าง

3. ทำการสร้างข้อความเจตคติให้ครอบคลุมคุณลักษณะต่าง ๆ ที่วิเคราะห์ได้จำนวนข้อความที่สร้างควรมีประมาณ 20 - 30 ข้อความ และให้มีจำนวนข้อความที่กล่าวถึงสิ่งที่ต้องการศึกษาในทางที่ดี (Positive) และในทางที่ไม่ดี (Negative) จำนวนมากพอต่อการที่เมื่อนำไปวิเคราะห์คุณภาพแล้วเหลือตามที่ต้องการ

4. ตรวจสอบข้อความที่สร้างขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดย สร้างข้อความเองแล้วนำไปให้ผู้มีความรู้ในเรื่องนั้นตรวจสอบ

5. ทำการทดลองขั้นต้น ก่อนนำไปใช้จริง โดยการนำข้อความที่ได้ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนจะบรรจุลงในมาตราวัดเจตคติ

การกำหนดน้ำหนักคะแนนแต่ละตัว เลือกว่าควรให้คะแนนเป็นเท่าใด ทำได้หลายวิธี แต่วิธีที่นิยมมากที่สุดคือ วิธี Arbitrary Weighting Method วิธีนี้คือกำหนดให้แต่ละตัวเลือกมีน้ำหนักเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ดังนั้นข้อความที่กล่าวถึงสิ่งนั้น ๆ ในทางที่ดี (Positive) ถ้าตอบเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จะให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ และข้อความที่กล่าวถึงสิ่งนั้น ๆ ในทางที่ไม่ดี (Negative) ถ้าตอบเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จะให้คะแนนเป็น 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ และกิลก กิลกานนท์ 2526 : 25 - 27)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการอ่านหนังสือ

ผลงานวิจัยที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและพิจารณาหนังสือ แล้ววัดเจตคติต่อการอ่านหนังสือ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังไม่มีผู้ทำวิจัยไว้ แต่ได้มีผู้วัดเจตคติต่อแบบฝึกทักษะและเจตคติต่อการสอนภาษาไทยไว้ดังนี้

วาสนี ชูสงค์ (วาสนี ชูสงค์ 2525 : 52 - 54) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งผลการศึกษา พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนในกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จารุณี โชคสมัย (จารุณี โชคสมัย 2526 : 71) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการใช้แบบฝึกอ่าน 2 แบบ ที่ส่งผลต่อสภาพการอ่านเร็วและเจตคติต่อภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มีเจตคติต่อภาษาไทยสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญและเจตคติต่อภาษาไทยไม่แตกต่างกัน

อัทธยา สายศิลป์ (อัทธยา สายศิลป์ 2526 : 68) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยชุดฝึกสมรรถภาพการอ่านเร็วกับการสอนที่ฝึกตามกิจกรรมในคู่มือการสอนของกรมวิชาการ ผลการวิจัยสรุปว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผาณิต เพชรจำรัส (ผาณิต เพชรจำรัส 2529 : 66 - 67) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจธุระและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการสอนแบบยูนิตเคทกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีเจตคติต่อวิชาภาษาไทยไม่แตกต่างกัน และเจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจธุระหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับในต่างประเทศนั้นก็มีผู้วิจัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการอ่านไว้มาก ดังเช่น โรเอทเจอร์ และคนอื่น ๆ (Roettger and other. 1979 : 138 - 141) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนระดับ 3 - 6 จำนวน 697 คน

พบว่าเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนระดับ 5 - 6 สูงกว่านักเรียนระดับอื่น ๆ และยังพบอีกว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติในการอ่านกับคะแนนความเข้าใจในการอ่าน ตลอดจนคะแนนคำศัพท์ รวมทั้งพบว่าผู้ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงจะมีเจตคติในการอ่านสูงขึ้นด้วย

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่านักเรียนมีเจตคติต่อการอ่านสูงขึ้นเมื่อได้รับการฝึกฝนการอ่านและเจตคติต่อการอ่านมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่านซึ่งถ้านักเรียนมีเจตคติต่อการอ่านสูงก็ทำให้มีความสามารถในการอ่านสูงขึ้นด้วย แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจะกระตุ้นให้นักเรียนมีเจตคติต่อการอ่านหนังสือดีขึ้น เพราะทุก ๆ แบบฝึกจะมีคำถามให้นักเรียนคิดหาคำตอบจนสามารถสรุปความที่อ่านได้ เข้าใจความสัมพันธ์ที่แสดงถึงการเปรียบเทียบการขัดแย้ง การลำดับเหตุการณ์ ระบุแนวคิดของผู้เขียน สามารถแยกแยะความคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริง สามารถประเมินสิ่งที่อ่านได้ แบบฝึกดังกล่าวเริ่มจากง่ายไปหายาก เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ไปทีละขั้นตามความสามารถและความสนใจของนักเรียน

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติแตกต่างกัน
2. เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติแตกต่างกัน
3. ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามปกติหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
4. เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามปกติหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
5. ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

6. เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาเลือกภาษาไทย 221 การอ่านและพิจารณาหนังสือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 โรงเรียนพระราชราษฎร์อุปถัมภ์ กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาเลือกการอ่านและพิจารณาหนังสือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 โรงเรียนพระราชราษฎร์อุปถัมภ์ จำนวน 3 ห้องเรียน จักรวรรดิมาจำนวน 2 ห้องเรียน นำนักเรียนทั้ง 2 ห้องเรียนมาทดลอง แล้วจัดกลุ่มแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง จำนวน 38 คน เรียนโดยใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ

กลุ่มควบคุม จำนวน 38 คน เรียนโดยการสอนตามปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่

1. แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ซึ่งคัดเลือกเนื้อเรื่องมาจากสื่อมวลชนจำพวกสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร บทเพลง บทร้อยกรอง นิทาน นิยาย ฯลฯ ตัดตอนเป็นเนื้อเรื่องสั้น ๆ ให้อ่านแล้วตอบคำถามท้ายแบบฝึก

การสร้างแบบฝึกยัดหลักดังต่อไปนี้

1. ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

2. แบบฝึกแต่ละแบบเน้นให้เกิดทักษะการอ่านในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3. เนื้อหาในแบบฝึกเหมาะสมกับวัยและความสนใจของนักเรียน
4. ใช้แบบฝึกหลาย ๆ แบบ เพื่อไม่ให้นักเรียนเบื่อหน่าย
5. ให้โอกาสนักเรียนแสดงความสามารถและความเข้าใจ ลงในแบบฝึก
6. มีการประเมินผลทุก ๆ แบบฝึก

แบบฝึกที่นำมาใช้ประกอบการสอนมีลักษณะดังนี้

1. ชื่อเรื่อง แบบฝึกอ่าน
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. คำชี้แจง
4. เนื้อหาและคำถามระดับต่าง ๆ
5. เอกสารสรุปเนื้อหา

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน วิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือ เป็นแบบทดสอบอิงกลุ่ม แบบเลือกตอบชนิด 5 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

3. แผนการสอน

- 3.1 แผนการสอนอ่านด้วยการใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ
- 3.2 แผนการสอนอ่านตามปกติ

4. แบบทดสอบวัดเจตคติต่อการอ่าน

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับ

- 1.1 ความสามารถในการอ่าน ระดับความเข้าใจและวิจารณ์
- 1.2 การสอนอ่าน

1.3 การพัฒนาการอ่านและพิจารณาหนังสือ

1.4 เทคนิคการตั้งคำถาม

1.5 การสร้างแบบฝึก

1.6 เจตคติ

2. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง กำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการสอนอ่านจากหนังสือแบบเรียนภาษาไทย การอ่านและพิจารณาหนังสือ (ท 221) ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 3 เรื่อง ใช้เวลา 18 คาบ คาบละ 50 นาที โดยใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 2 คาบ รวม 9 สัปดาห์ ตั้งเนื้อหาต่อไปนี้

2.1 การพิจารณาหนังสือโดยทั่วไป

2.2 การพิจารณาบทเหิงคดี

2.3 การพิจารณาสารคดี

3. แผนการสอนวิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือ (ท 221)

3.1 ศึกษาหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 จุดประสงค์รายวิชา วิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือ (ท 221) คู่มือครู แบบเรียนและขอบข่ายเนื้อหาวิชาที่จะสอน

3.2 ศึกษาเทคนิคการสอนอ่านจากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและพิจารณาหนังสือ

3.3 ศึกษาการเขียนแผนการสอนอ่านจากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ

3.4 นำเนื้อเรื่องมาพิจารณาประกอบการเขียนแผนการสอน

3.5 นำไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

3.6 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปใช้กับนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระราชราษฎรอุปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร

4. การสร้างแบบฝึกอ่านที่ใช้ถามระดับต่าง ๆ

4.1 ศึกษาหลักสูตรที่เกี่ยวกับการอ่าน จุดมุ่งหมาย เนื้อหา วิธีสอน และ กิจกรรม การสอนอ่านจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกการอ่านโดยดัดแปลง มาจากทฤษฎีการสอนอ่านของ Barrett ยึดหลักและรูปแบบการสร้างแบบฝึกของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ดังกล่าวแล้วในข้อ 1 (เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า)

4.2 ศึกษาทัศนคติความสนใจในการอ่านของเด็กแต่ละวัยตามทฤษฎีของคาร์ลเซน (Carlsen. 1967 : 21 - 30) ซึ่งกล่าวไว้ว่าเด็กในวัยรุ่นตอนต้น คือช่วงที่เด็กมีอายุระหว่าง 11 - 14 ปี มักมีความสนใจในหนังสือเกี่ยวกับสัตว์ การผจญภัย เรื่องลึกลับ เรื่องเหนือธรรมชาติ กีฬา โลกรอบ ๆ ตัว บ้านและชีวิตครอบครัว วิทยาศาสตร์ เรื่องตลก และประวัติศาสตร์

4.3 นำเนื้อเรื่องที่จะสร้างแบบฝึกมาพิจารณาว่าเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หรือไม่ โดยผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ผู้ควบคุมปฏิบัตินิพนธ์ 2 คน และอาจารย์ผู้สอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 คน และคัดเลือกเนื้อเรื่องไว้ 50 เรื่อง

4.4 ตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของเรื่องแต่ละเรื่อง

4.5 นำแบบฝึกที่สร้างขึ้นไปใช้ประกอบการสอนวิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือ (ท 221) ตามแผนการสอนที่สร้างขึ้น นำไปทดลองสอนกับนักเรียนโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

5. การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านวิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือ (ท 221)

ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านวิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือ ชั้น 1 ฉบับ โดยสร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นแบบทดสอบ ชนิด 5 ตัวเลือก 50 ข้อ ใช้เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

5.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านวิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือ (ท 221) จากหนังสือเทคนิคการเขียนข้อสอบของ ชวาล แพร์ตกุล (ชวาล แพร์ตกุล 2520 : 1 - 407) วิธีการสร้างและวิเคราะห์ข้อสอบของวิเชียร เกตุสิงห์

(วิเชียร เกตุสิงห์ 2518 : 1 - 161) หนังสือการเขียนข้อสอบภาษาไทยของจันทิมา พรหมโชติกุล (จันทิมา พรหมโชติกุล 2526 : 1 - 219)

5.2 ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาจากเอกสารที่คัดเลือกไว้แล้ว ซึ่งมีความยากง่ายระดับเดียวกับเนื้อหาที่ใช้ในการทดลองทั้ง 8 จุดประสงค์ ออกข้อสอบจำนวน 100 ข้อ วัตถุประสงค์ต่าง ๆ 8 วัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้คือ

- 5.2.1 วัตถุประสงค์การแปล
- 5.2.2 วัตถุประสงค์การตีความ
- 5.2.3 วัตถุประสงค์การขยายความ
- 5.2.4 วัตถุประสงค์การจับใจความสำคัญ
- 5.2.5 วัตถุประสงค์การลำดับเหตุการณ์
- 5.2.6 วัตถุประสงค์การวิเคราะห์
- 5.2.7 วัตถุประสงค์การสังเคราะห์
- 5.2.8 วัตถุประสงค์การประเมินค่า

5.3 นำแบบทดสอบที่สร้างไปให้อาจารย์ที่สอนวิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาว่าข้อสอบที่เขียนขึ้นมานั้น สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ (บุญเชิด ภิญโญนนทพงษ์ 2526 : 88 - 89 อ้างอิงมาจาก Hambleton and others. 1978) โดยใช้เกณฑ์การกำหนดคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

- +1 = เห็นใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้น
- 0 = ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่
- 1 = เห็นใจว่าข้อสอบไม่วัดจุดประสงค์ข้อนั้น

บันทึกผลการพิจารณาถึงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในแต่ละข้อ แล้วหาคะแนนผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเป็นรายข้อ โดยมีเกณฑ์ว่า ถ้าได้ดัชนี

ความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ .5 แสดงว่าข้อสอบนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ส่วนข้อที่มีค่าน้อยกว่า .5 นั้นจะกองักคัดออกหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น เพื่อแต่งเป็นข้อสอบใหม่

5.4 นำแบบทดสอบที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยได้เสนอแนะไว้มาปรับปรุงแก้ไข

5.5 นำแบบทดสอบที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี จำนวน 90 คน

5.6 นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนนที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 แห่ง ในข้อเดียวกันให้ 0 คะแนน เมื่อตรวจให้คะแนนแล้วนำไปวิเคราะห์เพื่อหาความยากง่าย (Difficulty) และหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้เทคนิค 27% และเปิดตารางของ จุง เทห์ ฟาน (Fan, 1952 : 32) และคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไปไว้จำนวน 50 ข้อ ซึ่งมีพฤติกรรมที่ต้องการวัดทั้ง 8 พฤติกรรม

5.7 นำแบบทดสอบที่วิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p)(Difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (r)(Discrimination) แล้วไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและไม่ใช้โรงเรียนเดิมที่ใช้ทดลอง โดยใช้สูตร KR-20 ของกูเตอร์ ริชาร์ดสัน (สวน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2528 : 168 - 169)

5.8 นำแบบทดสอบไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือ
คำสั่ง ให้เลือกกาบาทข้อคำตอบที่ถูกต้องที่สุดในกระดาษคำตอบ
จุดประสงค์ นักเรียนสามารถตีความจากหนังสือที่อ่านได้
 "การที่ฝรั่งประณิษฐานพระพุทธรูปไว้อย่างไม่เหมาะสมเช่นนั้น คุณจะได้รับการอภัยกว่าคนไทย ทั้งนี้เพราะคนไทยมักจะทำทั้งที่รู้ ทั้ง ๆ ที่เคารพกราบไหว้"

จากข้อความข้างต้น ท่านคิดว่าผู้เขียนมีความรู้สึกอย่างไร

- ก. นอยใจ
- ข. เสียใจ
- ค. สลดใจ
- ง. ไม่พอใจ

6. การสร้างแบบทดสอบวัดเจตคติต่อการอ่าน แบบทดสอบวัดเจตคติต่อการอ่าน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวของลิเคอร์ต (Likert) โดยมีลำดับการสร้างดังนี้

6.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดเจตคติ ตามวิธีของลิเคอร์ต จากหนังสือ การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพของเชดส์คีก์ ไชวาสินธุ์ (เชดส์คีก์ ไชวาสินธุ์ 2520 : 45 - 70) หนังสือหลักการวิจัยทางการศึกษา ของลวน สายยศ และอังคณา สายยศ (ลวน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2528 : 152 - 162) หนังสือการวัดผลการศึกษาของไพศาล หวังพานิช (ไพศาล หวังพานิช 2526 : 146 - 149)

6.2 สร้างข้อความที่แสดงลักษณะของเจตคติต่อการอ่าน จำนวน 100 ข้อความ โดยระบุคำตอบเป็น 4 ช่วง คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- กรณีที่ 1 ในข้อความที่มีความหมายทางบวก (Positive) ให้คะแนนดังนี้
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 4 คะแนน
เห็นด้วย	ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน
- กรณีที่ 2 ในข้อความที่มีความหมายทางลบ (Negative) ให้คะแนนดังนี้
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน

เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 4 คะแนน

6.3 นำข้อความที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาภาษาไทยพิจารณา
ตรวจสอบแก้ไข ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าข้อความที่เขียนสอดคล้องและเหมาะสมกับการตอบ กัดเลือก
ข้อความเหลือ 50 ข้อความ

6.4 นำแบบทดสอบวัดเจตคติต่อการอ่านไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 จำนวน 100 คน
นำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้เทคนิค 25% แล้วเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก
สูง คือมีค่า t (t -test) ตั้งแต่ 2.179 ถึง 6.086 ไว้ 30 ข้อ

6.5 นำแบบทดสอบวัดเจตคติต่อการอ่านที่คัดเลือกไว้ 30 ข้อ มาหาความเชื่อมั่น โดย
หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ลวน
สายยศ และอังคณา สายยศ 2528 : 170 - 172) ได้ค่าความเชื่อมั่น .85545

ตัวอย่าง แบบสอบวัดเจตคติต่อการอ่านหนังสือ

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1	นักเรียนคิดว่าควรอ่านหนังสือทุกเล่มที่ครูกำหนด ให้อ่าน				
2	การอ่านหนังสือไม่ช่วยพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของนักเรียนเลย				
3	การเดินดูหนังสือตามแผงขายหนังสือทำให้เสียเวลา				
4	นักเรียนสามารถนำสิ่งที่อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อตนเองได้				

แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านและเจตคติต่อการอ่าน ผู้วิจัยวางแผนการทดลองไว้เป็นแบบ Randomized Control-Group Pretest Posttest Design (ลวน สายยศ และอังคณา สายยศ 2528 : 216) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

Group	Pretest	Treatment	Posttest
ER	T ₁	X	T ₂
CR	T ₁	-	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

- X แทน การจัดการกระทำ (Treatment)
- R แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Assignment)
- E แทน กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
- C แทน กลุ่มควบคุม (Control Group)
- T₁ แทน การทดสอบก่อนทำการทดลอง (Pretest)
- T₂ แทน การทดสอบหลังทำการทดลอง (Posttest)

2. การดำเนินการทดลอง

2.1 การทดลองกระทำในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในการเรียนปกติ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที รวมเวลา 18 คาบ โดยใช้เนื้อหาเดียวกันระยะเวลาสอนเท่ากัน

2.2 ผู้วิจัยทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการอ่านวิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือ แบบสอบวัดเจตคติ ผู้วิจัยสร้างขึ้น และตรวจสอบคุณภาพมาแล้ว

2.3 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และแผนการสอนของกลุ่ม ส.4/2 ดำเนินการดังต่อไปนี้

2.3.1 กลุ่มทดลอง การสอนที่ใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ประกอบการสอน มีกิจกรรมการสอนของกลุ่มทดลองดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียนและแจ้งจุดประสงค์ ครูนำเข้าสู่บทเรียน โดยการสนทนาหรือใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมทั้งแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการสอน ครูแจกแบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมในแบบฝึก ซึ่งมีทั้งกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมเดี่ยว ในแบบฝึกประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ ให้นักเรียนอ่านแล้ววิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้คำถามระดับต่าง ๆ กระตุ้นให้นักเรียนคิดตอบคำถาม ครูทำหน้าที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำในบางครั้งถ้านักเรียนมีปัญหา ครูแจกแบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ รวมกับนักเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ครูแจกเอกสารที่สรุปเนื้อหาในแต่ละคาบให้นักเรียนศึกษา แล้วครูและนักเรียนช่วยกันสรุปจากคำถามในแบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ รวมทั้งสรุปเนื้อหาที่เรียนในคาบนั้น ๆ

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล ครูประเมินผลจากการสังเกตและตรวจแบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ที่ให้นักเรียนทำ

2.3.2 กลุ่มควบคุม สอนการอ่านและพิจารณาหนังสือโดยใช้แผนการสอน
ของกลุ่ม ส.4/2 ตามคู่มือครูของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กิจกรรมการสอนของ
กลุ่มควบคุมมีดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจโดยใช้บทสนทนาหรืออุปกรณ์อื่น ๆ
(ยกเว้นแบบฝึก)

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์ บอกทักษะที่จะฝึกในคาบนั้น และบอก
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ขั้นที่ 3 กระตุ้นให้นักเรียนระลึกถึงประสบการณ์เดิม เพื่อเป็น
พื้นฐานในการเรียนคาบนั้น ๆ

ขั้นที่ 4 สอนเนื้อหาเป็นการเริ่มกิจกรรมในการฝึกทักษะการ
อ่าน โดยใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการพูด อธิบาย ชักถาม

ขั้นที่ 5 ใ้แนวการเรียนรู้ เป็นการบอกแนวทางให้นักเรียน
สามารถฝึกทักษะอ่านด้วยตนเอง และทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน

ขั้นที่ 6 ฝึกความชำนาญในการอ่าน

ขั้นที่ 7 ให้อะไรย้อนกลับ โดยครูให้คำแนะนำและติชม

ขั้นที่ 8 ประเมินผลการปฏิบัติ เป็นการวัดหรือประเมินค่า
ความสามารถในการอ่านในขั้นที่ 6 ว่าได้ผลตามจุดประสงค์ของบทเรียนนั้นเพียงใด หรือประเมิน
ผลจากกิจกรรมอื่น ๆ

ขั้นที่ 9 ส่งเสริมความแม่นยำและถ้อยในการเรียนรู้

2.4 เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้รับการสอนอ่านและพิจารณาหนังสือครบตามเวลาที่
กำหนดแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการเรียน (Posttest) ทั้งสองกลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบ
วัดความสามารถในการอ่าน และแบบทดสอบวัดเจตคติต่อการอ่านฉบับเดิม จากนั้นตรวจ
แบบทดสอบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2.5 รวบรวมข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มโดยใช้ t-test ในรูป Difference Score

2. เปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test ในรูป Difference Score

3. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านวิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือภายในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test ชนิด

Dependent Group

4. เปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test ชนิด Dependent Group

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1.1 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) จำนวนจากสูตร (ลวน สายยศ และอังคณา สายยศ 2528 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน คะแนนรวมของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

1.2 ความแปรปรวนของคะแนน จำนวนจากสูตร (ลวน สายยศ และอังคณา สายยศ 2528 : 63)

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนน
 ΣX แทน ผลรวมของคะแนน
 ΣX^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของแบบทดสอบ

2.1 หากดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ 2516 : 88 - 91) คือ

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ΣR คือ ผลรวมของคะแนนความถูกต้องของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หากความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่วัดความสามารถในการอ่าน ซึ่งจะหาความเชื่อมั่นได้โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) (ลานสายยศ และอังคณา สายยศ 2528 : 168 - 169) คือ

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\Sigma pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบ

n แทน จำนวนข้อทดสอบในแบบทดสอบ

p แทน สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่งคือ $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำได้}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$

q แทน สัดส่วนของผู้ตอบผิด ($q = 1-p$) ในข้อหนึ่ง ๆ

S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องหมายบน

2.3 หากความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดเจตคติในการอ่านโดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) จากสูตร (ลวัน สายยศ และอังคณา สายยศ 2528 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

S_i^2 แทน ค่าความแปรปรวนรายข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

n แทน จำนวนข้อในแบบสอบถาม

2.4 หากค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเจตคติ โดยการแจกแจงแบบที (t-Distribution) แบ่งกลุ่มคะแนนสูง 25% และกลุ่มคะแนนต่ำ 25% โดยใช้สูตร (ลวัน สายยศ และอังคณา สายยศ 2528 : 185 - 188)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

$\bar{X}_H, \bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ

S_H^2, S_L^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ

n_H, n_L แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ

3. สถิติที่ใช้ทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบก่อน และคะแนนสอบหลังการทดสอบในกลุ่มใช้สูตร t-test แบบ Dependent (ลวัน สายยศ และอังคณา สายยศ 2528 : 87)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}} ; df = n - 1$$

เมื่อ $\sum D$ เป็นความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
 N เป็นจำนวนคู่

4. สถิติที่ใช้ทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างของคะแนนความสามารถในการอ่าน เจตคติต่อการอ่านของสองกลุ่ม คำนวณจากสูตร t-test ในรูป Difference Score (Scott. 1967 : 264)

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1 - MD_2}}$$

$$\text{และ } S_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{S_{D_1}^2}{n_1} + \frac{S_{D_2}^2}{n_2}} ; df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t แทน ค่าที่ใช้พิจารณา t-distribution

MD_1 แทน คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดสอบหลังการ
เรียนกับก่อนการ เรียนของกลุ่มทดลอง

MD_2 แทน คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดสอบหลัง
การเรียนกับก่อนการ เรียนของกลุ่มควบคุม

$S_{D_1}^2$ แทน ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างการทดสอบ
หลังการ เรียนกับก่อนการ เรียนของกลุ่มทดลอง

$S_{D_2}^2$ แทน ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างการทดสอบ
หลังการ เรียนกับก่อนการ เรียนของกลุ่มควบคุม

N_1 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง

N_2 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล	ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ต่อไปนี้
N	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
$\bar{X}_{T_1}$	แทน คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง
$\bar{X}_{T_2}$	แทน คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง
ΣD	แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
MD	แทน คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดสอบหลังการทดลอง กับก่อนการทดลอง
S_D^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างการทดสอบหลังการทดลองกับก่อนการทดลอง
t	แทน ค่าที่ใช้ในการพิจารณาการทดสอบสมมติฐาน
df	แทน ชั้นของความเป็นอิสระ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้เสนอตามลำดับจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

2. เปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
3. ศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง
4. ศึกษาเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง
5. ศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง
6. ศึกษาเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

1. เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

จากจุดมุ่งหมายข้อที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติ โดยมีสมมติฐานว่าความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติแตกต่างกัน ได้แก่รวบรวมข้อมูลไปการสอบวัดความสามารถในการอ่านกับกลุ่มตัวอย่าง ดังปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่าง
กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	SD	S_D^2	t
กลุ่มทดลอง	38	19.0789	23.8421	4.7631	20.672	2.2133*
กลุ่มควบคุม	38	17.5789	20.0789	2.50	19.0675	

$$*t_{.05} (df)74 = 2.00$$

(two-tailed)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 พบว่า ความสามารถในการอ่านหลังการทดลอง
กับการทดลอง ของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. เปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่ม ทดลองกับกลุ่มควบคุม

จากจุดมุ่งหมายข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติ โดยมีสมมติฐานว่า เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติแตกต่างกัน ได้เก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสอวัดเจตคติต่อการอ่านกับกลุ่มตัวอย่าง ดังปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	ID	S_D^2	t
กลุ่มทดลอง	38	87.1842	89.5	2.0526	76.6458	0.9039
กลุ่มควบคุม	38	87.00	87.6052	0.1842	85.7219	

$$t_{.05(df)74} = 2.00$$

(two-tailed)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 พบว่า เจตคติต่อการอ่าน ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

จากจุดมุ่งหมายข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามปกติระหว่างก่อน และหลังการทดลอง โดยมีสมมติฐานว่า ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามปกติ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ได้เก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสอบวัดความสามารถในการอ่านกับกลุ่มตัวอย่าง ดังปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4

ตาราง 4 ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มควบคุม ระหว่าง
ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	ΣD	ΣD^2	t
กลุ่มควบคุม	38	17.7589	20.0789	95	943	3.5519**

$$^{**} t_{.01}(df)37 = 2.423 \quad (\text{one-tailed})$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 พบว่าความสามารถในการอ่านของกลุ่มควบคุม
ระหว่างก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้อง
กับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ศึกษาเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มควบคุม ระหว่าง ก่อนและหลังการทดลอง

จากจุดมุ่งหมายข้อที่ 4 เพื่อศึกษาเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามปกติ ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง โดยมีสมมติฐาน
ว่า เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามปกติ หลังการ
ทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ได้เก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสอวัดเจตคติต่อการอ่านกับกลุ่ม
ตัวอย่าง ดังปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 5

ตาราง 5 เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนและ
หลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	ΣD	ΣD^2	t
กลุ่มควบคุม	38	87.00	87.6052	7	3173	0.1226

$$t_{.05}(df)37 = 1.684 \quad (\text{one-tailed})$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 5 พบว่าเจตคติต่อการอ่านของกลุ่มควบคุม ระหว่าง
ก่อนและหลังการทดลอง ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. ศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

จากจุดมุ่งหมายข้อที่ 5 เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ระหว่างก่อนและ
หลังการทดลอง โดยมีสมมติฐานว่า ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
ได้เก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสอบวัดความสามารถในการอ่าน กับกลุ่มตัวอย่าง ดังปรากฏผลการ
วิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 6

ตาราง 6 ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลอง ระหว่าง
ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	ΣD	ΣD^2	t
กลุ่มทดลอง	38	19.0789	23.8421	181	1627	6.4579 ^{***}

$$^{***} t_{.01}(df)37 = 2.423 \quad (\text{one-tailed})$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 6 พบว่าความสามารถในการอ่านของกลุ่มทดลอง
ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้อง
กับสมมติฐานที่ ๖

6. ศึกษาเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลอง ระหว่าง ก่อนและหลังการทดลอง

จากจุดมุ่งหมายข้อที่ 6 เพื่อศึกษาเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ระหว่างก่อนและหลัง
การทดลอง โดยมีสมมติฐานว่าเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียน
โดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง
ได้เก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสอบวัดเจตคติต่อการอ่านกับกลุ่มตัวอย่าง ดังปรากฏผลการวิเคราะห์
ข้อมูลในตาราง 7

ตาราง 7 เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	ΣD	ΣD^2	t
กลุ่มทดลอง	38	87.1842	89.5	78	2996	1.4453

$$t_{.05(df)37} = 1.684$$

(one-tailed)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 7 พบว่าเจตคติต่อการอ่านของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งยืนยันไปทางลบถึงงานที่วิจัย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาความสามารถในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติ สรุปผลของการศึกษาได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติ
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามปกติระหว่างก่อนและหลังการทดลอง
4. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามปกติระหว่างก่อนและหลังการทดลอง
5. เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง
6. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่ง

ใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติแตกต่างกัน

2. เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอน ซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติแตกต่างกัน

3. ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามปกติ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

4. เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามปกติ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

5. ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

6. เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้คำถามระดับต่าง ๆ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

วิธีการศึกษาคนกว่า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประชาราษฎร์อุปถัมภ์ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 จำนวน 76 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 38 คน กลุ่มควบคุม 38 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง มีดังนี้

2.1 แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ

2.2 แบบทดสอบความสามารถในการอ่านวิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือ เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะข้อสอบเป็นแบบเลือกตอบชนิด 5 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .8382 ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .20 ถึง .75 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .20 ถึง .59

2.3 แบบวัดเจตคติต่อการอ่าน เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 30 ข้อ เป็นแบบทดสอบแบบ Rating Scale มีความเชื่อมั่น .8555 และค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ t-test มีค่าอยู่ระหว่าง 2.1788 ถึง 6.0860

2.4 แผนการสอน

2.4.1 แผนการสอนอ่านด้วยการใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ

2.4.2 แผนการสอนอ่านตามปกติ

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 ก่อนการทดลองให้นักเรียนทำแบบทดสอบความสามารถในการอ่าน และแบบวัดเจตคติต่อการอ่านกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

3.2 ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้เนื้อหาเดียวกัน ในระยะเวลาสอน 18 คาบ กลุ่มทดลองดำเนินการสอนตามแผนการสอนอ่านด้วยการใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กลุ่มควบคุมดำเนินการสอนตามแผนการสอนอ่านตามปกติ

3.3 ทดสอบหลังการทดลองให้นักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทดสอบหลังการเรียน โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการอ่านและแบบวัดเจตคติต่อการอ่านชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมโดยใช้ t-test ในรูป Difference Score

2. เปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test ในรูป Difference Score

3. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านระหว่างหลังการทดลองกับก่อนการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test ชนิด Dependent Group

4. เปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านระหว่างหลังการทดลองกับก่อนการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t -test ชนิด Dependent Group

สรุปผลการทดลอง

1. ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติไม่แตกต่างกัน

3. ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามปกติ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามปกติ หลังการทดลองและก่อนการทดลองไม่แตกต่างกัน

5. ความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ หลังการทดลองและก่อนการทดลองไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการศึกษาก่อนหน้า

1. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติ ตามสมมติฐานข้อ 1

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ มีความสามารถในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านสูงขึ้น แบบฝึกนี้ได้ผลในการสอนการอ่านและพิจารณาหนังสือ เพราะช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียนให้เพิ่มขึ้นจริง การอ่านเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกอยู่เสมอ หากผู้สอนรู้จักใช้แบบฝึกที่ตรงกับความสนใจของนักเรียนจะช่วยเพิ่มความสามารถในการอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปริศา จันทโรจน์ (ปริศา จันทโรจน์ 2522 : 9) ที่ศึกษาวิธีสอนอ่านโดยใช้แบบฝึกหัดเสริมทักษะ กับไม่ใช้แบบฝึกหัดเสริมทักษะ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าก่อนเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่หลังจากเรียนแล้วผลสัมฤทธิ์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเขาวนีย์ เกิดเพทางค์ (เขาวนีย์ เกิดเพทางค์ 2524 : 9) ได้ศึกษาวิธีสอนอ่านโดยใช้แบบฝึกอ่านระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้แบบฝึกอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้ใช้แบบฝึก และงานวิจัยของสนธิ ตั้งทวี (สนธิ ตั้งทวี 2526 : 43) ที่ว่า การใช้แบบฝึกหัดเสริมทักษะการอ่านจะช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการอ่านเพิ่มขึ้น และการพัฒนาการอ่านนั้นจะเพิ่มมากขึ้นกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน

จากการสังเกตระหว่างการทดลอง ยังพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ มีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นเพิ่มขึ้น เพราะในแบบฝึกมีคำถามให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นมาก การฝึกให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการเรียนวิชา การอ่านและพิจารณาหนังสือ ด้วยวิธีนี้เป็นวิชาพื้นฐานของการวิจารณ์หนังสือ คำถามระดับต่าง ๆ ในแบบฝึกจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดสูงขึ้นเป็นลำดับ การมีคำถามประกอบขอความที่อ่านทำให้นักเรียนอ่านอย่างตั้งใจและเอาใจใส่มากขึ้น เมื่อได้รับการฝึก

อย่างต่อ เนื่องจึงทำให้เด็กเรียนมีความสามารถในการอ่านเพิ่มขึ้น

2. เปรียบเทียบเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนที่ใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ กับการสอนตามปกติ ตามสมมติฐานข้อที่ 2

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ มีเจตคติต่อการอ่านไม่แตกต่างกันกับนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามปกติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

ผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยในต่างประเทศของโรเอทเจอร์ และคนอื่น ๆ (Roettger and other. 1979 : 138 - 141) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของระดับ 3 - 6 จำนวน 697 คน พบว่าเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนระดับ 5 - 6 สูงกว่านักเรียนระดับอื่น ๆ และยิ่งพบอีกว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติในการอ่านกับคะแนนความเข้าใจในการอ่าน พบว่าผู้ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงจะมีเจตคติในการอ่านสูงขึ้นด้วย ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการอ่านในประเทศไทยยังไม่มีผู้ใดได้ศึกษาไว้ การเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลนั้นมีกระบวนการเป็นลำดับขั้นต่อเนื่องกัน 5 ขั้นคือ ขั้นที่ 1 ขั้นความตั้งใจ ขั้นที่ 2 ขั้นความสนใจ ขั้นที่ 3 ขั้นการยอมรับ ขั้นที่ 4 ขั้นการระลึกได้ ขั้นที่ 5 ขั้นการแสดงออก การสอนโดยใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ในช่วงเวลาเพียง 18 คาบ ยังไม่อาจทำให้เจตคติของกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีเจตคติต่อการอ่านสูงขึ้น ดูจากคะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง 87.1842 หลังการทดลอง 89.5 กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง 87.0 หลังการทดลอง 87.6052

การสอนตามปกติมีกิจกรรมการเรียนการสอนหลายอย่าง เช่น การบรรยาย อภิปราย ชักถาม ทำงานกลุ่ม เป็นต้น ประการสำคัญนักเรียนทั้งสองกลุ่มได้อ่านข้อความอย่างเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกมาจากรวบรวม เอกสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ฯลฯ และผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยมาแล้ว ข้อความเหล่านั้นคัดเลือกโดย

พิจารณาให้สอดคล้องกับเนื้อหา และอยู่ในความสนใจของนักเรียน เพียงแต่กลุ่มควบคุมไม่ได้ตาม
ควยคำถามระดับต่าง ๆ แต่ใช้กิจกรรมอื่นทดแทน นักเรียนได้รับความสนุกสนานในการทำกิจกรรม
นั้น ๆ ทำให้นักเรียนสนใจในการสอนของครู ประกอบกับบรรยากาศในการเรียนดี จึงทำให้
เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการ
สอนตามปกติระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ตามสมมติฐานข้อที่ 3

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามปกติมีความสามารถในการอ่าน
หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยข้อ 3 แสดงให้เห็นว่าการสอนอ่านโดยให้นักเรียนได้อ่านข้อความ
ต่าง ๆ จากง่ายไปหายาก เรื่องที่อ่านเหมาะสมกับวัยและอยู่ในความสนใจของนักเรียน ทำให้
นักเรียนมีความสามารถในการอ่านสูงขึ้น สอดคล้องกับคำกล่าวของแฮริส (Harris. 1970 :
365) ที่กล่าวถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการอ่านว่าเกิดจากตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผู้อ่าน
วัสดุในการอ่าน การฝึกฝน สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม สุนทร แก้วลาย (สุนทร แก้วลาย
2512 : 18) กล่าวว่า การสร้างความสนใจในการอ่านให้เกิดขึ้นในตัวเด็กเป็นสิ่งสำคัญในการ
ส่งเสริมการอ่าน เพราะแสดงว่าเด็กได้ก้าวไปสู่พัฒนาการขั้นสำคัญของการอ่านแล้ว

4. ศึกษาเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตาม
ปกติระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามปกติมีเจตคติต่อการอ่านไม่แตกต่าง
กัน ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามปกติ พัฒนาการ
ด้านเจตคติต่อการอ่านไปได้น้อยทั้งนี้เนื่องจากเจตคติเป็นสิ่งที่ต้องค่อย ๆ ปลูกฝังให้เกิดขึ้นแก่
นักเรียน ระยะเวลาในการทดลองเพียง 18 คาบ ไม่เพียงพอสำหรับการพัฒนาเจตคติต่อการอ่าน
นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยศึกษาเป็นนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง ผู้ปกครองไม่มี
โอกาสช่วยส่งเสริมการอ่านของนักเรียน ที่บ้านไม่มีหนังสือให้เลือกอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าว

ของประทีป สยามชัย (ประทีป สยามชัย 2513 : 42) ที่กล่าวว่าเด็กที่ผู้ปกครองส่งเสริมให้อ่านหนังสือนั้นมักจะทำคะแนนได้สูงและรักการอ่านหนังสือมากกว่าเด็กที่ผู้ปกครองไม่ส่งเสริม ฉะนั้นการสอนอ่านตามปกติซึ่งไม่มีคำถามระดับต่าง ๆ คอยกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำตอบจากข้อความที่อ่าน และนักเรียนไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่านจากทางอื่น จึงไม่สามารถพัฒนาเจตคติของนักเรียนให้ก้าวหน้าไปกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้

5. ศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ มีพัฒนาการของความสามารถในการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5

จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ สามารถพัฒนาการการอ่านของตนเองให้ก้าวหน้าไปได้อย่างดี แสดงให้เห็นว่าแบบฝึกนี้ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียนได้จริง การอ่านเป็นทักษะหนึ่งที่ต้องฝึกฝนอยู่เสมอ ถ้านักเรียนได้รับการฝึกฝนอยู่เสมออย่างถูกต้องจะทำให้มีความสามารถในการอ่านเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของมิลเลอร์ (Miller, 1956 : 6 - 7) ที่ว่า การฝึกอ่านอย่างสม่ำเสมอในระยะเวลา 5 - 7 สัปดาห์ จะทำให้ผู้ที่ได้รับการฝึกมีประสิทธิภาพในการอ่านสูงขึ้น ทั้งนี้อาจมีผลมาจากในแบบฝึกมีเรื่องให้อ่านสั้น ๆ เนื้อหาตรงกับความสนใจของนักเรียนเราให้นักเรียนอยากอ่านก็ได้

6. ศึกษาเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนซึ่งใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ มีพัฒนาการของเจตคติต่อการอ่านไม่แตกต่างกันระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6

จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ ไม่อาจพัฒนาเจตคติต่อการอ่านของนักเรียนให้แตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ อาจเนื่องจากนักเรียนมีความเชื่อดั้งเดิมในเรื่องคุณค่าและประโยชน์ของคำถามในทางที่ติดอยู่แล้วในระหว่างการทดลองนักเรียนก็ได้ใช้คำถามช่วยในการฝึกอ่านอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้เจตคติต่อการอ่านของนักเรียนที่มีต่อการอ่านไม่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อีกประการหนึ่งเจตคติเป็นสิ่งที่พัฒนาได้ยากในระยะเวลาอันสั้น การเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลมีกระบวนการเป็นลำดับขั้นถึง 5 ขั้น ดังได้อภิปรายไว้ในข้อ 2 ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ วิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือเป็นวิชาเลือก นักเรียนได้เรียนเพียง 2 คาบต่อสัปดาห์ การเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 มีกิจกรรมและวันสำคัญที่ทำให้นักเรียนต้องงดเรียนอยู่เสมอ ทำให้กระบวนการเรียนการสอนในการวิจัยครั้งนี้ไม่เข้มข้นพอที่จะทำให้ นักเรียนเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการอ่านได้ ดังนั้นนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ จึงมีเจตคติต่อการอ่านไม่แตกต่างกับก่อนการทดลอง ถึงอย่างไรก็ตามนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้แบบฝึกอ่านที่มีคำถามระดับต่าง ๆ มีคะแนนเฉลี่ยของเจตคติต่อการอ่านหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านตามปกติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรใช้ระยะเวลาในการวิจัยสำหรับวิชาการอ่านเป็นภาคเรียนหรือเป็นปี เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านระยะยาว
2. ควรมีการวิจัยถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีผลทำให้ความสามารถในการอ่านของนักเรียนแตกต่างกันนอกเหนือจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแล้ว เช่น ระดับสติปัญญา เพศ อาชีพของบิดามารดา ถิ่นที่อยู่อาศัยของนักเรียน เป็นต้น
3. การศึกษาวิจัยควรใช้แบบทดสอบทั้งแบบเลือกตอบและแบบเขียนตอบ เพื่อป้องกันการเดา และนักเรียนจะได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

4. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่าน และความสามารถในการเขียนด้วย เพราะจากการสังเกตในการวิจัยนักเรียนเข้าใจเรื่องที่อ่าน แต่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาเขียนที่ดีได้

5. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะความสามารถในการอ่านของนักเรียนเท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ดิษฐ์กมล "กลวิธีการสอนวิชาทักษะ" ศูนย์ศึกษา 14 มกราคม 2509 หน้า 15 - 16
- กอ สวัสดิพานิชย์ "แนวการสอนภาษาไทย" เอกสารนิเทศการศึกษาคู่มือครูภาษาไทย
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2515
- เกษชาติ อุไรสง การศึกษารเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523, 167 หน้า อัดสำเนา
- จรรยา เอี่ยมสะอาด การศึกษารเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนและโดยวิธีสอนแบบบรรยาย วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 209 หน้า อัดสำเนา
- จันทร์จรรยา พลอยแก้ว การศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษและพิจารณาการรวมระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 216 หน้า อัดสำเนา
- จันทิมา พรหมโชติกุล การเขียนข้อสอบวิชาภาษาไทย สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 219 หน้า
- จารุณี โชคสมัย การเปรียบเทียบการใช้แบบฝึกอ่าน 2 แบบที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถภาพการอ่านเร็วและทัศนคติต่อวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดลพบุรี วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 249 หน้า อัดสำเนา
- ฉวีลักษณ์ บุญยะภาณุจน์ จิตวิทยาการอ่าน ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม 2525, 144 หน้า
- ฉัฐมา อาษาธิ การศึกษากำหนดที่สัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศจากวรรณกรรมที่วัยรุ่นสนใจ วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2514, 117 หน้า อัดสำเนา

ชาวล แพร์ทกุล เทคนิคการเขียนข้อสอบ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2520, 407 หน้า

_____ เทคนิคการวัดผล พิมพ์ครั้งที่ 5 วัดนาพานิช 2516, 434 หน้า

ชูชีพ อ่อนโกลสูง เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาการศึกษา วรวิธิการพิมพ์ 2518, 209 หน้า

เชาวนีย์ เกิดเพทางค์ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณ์ โดยใช้แบบฝึกและไม่ใช่แบบฝึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2524, 156 หน้า อัดสำเนา

เชิดศักดิ์ โสวาสินธุ์ การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 132 หน้า อัดสำเนา

ฐะปะนีย์ นาคทรพรพ ภาษาไทยอนุสารประกอบหลักสูตรประถมศึกษา ชุดที่ 2 ประโยคประสมศึกษาตอนปลาย กุรุสภา 2515

_____ "ระเบียบวิธีสอนภาษาไทยชั้นมัธยมปลาย" คู่มือการอบรมกรมมัธยมศึกษา
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2499

ดวงเดือน พันธมนาวิน อิทธิพลของสังคมต่อทัศนคติของวัยรุ่น สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก 2518, 136 หน้า

ดวงเดือน พันธมนาวิน และบุญยิ่ง เจริญยิ่ง "อิทธิพลของสังคมต่อทัศนคติของวัยรุ่น"
รายงานการวิจัย ฉบับที่ 18 ของสถาบันระหว่างชาติสำหรับค้นคว้าเรื่องเด็ก โรงพิมพ์คุรุสภา 2518, 136 หน้า

เดโช ส่วนานนท์ จิตวิทยาในชีวิตประจำวันและจดหมายถึงสมิตรา โอเคียนสโตร 2512, 362 หน้า

ดนอมวงศ์ ล้ายอมรรคผล "อ่านเพื่อเรียนต้องเรียนการอ่าน" คู่มือแนะวิธีการเรียน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2526, 32 หน้า

นิตยา ปานทิพย์ การทดลองสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม
นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขต
บพิตรพิมุข กรุงเทพมหานคร ภาควิชาคณิตศาสตร์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 2527, 151 หน้า อัดสำเนา

นิยม สารรัตน์ การเปรียบเทียบเจตคติและแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษระหว่างผู้เรียน
ในโปรแกรมวิทยาศาสตร์กับผู้เรียนในโปรแกรมศิลปศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เขตการศึกษา 9 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2524, 90 หน้า
 อัดสำเนา

"บทบรรณาธิการ," ข่าวสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 281 : 23 พฤศจิกายน 2528
 บรรลือ ฤกษ์วัน วรรณกรรมเด็ก ไทยวัฒนาพานิช 2529, 138 หน้า

บุญนำ บุญเสริม "ศิลปการสอนภาษา" จันทร์เกษม 65 : 37 - 44 ธันวาคม 2508

บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ ศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 285 หน้า

บุญเหลือ เทพสุวรรณ, ม.ล. แนววรรณกรรม รวมบทความอ่านไทย 2529, 550 หน้า

_____ ภาษาไทยวิชาที่ถูกลืม โรงพิมพ์สุรัสวดี ลาดพร้าว 2518, 122 หน้า

ประทีป สยามชัย "เด็กกับหนังสือ" มิตรจรูญ 9 : 6 - 7, 41 - 42 ปักษ์แรก

15 พฤษภาคม 2513

ประภาเพ็ญ สุวรรณ ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์ 2526, 221 หน้า

ประกาศรี สีนอ้าโพ วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา วัฒนาพานิช 2524, 3๗1 หน้า

ปรียดา จันทโรจน์ การเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลทางการอ่านภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกเสริม
ทักษะและไม่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนกช่างก่อสร้าง
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทคนิคธนบุรี วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2522, 229 หน้า อัดสำเนา

ผาณิต เพชรจำรัส การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจธุระ
และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการสอนแบบซินติเทกับการ
การสอนตามคู่มือครู ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 2529, 176 หน้า อัดสำเนา

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ และกิลก กิลกานนท์ "มาตรการวัดเจตคติตามวิธีของลิเคิร์ต" วารสาร
การวัดผลการศึกษา 2 : กันยายน - ธันวาคม 2526

ไพศาล หวังพานิช การวัดผลการศึกษา ไทวัฒนาพานิช 2526, 204 หน้า

มาสวิมล รักบ้านเกิด การทดลองสอนโดยใช้แบบฝึกการเขียนสะกดคำยากในวิชาภาษาไทย
กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2526, 224 หน้า อัดสำเนา

รัฐจวน อินทรกำแหง และคนอื่น ๆ การอ่านและพิจารณาหนังสือ อักษรเจริญทัศน์ 2519,
 252 หน้า

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา ศึกษาพรจำกัด 2528,
 314 หน้า

วารุณี พลบูรณ์ การศึกษาเกี่ยวกับการสอนวิชาทักษะทางภาษาไทยชั้นประโยคประถมศึกษา
ตอนต้น โรงเรียนเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2511 ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.
 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2513, 168 หน้า อัดสำเนา

วาสนี ชูสงค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักภาษาเพื่อการสื่อสารชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิชากระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 188 หน้า อัดสำเนา

วิชากร, กรม คู่มือครูภาษาไทย การอ่านและพิจารณาหนังสือ ท 221 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
 2524, 59 หน้า

วิเชียร เกตุสิงห์ หลักการสร้างและวิเคราะห์ข้อสอบ มงคลการพิมพ์ 2518, 161 หน้า

ศศิธร สุทธิแพทย์ แบบฝึกหัดสำหรับสอนเรื่องวลีในภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา

วิทยานิพนธ์ ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 252 หน้า อัดสำเนา

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมสามัญศึกษา เอกสารการสัมมนาทางวิชาการลำดับที่ 2/2529

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2529, 173 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2522, 217 หน้า

สนธิ ตั้งทวี เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยโดยการใช้และไม่ใช้บทเสริมทักษะ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม ปริญญาโท กศ.ม.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 161 หน้า อัดสำเนา

สมบูรณ์ ชิตพงศ์ การเขียนข้อสอบตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม วารสารการจัดผลการศึกษา

1(3) : 26 - 35 มกราคม - เมษายน 2523

สมร เจริญจะ แนวทางการสอนอ่านหนังสือนอกเวลา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2527,
182 หน้า อัดสำเนา

สมลักษณ์ สุกหอม โปรแกรมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาใน
กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521, 183 หน้า
อัดสำเนา

สมศักดิ์ ศรีมาโนชน์ การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ 2523, 168 หน้า

สमान พลวิชัย การศึกษายาทบาทของผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนราชสีมา
วิทยาลัย ในการส่งเสริมการอ่านเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ นักเรียน ปีการศึกษา 2517

ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2517, 124 หน้า

อัดสำเนา

สมเชาว์ ขาดินอุดม การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านระดับวิเคราะห์วิจารณ์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนรัฐบาล วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2527, 123 หน้า อัดสำเนา

สัมพันธ์ ต้นมณี การศึกษาทบทวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ที่ส่งผลต่อพัฒนาบุคลิกภาพ
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความคิดในการสร้างสิ่งกับ และผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์
 ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518, 62 หน้า
 อักสำเนา

สามัญศึกษา, กรม เอกสารการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพและ
อํารงคุณค่าภาษาไทย โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2529, 173 หน้า

สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนภาษาไทย หน่วยที่ 1-8
รังศิลป์การพิมพ์ 2525, 557 หน้า

_____ เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนภาษาไทย หน่วยที่ 9-15 รังศิลป์การพิมพ์
 2526, 430 หน้า

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มรรย วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ไทยวัฒนาพานิช
 2526, 277 หน้า

สุนทร แก้วลาย การส่งเสริมการอ่านเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการเรียนด้วยตนเอง
ซึ่งอาจารย์และบรรณารักษ์จัดให้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยครู ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2512, 249 หน้า อักสำเนา

สุเทพ อ่อนไสว การทดลองเปรียบเทียบผลการสอนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนและแบบ
ครูเป็นศูนย์กลาง ในวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 152 หน้า อักสำเนา

สุปรียา มาลากาญจน์ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างใช้วิจารณ์ก่อนและหลัง
การใช้แบบฝึกการอ่านอย่างใช้วิจารณ์ในระดับภาคสมัยบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง
วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523,
 155 หน้า อักสำเนา

- สุวัฒน์ จันทร์ลอย การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความเข้าใจในการอ่าน สมรรถภาพการอ่านเร็วและเจตคติต่อการเรียนการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากชุดการอ่านที่มีคำถามก่อนการอ่าน ระหว่างการอ่าน และหลังการอ่าน ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 335 หน้า อัดสำเนา
- อมรา เทศกรณ การวิเคราะห์คุณค่าของหนังสืออ่านนอกเวลาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยานิพนธ์ ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520, 230 หน้า อัดสำเนา
- อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์ พื้นฐานทางเทคโนโลยีในการศึกษา ครั้งที่ 2 สภาส่งเสริมการศึกษาปากเกร็ด 2528, 138 หน้า
- อัทธยา สายศิลป์ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกสมรรถภาพการอ่านเร็วกับการสอนที่ฝึกตามกิจกรรมคู่มือการสอนของกรมวิชาการ ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 348 หน้า อัดสำเนา
- อัมพร สุขเกษม การอ่านหนังสือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม 2520, 69 หน้า

Adam, Mary Friends. "An Examination of the Relationship Between Teacher Use of Higher Level Cognitive Questions and the Development of Critical Thinking in Intermediate Elementary students", Dissertation Abstracts. 35 : 5978-A, March, 1975.

Allport, Gordon W. "Attitude" in Murshison ed. Handbook of Serial Psychology Clark University Press, 1935. 1226 p.

Billow, F.L. The Teacher Work Out His Own Exercise The Technique of Language Teaching. London, Longman Green and Co.Ltd., 1962. 259 p.

Bloom it. al. Taxonomy of Educational Objectives, Handbook I : The Cognitive Domain. David McKay Company, Inc., New York, 1956. 207 p.

Burmister, Lou E. "Improving Speed of Comprehension in Teaching," Reading Strategies for Secondary School Teachers. United States of America : Addison-Wesley Publishing Company Inc., 1974. 147-148 p.

- Butts, David. The Teaching of Science A Self Directed Playing Guide. New York; Harper X Row Puplicher, 1974. 265 p.
- Carin, Arthur. A., and Robert B. Sund. Teaching Science Through Discovery. 2nd. ed., Charles Merrill Publishing Company Columbus, 1970. 631 p.
- Carlsen, G Robert. Book and The Teen-age Reader, New York, 1967. 218 p.
- Cruze Wendel W. Educational Psychology, The Ronal Press Company, New York, 1974. 572 p.
- Davidson. Jane L. The Relationship Between Teacher Questions and Pupils' Responses During a Directed Reading Activity and Directed Reading Thinking Activity : Dissertation Abstracts International. 31(12) : 1971. 6273-6274-A.
- Dawson, Mildred Agnes. Fundamental of Basic Reading Instruction. New York, Language, Green and Co., Ince. 1959. 304 p.
- Decanay, Fo R. Techniques and Procedures in Second Language Teaching. Quezon City, Alemar-Phoenix Publishing House, Inc. (pretace), 1942.
- Dunkin, Michael J., Bruce J. Biddle. The Study of Teaching. Holt, Rinehart and Winston Inc., New York, 1974. 490 p.
- Edwards, Allen Louis. Statistical Method for the Behavioral Sciences. New York, Rinehart, 1954. 542 p.
- Ewer, Johnson R. "Further Notes on Developing and nglish Programme for Students of Science and Techology (1), "English Language Teaching. XXV1, (1) : 65-70, October 1971.
- Finocchiaro, Mary. Teaching English as a Second Language : Revised and Englarges. New York : Harper and Row, Publishers, 1969.
- Gray william S. "The Teaching of Reading" in Encyclopedia of Educational Research. The Macmillan Company : New York 3rd. ed., 1960. 1125-1126 p.
- Harris, Albert J. How to Increase Reading Ability. New York, Longmans Green and Co., 1956. 520 p.
- Harris, David p. Testing English as A Second Language. New York, Mc Graw-Hill Book Company, 1969. 151 p.
- Harris, Whitney, "The Influence of Accessibility of Academic Library Use," Dissertation Abstract 27 : 3887 A, 1967.

- Kagan, Jerome and Ernest Haneman. Psychology. Harcourt, Brace and World, Inc., New York, 1968. 673 p.
- Lazar, May. The Reading Interests of Brights Average and Dull Children. Harner Brother. New York, 1958. 122 p.
- Likert, Edward A. Techniques of Attitude Scale Construction. New York, Appleton-Century-Crofts, 1975.
- Mc Colvin, Lionel R., Libraries for Children, Phoenix House Ltd., London, 1966. 193 p.
- Miller, Lyle L. Increase Reading Efficiency. New York, Henry Holt and Company, Inc., 1956. 303 p.
- _____. Increasing Reading Efficiency. (Third Edition) Holt, Rinehart and Winston, Inc., New York, 1970. 333 p.
- Miller, Wilma H. Diagnosis and Correction of Reading Difficulties in Secondary School Student. New York, Center of Applied Research in Education, Inc., 1973. 287 p.
- Nelson. "The Effects on Two Post-Laboratory Discussion Strategies on Urban and Suburban Skills and Science Principles," Dissertation Abstracts. 31 : 2262-A, November, 1970.
- Newcomb, Theodore M. Social Psychology The dryden Press Inc., New York, 1954. 223 p.
- Roettger, Doris and others. "Validation of the Reading Attitude Scale for Elementary Students and an Investigation of the Relationship Between Attitude and Achievement," The Journal of Education Research. 72 : 138-142 January/February 1979.
- Scott, William A. and Michael Wertheimer. Introduction to Psychological Research 4th. ed., New York, John Wiley and Son, Inc., 1967. 445 p.
- Smith, B.O., O.M. Meus. A Study of the Logic of Teaching. University of Illinois Press, 1962. 390 p.

מרגאחרת

ภาคผนวก ก

ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน
ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบทดสอบวัดเจตคติต่อการอ่าน

ภาคผนวก ก.

ตาราง 8 แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบความสามารถในการอ่าน

ข้อที่	p	r	Δ	ข้อที่	p	r	Δ	ข้อที่	p	r	Δ
1	.50	.48	13.0	18	.44	.24	13.6	35	.57	.59	12.3
2	.7	.26	10.8	19	.44	.46	13.6	36	.20	.28	16.4
3	.68	.41	11.2	20	.38	.42	14.2	37	.42	.34	13.8
4	.35	.20	14.6	21	.42	.34	13.8	38	.44	.51	13.6
5	.29	.34	15.3	22	.25	.28	15.6	39	.52	.44	12.8
6	.58	.20	12.2	23	.21	.57	16.3	40	.58	.34	12.2
7	.63	.40	11.6	24	.60	.39	12.0	41	.62	.56	11.8
8	.46	.48	13.5	25	.21	.31	16.2	42	.50	.26	13.0
9	.29	.26	15.2	26	.20	.28	16.4	43	.37	.24	14.4
10	.24	.20	15.9	27	.37	.40	14.4	44	.33	.25	14.8
11	.60	.53	12.0	28	.25	.28	15.6	45	.20	.55	16.4
12	.39	.28	14.1	29	.75	.38	10.3	46	.52	.22	12.8
13	.29	.46	15.2	30	.48	.22	13.2	47	.56	.38	12.4
14	.54	.34	12.6	31	.62	.43	11.7	48	.35	.20	14.6
15	.50	.40	13.0	32	.34	.45	14.6	49	.40	.20	14.0
16	.40	.46	14.0	33	.38	.42	14.2	50	.71	.34	10.7
17	.37	.40	14.4	34	.29	.26	15.2				

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบวัดเจตคติต่อการอ่าน

ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	3.83345	16	2.56479
2	5.09019	17	2.17882
3	3.23315	18	4.89896
4	3.27957	19	6.08595
5	3.39999	20	6.13759
6	6.03387	21	2.26912
7	4.84066	22	3.13439
8	2.54137	23	5.03951
9	4.83367	24	3.24354
10	3.05622	25	4.6381
11	5.61819	26	4.46308
12	4.03521	27	3.85905
13	3.71955	28	4.11984
14	3.1334	29	3.32862
15	2.74561	30	3.42417

แบบทดสอบวัดเจตคติต่อการอ่านฉบับนี้มีความเชื่อมั่น .85545

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน
แบบทดสอบวัดเจตคติต่อการอ่าน

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบความสามารถในการอ่าน

รายวิชา การอ่านและพิจารณาหนังสือ (ท 221)

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้ทั้งหมด 50 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที
2. ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย + ทับตัวอักษรที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวของแต่ละข้อในกระดาษคำตอบ

คำชี้แจง

อ่านข้อความนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1 - 3

"การที่เราทำตัวเป็นคนใจดีกับคนอื่นเขาแสดงความฉลาดแล้วเก็บความรู้จากคนอื่นนั้นแหละเป็นการกระทำของฉลาด เพราะคนอื่นเขารู้เองว่าเราใจหรือฉลาดแค่ไหน ฉะนั้นจึงทำตัวเป็นคนใจดีเสมอ อย่าคุยโวโอ้อวดว่าเราเป็นคนฉลาดเป็นอันขาด แม้เราจะมี ความฉลาดสักเพียงใดก็ตาม โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในสังคมคนหมู่มาก"

1. ข้อความนี้มีความหมายไม่ตรงกับสำนวนใด
 - ก. ทมิในฝัก
 - ข. เลือซอนเลียบ
 - ค. น้ำนิ่งไหลลึก
 - ง. ฉลาดแกมโกง
 - จ. ใจมากอนฉลาด
2. ข้อความว่า "ฉะนั้นจึงทำตัวเป็นคนใจดีเสมอ" ตรงกับความหมายข้อใด
 - ก. ไวตน
 - ข. ระวังตน
 - ค. ถ่อมตน
 - ง. เจียมตน
 - จ. ทะนงตน

3. สมมติว่าท่านเป็นพอลาแล้วประพฤติดนตามข้อความนี้จะเกิดผลประการใด

- ก. การค้าของท่านจะตกต่ำเพราะไม่ทันเล่ห์เหลี่ยมของผู้อื่น
- ข. การค้าของท่านจะตกต่ำเพราะการไม่พูดทำให้เสียโอกาสอันดี
- ค. การค้าของท่านจะตกต่ำเพราะไม่มีใครเชื่อความสามารถของท่าน
- ง. การค้าของท่านจะเจริญเพราะลูกน้องไม่สามารถเดาใจท่านได้
- จ. การค้าของท่านจะเจริญเพราะได้นำสิ่งที่ผู้อื่นพูดมาปรับปรุงกิจการของตน

คำชี้แจง อ่านข้อความนี้แล้วตอบคำถามข้อ 4

"การที่มีชีวิตอยู่ในโลกนี้กับการมีความรักเป็นของคู่กัน ถ้ามีชีวิตต้องมีความรัก ไม่เฉพาะแต่ในตนเองและในคนอื่นที่เป็นญาติมิตรทั่ว ๆ ไป หากชีวิตเมื่อใดแล้ว ความรักจึงจะขาดไปด้วย ทั้งนี้เป็นกฎสำคัญของธรรมชาติ และเป็นกฎอันน่านับถือ ควรปฏิบัติตามจริง ๆ"

4. ข้อความนี้แสดงว่าผู้เขียนรู้สึกอย่างไรต่อความรัก

- ก. บูชา
- ข. ชื่นชม
- ค. กุศลใจ
- ง. ซาบซึ้ง
- จ. ยกย่อง

คำชี้แจง อ่านข้อความนี้แล้วตอบคำถามข้อ 5 - 6

"สรรพสมบัติอะไรจะประเสริฐเท่าปัญญาไม่มี เพราะปัญญาเป็นสมบัติติดตัว จะซื้อขายแจกมิได้ แม้ใครจะแย่งชิงเอาไปก็ไม่ได้ การเรียนรู้และการเรียนทำให้เกิดปัญญา และปัญญาส่งให้ประพฤติกิ ความประพฤติที่ดีทำให้ได้รับตำแหน่งหน้าที่ที่ดี ตำแหน่งหน้าที่ที่ดีช่วยให้เกิดทรัพย์สิน ทรัพย์สินช่วยให้ประพฤดิธรรมสะดวก ถ้าไม่มีในผู้ใด ผู้นั้นก็ไม่ผิดอะไรกับคนตาบอด"

5. ข้อความนี้มีลักษณะเด่นอย่างไร

- ก. เกิดภาพพจน์
- ข. สำนวนราบรื่น
- ค. ถ้อยคำกะทัดรัด
- ง. เปรียบเทียบได้ดี
- จ. ลำดับความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน

6. ผู้เขียนให้ความสำคัญต่ออะไรมากที่สุด

- ก. กุศธรรม
- ข. การศึกษา
- ค. ทรัพย์สินสมบัติ
- ง. ความประพฤติ
- จ. ยศฐานบรรดาศักดิ์

คำชี้แจง อ่านข้อความนี้แล้วตอบคำถามข้อ 7 - 8

"โคลนซึ่งคัดลอกแห่งความเจริญของชาติเราก่อนหนึ่งและก่อนที่ร้ายที่สุด ก็คือการเอาอย่างโดยไม่ไตร่ตรอง"

7. เหตุที่ผู้เขียนเปรียบเทียบการเอาอย่างกับโคลนที่คัดลอก เพราะการเอาอย่างเป็นอย่างไ

- ก. ถ่วงความสมดุล
- ข. ถ่วงความเจริญ
- ค. ยากแก่การแก้ไข
- ง. ยากแก่การพัฒนา
- จ. ยากแก่การเปลี่ยนแปลง

8. ปัจจุบันประเทศไทยของเรามีโคลนก่อนนี้อยู่หรือไม่ เพราะเหตุใด

- ก. ไม่มีเพราะเราเป็นเอกราช
- ข. มีเพราะเราแต่งกายอย่างสากลนิยม
- ค. มีเพราะเรารับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา
- ง. ไม่มีเพราะเราส่งเสริมการใช้สินค้าไทย
- จ. มีเพราะเรารับวิทยาการมาจากต่างประเทศ

คำชี้แจง อ่านข้อความนี้แล้วตอบคำถามข้อ 9 - 10

"พระพุทธเจ้าทรงประกาศไว้ว่า พระองค์ทรงประกาศศาสนาพุทธ เพื่อความมีชื่อเสียงก็หาไม่ แต่เพื่อให้ชาวโลกหลุดพ้นจากความทุกข์"

9. ข้อความนี้กล่าวในลักษณะใด

- ก. สรรเสริญ
- ข. โน้มน้าวใจ
- ค. เสียดสีถากถาง
- ง. แสดงสังคีตธรรม
- จ. แสดงความจริงใจ

10. ข้อความนี้มีน้ำเสียงขึ้นเพราะเหตุใด

- ก. ใช้น้ำเสียงสูง
- ข. ใช้น้ำเสียงต่ำ
- ค. ใช้น้ำเสียงอ่อน
- ง. ใช้น้ำเสียงปฏิเสธ
- จ. ใช้น้ำเสียงทักท้วง

คำชี้แจง อ่านข้อความนี้แล้วตอบคำถามข้อ 11 - 12

"การพาฝรั่งลงเรือไปในคลองฝรั่งนั้น ในปัจจุบันไม่เหมือนสัก 10 - 15 ปีมาแล้ว ก่อนนั้นร่มรื่น หนาวักไทรมีเมฆมารวมกลุ่มกันเป็นรอย ตลอดความยาวของฝั่งคลองสงบ เขียวชอุ่มด้วยต้นไม้ขนาดชนิก บัดนี้อาณาบริเวณริมคลองดังกล่าว ได้กลายเป็นตึกเป็นโรงงาน นับวันที่ตึกจะมาแทนความร่มรื่นของต้นไม้ยืนต้นทั้งมวล เข้าทำนองเดียวกับพาฝรั่งไปเที่ยวอยุธยา ก่อนโน้นพอรถแล่นออกถึงย่านบางเขนจะเห็นท้องนาเขียวชอุ่ม หากเป็นฤดูไถนา ฤดูปักดำ ก็จะได้เห็นชาวนาทำนา เห็นทนายรวมทำงานกับคน มีฤดูเทศกาลมีเรื่องชื้อขันให้ฝรั่งได้ดู ได้ฟังเรื่องแบบไทย ๆ มากมายตลอดระยะทางจนถึงพระนครหรืออยุธยา แต่บัดนี้ สองข้างทางได้กลายเป็นตึกรามบ้านช่อง มีโรงงานเรียงกันเกือบตลอดทาง นานางแปลงเห็นรถแทรกเตอร์ ทนายเหล็ก ทำงานแทนเจ้าทนายเสียแล้ว"

11. ข้อความนี้แสดงถึงน้ำเสียงของผู้เขียนอย่างไร ก. วิตถก ข. เสียใจ ค. ผิดหวัง ง. เสียหาย จ. ประชดประชัน	12. จากข้อความนี้จะเป็นผลกระทบต่อบาชีพของผู้เขียนอย่างไร ก. ลูกตานอยลง ข. ขาดความภูมิใจ ค. ขาดแหล่งทรัพยากร ง. ลูกคาหมดความศรัทธา จ. ขาดความสะดวกสบาย

คำชี้แจง อ่านข้อความนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 13 - 14

"แปลสิบสองปีมาแล้ว มีหนังสือนิทานเล่มเล็ก ๆ เล่มหนึ่งยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก วันที่หนังสือเล่มนี้ออกวางตลาดจำหน่ายได้ถึงพันเล่ม กรังเดียนออกมา มีผู้เรียกร้องให้พิมพ์จำหน่ายจนขายได้ถึงหมื่นห้าพันเล่ม นับจากนั้นเป็นต้นมา หนังสือเล่มนี้พิมพ์แล้วพิมพ์อีกจนนับครั้งไม่ถ้วน และถูกแปลเป็นภาษาต่าง ๆ แทบทุกภาษา หนังสือเล่มนี้ก็คือ"

13. หนังสือเล่มดังกล่าววางขายเมื่อใด
 ก. พ.ศ.2449
 ข. พ.ศ.2458
 ค. พ.ศ.2549
 ง. ค.ศ.1905
 จ. ค.ศ.1925
14. ข้อใดไม่ใช่คุณสมบัติของหนังสือดังกล่าว
 ก. เล่มเล็ก
 ข. ราคาถูก
 ค. หนังสือนิทาน
 ง. จำหน่ายได้มาก
 จ. แปลเป็นภาษาต่าง ๆ หลายภาษา

คำชี้แจง อ่านข้อความนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 15 - 17

"ที่สำคัญที่สุดก็คือ รู้สึกเหมือนกับว่าได้พบโลกอีกโลกหนึ่ง โลกที่มีอากาศบริสุทธิ์
 ต้นไม้เขียวชอุ่มสีเขียวเหมือนจะทำให้สบายใจ ดอกหญ้าที่ไอนอนเมื่อต้องลม มองดู
 สวยสง่า มีค่ายิ่งกว่าดอกกุหลาบที่ปักอยู่ในแจกันทอง มีคนตรีธรรมชาติ เสียงน้ำตก เสียง
 นกร้อง กวาง เก้ง กระต่าย ที่มีชีวิตเสรีอยู่ในที่สัตว์ตัวเราจะอยู่ ทุกสิ่งทุกอย่างที่นั่นเป็นไป
 อย่างที่ควรจะเป็น ไม่ใช่อย่างที่เราจำต้องเป็น"

15. ข้อความที่ขีดเส้นใต้หมายความว่าอย่างไร
 ก. อยู่อย่างอิสระ
 ข. อยู่ตามความพอใจ
 ค. อยู่อย่างธรรมชาติ
 ง. อยู่ตามความจำเป็น
 จ. อยู่ตามความต้องการ
16. ข้อความข้างต้นเป็นโวหารชนิดใด
 ก. สาธกโวหาร
 ข. อุปมาโวหาร
 ค. เทศนาโวหาร
 ง. บรรยายโวหาร
 จ. พรรณาโวหาร

17. ข้อความนี้เด่นในด้านใด

- ก. แจ่มชัดภาพพจน์
 ข. งามงอกงาม
 ค. จินตนาการหรู
 ง. ความรู้เพิ่มพูน
 จ. บริบูรณ์ความหมาย

คำชี้แจง จงเรียงลำดับเหตุการณ์จากข้อความต่อไปนี้

1. เปรียบตัวรับเมนูไปพลิกดู
2. มีภาษาไทยควยสั้นเตราะห์ไปที่ไม่ชักมีภาษาจีนล้วน ๆ
3. พอเห็นหน้าแรกหลอนก็พูดเกมหัวเราะกับสำมีว่า
4. รามจึงพาภรรยาไปนั่งทางปีกคักคานหนึ่งที่มีโต๊ะวางอยู่มาก
5. บนห้องชั้นล่างของตัวตึก มีลูกคานั่งบริโภคกันอยู่แล้ว เกือบทุกโต๊ะ

18. ก. 1 2 3 4 5

ข. 3 2 4 5 1

ค. 5 4 1 3 2

ง. 1 3 2 5 4

จ. 4 5 1 2 3

คำชี้แจง อ่านบทสนทนาต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 19

ช้อยมองหน้าวิมล "ฉันนึกเห็นภาพเธอเวลาแต่งตัว แทบจะไม่ต้องกระดิกมือทำอะไรเลย
คิดถึงเสื้อ เสื้อก็มาจากตัว คิดถึงเกือก เกือกก็ออกมา มันไม่เหมือนกัน"
"ข้อสำคัญที่สุด" วิมลตอบเกมหัวเราะ
"ฉันไม่ต้องกระดิกมือวาดปากวาดคิ้ว วาดคลื่นเหมือนเธอ"

19. ข้อความนี้ทำให้เราได้ทราบความแตกต่างระหว่างคู่สนทนาในเรื่องใด

ก. ฐานะ

ข. อาชีพ

ค. ความสวย

ง. ความประพฤติ

จ. ความเฉลียวฉลาด

คำชี้แจง อ่านข้อความนี้แล้วตอบคำถามข้อ 20 - 21

"พระบวชใหม่เม้มริมฝีปากเลื่อมองตามเธอ จนออกไปพ้นประตูโบสถ์ ผ่าเหลืองไม้ ไซ้เกร็งวงชำระล้างกิเลส เพียงแต่หมผาเหลืองไม้ก็หมายความว่ากิเลสหมดสิ้นไปแล้ว หากแตกองบัวใหญ่เพียรชำระจิตไปวันละเล็กวันละน้อย จนกว่าจะทุเลาเบาบางหรือหมดสิ้นไป"

20. ข้อใดสรุปใจความสำคัญของข้อความนี้ได้ดีที่สุด
- การบวชเป็นการชำระกิเลสได้ดีที่สุด
 - การบวชเป็นหนทางช่วยไข่มุมขุ่นมัวทุกข
 - การหมผาเหลืองจะช่วยไข่มุมขุ่นมัวกิเลสได้ในที่สุด
 - การหมผาเหลืองไม้ไซ้เกร็งยืนยันว่าผู้บวชเป็นกตดี
 - พระถือปณฺฑชนที่ต้องการบำเพ็ญเพียรเพื่อชำระจิตใจ
21. หากผู้อ่านนำข้อคิดที่ได้จากการอ่านข้อความนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้อ่านจะเป็นบุคคลเช่นไร
- หมั่นทำบุญ
 - หมั่นให้ทาน
 - ไม่ยอมบวช
 - หมั่นทำใจให้บริสุทธิ์
 - ชำระกิเลสให้หมดสิ้น

คำชี้แจง อ่านข้อความนี้แล้วตอบคำถามข้อ 22

"งานพ่อกุณณะเป็นคนมีสติปัญญาสูงกว่าระดับสามัญที่เขาจัดไว้ อาจสามารถเป็นคนสำคัญได้อย่างดี ขอแต่อย่าให้ปัญญาพาตัวไปในทางเสียเท่านั้น เกิดเป็นคนนี้ कुछ แล้วเกิดในสกุลที่ดีด้วย เป็นลูกผู้ชายด้วย"

22. ข้อความข้างต้นผู้พูดมีจุดประสงค์เช่นไร
- ให้ "มานพ" พยายามในสภาพของตน
 - ให้ "มานพ" เห็นคุณค่าของปัญญา
 - ให้ "มานพ" มีความภูมิใจในตนเอง
 - ให้ "มานพ" เห็นความสำคัญของตนเอง
 - ให้ "มานพ" รู้ลักษณะของการเป็นชายที่สมบูรณ์

คำชี้แจง อ่านข้อความนี้แล้วตอบคำถามข้อ 23 - 24

"คุณหมอที่รัก... ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำแบบนี้ เราเห็นความเห็นอกเห็นใจ
คุณมาก และขอความช่วยเหลืออย่างจริงจังจากเรา เราจึงใคร่จะบอกกับคุณเหลือเกิน
ว่า" ... "จงระวัง... โปรดกตัญญูกับชีวิตว่า ในขณะที่คุณเข้าไปใจกรรมสิ่งของในบ้าน
ของผู้อื่นนั้น แล้วบ้านของคุณเองละ มีใครคอยเฝ้าดูแลอยู่หรือเปล่าเลย"

23. ข้อความนี้มีความหมายใกล้เคียงกับสำนวนใดมากที่สุด ก. แก่แล้ว ข. ถึงฟริกถึงชิง ค. ลวงทองเหว ง. เกลือจิ้มเกลือ จ. เขียนเสือให้วัวกลัว	24. หากหมอได้อ่านข้อความนี้แล้ว น่าจะเกิดความรู้สึกอย่างไร ก. กลัว ข. ขยาด ค. ลังเล ง. หอเห จ. หอถอย

คำชี้แจง อ่านคำประพันธ์ต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 25

"พระโขนงทรยศเพลงวังเวงจิต ว่าจากเรือนเหมือนนกที่จากรัง"	ให้ทนคิดถึงถิ่นถวิลหวัง อยู่ข้างหลังก็จะแลเซงแง่ถอย"
--	---

25. นอกจากสะท้อนอารมณ์แล้ว คำประพันธ์นี้ยัง เคนในคำใด
- ก. เล่นสัมผัสใน
- ข. ใจความกระชับ
- ค. รับสัมผัสนอก
- ง. บอกความในจิต
- จ. ข้อคิดลึกซึ้ง

คำชี้แจง อ่านคำประพันธ์ต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 26 - 27

"อันสตรีมีสองมือ	มันยึดถือในแกนสาร
เกลียวเอ็นจักเป็นงาน	มิไชรานหลงแพรพรรณ
สตรีมีสองตีน	ไว้เป็น پای ความไผ่ผัน
ยืนหยัดอยู่รวมกัน	มิหมายมั่นกินแรงใคร
สตรีมีดวงตา	เพื่อเสาะหาชีวิตใหม่
มองโลกอย่างกว้างไกล	มิใช่คอยชะมอยชวน..."

26. คำประพันธ์ในสัณทอนให้เห็นภาวะของสตรี

ที่มีต่อสภาพสังคมปัจจุบันอย่างไร

ก. สตรีเข้มแข็งมากขึ้น

ข. สตรีมีความรู้มากขึ้น

ค. สตรีในปัจจุบันเก่งกว่าสตรีในอดีต

ง. สตรีมีความสามารถทัดเทียมกับบุรุษ

จ. สตรีทำตนให้เห็นประโยชน์ต่อสังคมมากขึ้น

27. ผู้ประพันธ์ยกของสตรีในแง่ใจ

ก. ความสวย

ข. ความฉลาด

ค. ความอดทน

ง. ความสามารถ

จ. ความเก่งกล้า

คำชี้แจง อ่านข้อความนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 28

"แนวาสามีของพรศิริทำงานได้เงินเดือนมากพอที่จะเลี้ยงครอบครัวได้ แต่พรศิริก็ยังทำงานในบริษัทการบินแห่งหนึ่ง เพื่อส่งใหนอง ๆ เรียนหนังสือ ขณะนี้เธอหยุดงานเพื่อคลอดบุตรคนแรก เมื่อเหลือเวลาอีก 10 วัน จะครบกำหนดวันลา ก่อนที่พรศิริจะกลับไปทำงานตามปกติ สามีของเธอได้ขอรองให้เธอออกจากงานเพื่อเลี้ยงบุตร" ถ้านักเรียนเป็นพรศิริ นักเรียนคิดว่าคำถามในข้อใดจะใช่ประกอบการตัดสินใจได้ดีที่สุด

28. ก. มีญาติหรือพี่เลี้ยงช่วยเหลือบุญคุณหรือไม่ การขังใจสามเฒ่าให้รอบกริ้วแตกแยกหรือไม่
 ข. นักเรียนมีอุปนิสัยรักการทำงานจนไม่ยอมกลับบ้านเฉย ๆ ไซ้หรือไม่ นักเรียนมีความรู้เรื่องการเลี้ยง เด็กที่พอที่จะอยู่ดูแลบุตรด้วยตนเองหรือไม่
 ค. รูปร่างของนักเรียนเปลี่ยนแปลงจนไม่เหมาะจะทำงานเดิมหรือไม่ อนาคตของน้องขึ้นอยู่กับนักเรียนคนเดียวไซ้หรือไม่
 ง. ถ้าไม่ทำงานจะมีเงินส่งเลี้ยงน้องโดยไม่เดือดร้อนหรือไม่ การขังใจสามเฒ่าให้รอบกริ้วแตกแยกหรือไม่
 จ. ร่างกายของนักเรียนแข็งแรงพอที่จะกลับเข้าทำงานหรือไม่ ควรเลี้ยงบุตรด้วยตนเองหรือไม่

คำชี้แจง อ่านกลอนนี้แล้วตอบคำถามข้อ 29

"อันค่อนหมื่นคนกำหนดแน	เว้นเสียแต่ใจมนุษย์สุดกำหนด
ทั้งกลางคลองอึงยวทั้ง เลี้ยวลต	ถึงคลองกตก็ไม่เหมือนน้ำใจคน"

29. ข้อใดสรุปความของกลอนข้างตนใดเหมาะสมที่สุด

- ก. ใจคนอ่อนไหว
- ข. ใจคนโอนเอน
- ค. ใจคนวอกแวก
- ง. ใจคนปรวนแปร
- จ. ใจคนไม่ซื่อตรง

คำชี้แจง อ่านบทประพันธ์ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 30 - 31

"ฉันนึกไป เป็นชาว เกาะ	มีชีวิตกลางแดดและกลิ่นลม
จะจูบอำลาสังคม แสงสีในเมืองนภา	หากเบื่อชีวิตในเมืองกรุง
และเกิดใจมุ่งแสวงหา	มีธรรมชาติในวิชา
ตามฉันมาเป็นชาวเกาะเอย	"

30. เหตุใดผู้ประพันธ์จึงกล่าวว่าชีวิตในเมืองกรุง
น่าเบื่อ
- มีแต่ปากอองกรืต
 - มีแต่ความอยุติธรรม
 - มีแต่ความสกปรกโส่ม
 - มีแต่ความหรรษาฟูมเฟื่อย
 - มีแต่ความโกหกหลอกลวง
31. ผู้ประพันธ์ชักชวนบุคคลประเภทใดไปอยู่
บนเกาะ
- ผู้ที่รักสันติภาพ
 - ผู้ที่รักธรรมชาติ
 - ผู้ที่รักความอิสระ
 - ผู้ที่รักการผจญภัย
 - ผู้ที่รักความยุติธรรม

คำชี้แจง อ่านคำประพันธ์ต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 32 - 34

- "ฉันถึงเขาที่ตรากตรำทำงานหนัก
กมหนาวำกร่ำแค้นแค้นผจญ
เพราะความโง่กึ๋นคานสันดานชั่ว
ที่การงานเกลียดครานสันดานไพร
หากเธอฝันถึงเขา เบี่ยงสักนิด
ว่าสันดานหรือ "สังกม" คอยจุมขำ"
32. ข้อใดสรุปใจความของกลอนบทแรกได้ดีที่สุด
- ให้หนักถึงคนที่ตกอยู่ในความทุกข์
 - ให้ทุกคนอดทนต่อการทำงานหนัก
 - ให้หนักถึงผู้ประสบเคราะห์กรรม
 - ให้หนักถึงผู้ที่กำลังประสบความลำบาก
ยากแค้น
 - ให้หนักถึงผู้ที่ต้องเห็นเคียดแค้นกับอาชีพ
ที่กำลังทำอยู่
- ถึงเห็น้อยจักทนสู้อยู่ทุกหน
ทุกอย่างทนอดสู... อยู่กล้าใจ
คอยเฝ้าแก้วสรวุสราหน้าสดีไส
แล้วอะไรมารอง... อยากกองขำ
ฝันแล้วคิดถึง เหตุผลทนคอยคำ
ความคอยคำจึงตกอยู่สูกบั้ง"
33. "แล้วอะไรมารอง... อยากกองขำ"
- กลอนวรรคนี้ตอบโต้กลอนวรรคใด
- ถึงเห็น้อยจักทนสู้อยู่ทุกหน
 - ทุกอย่างทนอดสู... อยู่กล้าใจ
 - เพราะความโง่กึ๋นคานสันดานชั่ว
 - คอยเฝ้าแก้วสรวุสราหน้าสดีไส
 - ที่การงานเกลียดครานสันดานไพร

34. กลอนบทสุภาษิตเน้นความสำคัญในเรื่องใด

- ก. ความทุกข์ของชนจน
- ข. สังคมทำให้คนเลว
- ค. สาเหตุของความต้อยต่ำ
- ง. คนต่ำต้อยจะโง่หัวไม่ขึ้น
- จ. นิสสัยของคนสัมพันธ์กับสังคม

คำชี้แจง อ่านข้อความนี้แล้วตอบคำถามข้อ 35 - 36

"การที่นานาประเทศเขามาถกกับเรานั้น เรามีแผนความปรารถนา 3 ประการ
ซึ่งเป็นการปรารถนาแต่โบราณถึงปัจจุบัน ความปรารถนานั้นคือ ตลาดสำหรับจำหน่าย
สินค้าของตนหนึ่ง วัตถุดิบที่จะส่งไปป้อนโรงงานของตนหนึ่ง ฐานทัพเพื่อป้องกันผลประโยชน์
ทั้งปวงของตนหนึ่ง"

35. จุดประสงค์ของชาวต่างประเทศตาม
ทรรศนะของผู้เขียนคือสิ่งใด

- ก. ขัดผลประโยชน์
- ข. ล่าผลประโยชน์
- ค. ใต้ผลประโยชน์
- ง. หวังผลประโยชน์
- จ. ป้องกันผลประโยชน์

36. เราจะปฏิบัติตนอย่างไรในการติดต่อกับ
ต่างประเทศ

- ก. หาทางกอบโกยให้ได้มากที่สุด
- ข. หาทางรักษาตุลการค่าให้ดีที่สุด
- ค. หาทางให้ใต้ผลประโยชน์มากที่สุด
- ง. หาทางให้เสียประโยชน์น้อยที่สุด
- จ. หาทางจำหน่ายสินค้าของตนให้ได้มากที่สุด

คำชี้แจง อ่านข้อความนี้แล้วตอบคำถามข้อ 37 - 38

"เราต้องจำไว้ว่าชาวต่างประเทศนั้น อาจจะเต็มใจอยู่ด้วยกับเรา กินข้าวกับเรา
กาชาดกับเรา และเป็นสหายกับเราได้ แต่เราจะหวังว่าเขาจะตายกับเราด้วยนั้นไม่ได้"

37. ข้อความนี้กล่าวในลักษณะใด

- ก. ชี้แจง
- ข. ตักเตือน
- ค. ตักเตือน
- ง. เสนอแนะ
- จ. ประชดประชัน

38. คำว่า "ตาย" ในที่นี้หมายถึงอะไร

- ก. รวมมือ
- ข. รวมรับภาระ
- ค. รวมรับผิดชอบ
- ง. รวมแบ่งเบาภาระ
- จ. รวมชะตากรรม

คำชี้แจง อ่านข้อความนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 39 - 44

"การออกกำลังกายเป็นประจำให้เป็นกิจนิสัย การฝึกออกกำลังกายให้เหมือนกับการล้างหน้า แปรงฟัน เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ท่านอาจจะมองเห็นความสำคัญในการล้างหน้า แปรงฟันได้ชัดเจนกว่า ถ้าท่านไม่ปฏิบัติตามภารกิจนั้นแล้วใบหน้าจะสกปรกเป็นสิ่วฝ้า กลิ่นปาก ไม่น่าพิศมัย ท่านมองเห็นผลลัพธ์ภายในวันเดียวเท่านั้น แต่การออกกำลังกายให้ผลระยะ ยาวนาน จนจึงมองไม่ค่อยเห็นถึงความสำคัญของการออกกำลังที่แท้จริงแล้วการออกกำลัง ช่วยกระตุ้นอวัยวะทุกระบบให้ทำงานหนักขึ้น กล้ามเนื้อหัวใจ ปอด เลือด และประสาทถูก เร่งให้มีประสิทธิภาพดี จึงส่งผลให้ผู้นั้นแข็งแรง สุขภาพดี ทรวดทรงงดงาม"

39. เหตุใดการออกกำลังกายทำให้สุขภาพและ 40. สาเหตุที่บุคคลส่วนมากไม่ออกกำลังกาย

ทรวดทรงดี

- ก. การออกกำลังกายทำให้กล้ามเนื้อแข็งแรง
- ข. การออกกำลังกายทำให้รับประทานอาหารได้
- ค. การออกกำลังกายช่วยกระตุ้นอวัยวะทุกระบบ
- ง. การออกกำลังกายทำให้ร่างกายพร้อมที่จะรับงานหนัก
- จ. การออกกำลังกายช่วยกระตุ้นให้โลหิตไหลเวียนได้ดี

เพราะเหตุใด

- ก. ไม่มีเวลา
- ข. ไม่มีอุปกรณ์
- ค. ไม่ทราบวิธี
- ง. ไม่มีสถานที่
- จ. ไม่เห็นความสำคัญ

41. ข้อใดกล่าวถึงการล้างหน้า เปรงฟัน และการออกกำลังกายถูกต้อง
- บำรุงจิตใจ
 - บำรุงร่างกาย
 - รักษาสุขภาพกาย
 - รักษาสุขภาพจิต
 - รักษาสุขภาพโดยทั่วไป
42. เราควรปฏิบัติตนในการออกกำลังกายอย่างไร
- ออกกำลังกายเป็นประจำ
 - ออกกำลังกายตามความจำเป็น
 - ออกกำลังกายเท่าที่เวลาอำนวย
 - ออกกำลังกายเท่าที่สภาพอำนวย
 - ออกกำลังกายและพักผ่อนพอ ๆ กัน
43. ผู้เขียนมีจุดประสงค์ใดจึงเขียนข้อความนี้
- แนะนำวิธีออกกำลังกาย
 - ชักชวนให้ผู้อ่านออกกำลังกาย
 - โน้มน้าวให้ใช้เวลาออกกำลังกาย
 - ชี้แจงให้เห็นโทษของการไม่ออกกำลังกาย
 - เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างผู้ที่ออกกำลังกายและไม่ออกกำลังกาย
44. ผู้เขียนเสนอความกึกของถนนต่อผู้อ่านโดยวิธีใด
- เสนอแง่คิด
 - ใช้สัญลักษณ์
 - แสดงเหตุผล
 - ยกตัวอย่างเปรียบเทียบ
 - บรรยายให้เกิดภาพพจน์

คำชี้แจง อ่านข้อความนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 45

"สุพจน์เป็นครูประจำชั้นประจำปี 5 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง เขาอยากให้นักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบมีพัฒนาการด้านการทำงานกลุ่ม จึงมอบหมายให้นักเรียนทำงานกลุ่ม โดยครูสุพจน์เองเป็นผู้จัดนักเรียนเข้ากลุ่มทุกครั้ง และทุกครั้งจะมีเรื่องกวนใจให้ครูสุพจน์ต้องปวดศีรษะ เพราะจะมีนักเรียนมาฟ้องว่า เพื่อนร่วมกลุ่มไม่ยอมช่วยทำงาน วันหนึ่งครูสุพจน์ได้โอกาส จึงพูดกับนักเรียนทั้งชั้นว่า "กรุณานักเรียนบางคนเอาเปรียบเพื่อนไม่ทำงานกลุ่ม ฉะนั้นต่อไปถ้าใครไม่ทำงาน จะไม่มีสิทธิใส่รายชื่อทำงานกลุ่มเด็ดขาด" หลังจากครูสุพจน์ออกไปก็มีเสียงตะโกนว่า "ไถรนะช่างฟ้องจริง กลัวไม่ได้น้ำหรือ เก่งจริง แสดงตัวซิ" ทำให้นักเรียนในห้องเกิดปากเสียงกัน"

45. สาเหตุของปัญหาดังกล่าวเกิดจากสิ่งใด

- ก. นักเรียนเห็นแก่ตัว
- ข. นักเรียนไม่มีระเบียบ
- ค. ธรรมชาติความยุติธรรม
- ง. นักเรียนความประพฤติไม่ดี
- จ. การแบ่งกลุ่มของครูไม่เป็นประชาธิปไตย

ถ้าชี้แจง อ่านข้อความนี้แล้วตอบคำถามข้อ 46 - 47

"นิธิตักดิ์เป็นสมุห์บัญชีที่มีความซื่อสัตย์และหนึ่งในนักคิดเสรี ขณะนี้กำลังเดือดร้อนด้านการเงินมาก เขามีทางที่จะได้เงินมาด้วยการไปหาลุงซึ่งเป็นมหาเศรษฐีเพื่อยืมเงินก้อนหนึ่งจากท่าน แต่เขาก็เคยพูดว่าจะไม่เหยียบบ้านลุงเพื่อขอความช่วยเหลือใด ๆ ทั้งสิ้น หรือไปยืมเพื่อนที่เขาเคยสยปรมาและกล่าวว่าจะไม่พึ่งพาอาศัยใด ๆ จากเพื่อน นิธิตักดิ์มุ่งมั่นมากไม่ว่าจะแก้ปัญหาอย่างไร"

46. ข้อใดเป็นสิ่งที่นิธิตักดิ์ควรปรับปรุง

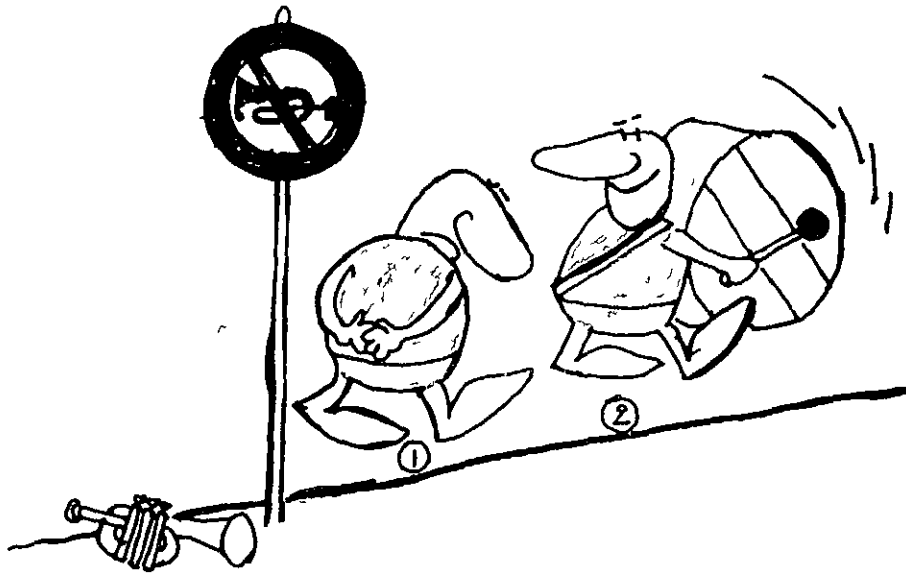
- ก. การพูด
- ข. การทำงาน
- ค. การใช้จ่าย
- ง. การคบเพื่อน
- จ. การแสดงออก

47. นักเรียนคิดว่านิธิตักดิ์จะแก้ปัญหาด้วยวิธีใด
จึงจะเป็นผลดีที่สุด เขามากที่สุด

- ก. ไปยืมเงินจากเพื่อนเก่า
- ข. ประกาศหาผู้อุปการะคุณ
- ค. ขอมหาเงินโดยกระทำผิดกฎหมาย
- ง. ไปหาลุงกล่าวคำขอโทษแล้วยืมเงิน
- จ. นำเงินของบริพัตมาใช้ก่อนแล้วหามาใช้ภายหลัง

(ต่อข้อ 48 - 50 หน้าต่อไป)

ภาพการ์ตูนข้างล่างแล้วตอบคำถามข้อ 48 - 50

48. ชายคนที่ 1 เป็นคนอย่างไร

- ก. ใจตรง
- ข. เห็นตรง
- ค. เกรงตรง
- ง. ซื่อตรง
- จ. ตรงไปตรงมา

49. ชายคนที่ 2 หันมาพูดกับชายคนที่ 1 ว่าอะไร

- ก. "เป่าซี"
- ข. "หยุดทำไม"
- ค. "เป่าคัง ๆ ซี"
- ง. "โกธอะไรเธอ"
- จ. "อ้าวทำไมเจ็บไปละ"

50. ผู้เขียนต้องการสะท้อนให้เห็นสิ่งใด

- ก. การรู้จักแพ้ชนะ
- ข. การเอาเปรียบผู้อื่น
- ค. การเอาตัวคนเดียว
- ง. การเอาเปรียบของผู้อื่น
- จ. การแสร้งทำเป็นไม่สนใจ

เฉลยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน

ข้อ 1. ง	ข้อ 26. จ
ข้อ 2. ก	ข้อ 27. ง
ข้อ 3. จ	ข้อ 28. ง
ข้อ 4. ข	ข้อ 29. จ
ข้อ 5. จ	ข้อ 30. ง
ข้อ 6. ข	ข้อ 31. ข
ข้อ 7. ข	ข้อ 32. จ
ข้อ 8. ก	ข้อ 33. จ
ข้อ 9. ง	ข้อ 34. ก
ข้อ 10. ข	ข้อ 35. ง
ข้อ 11. ง	ข้อ 36. ง
ข้อ 12. ก	ข้อ 37. ก
ข้อ 13. ง	ข้อ 38. จ
ข้อ 14. ข	ข้อ 39. ก
ข้อ 15. ก	ข้อ 40. จ
ข้อ 16. จ	ข้อ 41. จ
ข้อ 17. ก	ข้อ 42. ก
ข้อ 18. ก	ข้อ 43. ข
ข้อ 19. ก	ข้อ 44. ง
ข้อ 20. จ	ข้อ 45. จ
ข้อ 21. ง	ข้อ 46. ก
ข้อ 22. ง	ข้อ 47. ง
ข้อ 23. จ	ข้อ 48. ก
ข้อ 24. ก	ข้อ 49. จ
ข้อ 25. ก	ข้อ 50. จ

.....

แบบวัดเจตคติต่อการอ่าน

คำชี้แจง

1. แบบวัดเจตคติฉบับนี้ต้องการทราบความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการอ่าน ขอให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อให้ละเอียดและพิจารณาให้รอบคอบก่อนการตัดสินใจ
2. นักเรียนมีอิสระเต็มที่ในการตอบและคำตอบของนักเรียนไม่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนแต่ประการใด เพราะถือว่าไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด
3. วิธีตอบ ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วพิจารณาว่า นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่อข้อความนั้น แล้วให้ทำเครื่องหมาย (✓) ให้ตรงกับช่องนั้น ๆ

ตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	ความรู้สึก			
		เห็นชอบอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
0	นักเรียนคิดว่าควรอ่านหนังสือทุกเล่มที่ครูกำหนดให้อ่าน	✓			
00	นักเรียนใช้เวลาพูดหรือทำกิจกรรมอื่นมากกว่าอ่านหนังสือ			✓	
000	นักเรียนสามารถนำสิ่งที่อ่านไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองได้		✓		

ข้อที่	ข้อความ / ความรู้สึก	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1	นักเรียนควรอ่านหนังสือในเวลาว่างแมกรไม่ได้สั่ง				
2	นักเรียนรู้สึกดีใจถ้าถูกลดจำนวนหนังสือที่สั่งให้อ่านลง				
3	การอ่านหนังสือทำให้นักเรียนรู้สึกเพลิดเพลิน				
4	นักเรียนต้องการให้ห้องสมุดของโรงเรียนมีหนังสือจำนวนมาก				
5	การอ่านหนังสือมากทำให้นักเรียนมีความคิดสับสน				
6	การอ่านหนังสือมาก ๆ ทำให้มีความคิดเป็นของตนเอง				
7	เมื่อต้องการศึกษาความรู้เรื่องใดนักเรียนมักจะศึกษาโดยวิธีอ่านหนังสือ				
8	การอ่านหนังสือตามแผงขายหนังสือทำให้เสียเวลา				
9	ถ้านักเรียนมีเวลาว่างจะเลือกอ่านหนังสือมากกว่าทำอย่างอื่น				
10	นักเรียนคิดว่าไม่มีเวลาอ่านหนังสือ				
11	การอ่านหนังสือทำให้มีความเครียดทางสมอง				
12	นักเรียนคิดว่าการศึกษาเวลาด้วยการอ่านหนังสือ เป็นวิธีที่ดีที่สุด				
13	การอ่านหนังสือทั่ว ๆ ไปทำให้ผลการเรียนส่วนรวมดีขึ้น				
14	นักเรียนใช้เวลาว่างเพื่อทำให้อ่านหนังสือ				
15	การอ่านไม่ได้ช่วยพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของนักเรียนเลย				
16	นักเรียนคิดว่าไม่ควรเรียนวิชาเกี่ยวกับการอ่านโดยเฉพาะ				
17	บ่อยครั้งที่นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการอ่านหนังสือ				
18	นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้				

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
19	นักเรียนดีใจ เมื่อไม่มีการมอบหมายให้อ่านหนังสือนอกเวลา				
20	การอ่านหนังสือทำให้มีความรู้กว้างขวาง				
21	การหาความเพลิดเพลินด้วยการอ่านเป็นวิธีสุดท้ายที่นักเรียนต้องการ				
22	การมีห้องสมุดของตนเองเป็นสิ่งฟุ่มเฟือย				
23	การอ่านมีความจำเป็นต่อนักเรียนมาก				
24	นักเรียนพอใจมากถ้าผู้ปกครองให้ของขวัญหรือรางวัลเป็นหนังสือ				
25	การพูดคุยกับเพื่อน ๆ ถึงเรื่องราวในหนังสือที่อ่านมาเป็นสิ่งดี				
26	นักเรียนใช้เวลาในการชมภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือฟังวิทยุ จนไม่มีเวลาอ่านหนังสือ				
27	นักเรียนไม่เคยติดตามงานเขียนของนักเขียนท่านใดเลย				
28	เมื่อรู้สึกเหงา นักเรียนเลือกอ่านหนังสือมากกว่าทำอย่างอื่น				
29	ครูควรจัดเวลาบางส่วนให้นักเรียนอ่านหนังสือตามลำพัง				
30	นักเรียนหาประสบการณ์ในชีวิตได้จาก การอ่านหนังสือ				

ภาคผนวก ก

แผนการสอนวิชาการอ่านและศึกษาหนังสือโดยใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ
แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ

ภาคผนวก ก

แผนการสอนวิชาการอ่านและพิจารณาหนังสือโดยใช้แบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ
และแบบฝึกอ่านที่ใช้คำถามระดับต่าง ๆ

แผนการสอน กลุ่มทดลอง คาบที่ 1
เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหนังสือ เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนพิจารณาส่วนประกอบของหนังสือได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกลักษณะและความสำคัญของปกได้
2. บอกลักษณะและความสำคัญของสารบัญได้
3. บอกลักษณะและความสำคัญของคำนำได้
4. บอกลักษณะและความสำคัญของเนื้อเรื่องได้
5. บอกลักษณะและความสำคัญของเชิงอรรถได้
6. บอกลักษณะและความสำคัญของบรรณานุกรมได้
7. บอกลักษณะและความสำคัญของภาคผนวกได้

เนื้อหา

พิจารณาส่วนประกอบของหนังสือ

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือแบบเรียน ท 221
2. หนังสือต่าง ๆ ที่มีส่วนประกอบสมบูรณ์และไม่สมบูรณ์
3. แบบฝึกชุดที่ 1 เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหนังสือ (ต่อ)

ลำดับขั้นการสอน

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนดูส่วนประกอบของหนังสือ จากหนังสือที่ครูนำมาเป็นตัวอย่าง เช่น ใบรองปก ปกหน้า ปกใน สารบัญ คำนำ ฯลฯ แล้วถามว่านักเรียนรู้หรือไม่ว่าส่วนนั้นเรียกว่าอะไร มีความสำคัญอย่างไร รวบรวมคำตอบของนักเรียนเขียนบนกระดานดำ

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าหลังจากเรียนคาบนี้แล้ว นักเรียนสามารถบอกได้ว่า หนังสือมีส่วนประกอบอะไรบ้าง แต่ละส่วนทำหน้าที่อะไร

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอนโดยครูแจกแบบฝึกตอนที่ 1 ตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และ ตอนที่ 4 ให้นักเรียนทำ เมื่อทำแบบฝึกเสร็จแต่ละตอนครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยและตรวจแบบฝึก ครูอธิบายเนื้อหาในแบบฝึกให้นักเรียนเห็นลักษณะและความสำคัญของส่วนประกอบของหนังสือ พร้อมทั้งให้นักเรียนดูส่วนประกอบของหนังสืออื่นที่ไม่มีในแบบฝึก เช่น ใบหุ้มปก เนื้อเรื่อง เชิงอรรถ และภาคผนวก

ขั้นที่ 4 สรุป ครูแจกเอกสารหมายเลข 1 สรุปเนื้อหาที่นักเรียนเรียนในคาบนี้

ขั้นที่ 5 ประเมินผล โดยการสังเกตจากการตอบคำถาม และจากการทำแบบฝึกของนักเรียน

แบบฝึกเรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหนังสือ

ใช้เวลา 35 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ นักเรียนพิจารณาส่วนประกอบของหนังสือได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อทำแบบฝึกนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกลักษณะและความสำคัญของปกในได้
2. บอกลักษณะและความสำคัญของสารบัญได้
3. บอกลักษณะและความสำคัญของคำนำได้
4. บอกลักษณะและความสำคัญของบรรณานุกรมได้

คำชี้แจง

แบบฝึกนี้มี 4 ตอน

- ตอนที่ 1 พิจารณาก่อน
- ตอนที่ 2 พิจารณาสารบัญ
- ตอนที่ 3 พิจารณาคำนำ
- ตอนที่ 4 พิจารณารายชื่อ

ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในแต่ละตอน

แบบฝึกหัดที่ 1 ตอนที่ 1

คำชี้แจง นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1 - 6

ศิลปะการอ่านหนังสือ

ดร. ครรชิต มาลัยวงศ์ เขียน
ธีระพันธ์ ลอไพบูลย์ เขียนรูปและจัดเล่ม

ISBN 974 8050 49 1

พิมพ์ครั้งแรก ธันวาคม 2528

ราคาเล่มละ 15 บาท

สุวิธียาสสัณ จัดพิมพ์

ตู้ ปณ 14-9 กรุงเทพฯ 10140

ชมรมเด็ก จัดจำหน่าย

323 หมู่ 1 ซอยอิสรพัฒน์ ถนนประชาอุทิศ บางมด

ราษฎร์บูรณะ กรุงเทพฯ 10140 โทร (02) 427-5709

1. หนังสือเล่มนี้ชื่ออะไร

.....

2. ใครเป็นผู้แต่งหนังสือเล่มนี้

.....

3. หนังสือเล่มนี้ราคาเล่มละเท่าไร

.....

4. หนังสือเล่มนี้พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.ใด

.....

5. สำนักพิมพ์ใด พิมพ์หนังสือเล่มนี้

.....

6. ถ้าหนังสือเล่มนี้ขาดตลาดนักเรียนจะติดต่อสอบถามโดยวิธีใดจึงจะสะดวกที่สุด

.....

แบบฝึกหัดที่ 1 ตอนที่ 2

คำชี้แจง นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1 - 7

สารบัญ

1. อ่านอะไร	1
ศิลปะของการอ่าน	6
2. อ่านอย่างไร	17
การหาเวลาอ่าน	27
3. โครงสร้างของหนังสือ	33
วิธีการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ	43
4. การอ่านหนังสือวิชาการ	51
การอ่านรายงานวิชาการ	60
5. การอ่านนวนิยายและเรื่องสั้น	66
หลักตรรกะต้องตายตัว	71
6. การอ่านหนังสือภาษาอังกฤษ	82
วิธีการเพิ่มศัพท์	90
7. การบันทึกสิ่งที่อ่านไปแล้ว	94
การทำเครื่องหมายบนหนังสือ	100
8. การจำสิ่งที่อ่านไปแล้ว	109
เราจะปรับปรุงความจำให้ดีขึ้นได้ไหม	114

1. สารบัญมีไว้เพื่อประโยชน์อะไร

.....

2. ถ้านักเรียนต้องการรู้วิธีอ่านนวนิยายและเรื่องสั้น นักเรียนจะเปิดอ่านที่หน้าใด

.....

3. ถ้านักเรียนต้องการอ่านหนังสือให้มีประสิทธิภาพ นักเรียนจะรู้วิธีใดจากการอ่านหนังสือหน้าใด
.....
4. หนังสือเล่มนี้เสนอเนื้อหาสาระสำคัญไว้กี่เรื่อง
.....
5. ถ้านักเรียนมีความสามารถ อ่านหนังสือได้เร็ว 2 นาที ต่อ 1 หน้า นักเรียนจะอ่านหนังสือเล่มนี้จบในกี่นาที
.....
6. เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วนักเรียนจะมีความรู้เรื่องใดมากที่สุด
.....
7. ถ้านักเรียนต้องการรู้วิธีอ่านหนังสือภาษาอังกฤษจากหนังสือเล่มนี้ให้เร็วที่สุด นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร
.....

— — — — —

แบบฝึกชุดที่ 1 ตอนที่ 3

นำเรื่อง

คำนำ

มนุษย์ทั่วไปนั้นเมื่อถูกไฟก็รู้สึกร้อน เมื่อถูกน้ำแข็งก็รู้สึกเย็น เมื่อหิวก็ต้องกินอาหาร เมื่อ
กินอาหารแล้วก็อิ่ม แต่การ เรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้นั้นมิได้เป็นอัตโนมัติอย่างตัวอย่างที่ยกมาข้างต้น
จนเราต้องเรียนรู้และจะรู กว้างขวางขึ้นลึกซึ้งขึ้นได้ด้วยการพัฒนาทั้งวิธีการและเนื้อหา

หนังสือเล่มเล็ก ๆ นี้ทำหน้าที่ช่วยแนะนำผู้อ่านที่ปรารถนาจะอ่านเป็นและอ่านเก่ง ไม่ว่า
จะอ่านอะไร ทั้งในการศึกษาเล่าเรียนและการดำรงชีวิตให้ก้าวหน้าไปโดยตลอดภัย การตัดสินใจ
ไม่ผิดพลาด

คู่มือเล่มนี้มีใช้ทั้งกับผู้ที่มิถอยคำ เป็นอมตะ และมีใช้สูตร ซึ่งท่องแล้วนำไปแก้ปัญหาลงตัว
แต่เป็น "คู่มือ" ซึ่งหมายความว่าผู้อ่านต้องเข้าใจคู่มือนี้ก่อนนำไปทดลองปฏิบัติจนเกิดทักษะหรือ
ความชำนาญขึ้น ทั้งนี้ต้องสร้างนิสัย "รักการอ่าน" ควบคู่ไปด้วย

หากคุณรักการอ่านมาก ๆ อ่านทุกสิ่งทุกอย่าง คุณจะเป็นนักอ่านยอดเยี่ยม และประสบ
ความสำเร็จในการเรียน การทำงาน ตลอดจนการพัฒนาสังคมส่วนรวมด้วย

ผู้เขียนเคยเขียน "อ่านเพื่อเรียน ต้องเรียนการอ่าน" ลงพิมพ์ในคู่มือแนะวิธีการเรียน
ซึ่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์พิมพ์แจกนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2526 ในโอกาสที่สมาคมการอ่าน
แห่งประเทศไทย มีอายุครบ 4 ปี และผู้เขียนเป็นเลขาธิการสมาคมมาครบ 2 ปี จึงได้ใช้แนวที่
เขียนใน "อ่านเพื่อเรียน ต้องเรียนการอ่าน" มาปรับปรุงขยายความและยกตัวอย่างให้ชัดเจนขึ้น
อีกมาก โดยตั้งจุดประสงค์ไว้ว่า หนังสือคู่มือเล่มน้อยนี้ จะมีประโยชน์ไม่เฉพาะแก่ผู้เรียนระดับ
อุดมศึกษาเท่านั้น แต่จะเหมาะแก่นักเรียนมัธยม และผู้สนใจการอ่านโดยทั่วไปด้วย แม้แต่ผู้ที่ไม่
สนใจ "วิชาการ" ก็ยังนำแนวทางไปปฏิบัติได้

(การอ่านให้เก่ง : ถนนวงศ์ ลำยองมรรคผล)

คำชี้แจง อ่านข้อความข้างต้นแล้วตอบคำถามข้อ 1 - 7

1. ผู้เขียนประสงค์จะเขียนหนังสือเล่มนี้เพื่อผู้ใด
.....
2. ผู้เขียนเขียนหนังสือเล่มนี้ตามแนวของบทความในหนังสือเล่มใด
.....
3. ผู้อ่านปฏิบัติอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ของผู้เขียนจากการอ่านหนังสือเล่มนี้
.....
4. เหตุใดผู้เขียนจึงยกตัวอย่างประกอบในย่อหน้าแรก
.....
5. ถ้านักเรียนไม่ชอบอ่านหนังสือเล่มหนา ๆ นักเรียนจะอ่านหนังสือเล่มนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด
.....
6. หนังสือเล่มนี้เหมาะกับวัยรุ่นหรือไม่ เพราะเหตุใด
.....
7. นักเรียนอ่านคำแนะนำของหนังสือเล่มนี้แล้ว นักเรียนต้องการอ่านเนื้อหาในเล่มหรือไม่ เพราะเหตุใด
.....

แบบฝึกหัดที่ 1 ตอนที่ 4

คำชี้แจง อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1 - 5

สารบัญคั่นคำ

(กรณี)

ก		กว่าฉัจะสุตงาทัไหม	๓๘
		กว้าง	๔๐
ก จั ไม่กระกิกหุ	๒๑	ฉ่อร้างสร้างทัว	๔๑
กิง	๒๓	ก้อแล้าถ้องธา-	๔๑
กัมนักขัชวน	๒๓	ก้อหวอด	๔๓
กวรกว่ากัว่ากะลา	๒๔	กะไ้ศารัน	๔๔
กรอบ	๒๘	กักพัน	๔๔
กระถ่าอหม้อจันทัว	๒๘	กัณชน	๔๕
กระเป่าเบา	๓๐	กัณฑ์	๔๖
กระเป่าหนัก	๓๐	กากาบทวิก	๔๖
กระเป่าเป็นมัน	๓๐	กางร่ม	๔๕
กระเป่าอู	๓๐	ก้างขวางคอ	๔๕
กระตืออก	๓๐	กากาแววเพ้นธู	๔๕
กรุงกรืออูธอไม่ฉั่นคนกั	๓๒	กาฝาก	๔๐
กลมเป็นลูกมะนาว	๓๒	กำมใหญ่	๔๓
กักกัมน	๓๓	การกัการอู่ไกรไม่สู้พอ	๔๔
กลองเก่ากลางใหม่	๓๔	กาหน้าคำเราจำหน้าไค	๔๑
กลัันกัมกัมน	๓๔	กาเห่ออัวเจี้ยวเอาไป	๔๐
กัฉังกรวกรัณภุเรา	๓๖	กัฉังอัวหัวฉัมนัอ	๕๓
กัฉังทก	๓๖	กัฉังทองใบหยก	๕๔
กัฉังเป็นลูกมะนาว	๓๔		
กัฉังไม่เข้ากาอไม่ออก	๓๔		

1. ข้อความข้างต้นอยู่ส่วนใดของหนังสือ
.....
2. วรรณคดีต่างกับสารบัญอย่างไร
.....
3. ถ้านักเรียนต้องการค้นหาว่า "ก้นเท้า" คนที่หน้าใจ
.....
4. ถ้านักเรียนต้องการค้นหาว่า "กวันหลง" นักเรียนจะอยู่ในวรรณคดีจากอักษรตัวใด
.....
5. วรรณคดีให้ความสะดวกในด้านใด
.....

เอกสารหมายเลข 1

การพิจารณาส่วนประกอบของหนังสือ

หนังสือแต่ละเล่มประกอบด้วยส่วนสำคัญดังนี้

1. ใบหุ้มปกหนังสือ มีไว้เพื่อรักษาปกให้เก่าช้าลง แลดูใหม่อยู่เสมอ ใช้กระดาษที่มีภาพที่สวยงาม มีความหมายสัมพันธ์กับหนังสือ
2. ปกหนังสือ ประกอบด้วยปกหน้า และปกหลัง อาจเป็นปกอ่อนหรือปกแข็งก็ได้ บนปกมีชื่อหนังสือ และชื่อผู้แต่ง
3. ใบรองปก ใบรองปกอยู่ถัดจากปกเข้ามา มีทั้งด้านหน้าและด้านหลัง มักเป็นกระดาษว่างสีขาว หนากว่าหน้าอื่น ๆ
4. ปกใน หนังสือทุกเล่มจะต้องมีหน้าปกใน เพราะเป็นหน้าที่สำคัญที่สุดในการให้รายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือ นั้น ๆ ที่หน้านี้จะมีชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน ชื่อผู้แปล ถ้าเป็นหนังสือวิชาการ อาจมีคุณสมบัติของผู้เขียนหรือผู้แปลอยู่ด้วย นอกจากนั้นอาจมีครั้งที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ สำนักพิมพ์
5. คำนำ หนาคำนำจะบอกให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการเขียนหนังสือ เล่มนั้น ขอบเขต และเนื้อหา วิธีใช้ประโยชน์จากหนังสือเล่มนั้น
6. สารบัญ หรือสารบัญ อยู่ต่อจากคำนำ สารบัญช่วยให้เราทราบว่าหนังสือเล่มนั้นประกอบด้วยเรื่องอะไร แต่ละบทเริ่มตั้งแต่หน้าใด ทำให้อ่านได้รวดเร็วขึ้น
7. เนื้อเรื่องของหนังสือ คือเนื้อหาของหนังสือตั้งแต่บทที่หนึ่ง จนถึงหน้าสุดท้ายของบทสุดท้าย เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของหนังสือ
8. เชิงอรรถ คือคำอธิบายเพิ่มเติมข้อความในเนื้อเรื่อง ส่วนมากจะอยู่ล่างสุดของหน้าที่ข้อความปรากฏอยู่
9. ทรชนี่ คือสารบัญคนเรื่อง ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านค้นเรื่องที่สนใจ เฉพาะได้เร็วที่สุด ทรชนี่มักอยู่ท้ายเล่มที่มีบัญชีคำ

เอกสารหมายเลข 1 (ต่อ)

10. ภาคผนวก คือส่วนที่ผู้เขียนต้องการให้อ่านได้ทราบแต่ไม่เหมาะที่จะแทรกไว้ในเนื้อเรื่อง จึงนำมาเพิ่มเติมไว้ท้ายเล่ม
- ส่วนประกอบของหนังสือทั้งหมดนี้ไม่จำเป็นต้องมีครบในหนังสือทุกเล่ม ทั้งนี้แล้วแต่ประเภทของหนังสือนั้นเอง

แผนการสอน กลุ่มทดลอง คาบที่ 2

เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหนังสือ เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ นักเรียนพิจารณาประเภทของหนังสือได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกความหมายของ บันเทิงคดีได้
2. บอกความหมายของ สารคดี ได้
3. อธิบายความแตกต่างระหว่าง บันเทิงคดี และ สารคดี ได้
4. ระบุได้ว่าหนังสือเล่มใดเป็นบันเทิงคดี
5. ระบุได้ว่าหนังสือเล่มใดเป็นสารคดี

เนื้อหา

การพิจารณาประเภทของหนังสือ

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือแบบเรียน ท 221
2. หนังสือบันเทิงคดี
3. หนังสือสารคดี
4. แบบฝึกเรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหนังสือ

ลำดับขั้นการสอน

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียนโดยครูซักถามเกี่ยวกับประสบการณ์ในการอ่านหนังสือบันเทิงคดี และสารคดีของนักเรียน นำหนังสือบันเทิงคดี และสารคดี อย่างละอย่างน้อย 3 เล่ม มาให้นักเรียนดู พร้อมทั้งแนะนำให้นักเรียนรู้จัก

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าหลังจากเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถบอกได้ว่าหนังสือเล่มใดเป็นบันทึกที่ดี เล่มใดเป็นสารคดี

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอน แจกแบบฝึกตอนที่ 1 ตอนที่ 2 ตอนที่ 3 ให้นักเรียนทำเมื่อทำแบบฝึกเสร็จแต่ละตอน ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยและตรวจแบบฝึก ครูอธิบายเนื้อหาในแบบฝึกให้นักเรียนเห็นความแตกต่างระหว่าง บันทึกที่ดี และ สารคดี

ขั้นที่ 4 สรุป ครูแจกเอกสารหมายเลข 2 สรุปเนื้อหาที่นักเรียนเรียนในคาบนี้

ขั้นที่ 5 ประเมินผล สังเกตจากการตอบคำถาม และแบบฝึกที่นักเรียนทำ

แบบฝึกเรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหนังสือ

ใช้เวลา 30 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ นักเรียนสามารถพิจารณาประเภทของหนังสือได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. อธิบายความแตกต่างระหว่าง บันเทิงคดี และ สารคดี ได้
2. ระบุได้ว่าหนังสือเล่มใดเป็น บันเทิงคดี
3. ระบุได้ว่าหนังสือเล่มใดเป็น สารคดี

คำชี้แจง

แบบฝึกนี้มี 3 ตอน

- ตอนที่ 1 พิจารณาความแตกต่างของข้อความที่เป็นบันเทิงคดีและสารคดี
- ตอนที่ 2 พิจารณาบรรณิทัศน์หนังสือบันเทิงคดีและสารคดี
- ตอนที่ 3 ระบุว่าหนังสือเล่มใดเป็น บันเทิงคดี และ สารคดี

ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในแต่ละตอน

แบบฝึกชุดที่ 2 ตอนที่ 1

คำชี้แจง อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

ข้อความที่ 1

"สตรีชาวอังกฤษหนึ่ง จัดงานเลี้ยงแขกคนสำคัญเปศราย ซึ่งหวังจะหว่านล้อมให้มาช่วยจัดงานกุศลครั้งใหญ่ ได้ชักชวนบุตรธิดาด้วยกันให้ช่วยกันเสิร์ฟอาหารอย่างถูกแบบแผน ถึงเวลานึ่งโต๊ะ บุตรชายก็ยกถาดบรรจุไข่ขาวอบตัวใหญ่ถนัดเข้ามา พยายามเกร็งข้อมืออย่างบรรจง แต่เผอิญบังตา เหวี่ยงกลับมาตีข้อศอกด้านหลัง แรงกระแทกทำให้ไหล่หลุดจากงานลงไปนอนแอ้งแม้งอยู่ที่พื้น"

เด็กหนุ่มยืนตะลึง ทำอะไรไม่ถูกเหมือนกัน แต่เจ้าภาพสาวใหญ่ยิ้มกับบุตรชายอย่าง
ปลอดภัย

"ไม่เป็นไรจะเดเนี่ยล" เขาพูดด้วยเสียงปกติ

"เก็บไข่ไปไว้ในครัวเสียซีจ๊ะ" เธอพูดขัดอวยขัดคำเป็นพิเศษ

"แล้วจัดอีกตัวหนึ่งที่เตรียมสำรองไว้ใส่จานออกมา"

(รีดเดอร์ไดเจส : กันยายน 2526)

ข้อความที่ 2

"การค้นพบสารอาหารพวกวิตามินเป็นการเริ่มยุคใหม่ของโภชนาการ วิตามินเป็นสารที่มีปริมาณเพียงเล็กน้อยในอาหารแต่มีความสำคัญมากมาย การค้นพบวิตามินทำให้คนเรารู้จักกินอาหารดีขึ้น และมีสุขภาพดีขึ้นกว่าสมัยก่อน แต่เนื่องจากวิตามินบางอย่างสามารถป้องกันและรักษาโรคให้เห็นผลได้อย่างรวดเร็ว ทำให้คนจำนวนมากมีความเข้าใจผิดในเรื่องของวิตามิน เช่น ซื้อวิตามินมากิน แทนที่จะกินวิตามินจากอาหารตามธรรมชาติ ทำให้ไม่ได้รับสารอาหารอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย

ในสมัยก่อน การเดินทางจากทวีปยุโรปไปยังทวีปเอเชียและทวีปอเมริกานั้น ต้องเดินทางโดยทางเรือ รอนแรมไปเป็นเวลานานหลายเดือน หรือเป็นปี สมัยที่ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปเสาะ

แสงหาอาณานิคมในเอเชีย แอฟริกา และอเมริกัน โรคหลักเปิดเคยเป็นโรคร้ายที่ลูกเรือ และผู้โดยสารต้องตายไปเป็นจำนวนมาก ในปี . . ค.ศ.1747 มีเรืออังกฤษบางลำบรรทุกส้ม และมะนาวไปเป็นจำนวนมาก ลูกเรือที่ได้อกินส้มและมะนาววันละเล็กน้อยตลอดการเดินทางหลาย ๆ เดือน จะรอดตายจากโรคนี้ ก่อนหน้านั้นไม่มีใครรู้ว่าส้มและมะนาวที่สามารถป้องกันรักษา โรคหลักเปิดเคยได้

ทางด้านประเทศญี่ปุ่น ได้มีรายงานว่าทหารเรือญี่ปุ่นเป็นโรคเห็บชาตายกันมาก ทหารเรือ เหล่านี้กินข้าวที่ขัดสีจนขาวเป็นอาหารหลัก เมื่อมีการเปลี่ยนอาหารในปี พ.ศ.2427 (ค.ศ.1884) ให้มีผักและปลา รวมทั้งเนื้อสัตว์เพิ่มขึ้น ปรากฏว่าโรคเห็บชาลดลง ในปี พ.ศ.2440 (ค.ศ.1897) แพทย์ชาวฮอลแลนด์ทำงานที่เกาะชวา ชื่อ ไอกันน ได้เขียนรายงานเรื่องอาการของไ้และ นกพิราบ ซึ่งมีลักษณะคล้ายโรคเห็บชาที่คนเป็นกัน ไ้และนกพิราบที่กินข้าวที่สีแล้วจะเป็นโรค และ เมื่อได้กินรำข้าวจะหาย อย่างไรก็ตาม นักวิทยาศาสตร์และแพทย์มายอมรับกันในศตวรรษที่ยี่สิบนี้เอง ว่า โรคเห็บชาเป็นโรคขาดสารอาหาร เดิมแพทย์เชื่อว่าโรคต้องเกิดจากเชื้อจุลินทรีย์เท่านั้น

นักวิทยาศาสตร์ค้นพบวิตามิน เมื่อศึกษาโดยให้สัตว์ทดลองกินอาหารบริสุทธิ์ที่มีโปรตีน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต และเกลือแร่ แล้วสัตว์ที่ยังอ่อนจะไม่เจริญเติบโต สัตว์ที่โตเต็มที่แล้วกลับมีน้ำหนัก ตัวลดลงเรื่อย ๆ แสดงว่าอาหารที่สัตว์นั้นยังขาดสารบางอย่าง วิตามินถูกค้นพบครั้งแรกในปี พ.ศ.2456 (ค.ศ.1913) โดยนักวิทยาศาสตร์ชื่อ ออสบอร์น กับ เมเนเดล แห่งสถานีทดลองรัฐคอนเนคติกัต ประเทศสหรัฐอเมริกา"

(โภชนาการกับชีวิตมนุษย์ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

อ่านข้อความข้างต้นแล้วตอบคำถามต่อไปนี้

คำชี้แจง จงเติมคำตอบคำถามของข้อที่ 1 และ 2 และเขียนวงกลมล้อมรอบอักษรหน้าข้อที่ถูก ในข้อที่ 3 - 6

1. ข้อความที่ 1 เป็นสารชนิดใด (บันทึกคือ สารใด หรืออื่น ๆ)
2. ข้อความที่ 2 เป็นสารชนิดใด (บันทึกคือ สารใด หรืออื่น ๆ)

3. ข้อความที่ 1 เชื่อถือได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- เชื่อถือได้ เพราะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง
 - เชื่อถือได้ เพราะนำมาจากหนังสือที่มีชื่อเสียง
 - เชื่อถือไม่ได้ เพราะไม่มีใครระบุระยะเวลาชัดเจน
 - เชื่อถือไม่ได้ เพราะเขียนขึ้นจากจินตนาการของผู้เขียน
4. ข้อความที่ 2 เชื่อถือได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- เชื่อถือได้ เพราะมี พ.ศ. ยืนยัน
 - เชื่อถือได้ เพราะสามารถทดลอง พิสูจน์ได้
 - เชื่อถือไม่ได้ เพราะหลักฐานไม่ชัดเจน
 - เชื่อถือไม่ได้ เพราะเป็นความนึกเห็นของแพทย์บางคน
5. ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไรในการเขียนข้อความที่ 1
- ให้ข้อคิด
 - ให้ความรู้
 - ให้คำแนะนำ
 - ให้ความบันเทิง
6. ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไรในการเขียนข้อความที่ 2
- ให้ข้อคิด
 - ให้ความรู้
 - ให้คำแนะนำ
 - ให้ความบันเทิง

แบบฝึกชุดที่ 2 ตอนที่ 2

คำชี้แจง อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1 - 4

ข้อความที่ 3

เทพศิริ สุขโสภา. บึงหญ้าป่าใหญ่. กรุงเทพมหานคร : ดวงตา, 2524. 416 หน้า.

เนื้อเรื่องสะท้อนให้เห็นชีวิตในวัยเด็กของเด็กกลุ่มหนึ่งในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นบึงหญ้าและป่าใหญ่ เป็นชีวิตที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติมาก และยังไม่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยี และอารยธรรมสมัยใหม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับหรือมีอิทธิพล ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านจึงมีจิตใจละเอียดอ่อนและโอบอ้อมอารีต่อกัน ผู้เขียนได้สมมติให้ตัว "ผม" เป็นผู้เล่าเรื่อง และมีตัวละครชื่อโทนเป็นเด็กที่เด่นที่สุด ซึ่งเข้ามามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับตัวผู้เล่า เป็นหนังสือประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลดีเด่นประจำปี พ.ศ. 2523 จากการประกวดหนังสือสำหรับเด็ก ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

ข้อความที่ 4

สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์. ชีวิตแห่งละคร. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2528. 92 หน้า. ภาพประกอบ.

หนังสือส่งเสริมการอ่านระดับมัธยมศึกษา เป็นหนังสือเล่มหนึ่งที่ได้ออกจากการประชุมปฏิบัติการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน ซึ่งกรมวิชาการได้จัดทำขึ้น สารของหนังสือเรื่องนี้เกี่ยวกับเรื่องราวชีวิตประวัติการต่อสู้ของพลตรีหลวงวิจิตรวาทการ ตั้งแต่วัยเด็กจนจนถึงแก่อสัญกรรม เขียนเป็นเชิงสารคดีเป็นภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ประกอบบรรยายเรื่องราวตามลำดับเวลา โดยใช้ภาษาที่เรียบง่าย เน้นถึงความอดสาหัส วิริยะ เป็นคุณธรรมเด่นที่ส่งให้ชีวิตของท่านประสบความสำเร็จ อันเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับเยาวชน

1. ข้อความที่ 3 กล่าวถึงหนังสือประเภทใด

.....

2. ข้อความที่ 4 กล่าวถึงหนังสือประเภทใด

.....

3. ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไรในการเขียนข้อความที่ 3

.....

4. ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไรในการเขียนข้อความที่ 4

.....

แบบฝึกหัดที่ 2 ตอนที่ 3

คำชี้แจง อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

1. กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ พระนคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2516
2. ธิดา วัฒนกุล แนวความคิดทางการเมืองในบทละครพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว วิทยานิพนธ์ชั้นปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2519
(อัดสำเนา)
3. นิยะดา สาริกภูติ ความสัมพันธ์ระหว่างละครไทยและละครภารตะ บทที่ 2
'ละครไทย" หน้า 79-161 วิทยานิพนธ์ ปริญญามหา
บัณฑิตแผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2512 (อัดสำเนา)
4. ปิ่น มาลากุล, มล งานละครของพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าแผ่นดินสยาม พระนคร ไทยวัฒนา
พานิช 2517
5. มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ ตามใจท่าน พระนคร สำนักพิมพ์
บรรณการ 2514
6. มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ บทละครพูดเรื่องหัวใจนักรบ พระนคร
ศิลปบรรณการ 2515
7. มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ พระร่วง พระนคร โรงพิมพ์คุรุสภา,
2502
8. มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ มัทนะพาธาหรือตานานแห่งดอกกุหลาบ
พระนคร โรงพิมพ์คุรุสภา 2502
9. มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ เวนิสวาณิช พระนคร โรงพิมพ์คุรุสภา
2517
10. มนตรี จราโมท "ละคอนร้อง", การละเล่นของไทย พระนคร ศิลปากร, 2497

นักเรียนอ่านบรรณานุกรมแล้วโปรดระบุว่ามีหนังสือเล่มใดเป็นต้นเหิงคดี หรือสารคดี โดย
ใส่หมายเลขหน้าขอ

ต้นเหิงคดี

สารคดี

.....

.....

เอกสารหมายเลข 2

การพิจารณาชนิดและประเภทของหนังสือ

หนังสืออาจแบ่งได้หลายประเภท เช่น แบ่งตามคุณสมบัติ แบ่งตามสาระ แบ่งตามลักษณะเนื้อหา แบ่งตามประเภทของสิ่งพิมพ์ แบ่งตามลักษณะรูปเล่ม และกำหนดเวลาที่ออก แบ่งตามลักษณะการแต่ง แต่ที่นิยมกันมากคือ แบ่งตามลักษณะการแต่ง และ แบ่งตามเนื้อหา

การแบ่งตามลักษณะการแต่ง

1. ร้อยแก้ว ร้อยแก้วคือถ้อยคำที่เรียบเรียงขึ้นโดยไม่มีข้อบังคับในข้อแม้ต่าง ๆ เช่น สัมผัสเอก โท กรุ ลุ ทนะ ฯลฯ เป็นร้อยแก้วที่สละสลวย ได้แก่ เรื่องสั้น นิทาน บทกวี ขาว ประกาศ โฆษณา สารบันเทิง สารคดี และบทสนทนา
2. ร้อยกรอง ร้อยกรองคือถ้อยคำที่ผูกขึ้นตามแบบแผนบังคับของลักษณะคำประพันธ์นั้น ๆ ได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย และเพลงต่าง ๆ

การแบ่งตามเนื้อหา

1. บันเทิงคดี หนังสือบันเทิงคดีเป็นหนังสือที่ผู้เขียนไม่เน้นเนื้อหาสาระ เขียนเพื่อมุ่งให้ความบันเทิงอารมณ์แก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ ในขณะที่เดียวกันก็จะสอดแทรกสาระความรู้ที่เกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ทั่ว ๆ ไปในตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านเกิดปัญญา ในเนื้อหาที่สนุกสนานนั้นผู้เขียนได้แฝงคติและศีลธรรมเอาไว้ด้วย หนังสือบันเทิงคดีได้แก่ นวนิยาย เรื่องสั้น และบทละคร
2. สารคดี หนังสือสารคดีเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อมุ่งเนื้อหาสาระและความรู้ทางวิชาการเป็นสำคัญ ให้ความเพลิดเพลินเป็นอันดับรองลงมา เนื้อหาในสารคดีผู้เขียนจะเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ได้ศึกษาค้นคว้า หรือทดลอง มีหลักฐานอ้างอิงได้ ได้แก่ แบบเรียน ตำรา สารคดีเชิงวิชาการ สารคดีท่องเที่ยว ชีวิตประวัติ บันทึก จดหมายเหตุ หนังสืออดิธรรม บทกวี ขาว บทสนทนา บทสัมภาษณ์ บทอภิปราย ปาฐกถา ฯลฯ

แผนการสอนกลุ่มทดลอง คาบที่ 3

เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหนังสือ เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนรู้หลักเกณฑ์การพิจารณาหนังสือโดยทั่วไปและฝึกพิจารณาหนังสือ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกหลักเกณฑ์การพิจารณาหนังสือโดยทั่วไปได้
2. พิจารณาโครงเรื่อง ตัวละคร และฉาก ได้
3. จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
4. บอกสาระที่สำคัญที่สุดของเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา หลักเกณฑ์การพิจารณา(การวิจารณ์) หนังสือโดยทั่วไป

1. หนังสือแบบเรียน ท 221 ของกรมวิชาการ หน้า 26 ถึง 36
2. กระดาษสี่เหลี่ยมขนาด 2 x 6 นิ้ว
3. แบบฝึกชุดที่ 3 เรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหนังสือ

ลำดับขั้นตอนการสอน

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน โดยให้นักเรียนเขียนชื่อละครโทรทัศน์ที่นักเรียนชอบที่สุดที่กำลังออกอากาศอยู่ขณะนี้ มาคนละ 1 เรื่อง ครูรวบรวมรายชื่อเหล่านั้นจะได้ละครโทรทัศน์ที่นักเรียนชอบที่สุด และอันดับรองลงมา ครูอธิบายให้นักเรียนทราบว่าละครโทรทัศน์ส่วนใหญ่มาจากหนังสือนวนิยาย การพิจารณาบทโทรทัศน์ส่วนใหญ่เหมือนกับนวนิยาย ให้นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มที่ชมโทรทัศน์ที่ตนเองชอบ อันดับที่ 1 2 และ 3 ออกมาวิจารณ์ละครโทรทัศน์เรื่องนั้น ๆ

ครูแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิจารณ์ของนักเรียนทั้งสามกลุ่ม แล้วอธิบายว่าการวิจารณ์หนังสือต้องมีหลักเกณฑ์

ขั้นที่ 2 แจงจุดประสงค์ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า หลังจากเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถบอกหลักเกณฑ์การพิจารณาหนังสือได้ และจะได้ฝึกพิจารณาหนังสือ

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอนโดยครูแจกเอกสารหมายเลข 3 อธิบายหลักเกณฑ์การพิจารณาหนังสือ แจกแบบฝึกตอนที่ 1 และ 2 ให้นักเรียนทำ โดยให้เขียนคำตอบลงในแบบฝึก ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยและตรวจแบบฝึก ให้นักเรียนอ่านตัวอย่างการพิจารณาหนังสือ ในหนังสือแบบเรียนหน้า 26 ถึง 36

ขั้นที่ 4 สรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปหลักเกณฑ์ในการพิจารณาหนังสือ

ขั้นที่ 5 ประเมินผล โดยการสังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรมและทำแบบฝึกของนักเรียน

แบบฝึกเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหนังสือ (ต่อ)

ใช้เวลา 30 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ นักเรียนฝึกพิจารณาหนังสือ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อทำแบบฝึกนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกได้ว่าส่วนใดเป็นโครงเรื่อง
2. บอกได้ว่าฉากกับเนื้อเรื่องมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
3. บอกได้ว่าอะไรคือข้อขัดแย้งในเรื่อง
4. จับใจความสำคัญของเนื้อเรื่องได้
5. บอกได้ว่าเรื่องที่อ่านมีคุณค่าอย่างไร

คำชี้แจง

แบบฝึกชุดนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ตอบคำถามจากเรื่องสั้น 1 เรื่อง

ตอนที่ 2 ตอบคำถามจากนิทาน 2 เรื่อง

ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในแต่ละตอน

แบบฝึกชุดที่ 3 ตอนที่ 1

คำชี้แจง อ่านเรื่องต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1 - 5

เรื่องช่วยชีวิต

บทประพันธ์ : ศตวรรษสาร

ชายหนุ่มคนหนึ่งได้ลงไปหาปลาที่กลางบึงขนาดใหญ่ ในบึงมีน้ำอยู่เพียงเล็กน้อย ปรากฏว่าต่อมาสักครู่เกิดฝนตกใหญ่ ทำให้น้ำในบึงเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว

เขาตกใจและเหลียวซ้ายแลขวาเพื่อมองหาเรือสักลำ ตลอดเวลาที่มองหาเรือเขายังยืนอยู่กับที่ เมื่อมองไม่เห็นหัวเรือของเรือ เขาก็เลิกความหวังอันนี้ แล้วหวังใหม่ว่าอาจจะไม่เพิ่ม ถ้าเขาหยุดนิ่งกับที่ เขาต้องล้มเลิกความหวังอีกครั้ง และเริ่มขยับตัวว่ายน้ำเข้าหาฝั่ง

แล้วเขาก็ได้คิดในทันทีว่าเรือที่เขารอคอยอยู่นั้นก็คือ ตัวเขานั่นเอง

1. เหตุการณ์ในเรื่องนี้เกิดขึ้นที่ใด

.....

2. มีตัวละครกี่ตัว

.....

3. อะไรคือข้อขัดแย้งในเรื่องสั้นเรื่องนี้

.....

4. นักเรียนได้ขบคิดอะไรจากการอ่านเรื่องสั้นเรื่องนี้

.....

5. ข้อคิดที่ได้แก่นักเรียนจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

.....

- - - - -

แบบฝึกชุดที่ 3 ตอนที่ 2

คำชี้แจง อ่านนิทานต่อไปทั้งสองเรื่อง แล้วตอบคำถามข้อ 1 - 5

1. เรื่องความมอดสาหายายม

นายเชาว์ ศรีจำนงค์ ผู้เล่า

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ยังมีครอบครัวมือน้อยจะกินครอบครัวหนึ่ง มีอาชีพในทางทำไร่ทำนาตามพื้นบ้าน ในครอบครัวนี้มีคนไม่มาก

แม่บ้านก็ไฉไลมเสียหายตายจากไปแล้ว ก็คงเหลือแต่พ่อและบุตรชายอีกคนหนึ่งเท่านั้น ตาเขานี้ได้เลี้ยงบุตรกำพร้ามารการมาจนเติบใหญ่ ครั้นต่อมาวันหนึ่งเขาเลยล้มเจ็บลง ลูกชายจึงได้นำหมอมารักษาทั้งหมอฟันบ้านและหมอล่วง แต่ยาเหล่านั้นไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย ลูกชายสุดที่รักของตาเขานำหมอปญานที่จะคิด เลยมีแท่งไม้สักเต๋ราเอามือกดเข้าคอกอดด้วยความเวทนา ทุกค่ำทุกวันนี้พ่อเต๋ราวนอนขอความช่วยเหลือจากพระผู้เป็นเจ้า ให้ช่วยชีวิตพ่อเขาไว้ ผลสุดท้ายอาการป่วยของพ่อของเขาก็ดูดีขึ้นทุกวันจนถึงแก่ความตาย ก่อนที่พ่อจะตาย พ่อได้สั่งลูกชายของเขาไว้ว่า "พ่อจะจากไปเสียแล้วลูกเอ๋ย แต่ไปเป็นอันว่าไม่ได้เห็นกันละ และพ่อก็ไม่มีอะไรที่จะให้เจ้าเป็นทุนเป็นรอน เกี่ยวกับอาการป่วยของพ่อรู้สึกว่ามันหนักขึ้นมาก พ่อเห็นจะตายเสียแล้ว ศพของพ่อของเจ้าอย่าเอาไปเผาหรือฝังในสุสานที่ชาวบ้านเขาทำนะ ให้เจ้าแบกเอาศพพ่อนี้ไปคนเดียวให้ไปจัดการฝังไว้บนภูเขาสูงลูกหนึ่งซึ่งผ่านพ้นเขาต่าง ๆ ไปจำนวนแปดลูก ๆ ที่เก่าเป็นลูกที่ฝังได้ ถ้าเจ้าปฏิบัติตามคำที่พ่อสั่ง เจ้าจะมีความสุขและพ่อก็จะไต่ไปสู่ความสุขแล้วพ่อก็จะว่าเจ้ารักพ่อ พ่อพูดขาดคำ ตาเขาก็ตายใจตาย พ่อตายแล้วลูกชายจึงได้ปฏิบัติตามคำสั่งไว้ทุกประการ ก็เอาไปจัดการเอาผ้าห่อศพของเขามาแล้วแบกมุงหน้าตรงไปยังลูกเขาคำที่พ่อสั่งไว้ / เขาคิดว่าจะฝังศพนั้นเสีย แต่คำสั่งของพ่อยังคงอยู่ในโสภประสาของเข จึ่งทำให้เขามีมานะแบกไปอีก ชายนั้นไต่ก้มหน้าแบกศพพ่อก้าวเขาไปแต่ละลูกรู้สึกว่ามันหนักและเหนื่อยเพิ่มขึ้นทุกลูก เขาคิดว่าจะฝังศพนั้นเสีย แต่ยังไม่มีคำสั่งของพ่อ เขาเลยแบกศพนั้นข้ามเขาไปไต่ทั้งแปดลูก และถึงลูกที่เก่าเขาจึงวางศพนั้นลงและเริ่มขุดหลุมจะฝังศพนั้นเลขกลับกลายเป็นทองคำหมดทั้งตัว บุตรเมื่อเห็นเป็นเช่นนั้นรู้สึกแปลกใจ จึงใช้ความพิจารณา ดูก็เห็นว่า เป็นทองคำทั้งแท่ง จึงนำแท่งทองคำนั้นกลับมานำจัดการขายทองคำนั้นได้เงินเป็นจำนวนมาก

2. เรื่องความกตัญญูของบุตร

นายบุญสาร ลักษณะ ผู้เล่า

ในสมัยหนึ่งซึ่งเป็นเรื่องดึกดำบรรพ์มาแล้วหลายศตวรรษ มีเมือง ๆ หนึ่งปกครองด้วยอำนาจสิทธิ์ขาดของพญาเจ้าเมือง (กษัตริย์) พญาเจ้าเมืององค์นี้เกษรา ต้องการอยากจะได้ลูกเขยเพื่อสืบราชสมบัติปกครองแทนตัว เนื่องจากพญาเจ้าเมืองไม่มีโอรส มีแต่ราชธิดาเพียงองค์เดียว และมีความปรารถนาอย่างยิ่งที่จะได้บุคคลที่เหมาะสมแต่ไม่พบ อยู่มาวันหนึ่งพญาเจ้าเมืองได้ปรึกษาหารือกับชายาตามเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว จะออกความเห็นว่ ควรจะออกประกาศทั่วเมืองให้รู้ทั่วกันว่า พญาเจ้าเมืองปรารถนาอยากจะได้บุตรเขย ถ้าใครอยากได้ให้มาสะพานทองคำจากบ้านของชายามาจนถึงหน้าตาง ซึ่งได้เปิดไว้ตลอดเวลา จึงได้ตกลงกันและออกประกาศไปทั่วเมือง

ในระยะต่อมาไม่นาน ได้มีครอบครัวจนครอบครัวหนึ่ง มีบุตรชายเพียงคนเดียว เป็นคนชอบเที่ยวหาความรู้ และได้ทราบประกาศของพญาเจ้าเมืองว่าอยากได้ลูกเขยเพื่อสืบราชสมบัติ จึงได้นำเรื่องมาเล่าสู่พ่อแม่ฟัง พ่อแม่ได้เตือนสติว่า เรามีฐานะเป็นคนจนไม่มีวาสนาเสียแล้ว สู้อุตส่าห์ประกอบอาชีพในทางสุจริตสร้างตัวเองเกิดลูกรัก อย่าไปหวังมักใหญ่ใฝ่สูงพ่อแม่อื่นจะกินก็พอแล้ว อีกประการหนึ่งพ่อแม่แก่เฒ่าลงทุกวัน ลูกจงระวังอย่างหนัก หากพ่อแม่ถึงแก่กรรมลงเมื่อใดให้ลูกเป็นผู้จัดการแบ่งศพของพ่อแม่ไปเผาเสียคนเดียวอย่าได้ไปรบกวนคนอื่น เมื่อพ่อแม่ทั้งสองตายลง เจ้าจงจัดทำวงดักสัตว์แล้วนำไปดักไว้ที่ทางสามแยก เมื่อสัตว์ตัวใดมาติดบ่วงให้เจ้านำมาเลี้ยงรักษาไว้ จงดี อย่าฆ่าหรือทำอันตรายแก่สัตว์ ครั้นอยู่ต่อมาไม่นานบิดาตายก่อน ฝ่ายลูกชายได้เชื่อฟังคำเตือนสติก็ไปปฏิบัติศพจัดการแบ่งคนเดียวจนเสร็จเรียบร้อยแล้ว อยู่ต่อมามารดาได้ตายลงอีก ก็ได้จัดการศพตามคำสั่งสอน เมื่อได้จัดการศพแล้ว ชายคนนั้นก็ทำวงดักสัตว์ตามที่พ่อแม่ได้สั่งไว้ไปดักทางที่สามแยกในป่าเบญจ และคอยถือโอกาสไปดูอยู่เสมอทุกวัน สองสามวันก็ไม่เห็นมีอะไร ครั้นถึงวันที่สี่ตอนเช้ามีติดไปดูอีก เห็นสัตว์ชนิดหนึ่งติดบ่วงเขาจริง ๆ ไม่ทราบว่าเป็นสัตว์อะไร ตัวคล้าย ๆ กระต่าย จึงได้รับไปแก้บ่วงนำสัตว์นั้นมาเลี้ยงรักษาไว้ที่บ้าน คอยพยายามหาเนื้อและหาข้าวปลาให้กิน ปรากฏว่าสัตว์ตัวนี้ไม่กิน กินแต่น้ำเท่านั้น เจ้าของจึงรู้สึกแปลกใจว่าสัตว์ประหลาดนี้ทำไมไม่กินข้าวปลาที่เรา

จัดทำให้ จำเป็นต้องคอยสังเกตการณ์ต่อไปอีก และสัตว์ที่กลายยังอ่านทวนที่อยู่ ไม่มีอาการผิดปกติไปจากเดิมเลย จนเป็นเวลานานเท่าไรหาทราบไม่ มาวันหนึ่งชายเจ้าของโคกอไฟเพื่อหุงต้มอาหาร และวันนี้ว่างงานไม่ได้ไปไหน บางขณะก็คิดถึงเตาไฟไว้ม้วยกับกิจการอื่นและในขณะนั้น ปรากฏว่า เจ้าสัตว์ประหลาดได้วิ่งเข้าไปกรั้วไฟกุยเขี่ยเอาถ่านไฟแดง ๆ เป็นอาหารแทนเนื้อ เจ้าของเผ่าสังเกตอยู่นี้คงนึกใจว่าทำไมถึงเป็นอย่างนี้ จึงสังเกตต่อไปว่าที่แถวถ่านไฟแดง ๆ ไว้ให้ อยู่ต่อมาไม่กี่วันสัตว์ประหลาดนี้ได้ทยอยออกมาปรากฏว่าเป็นทองแท่งอันสวยงามที่สุด เจ้าของดีใจมากจึงรักษาสัตว์นั้นไว้อย่างถนอมและจัดหาฟืนก่อเป็นเตาใหญ่ ๆ เพื่อให้สัตว์ประหลาดกิน นับวันสัตว์ประหลาดกินถ่านเข้าไปยิ่งกินก็ยังมีทองคำนับจำนวนมากขึ้นทุกวันจนเหลือความต้องการ และได้นึกถึงเหตุผลขึ้นมาว่าลิมประกาศของพญาเจ้าเมืองแล้วหรือ ดังนั้นจึงได้สติขึ้น ก็มีการบังเอิญได้พบชาย 3 คน ขึ้นมาเที่ยวบนบานเพื่อต้องการรับทำการซ่อมแซมเครื่องทองรูปพรรณชำรุด ชายเจ้าของสัตว์ประหลาดจึงได้หารือกับชาย 3 คนว่า สู้เจ้ามาที่นี้เสียแล้ว ฉันอยากจะขอร้องอะไรสักอย่างหนึ่ง ถ้าสำเร็จจะให้รางวัลอย่างงามทีเดียว ชายสามคนตกลงจะช่วยเหลือ เหตุผลมีว่า ต้องการจะทำสะพานทองคำชั้น 1 แห่งเล็ก ๆ และต้องวัดจากบ้านฉันไปถึงบ้านพญาเจ้าเมืองว่ามันพอจะทำได้และยาวเท่าใด จัดการทำได้เลย ชาย 3 คนตกลงรับทำ แต่การไปวัดจะต้องแอบเข้าไปอย่าให้ใครรู้ เมื่อใดตกลงจึงเริ่มดำเนินการวัดระยะจนได้แล้วก็กลับมายังบ้านเล่าให้ชายคนนั้นฟัง ชายเจ้าของได้ส่งทองคำกองมหึมามอบให้ช่างจัดการ ช่างรู้สึกแปลกประหลาดมากกว่าคนฐานะต่ำ ๆ ยังมีทองคำมาก มันเอามาจากไหนกันหนอ แล้วช่างก็ลงมือตีทองคำเป็นสะพานตามความต้องการของเจ้าของจนสำเร็จเรียบร้อย แล้วนำไปพาดกับหน้าตางของบ้านพญาเจ้าเมืองจนจบงานของชายเจ้าของ ชายเจ้าของดีใจมาก ให้รางวัลแก่ช่าง 3 คนอย่างสมใจ อยู่มาวันหนึ่งพญาเจ้าเมืองตนขึ้นมาตอนเช้ามองไปทางหน้าตางเห็นสะพานทองคำพาดมีแสงระยับ นึกเอะใจใจเดินเข้าไปดู นึกไม่เชื่อตาตนเอง ได้พิจารณาอยู่เป็นนานว่าพระอินทร์ลงมาโปรดกระมังนี้ ดีใจมากจึงได้เรียกเสนาอำมาตย์ 2 คนให้ไปดูสะพานทองคำนั้นมาจากไหนกัน เสนาได้รับสั่งแล้วก็ออกเดินทางพิสูจน์จนถึงบ้านชายเจ้าของทองคำ ปรากฏว่าในบ้านมีแต่ผู้ชายไม่มีผู้หญิงสักคน ได้เดินเข้าไปเรียกเจ้าของให้ลงมาพบและเล่าให้ฟังว่า

พญาเจ้าเมืองต้องการตัวให้ไปพบ ชายคนนั้นนึกกระหิมิใจว่าคงได้ผลแน่ รีบจัดการแต่งตัวอย่าง
 หรหฺรหฺรเข้าไปเฝ้าพญาเจ้าเมือง ครั้นถึงพญาเจ้าเมืองได้ถามว่า สู้เจ้าทำอะไรถึงได้ทองคำสวย
 เป็นสะพานได้อย่างนี้ ฉันไม่เชื่อเลย ชายคนนั้นได้เล่าเหตุผลตั้งแต่ต้นจนจบ พญาเจ้าเมืองฟังแล้ว
 นึกชมเชยชายคนนั้นว่าเป็นผู้มีอุปการคุณอย่างสูง ได้ช่วยเหลือพ่อแม่จนถึงที่สุด คุณอันนั้นได้กลับมา
 สอนองผลจนได้ชื่ออามหาเศรษฐีทองคำ พญาเจ้าเมืองจึงได้พูดตกลงให้ชายคนนั้นทำพิธีสมรสอย่าง
 เอลิเกริกและมอบราชสมบัติให้ครองเมืองสืบไป

(นิทานชาวบ้าน : กรมศิลปากร)

1. นิทานสองเรื่องข้างต้นมีสำนวนใดเหมือนกัน

ก. ฉาก	ข. เนื้อเรื่อง	ค. ตัวละคร	ง. โครงเรื่อง
--------	----------------	------------	---------------
2. ผลตอบแทนที่ชายผู้นั้นได้รับคือทองคำ ทองคำเป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งใด

ก. ความมอดทน	ข. ความรุ่งเรือง
ค. ความสำเร็จ	ง. ความดี
3. นิทานทั้งสองเรื่องนี้ส่งเสริมคุณธรรมด้านใด

ก. ความซื่อสัตย์	ข. ความกตัญญู
ค. ความรัก	ง. ความดี
4. ข้อคิดที่ได้จากนิทานสองเรื่องนี้คือ

ก. การเคารพตอบบิดา มารดา	ข. การปรนนิบัติบิดา
ค. ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น	
ง. ความซื่อตรงนำมาซึ่งความสำเร็จ	
5. ข้อขัดแย้งในนิทานสองเรื่องนี้คืออะไร

ก. ความจนกับความรวย	ข. ความทุกข์กับความสุข
ค. ความมอดทนกับความไม่มอดทน	ง. ความกตัญญูกับความอกตัญญู

เอกสารหมายเลข 3

การพิจารณาหนังสือโดยทั่วไปมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. พิจารณาโครงเรื่อง พิจารณาว่าส่วนใดเป็นโครงเรื่อง ส่วนใดเป็นเนื้อเรื่อง โครงเรื่องคือส่วนสำคัญที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ ฉาก และตัวละคร พิจารณาว่าโครงเรื่องของผู้ประพันธ์สร้างขึ้นทำให้ผู้อ่านเข้าถึงบทสรุปที่สำคัญหรือไม่ หรือกระจัดกระจายจนไม่อาจโยงความคิดได้
2. พิจารณาเนื้อเรื่อง เนื้อเรื่องคือเรื่องราวในหนังสือทั้งหมด ประกอบขึ้นด้วยลักษณะนิสัยตัวละคร ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะนิสัยตัวละคร กับพฤติกรรมของตัวละคร
3. พิจารณาพฤติกรรม (เหตุการณ์) ที่เกิดขึ้นในเนื้อเรื่อง พิจารณาว่าพฤติกรรมใดสำคัญเป็นส่วนหนึ่งของปมของเรื่อง และพฤติกรรมใดไม่ค่อยสำคัญซึ่งจะตัดออก หรือเปลี่ยนแปลงก็ไม่ทำให้เรื่องเปลี่ยนไป
4. พิจารณาฉาก (สถานที่ ยุคสมัย ชุมชน) ว่าเหมาะกับเนื้อเรื่องหรือไม่
5. พิจารณาทัศนะของผู้ประพันธ์ พิจารณาว่า ผู้ประพันธ์ต้องการส่งสารอะไรถึงผู้อ่าน มีวิธีเสนอแนวคิดอย่างไร ใช้สัญลักษณ์เปรียบเทียบ ยั่วล้อ หรือประชดประชันแนวคิดนั้นมีคุณค่าเพียงใด
6. พิจารณาคุณค่าของหนังสือ ประเมินค่าตามรูปแบบของหนังสือ ถ้าเป็นสารคดีพิจารณาว่าเนื้อหาเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใด ลำดับความดีหรือหยาบไป ส่วนไหนดี ส่วนไหนไม่ดี เพราะเหตุใด ถ้าเป็นนวนิยายพิจารณาว่าเนื้อเรื่องดีหรือไม่ ลักษณะนิสัยตัวละครเหมาะสมหรือไม่ หนังสือเล่มนั้นมีคุณค่าทางใด ผู้อ่านได้รับประโยชน์จากหนังสือที่อ่านหรือไม่ ได้รับความบันเทิงจากภาษาหรือไม่

แผนการสอน กลุ่มทดลอง คาบที่ 4

เรื่อง การพิจารณานันทิงคดี เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนรู้ลักษณะของหนังสือนันทิงคดีและฝึกพิจารณาเรื่องที่อ่าน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกลักษณะของหนังสือนันทิงคดีได้
2. จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
3. แปลความ ตีความ ขยายความ เรื่องที่อ่านได้
4. บอกข้อขัดแย้งในเรื่องได้
5. อธิบายลักษณะของตัวละครได้
6. บอกสาระที่สำคัญที่สุดของเรื่องได้

เนื้อหา

ลักษณะของหนังสือนันทิงคดี

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือนิทาน นิยาย เรื่องสั้น บทละคร ร้อยกรอง อย่างน้อยชนิดละ 2 เล่ม
2. แบบฝึกชุดที่ 5 เรื่อง การพิจารณานันทิงคดี

ลำดับขั้นการสอน

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียนโดยสนทนา ชักถาม ประสพการณ์ในการอ่านหนังสือประเภทนันทิงคดีของนักเรียน นำหนังสือประเภทนันทิงคดีมาให้นักเรียนดูพร้อมทั้งแนะนำหนังสือเหล่านั้น

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าหลังจากเรียนคาบนี้แล้ว นักเรียนสามารถบอกได้ว่า หนังสือนันทิงคดีมีลักษณะอย่างไร พร้อมทั้งสามารถวิเคราะห์ข้อความจากนันทิงคดีที่นำมาเป็นตัวอย่างในแบบฝึกได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอน ครูแจกแบบฝึกตอนที่ 1 ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ให้นักเรียนทำ โดยเขียนคำตอบลงในแบบฝึก แบบฝึกตอนใดเขียนคำชี้แจงว่า ให้นักเรียนอภิปรายแล้วตอบคำถามให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน อ่านข้อความ ร่วมกันอภิปราย แล้วสรุปคำตอบเขียนลงในแบบฝึก ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยและตรวจแบบฝึก ครูอธิบายลักษณะของหนังสือบันทึกดี และทำความเข้าใจข้อความที่อ่าน

ขั้นที่ 4 สรุป ครูแจกเอกสารหมายเลข 4 สรุปเนื้อหาเรื่องการพิจารณานักหนังสือดี

ขั้นที่ 5 ประเมินผล ประเมินผลจากแบบฝึกที่นักเรียนทำ

งานที่มอบหมาย

ให้นักเรียนอ่านนวนิยายเรื่องพลายมลิวัลย์ ของถนอม มหาเปารยะ

แบบฝึกเรื่อง การพิจารณานั่งเตียงคดี

ใช้เวลา 30 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ผู้เรียนรู้อัตลักษณ์ของหนังสือบันทึกคดี และฝึกพิจารณาเรื่องที่อ่าน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
2. แปลความ ตีความ ขยายความ เรื่องที่อ่านได้
3. บอกข้อขัดแย้งในเรื่องได้
4. อธิบายลักษณะของตัวละครได้
5. บอกสารที่สำคัญที่สุดของเรื่องได้

คำชี้แจง

แบบฝึกชุดนี้มี 3 ตอน

ตอนที่ 1 ตอบคำถามจากบทสนทนา

ตอนที่ 2 ตอบคำถามจากการ์ตูนสั้น

ตอนที่ 3 ตอบคำถามจากนิทาน

ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในแต่ละตอน

แบบฝึกชุดที่ 4 ตอนที่ 1

คำชี้แจง นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วช่วยกันอภิปรายและตอบคำถามข้อ 1 - 6

เรื่องของคนสมชาย

สายวันนี้คนสมชายเขาทำงานก็พบเจ้านายยืนเกรงอยู่หน้าโต๊ะพอดี

เจ้านาย : ข้อโทษคนสมชายไม่รู่ว่านาฬิกาของผมมันเสียหรือเปล่า

สมชาย : อ้าว ! ทำไมละครับ

เจ้านาย : ก็มันบอกว่า 10 โมงแล้วนี่นา

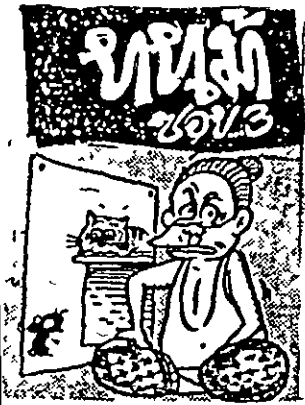
สมชาย : ใช่ครับ ตามนาฬิกาผมเลย

เจ้านาย : งานเราเริ่มตั้งแต่ 8 โมงครึ่งไม่ใช่หรือ

สมชาย : โอ้ เงินเดือนผมแค่นี้ ก็มาไต่ต่อนี่สิครับ

(เฟอร์นีเจอร์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 31/2528 หน้า 175)

1. เหตุการณ์ในบทสนทนาข้างต้นเกิดขึ้นเวลาใด
.....
2. เวลาดังกล่าวเป็นเวลาอันสมควรที่ "สมชาย" จะเข้าปฏิบัติงานหรือไม่
.....
3. หาก "สมชาย" มาปฏิบัติงานเช่นนี้เรื่อยไปคาดว่าจะเกิดอะไรขึ้น
.....
4. ถ้านักเรียนเป็น "เจ้านาย" นักเรียนจะตัดสินใจกรณีของ "สมชาย" อย่างไร
.....
5. การตัดสินใจของ "เจ้านาย" จำนึ่งถึงเหตุผลประการใดบ้าง
.....
6. จากเหตุผลดังกล่าวสรุปได้ว่า "เจ้านาย" มีนิสัยอย่างไร
.....

แบบฝึกหัดที่ 4 ตอนที่ 2

คำชี้แจง นักเรียนอ่านการ์ตูนต่อไปนี้แล้วช่วยกันอภิปราย แล้วตอบคำถาม
ข้อ 1 - 6

“อ้าว / ยายหนู เป็นใจ
อิมแต่มะเขี๋ยว มีขาวดี
มาบอกกริไ้ ?”

“หนูจะมา
แจกักรัดจะ”

“กรัดแต่ง
งานเนรชว”

“จ๊ะ -”

“เฮ้อ / แล้วยน
จ-แต่งกับผู้ชย
หรือผู้ญญวละ”

- เหตุใด “ยายหนู” จึงไปหา “ยายเฒ่า”
.....
- ยายเฒ่าถามว่า “เป็นใจอิมแต่มะเขี๋ยวมี่ขาวดีมาบอกกริไ้” คำว่า ขาวดี หมายถึงอะไร
.....
- เราใช้คำว่า ขาวดี ได้ในความหมายใดบ้าง จงยกตัวอย่าง
.....
.....
- จากบทสนทนาในการ์ตูน ข้อความตอนใดที่แสดงว่ามีสิ่งผิดปกติ
.....
- สิ่งนั้นสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในแง่ใด จงอธิบาย
.....
- คนในสังคมไทยนิยมการแต่งงานโดยมีพิธีการหรือไม่ เพราะเหตุใด
.....

แบบฝึกชุดที่ 4 ตอนที่ 3

คำชี้แจง อ่านเรื่องสั้นต่อไปนี้ อภิปราย และ ตอบคำถามข้อ 1 - 3

ชายสองคนเดินตามถนนสายเดียวกันผ่านตึกสูงระฟ้าในย่านที่มีผู้คนรถราขวักไขว่พอถรร
คนทั้งสองแฉงตัวภูมิฐานและมีผู้คนจับที่ผมราวกับว่าเดินมาทั้งวัน

ใบหน้าของเขาทั้งสองเศร้าราวกับแบกความทุกข์เอาไว้ทั้งโลก ทันทีที่เขาเดินเข้าใกล้
กัน ใบหน้าที่เศร้าก็เปลี่ยนเป็นยิ้มแย้มและพูดคุยทักทายหัวเราะกันอย่างแจ่มใส เรื่องที่เขาทั้งสอง
พูดกันเป็นเรื่องธุรกิจ เขาพูดกันว่าธุรกิจเขาดีมาก ขาดทุนน้อย ไม่มีที่เข่าจะพูดว่าขาดทุน แล้วยัง
ก็หัวเราะ และจับมือแสดงความยินดีต่อกัน

แล้วยังดูจากกันด้วยใบหน้าที่เศร้าเหมือนเดิม

สตริสาร ธี ฉบับที่ 5 ปีที่ 38

1. จงตั้งชื่อเรื่องสั้นข้างตน

.....
.....

2. จงบรรยายถึงลักษณะของตัวละครทั้งสอง

.....
.....

3. ฉากของเรื่องสั้นเรื่องนี้เกิดขึ้นที่ใด สัมพันธ์กับตัวละครหรือไม่ เหตุใดจึงกล่าวเช่นนั้น

.....
.....
.....

เอกสารหมายเลข 5

การพิจารณา บันเทิงคดี

หนังสือบันเทิงคดี คือหนังสือที่ผู้เขียนมุ่งให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านมากกว่าให้ความรู้ แต่ภายในความบันเทิงนั้น นักเขียนที่ดีย่อมแฝงสิ่งที่มีคุณค่าอย่างใดอย่างหนึ่งไว้ให้ผู้อ่านเสมอ หนังสือบันเทิงคดีมีหลายชนิด แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเพียง 5 ชนิดคือ หนังสือเรื่องสั้น นวนิยายและ นวนิยาย นวนิยาย นวนิยาย นวนิยาย นวนิยาย นวนิยาย นวนิยาย นวนิยาย นวนิยาย นวนิยาย

ลักษณะของหนังสือบันเทิงคดี

ไม่ว่าจะเป็นหนังสือบันเทิงคดีประเภทใด มักมีลักษณะสำคัญคือให้ความเพลิดเพลินเป็นประการแรก จุดมุ่งหมายอื่นนั้นรองลงไป หนังสือบันเทิงคดีมักแทรกสิ่งที่ไม่ใช่ประโยชน์แก่ผู้อ่านไว้ด้วย ผู้อ่านจะได้รับเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่านและพิจารณาของแต่ละคน ยิ่งถ้าผู้เขียนมีความสามารถแล้ว หนังสือบันเทิงคดีก็ให้ทั้งรสแห่งความบันเทิง และเรื่องราวที่มีสาระความรู้

นิทาน คือเรื่องที่เล่าสืบต่อกันมา อาจเป็นเรื่องเก่าแก่ เรื่องสำหรับเด็ก เป็นเรื่องที่เล่าไปเรื่อย ๆ ไม่ตอ้งมีศิลปะในการเล่าหรือการแต่งมากนัก นิทานมีกวีนิพนธ์มากมาย ทั่วทุกมุมโลก เหตุมาแต่เริ่มแรกคงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงแล้ว เล่าสู่กันฟัง มีการเพิ่มเติมเสริมแต่งให้พิสดารขึ้น จนห่างไกลจากเรื่องจริง

นิยาย คือเรื่องที่เล่ากันยาวยิ่งใหญ่ว่าสำหรับผู้อ่านเป็นเรื่องราวในชีวิตประจำวันที่ใช้คำว่า นวนิยาย (นิยายแบบใหม่) ไม่มีผู้ใดกำหนดความยาวของนวนิยายไว้ นักเขียนจึงสามารถแสดงเหตุการณ์ เรื่องราวได้หลายด้าน หลายมุม แสดงสถานที่ได้หลายแห่ง ตัวบุคคลสมมติในเรื่องก็มีได้ไม่จำกัด ผู้เขียนจะเห็นว่าเหมาะสม นวนิยายอาจเรียบเรียงขึ้นจากจินตนาการ ความคิด และประสบการณ์ต่าง ๆ

เรื่องสั้น คือหนังสือที่ผู้เขียนแต่งขึ้นจากจินตนาการ และประสบการณ์ เช่นเดียวกับนวนิยาย แต่มีลักษณะต่างไปจากหนังสือประเภทอื่นที่เรื่องสั้นมีจุดมุ่งหมายซึ่งแสดงโลกทัศน์ คติธรรม หรือความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงประการเดียว แม้จะมีเหตุการณ์ติดต่อกันเป็นชุดและบางทีก็มีความสลับซับซ้อนอยู่ก็ตามแต่มีความสัมพันธ์กัน และเป็นผลให้จบลงด้วยความคิด หรือคติเพียงข้อเดียว

บทละคร คือหนังสือที่สื่อความหมายโดยกำหนดให้ตัวละครดำเนินเรื่องในรูปของบทเจรจา ซึ่งอาจเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง หรือในเรื่องเดียวกันนั้นบทเจรจาก็จะเป็นทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองก็ได้ ทั้งยังมีส่วนประกอบบรรยายภาคอื่น ๆ ตลอดจนการรำ

ร้อยกรอง คือหนังสือที่มีลักษณะบังคับทางฉันทลักษณ์ ทั่วหน้าถ้อยคำมาเรียงร้อยกันเข้า โดยมีข้อบังคับที่กำหนดไว้เป็นแบบเป็นแผน รูปแบบของคำประพันธ์มี 5 ประเภทใหญ่ ๆ คือ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย

แผนการสอน กลุ่มทดลอง คาบที่ 5

เรื่อง การพิจารณานันทิงคดี (ต่อ) เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนรู้จักลักษณะของโครงเรื่องและฝึกพิจารณาเรื่องที่อ่าน

จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกลักษณะของโครงเรื่องได้
2. บอกความแตกต่างระหว่างเรื่องสั้นและนิทานได้
3. จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
4. แผลความ ตีความ ขยายความ เรื่องที่อ่านได้
5. บอกข้อขัดแย้งในเรื่องได้
6. บอกสาระสำคัญที่สุดของเรื่องได้

เนื้อหา

การพิจารณาส่วนประกอบของบันเทิงคดีประเภทนิทาน เรื่องสั้น และนวนิยาย
การพิจารณาโครงเรื่อง

สื่อการเรียนรู้

1. ตัวอย่างโครงเรื่อง
2. แบบฝึกชุดที่ 5 เรื่องการพิจารณานันทิงคดี (ต่อ)

ลำดับขั้นการสอน

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน โดยครูแจกตัวอย่างโครงเรื่อง เรื่อง "หนึ่งร้อย" ของ ดอกไม้สดให้นักเรียนอ่าน ชักถามนักเรียนว่าข้อความที่อ่านน่าจะเป็นส่วนใดของนวนิยาย ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ของนวนิยาย

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าหลังจากเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถบอกได้ว่าโครงเรื่องมีลักษณะอย่างไร แตกต่างจากเนื้อเรื่องอย่างไร พร้อมทั้งสามารถพิจารณานิทาน และเรื่องสั้นที่นำมาเป็นตัวอย่างในแบบฝึกตามหลักเกณฑ์ที่เรียนมาได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอน โดยครูแจกแบบฝึกตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ให้นักเรียนทำ โดยเขียนคำตอบลงในแบบฝึก แบบฝึกตอนที่ 1 เขียนคำชี้แจงว่าให้นักเรียนอภิปรายแล้วตอบคำถาม ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน อ่านข้อความ ร่วมกันอภิปราย แล้วสรุปคำตอบเขียนลงในแบบฝึก ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยและตรวจแบบฝึก ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพิจารณาส่วนประกอบของนวนิยายและเรื่องสั้น โดยเฉพาะในคาบนี้เน้นการพิจารณาโครงเรื่อง

ขั้นที่ 4 สรุป ครูแจกเอกสารหมายเลข 5 สรุปเนื้อหาที่เรียนในคาบนี้

ขั้นที่ 5 ประเมินผล ประเมินผลจากแบบฝึกที่นักเรียนทำ

แบบฝึกเรื่อง การพิจารณาบทเหิงคดี (ต่อ)

ใช้เวลา 35 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนรู้ลักษณะของโครงเรื่องและฝึกพิจารณาเรื่องที่อ่าน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อทำแบบฝึกนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโครงเรื่องและเนื้อเรื่องได้
2. บอกความแตกต่างระหว่างเรื่องสั้นและนิทานได้
3. จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
4. แปลความ ตีความ ขยายความ จากเรื่องที่อ่านได้
5. บอกข้อขัดแย้งในเรื่องได้
6. บอกสาระที่สำคัญที่สุดของเรื่องได้

คำชี้แจง

แบบฝึกชุดนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ตอบคำถามจากนิทาน

ตอนที่ 2 ตอบคำถามจากเรื่องสั้น

ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในแต่ละตอน

แบบฝึกหัดที่ 5 ตอนที่ 1

คำชี้แจง นักเรียนอ่านนิทานนี้แล้วอภิปราย และตอบคำถามข้อที่ 1 - 5

หมาจิ้งจอกกับราชสีห์ป่วย

ราชสีห์ตัวหนึ่งนอนอยู่ในถ้ำ และบอกแก่สัตว์ทั้งหลายว่าตนป่วย ขอให้พากันไปเยี่ยม สัตว์ต่าง ๆ จึงผลัดเปลี่ยนกันเข้าไปเยี่ยมราชสีห์ในถ้ำทุกวัน มีแต่หมาจิ้งจอกเท่านั้นที่ไม่ปฏิบัติตามเหมือน สัตว์อื่น ราชสีห์เห็นเช่นนั้นจึงร้องถามออกมาจากในถ้ำว่า "เหตุใดหมาจิ้งจอกจึงไม่เข้ามาเยี่ยมข้า ในถ้ำดังสัตว์อื่น ซึ่งข้าจะยินดียิ่งนักหากเจ้าจะทำเช่นนั้นบ้าง" คำว่าราชสีห์และหมาจิ้งจอกนั้นเป็น เพื่อนกันมานานนาน" หมาจิ้งจอกได้ฟังก็ตะโกนตอบกลับเข้าไปว่า "ที่ว่าเพื่อนกันนั้นก็อยู่ แรกของ ขอกัยที่ไม่อาจเข้าไปในถ้ำได้" คำว่าราชสีห์ถามมาหลายวันแล้ว เห็นแต่รอยตีนสัตว์เดินเข้าถ้ำ ยังไม่เคยเห็นรอยตีนเดินออกจากถ้ำเลยสักรอยเดียว"

หมากับไก่

ครั้งหนึ่ง นานมาแล้ว หมากับไก่เป็นเพื่อนกัน อยู่มาวันหนึ่งหมาและไก่เดินทางไปด้วยกัน พอค่ำ ไก่ขึ้นไปนอนบนต้นไม้ หมานอนในโพรงไม้ เวลากลางดึก ไก่ลุกขึ้นส่งเสียงขัน หมาจิ้งจอก ได้ยินเสียงไก่ นึกอยากกินไก่เป็นอาหารจึงขอมมาโตะต้นไม้ และกล่าวชมไกว่ามีเสียงไพเราะ ขอให้ ไก่บินลงมาข้างล่างเถิด จะได้ยินชมกับผู้มีเสียงไพเราะนี้ ไก่ได้ยินหมาจิ้งจอกกล่าวดังนั้นก็ตอบว่า ขอให้ โลหมาที่นอนอยู่โตะต้นไม้ไปไกล ๆ เสียก่อนเถิด จึงจะลงไป หมากำลังนอนหลับ เมื่อได้ยินเสียงก็ตกใจ ตื่น ลุกขึ้นไล่กัดหมาจิ้งจอก หมาจิ้งจอกตกใจวิ่งหนีลับหายไป

1. นิทานสองเรื่องนี้มีส่วนใด (โครงเรื่อง เนื้อเรื่อง ตัวละคร ฉาก) เหมือนกันและแตกต่างกันบ้าง ส่วนที่เหมือนกัน

ส่วนที่แตกต่างกัน

.....

2. ผู้เขียนมีจุดประสงค์อย่างไรในการเขียนนิทานสองเรื่องนี้

.....

3. ข้อขัดแย้งในนิทานสองเรื่องนี้คืออะไร

.....

4. ลักษณะนิสัยของตัวละครในนิทานสองเรื่องนี้เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร จงอธิบาย

.....

5. นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้จากการอ่านนิทานสองเรื่องนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

.....

แบบฝึกหัดที่ 5 ตอนที่ 2

คำชี้แจง คำถามต่อไปนี้เป็นคำถามของเรื่องสั้น เรื่อง "ลูกรัก" ก่อนที่นักเรียนจะอ่านเรื่อง "ลูกรัก" จงอ่านคำถามต่อไปนี้ เมื่ออ่านเรื่องสั้นจบแล้ว จงตอบคำถามข้อที่ 1 - 5

1. เรื่องสั้นต่อไปนี้กล่าวถึงใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. เรื่องสั้นต่อไปนี้ตัวละครกี่ตัว

.....

3. นักเรียนใช้เวลาในการอ่านกี่นาที

.....

4. นักเรียนได้แง่คิดอะไรบ้าง

.....

5. เหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นเป็นระยะเวลาานเท่าใด

.....

แบบฝึกชุดที่ 5 ตอนที่ 3

ลูกรัก

พ่อเลี้ยงลูกมาจนโต สามคนเป็นลูกชายทั้งนั้น การที่มีลูกชายสามคนนี้ จะว่าชื่นใจก็ชื่นใจ แต่บางทีก็เป็นความทุกข์ได้เหมือนกัน อย่างไรก็ตามในย่ำค่ำเย็นวันเสาร์อย่างนี้ ได้เห็นลูก ๆ เติบโตสูงใหญ่ กำยำล่ำสันมาพร้อมหน้าพร้อมตากันที่โต๊ะอาหาร และต่างคนต่างก็กินได้กินดีอย่างนี้แล้ว พ่อก็ดีใจ

ลูกชายสามคนกินจุยังกะอะไรดี พ่อก็แค่คอยตัดขนมปังบางใส่กรอกบ้างไปตามจังหวะ เผลอเดียว देखที่ห่มครึ่ง เข้าไปแล้ว พ่อมองดูรอยคล้ำลูกชายคนโต "ช่วยทำอะไรให้พ่อนอโยได้ไหมลูก" "ได้สิพ่อ" "ลูกวิ่งไปข้างกลางนะ แล้วเลยไปราน "สมอเขียว" เอาเบียร์มาให้พอสักเหยือก" พ่อหนุ่ม รูดอล์ฟอายุ 18 ขกนาฬิกาข้อมือมาดูพลางเอ่ยว่า "แหมแหมจ้ะพ่อ ผมต้องรีบเปลี่ยนเสื้อ โกนหนวด แต่งตัว ผมมีนัดตอนสองทุ่ม ไม่อยากให้อู๋หญิงเขารอซะ พ่อไม่ว่าใช่ไหมซะ" แนนอนพ่อก็จะไปว่าได้อย่างไรกัน

ดังนั้นพ่อก็จึงหันไปหาพ่อหนุ่มเยอร์แกน อายุ 16 ลูกชายคนถัดไป "เออ ลูกก็แล้วกัน ช่วยวิ่งไปข้างกลางที่โต๊ะนะ แล้วเอาเบียร์มาให้พอสักเหยือกซะ ช่วยนอโยลูก" เยอร์แกนหยุด देखอาหาร ขึ้นใส่กรอกยังค้างอยู่ระหว่างนิ้ว ส่วนที่ปากก็ยังมิใส่กรอกเต็มไปหมด "ต้องเดี๋ยวนี้นะหรือซะพ่อ พ่อเห็นไหม ผมรีบจะตายอยู่แล้ว เพราะซื้อตัวหนังเอาไว้ หนังควาบบอยชะดวย ไม่อยากไปสายซะ หนังเขา ฉายสองทุ่ม โรงก็อยู่ต่งไกลเนอะซะ"

พ่อก็คือพ่อ และพ่อที่ดึกดังไม่อยากให้ลูกชายไปดูหนังช้าเป็นแน่ พ่อต้องเข้าใจดี ยิ่งเวลานั้นก็ยังมิลูกชายเหลืออีกตั้งคนหนึ่งที่จะวานให้ไปซื้อเบียร์มาให้ ก็พ่ออันเดรอาส อายุ 15 นั้นอย่างไร ตอนนี้พ่อก็แค่แต่มองดูลูกชายสองคนลูกเล็กลูกกลนกันออกไปจากโต๊ะอาหาร ปากก็ยัง देखอยู่ ต่างคนต่างก็รีบไปคนหนึ่งไปหาผู้หญิง อีกคนหนึ่งก็ไปดูหนังควาบบอยของโปรด

พ่ออันเดรอาส ลูกชายคนเล็ก สายหนาทำท่าอสนใจพลางเอ่ยว่า "เห็นไหมซะพ่อ พ่อเลี้ยงเขามาจนโต พังไม่ได้เลย ว่าแต่ถ้าพ่อก็จะลงไปซื้อเบียร์ข้างกลาง พ่อช่วยซื้อบุหรืสักซอง หนังสือพิมพ์สักฉบับ มาเผื่อผมควานะซะพ่อ"

แปลจากเรื่อง Drei Söhne ของ Po Hanns Rösler

สตรีสาร : ฉบับที่ 10 ปีที่ 40

คำชี้แจง อ่านเรื่องสั้นข้างต้นแล้วอภิปรายและตอบคำถามข้อ 6 - 15

6. เหตุการณ์ในเรื่องนี้ยุ่งยากซับซ้อนหรือไม่
.....
7. สถานที่เกิดเหตุการณ์มีความสำคัญในการดำเนินเรื่องหรือไม่ เพราะเหตุใด
.....
8. สิ่งใดแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของตัวละครในเรื่อง
.....
9. ตัวเอกของเรื่องรู้สึกอย่างไรตอบบุตรชายของตน
.....
10. ถ้าต้องการให้เรื่องสั้นเรื่องนี้เป็นตัวอย่างในการสอนบุตรหลานจะเป็นตัวอย่างใดในเรื่องใด
.....
11. การกระทำของ "ลูกชายทั้งสาม" ตรงกับสำนวนไทยว่าอะไร
.....
12. การกระทำและคำพูดของลูกชายคนเล็กสอดคล้องกันหรือไม่ เพราะเหตุใด
.....
13. การมีลูกชายสามคนนั้นจะว่าขึ้นใจก็ขึ้นใจ แต่บางทีก็เป็นความทุกข์ได้เหมือนกัน ถ้าที่ขีดเส้นใต้
ในความหมายของเรื่องนี้หมายถึงอะไร
.....
14. เหตุการณ์ในเรื่องนี้จะดำเนินไปเช่นไร
.....
15. โครงเรื่องของเรื่อง "ลูกรัก" ดีหรือไม่เพราะเหตุใด
.....

เอกสารหมายเลข 5

ความแตกต่างระหว่าง เรื่องสั้นและนิทาน

เรื่องสั้น

1. ผู้แต่งหรือตัวละครเป็นผู้เล่าเรื่องก็ได้
2. การดำเนินเรื่องอาจไม่ต้องเล่าเหตุการณ์ไปตามลำดับที่เกิดขึ้น อาจใช้กลวิธีเล่าย้อนไปมา ให้น่าสนใจก็ได้
3. คำพูดของตัวละคร ผู้เขียนจะใช้ถ้อยคำให้คล้ายกับคำพูดของคนเราจริง ๆ มักมีลักษณะเฉพาะตัว บอกลึกลับ ฐานะความเป็นอยู่ในชีวิตจริง ๆ
4. การดำเนินเรื่อง เรื่องสั้นต้องรัดกุม เข้มข้น กระชับ มีเอกภาพ มีศิลปะการแต่ง
5. เป็นวรรณกรรมสมัยใหม่ เป็นวรรณกรรมแห่งชีวิต

นิทาน

1. ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องคนเดียวโดยตลอด
2. การดำเนินเรื่องดำเนินไปเรื่อย ๆ ตามเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
3. ผู้แต่งหรือผู้เล่าจะเป็นผู้กล่าว เล่าอธิบายหรือบอกบทสนทนาของตัวละครเอง บทสนทนาจะเป็นคำพูดของผู้เล่า ซึ่งจะคล้ายคลึงกัน ไม่มีลักษณะเฉพาะ
4. ผู้เล่า หรือผู้แต่ง มุ่งเล่าเรื่องไปตามสบาย ไม่ได้กำหนดความสั้นยาว
5. ไม่จำกัดว่าจะเป็นแบบเก่าหรือแบบใหม่

การพิจารณาส่วนประกอบของนวนิยายและเรื่องสั้น

1. แก่โครงเรื่อง เป็นสิ่งซึ่งแสดงให้เห็นลำดับเรื่องราวที่จะดำเนินไป ตั้งแต่ต้นจนจบ โครงเรื่องประกอบด้วย เหตุการณ์ สถานที่ (ฉาก) บุคคลสมมติ (ตัวละคร)

สำหรับเรื่องสั้น โครงเรื่องประกอบด้วยเหตุการณ์สำคัญที่เป็นเหตุของเรื่องเพียงอย่างเดียว มีจุดมุ่งหมายเดียว และมีผลอย่างเดียว

โครงเรื่องประกอบด้วยส่วนสำคัญดังนี้

1. สถานการณ์ตอนเปิดเรื่อง
2. ปัญหาเริ่มปรากฏ
3. การคลี่คลายปัญหา
4. จุดสุดยอดของเรื่อง
5. การคลี่คลายเข้าสู่จุดจบ
6. จุดจบของปัญหา

โครงเรื่องของนวนิยาย จะต้องสร้างปัญหาหรือความขัดแย้งให้เกิดกับตัวเอกของเรื่อง และ ความขัดแย้งนั้นเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อชีวิตของตัวละครทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การสร้างความ ขัดแย้งอย่างสมเหตุสมผล ทำให้เรื่องน่าอ่าน

2. การดำเนินเรื่อง หรือวิธีเสนอเรื่อง เรียกว่า ผู้แต่งเรียงลำดับเหตุการณ์อย่างไร จึงจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้รวดเร็ว ชัดเจน ถูกต้อง (ตามความมุ่งหมายของผู้เขียน) และ สดชื่น (คือเข้าใจเรื่องได้อย่างแท้จริง)

กลวิธีการดำเนินเรื่องมีหลายแบบดังนี้

- 2.1 เล่าไปตามลำดับเวลา เหตุการณ์ใดเกิดก่อนหลัง เล่าไปตามนั้น
 - 2.2 เล่าเรื่องย้อนตน อาจจะเริ่มตอนใดก็ได้ แล้วเล่าเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน
 - 2.3 อาจเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างสถานที่ในขณะเดียวกัน เล่าสลับกันไปมา
- การเล่าเหตุการณ์ย้อนตนอาจเล่าแทรกเหตุการณ์ปัจจุบันเป็นระยะ ๆ โดยใช้

ความคิดคำนึงของตัวละครก็ได้

การดำเนินเรื่องที่ผู้แต่งจะต้องปฏิบัติดังนี้

- 2.1 เรียงลำดับเรื่องอย่างรัดกุม มีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง เป็นเหตุผลกัน
- 2.2 กำหนดตัวละครให้สอดคล้องกับพื้นฐานและเหตุการณ์ในท้องเรื่อง สร้างตัวละคร

ให้มีชีวิตเหมือนชีวิตจริง

2.3 สถานที่ (ฉาก) ต้องบรรยายให้เป็นไปตามความจริงอย่าหลอกลวงผู้อ่าน
ด้วยการเขียนถึงสถานที่จริง จากจินตนาการของตนเอง

2.4 สำนวนภาษา ต้องเลือกเฟ้นให้เหมาะสม ทั้งในลักษณะของบทสนทนา
บทบรรยาย บทพรรณนา

3. แก่นของเรื่อง หรือแก่นของเรื่อง คือสารที่ผู้เขียนประสงค์จะสื่อกับผู้อ่านบางเรื่อง
อาจมีแก่นเรื่องเพียงประการเดียว บางเรื่องอาจมีมากกว่านั้น แก่นของเรื่องนั้นถึงที่สุดมี 2 ลักษณะ
กว้าง ๆ ดังนี้

3.1 แสดงความสำคัญของเรื่อง เช่น เรื่องมีต้นเหตุ มีความสำคัญว่า
ดอกกุหลาบมีกำเนิดมาจากนางฟ้าถูกสาป

3.2 แสดงธรรมดา ธรรมชาติของมนุษย์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น แสดงอารมณ์ต่าง ๆ
ของมนุษย์ เป็นต้นว่า ความรัก ความเกลียด ความปรารถนา

แผนการสอน กลุ่มทดลอง ทาบทที่ 6

เรื่อง การพิจารณานันทิงคดี (ต่อ) เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนฝึกทักษะการพิจารณานิสัยตัวละครและแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่าน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกหลักเกณฑ์การพิจารณาลักษณะนิสัยตัวละครได้
2. อธิบายลักษณะนิสัยตัวละครจากเรื่องที่อ่านได้
3. จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้
4. แปลความ ตีความ ขยายความ เรื่องที่อ่านได้
5. บอกสาระที่สำคัญที่สุดของเรื่องได้

เนื้อหา

การพิจารณาลักษณะนิสัยตัวละคร

สื่อการเรียนรู้

แบบฝึกหัดที่ 6 เรื่อง การพิจารณานันทิงคดี (ต่อ)

ลำดับขั้นการสอน

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน โดยครูให้นักเรียนดูภาพบุคคลที่มีรูปร่าง หน้าตา และอาชีพต่าง ๆ กัน ชักถามนักเรียนว่า ถ้านักเรียนจะอธิบายให้ผู้อื่นฟังว่า บุคคลผู้นั้นมีลักษณะอย่างไร น่าจะมีอาชีพอะไร นักเรียนจะต้องอธิบายเกี่ยวกับอะไรบ้าง ขออาสาสมัคร 2 - 3 คน ออกมาอธิบายลักษณะของบุคคลให้เพื่อน ๆ ฟัง ครูอธิบายเพิ่มเติมว่า ในนวนิยายและเรื่องสั้น นักประพันธ์พยายามจะสร้างลักษณะของตัวละครให้มีลักษณะสมจริง มีชีวิตชีวาวึ่งจะทำให้เรื่องของเขาน่าสนใจ น่าติดตาม การอ่านนวนิยายและเรื่องสั้นให้เข้าใจลึกซึ้งต้องรู้จักพิจารณาลักษณะนิสัยตัวละครในเรื่อง

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า หลังจากเรียนตามนี้แล้วนักเรียนสามารถบอกได้ว่า เรามีหลักในการพิจารณาลักษณะนิสัยตัวละครอย่างไร พร้อมทั้งสามารถพิจารณาลักษณะนิสัยตัวละครจากเรื่องสั้นที่นำมาเป็นตัวอย่างในแบบฝึก ตามหลักเกณฑ์ที่เรียนมาได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอน โดยครูแจกแบบฝึกตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ให้นักเรียนทำ โดยเขียนลงในแบบฝึก ตอนใดเขียนคำชี้แจงว่าให้นักเรียนอภิปรายแล้วตอบคำถาม ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน อ่านข้อความ ร่วมกันอภิปรายแล้วสรุปคำตอบเขียนลงในแบบฝึก ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลย และตรวจแบบฝึก ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพิจารณาลักษณะนิสัยตัวละคร

ขั้นที่ 4 สรุป ครูแจกเอกสารหมายเลข 6 สรุปเนื้อหาในคาบนี้

ขั้นที่ 5 ประเมินผล สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน และการทำแบบฝึก

แบบฝึกเรื่อง การพิจารณาบทเหิงคดี (ต่อ)

ใช้เวลา 40 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ นักเรียนฝึกพิจารณา และแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่าน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้
2. แปลความ ตีความ ขยายความ เรื่องที่อ่านได้
3. บอกสาระที่สำคัญที่สุดของเรื่องได้
4. บอกลักษณะของบุคคลจากข้อความที่อ่านได้

คำชี้แจง

แบบฝึกชุดนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ตอบคำถามจากบทสนทนาสั้น ๆ

ตอนที่ 2 ตอบคำถามจากเรื่องสั้น

ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในแต่ละตอน

แบบฝึกหัดที่ 6 ตอนที่ 1

คำชี้แจง นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อที่ 1 - 3

1. เรื่อง ผู้ชายนี้เหมือนกันหมด

ความที่อเทตยาทำตัวเป็นลูกสาวสมัยใหม่ตลอดมา กังนันทว่าคงพอจะรู้ว่าเธอจะแต่งงานก็เมื่ออีตอนที่เธอมาบอกนั้นแหละ "หนูมีแฟนแล้วล่ะ เราจะแต่งงานกันเร็วเร็วนี้" อเทตยาประกาศในห้องรับแขก "รวยไหมลูก?" คุณพ่อบอกถาม "ผู้ชายนี้แยจจริง ๆ เลย เขาก็ถามหนูยังงี้เหมือนกัน" อเทตยาเซีตปากตอบอย่างแสนงอน

1. อเทตยามีบุคลิกอย่างไร

.....

2. "ผู้ชาย" ในความรู้สึกของอเทตยา มีนิสัยอย่างไร

.....

3. การที่พ่อบอกว่า "เขารวยไหมลูก" พ่อเป็นบุคคลเช่นไร

.....

คำชี้แจง นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อที่ 1 - 4

2. เรื่อง ใครว่าอ้วน

เพื่อนเก่าสมัยมัธยม โคจรมาพบกันโดยบังเอิญที่ศูนย์อาหาร เซลล์ชวนชิม สาวคนธยังแบบบางเหมือนเดิม แต่เจีตเจลาอ้วนอูมตุ้มตะตุ้มตุ้ย

สาวคนธ : "แหม ! ไม่โตเจอกันก็แล้วนี้ เธอคงร่ำรวยนาดู ดูอ้วนใหญ่แล้ว
อ้วนยังกับ....."

เจีตเจลา : "อะไร ยิ่งกับอะไร"

สาวคนธ : "ยังกับหมูเลย"

เจ็ดเจลา : "ข้า มีตาไม่มีแววมั่นจะอ่านได้อย่างไร คู่มือ ร่องเท้าคุณฉันมีมา
หาปียังใส่ได้อยู่เลย แสดงว่าฉันไม่ได้อ่านจน เพียงแต่นำหนักเพิ่มจน
นึกหนอยเท่านั้นเอง"

1. "เสาวกนธ์" มีนิสัยอย่างไร
.....
2. "เจ็ดเจลา" มีนิสัยอย่างไร
.....
3. ถ้านักเรียนเป็นเสาวกนธ์ นักเรียนจะหักเพื่อนว่าอย่างไร
.....
4. ต่อไปสัมพันธภาพระหว่างเสาวกนธ์ และเจ็ดเจลาจะเป็นอย่างไร
.....

แบบฝึกหัดที่ 6 ตอนที่ 2

คำชี้แจง จงอ่านเรื่องสั้นต่อไปนี้ แล้วอภิปราย แล้วตอบคำถามข้อที่ 1 - 10

"ล็อตเตอรี่ของลุงดำ"

มธุมาลดี

ลุงดำ...คนกวาดตลาดสด เป็นคนที่ทุก ๆ คนรู้จักแต่ก็ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ แยกเป็นชายชราวัย 50 เศษ รูปร่างผอมบางและเกร็ง ผิวดำคล้ำ คอพับงออ่อนและเดินไม่ตรงทางอยู่เป็นนิจ แยกเดินไปข้างหน้าสองก้าวแล้วดอยหลังเสียหนึ่งก้าวด้วยอาการของเขียงชุน ขี้สับแปดดิกรี หรือเมื่อยตามแต่กำลังเงินในกระเป๋่า บางครั้งแยกก็กลับไม่ถึงบ้านเพราะไปหลับอยู่ริมถนนเสียก่อน จนป่าขึ้นทองตามมามากตัวกลับนิวาสถานบ้านช่องหวงของแยกเป็นกระต๊อบเล็ก ๆ ซึ่งแยกอาศัยอยู่กับป่าขึ้นเมียขี้วิตและลูกอีกสี่คนซึ่งยังไม่โตนัก หลังคาบ้านทำด้วยจากบาง สังกะสีบาง ปะ ๆ กัน เขาไปเพื่อกันแดดกันฝน ฝ่ายบ้านทำด้วยไม้ประดามีเท่าที่หาได้ และกระดาษหนังสือพิมพ์ปูพรมปูหนังไป "คุณลุงขึ้นใจดี" แยกว่า

ชาวบ้านร้านตลาดมักจะไถยเสียงทะเลาะกันจากบ้านของลุงดำอยู่เนื่อง ๆ เพราะลุงดำแยกได้เงินที่ไรไม่เคยเหลืกลับไปที่เมียสักที แยกเอาไปกรอกขวดเหล้าและอุดหนุนห่วยเบอร์รัฐบาลเสียหมดแล้ว เดินสะเงาะสะเงะกลับมามือข้างป่าขึ้นกิน ลุงดำแยกเป็นคนคลั่งล็อตเตอรี่อย่างหนัก ซื้อตั้งแต่เริ่มทำงานได้ไม่ต้องขอเงินพ่อแม่ จนกระทั่งแต่งงานมีลูกมีเมียและจนแยกนี้แยกก็ยังซื้อ ๆ และซื้อทีละมาก ๆ ด้วยความหวังว่าชีวิตตนคงจะถูกรางวัลที่หนึ่งเข้าสักครั้งทีนี้แยกก็จะสบายไปตลอดชาติ แต่หลายสิบปีที่แยกเฝ้าซื้อแยกเคยถูกละหลายสองและสามตัวเพียงสามครั้งเท่านั้นเอง แต่แยกยังไม่หมดหวังยังคงซื้อต่อไป ทั้งวันที่เลี้ยงลูก ๆ ไว้กับป่าขึ้นซึ่งมีอาชีพขายกล้วยไม้แต่เพียงผู้เดียว จึงทำให้เกิดกรณีพิพาทกันเสมอ ๆ ระหว่างลุงดำกับป่าขึ้น และใคร ๆ ก็รู้อยู่แล้วว่าป่าขึ้นแยกปากขนาดใหญ่ ตะโกนโห่ร้องที่วามยังไม่ถึงครึ่ง สองตาเขาละกอมันมันปากหยดไต่ปากนัก ชูดโคตรเงาจักราชขึ้นมาจากกันไทรหม เลนเอาปูยาตาขายในโลงนอนสะดุ้งหวาดกลัวเชียวไปตาม ๆ กัน แต่ลุงดำก็ไม่ค่อยมีปากเสียง เพราะขึ้นแกมีเสียงแยกต้องเจ็บปาก แยกจึงมักคัดค้านเสียงอ่อย ๆ และให้ความหวังแก่

ป้าฮั่นว่า "เหอะนาแม่ขึ้นนา อย่าโมโหโงโงไปหน่อยเลย คอยดูเรื่องนี้เถอะ อย่างน้อยก็เลขท้ายสามตัว ฉันจะเอามาพูดหัวโหมดเลย เอา !" ซึ่งทำให้แม่ขึ้นของแกยิ่งโมโหมากขึ้น เพราะลุงดำพูดอย่างนี้มาตั้งแต่หมยยังดำ จนเดี๋ยวนี้ผมหงอกเกือบหมดศีรษะแล้วก็ไม่ถูก แต่ในที่สุดสงครามยอย ๆ ก็สงบลงเพราะป้าฮั่นแกล้งจนเมื่อยขากรรไกร หรือไม่ก็เพราะลุงดำแกล้งจนกลับไปนอนเอง

วันนี้เป็นวันออกสลากกินแบ่ง ชาวบ้านต้องอดหูกินอีก เพราะป้าฮั่นแกล้งเล่นแผลงเสียงคำพ้อล้อเล่นอย่างไมเกรงกลัว เทวดาฟ้าดินหนาไหนทั้งนั้น

"ยังจะมีหน้ามาขอข้าวกินอีกเรื่อย ๆ เดี๋ยวแม่กับตาตั้งเลขพันห้าสิ่ เอาเงินมาตั้งเงินนะ แกเข้าไปดูข้าวจานี่มีย ถาน น้ำปลา น้ำมูกน้ำมึนมีมึนมี แกเคยยื่นเงินทองให้ขามังหรือเปล่า ดีแต่จะกิน ๆ ๆ กินเหล้ามาแล้วยังไม่พออีกเรื่อย ลูกเต๋าจะมีกินไม่มีกินไม่ทองหวง ขอให้ข้าได้กิน เหล้ากับข้าวเสียก่อนเป็นใช้ได้...ธอ..."

"เออเนะ แม่ขึ้นพูดขึ้นมาถึงนี่ก็ได้" ลุงดำขัดขึ้นอย่างยินดี "วันนี้หว่านออกนี้หว่านข้าวไร่ไว้หลายใบเขียวแม่ขึ้น อาจารย์ดี ๆ ให้ทั้งนั้น สงสัยจะสงสัย วันนี้ข้ากระหม่นหมองตามาทั้งวัน สงสัยจะโกลาถ เอวอะ...!..." แทะทำเสียงแบบตัดใจ "เลขท้ายสามตัวก็ยังดี จะได้แจกเงินซักหน่อย แกล้งเอาอะอะไปเล่นนะแม่ขึ้น ชาวบ้านถูกแหง ๆ รอให้เรียงเบอร์มาก่อนเถอะนะ"

"ชะป้า ! ไอ้แก ป้าฮั่นแผลงเสียงลั่นเลนเอาลุงดำสะอึก" คิดจะถูกหว่านเสียด้วย เฮ้อเอาเงินมาซื้อข้าวสารรอกหม้อให้ได้เสียก่อนนะแล้วค่อยถูกล้อเตอร์ ข้าปลายังไม่จะมีจะกิน ยังจะมีหน้ามาพูดเดี๋ยวแม่แพนเสียด้วยไม้ตีพริกเสียนี่...กวนโมโหบ..."

"เอาละ ! เจียบ ๆ หน่อยแม่คุณเถอะ เอาไว้เป็นพนักงานของข้าเอง" แล้วแกก็หันไปตะโกนเรียกลูกชายตัวเล็ก ๆ ของแกซึ่งกำลังเล่นลูกหินอยู่หน้าบ้าน "ไอ้เฉย ! ไอ้เฉยไว้มานี่หน่อยซิ"

"แหมเวะ ! กำลังสนุกเรีัยอีกแล้ว" ไอ้เฉยลุกขึ้นช้า ๆ อย่างเสียดาย เช็ดมือที่เปื้อนดินกับกางเกงขาด ๆ สีสัน ๆ "อะไรละพ่อ"

ลุงดำถึงตัวไอ้เฉยเข้าใกล้ "เอ็งไป"

"เซ็นข้าวสารไอ้โกมาลิกนี่" ไอ้เฉยตอบอย่างรู้ดี "มายละ ! มันไม่ยอมให้เซ็นหรือพอเมื่อเข้ามันยังไม่ยอมเลย ขึ้นไม้ไปหรือพอ เดี่ยวมันไล่เตะตาย..."

"เดอนา บอกมันว่าพอให้มาเอา"

"มายละ! พอหรือใคร ๆ มันก็ไม่มีทางให้หรอก กระตูกจะตายโหง"

"ปะ! ไอ้ลูกเวรตัวนี้" ลุงดำชักมีน้ำโท "บอกให้ไปก็ไปซะ เดี่ยวพอเตะหูขาด ทับฝ่าไปเอาข้าวสารมาลิตร น้ำปลาขวด ถ่านขีด น้ำมันบาหนึ่ง เอาตะกร้าไปใส่" แก้อีไปที่มุมห้องแล้วกระซิบบอก "แล้วเอายี่สิบแปดมาซวด ปีกเป็ดสักหกสลึง ให้มันจืดไว้ บอกว่าวันนี้ข้าจะถูกห่วยเบอร์ รับรองถูกแน่ ๆ พรุ่งนี้จะเจอให้หมดทั้งเก่าและใหม่ ถ้ามันไม่ไหวจะไม่เจอมันเลยไปซี แล้วพรุ่งนี้ข้าจะซื้อรถเกราะให้เองกันหนึ่ง"

เท่านั้นไอ้เคยก๊วก็ออกไปทันที สักครู่หนึ่งก็กลับมาพร้อมกับทุกอย่างที่สั่งและแถมท้ายว่า "พอ! ไอ้โก้มันบอกว่าพรุ่งนี้ถ้าพอไม่เจอ... นาดู แล้วอย่าลืมรถเกราะนะพอ... นาดูเหมือนกัน"

เมื่อใดของที่ต้องการเมซันก็เจียบไปเพราะทองเขากว๊ว ปล่อยให้ลุงดำนั่งกินเหล้าไปคนเดียวอย่างสุขารมณ์

"เฮ้ย! ไอ้หนูไว้อย" แกร่องเรียงเด็กชายเรียงเบอร์ที่เดินผ่านหน้าบ้าน "เอาเรียงเบอร์ไป"

แล้วแกก็หยิบกระป๋องบุหรี่เก่า ๆ ใบหนึ่งมาเปิดออก มันเต็มอัดไปด้วยลวดเตอร์ทั้งเก่าและใหม่ แก่เลือกหยิบมาตรวจ แต่ละใบแกตรวจเสียจนละเอียดลออ แต่ใบแล้วใบเล่าก็ยังไม่ถูก...

"ต้องถูกซะ... ต้องถูก มือชั้นนี้ไม่ถูกด้วยเรอะ" แก่พิมพ์คำด้วยลิ้นไก่ที่สั่นผิดปกติ

"เดี๋ยวลองตรวจใบนี้ดูซิ..."

แก่ตามลวดเตอร์ลงบนแผ่นเรียงเบอร์ แต่ในทันใดนั้น แก่ก็ต้องตกใจอย่างหนัก เป็นไปได้อหรือนั้น! เป็นไปได้อหรือนั้น! เลขที่ประทับอยู่บนลวดเตอร์ของแกเป็นเลขจำนวนเดียวกับเลขตัวใหญ่สีดำบนหัวกระดานเรียงเบอร์... แก่ถูกรางวัลที่หนึ่ง! ลุงดำขี้ตาแล้ว ขี้ตาอีก แต่ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง แก่ถูกรางวัลที่หนึ่ง!

"โอ้ย ...!" แก่อุทานอย่างตื่นตะลึง เทบหายใจ "เมซัน... เมซัน... ออกมานี้เร็วเมซัน... เมซัน"

ป้าอินไฉนเสียงร้องเรียกก็ตกใจ คำว่าเมซันนั้นเนื้อวุ้นหน้าเรือดออกมา

"อะไรกันศาลาอะไรกัน ขโมยมาทำอะไร?"

"บ้าไปไหนแล้ว ขโมยที่ไหนกัน มานี่แม่มาช่วยข้าดู ข้าถูกที่หนึ่งไขอะไร?"

"ที่หนึ่ง : ที่หนึ่ง : " ป้าขึ้นอุทานเสียงลั่น ทั้งมีคตลงกับพื้นแล้ววิ่งกลับมาดังลูด

"ไอ้ที่หนึ่งจริง ๆ แลละ นี่ฉันฝันไปหรือเปล่าละ" แกระล่ำระลัก เอามือหยิกแขนตัวเอง "ไอ้ย
เจ็บ เราถูกที่หนึ่งจริง ๆ ด้วย ศาลาอะไร โอ้ย ! ฉันจะเป็นลม เออ... สบายละที่นี่ ฉันจะ
เป็นคุณนายหนึ่งฉัน มีแหวนเพชรใส่ มีรถขี่ มีตึกโต ๆ มีเงินทอง มี...มี เร็วไปเร็วเขียว
ไปรับเงินมาเร็วเขียว แลจะซื้อเหล้าดี ๆ มาสักกัโหลก็ได้นะไม่ว่าแล้ว แหม ! แกนี่มือเน่จริง ๆ
ผัวละ ! ไปเร็วเข้า ฉันจะทำกับข้าวไว้อลอง..."

ป้าขึ้นพุงตัวลูดว่าวิ่งตกตะลึงให้ลุกขึ้น จัดแจงแต่งตัวให้เป็นกุกกูกอ ไม่นานสังเกตเห็น
เด็กหนุ่มหน้าเสียวที่กลับมา ลอ ๆ อยู่ตรงประตูบ้าน

ลูดว่าดีใจจนบอกไม่ถูก แกร์ลื่อตเตอร์ไบนั่นไว้นั้นราวกับว่ามันเป็นดวงใจของแก
เดินเคงหนาเคงหลังไปพลาจ ๆ ชัมเพลงไปพลาจอย่างครื้นเครงและเป็นสุขดังว่าโลกนี้เป็นของแก
คนเดียว ขณะนั้นแล้ว ถนนหนทางถูกปกคลุมด้วยความมืด แกเดินสะเงาะสะเงาะเข้ามาในตรอก
เปลี่ยวที่มืดทึบเพราะเป็นทางลัด หันไถ้นซ้ายหน้าเสียวที่แอบไปรู้ว่าลูดว่าถูกลื่อตเตอร์ไบก้าวออกมา
จากที่ซ่อน พร้อมควยทองไม้ขนาดเขื่อง มันจะทำสิ่งชั่วร้ายอะไรลูดว่าไม่สนใจ แต่เมื่อแกก้าว
ไปถึงมัน มันก็ประเคนทองไม้นั้นลงบนรางกะปลอกกะเปลี่ยของแกสามที่ซ่อน สองที่ท้ายหอย และ
หนึ่งที่กลางหลัง แกร้อง "ไอ้ย ! " ออกมาคำเดียวก็ทรุดชวลง เลือดสีแดงสดทะลักออกมาจาก
ปากแกตื่นเร่า ๆ ด้วยความเจ็บปวดลึกรู้กักระตุกครั้งสุดท้ายแล้วส่งบ๊อง อนิจจาลูดว่าผุณาสังสาร...
เกตายเสียแล้วแกมือข้างหนึ่งยังกำแน่น โอฬารายใจเหี้ยมกมลงแถมมือของแกออก แลหยาบลื่อตเตอร์
ออกมา "อโหสิเกอะนะ ลูดว่า ! " แล้วมันก็ควักไฟฉายขนาดจิ๋วออกมาส่องลื่อตเตอร์ไบนั่น อะไรวุ่น
มันหน้าซีดด้วยความตกใจ ยืนนิ่งแข็งอยู่ลึกรู้กัลื่อตเตอร์ไบนั่นแน่นแล้วปาทิ้ง "ถุย ! " มันกม่น้ำลาย
ลงบนรางปราศจากวิญญูตของลูดว่า "ไอ้ลูดว่าบ้า ! ลื่อตเตอร์ของงวตที่แคว้นหว่า ! "

อนิจจา ! ลูดว่า.....

(รจนบรรณ)

คำชี้แจง อ่านเรื่องสั้นข้างต้นแล้วช่วยกันอภิปราย และตอบคำถามต่อไปนี้

1. ตัวละครตัวใดเด่นที่สุดในเรื่องนี้
.....
2. จงบรรยายลักษณะของตัวละครที่เด่นที่สุดในเรื่องนี้
.....
.....
3. บุคลิกที่เด่นที่สุดของตัวเอกคืออะไร
.....
4. จงย่อเรื่องที่อ่านให้สั้นที่สุด
.....
.....
5. อะไรทำให้การตรวจเลือดเตอร์รี่ของลุงดำผิดพลาด
.....
.....
6. ความผิดพลาดนี้ส่งผลกระทบต่ออนาคตของลูกชายลุงดำอย่างไร
.....
7. คำว่า "ปากตะไกรโรงพยาบาล" หมายความว่าอะไร
.....
8. ผู้เขียนต้องการส่งสารอะไรมายังผู้อ่าน
.....
9. ถ้านักเรียนเป็นภรรยาของลุงดำนักเรียนจะช่วยลุงดำวางแผนในการใช้จ่ายเงินอย่างไร จึงจะไม่
เกิดปัญหาอย่างที่ผ่านมา (ในกรณีที่ลุงดำถูกล้อตเตอร์รี่จริง)
.....
.....
10. นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่ออ่านเรื่องนี้จบลง นักเรียนคิดว่าเรื่องสั้นเรื่องนี้ดีหรือไม่ เพราะเหตุใด
.....
.....

เอกสารหมายเลข 6

การพิจารณาลักษณะนิสัยตัวละคร

หนังสือนวนิยายและเรื่องสั้นแต่ละเรื่องจะสื่อความคิด ความต้องการของผู้เขียน ที่ได้กำหนดเป็นแก่นเรื่อง ขยายเป็นโครงเรื่องและใส่บทเจรจาผ่านโดยบุคคล หรือสิ่งต่าง ๆ ในถ่ายทอดสู่ผู้อ่าน ตัวละครไม่จำกัดเฉพาะบุคคล อาจจะเป็นสัตว์ สิ่งของ ต้นไม้ หรืออื่น ๆ ก็ได้ โดยผู้เขียนให้มีความคิด การกระทำและคำพูดเหมือนอย่างคน การแบ่งประเภทของตัวละครพิจารณาตามความสำคัญของบทบาทเป็นหลัก ตัวเอกฝ่ายชายไม่จำเป็นต้องแต่งงานกับตัวเอกฝ่ายหญิงในตอนจบเรื่อง

ในการศึกษาลักษณะของตัวละครอาจศึกษาได้ 3 ทางคือ

1. จากการบรรยายของผู้แต่งในตอนต้นเรื่อง (ถ้ามี)
2. จากการสรุปพฤติกรรมของตัวละครนั้น ๆ
3. จากถ้อยคำของตัวละครตัวอื่นที่กล่าวถึงโดยไม่มีอคติ

ลักษณะนิสัยของตัวละครอาจแสดงถึงความสามารถของผู้แต่งได้ด้วยการพิจารณา ตามแนวต่าง ๆ ดังนี้

1. ตัวละครนั้นมีลักษณะนิสัยอย่างเดียว หรือน้อยอย่างเช่น เป็นคนใจดี หรือคუอย่างเดียว เป็นคนจู้ หรือใจน้อย หรือซื่อาย หรือเจ้าเล่ห์ หรือโง่ หมด แต่เพียงประการใดประการหนึ่ง
2. ตัวละครมีลักษณะนิสัยหลายอย่าง มีทั้งลักษณะภายนอกที่สื่อให้เป็นบุคลิกลักษณะ และมีอารมณ์ความรู้สึกดังปุ่ดช่นหรือไม่
3. บทบาทของตัวละครคงที่ มีนิสัยความรู้สึกร้อย่างไรก็เป็นเช่นนั้น ตั้งแต่ต้นจนจบ หรือเป็นตัวละครที่ปรับเปลี่ยนนิสัยและความรู้สึกอย่างสมเหตุสมผลตามประสบการณ์ หรือสภาพจิตใจ แต่มิใช่เปลี่ยนตามใจชอบของผู้แต่ง

การบรรยายลักษณะนิสัยของตัวละครควรกล่าวถึงสิ่งต่อไปนี้

1. บอกเพศ วัย โดยประมาณ
2. บอกรูปร่างลักษณะ ผิวพรรณ ขนาด ความสูง ส่วนประกอบของร่างกายที่ผิดปกติ เช่น ขาควน ตาส่อน พันหลอ ฯลฯ
3. บอกลักษณะย่อยที่เด่นเป็นพิเศษ อาจปรากฏในเรื่อง เช่น ทรงผม ท่าเดิน สุ่มเสี่ยง เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ ฯลฯ
4. บอกอาชีพ บอกความรู้สึกทั่ว ๆ ไปเมื่อแรกพบเห็น เช่น ไม่น่าไว้วางใจ น่าสงสาร น่าเอ็นดู
5. บอกลักษณะนิสัยและอารมณ์ประจำตัว เช่น สุขุม เรียบร้อย กระตือรือร้น เอื้อเฟื้อ ใจร้อน ซึ่งอาจปรากฏจากอธิบายต่าง ๆ เช่น เดิน นั่ง นอน เป็นต้น

แผนการสอนกลุ่มทดลอง คาบที่ 7

เรื่อง การพิจารณานันท์เชิงคดี (ต่อ) เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้เด็กเรียนฝึกทักษะการพิจารณาคดีและเนื้อเรื่องจากเรื่องที่อ่าน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนตามนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกหลักเกณฑ์การพิจารณาคดีได้
2. บอกได้ว่าความมีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องอย่างไร
3. จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้
4. แยกแยะความ คือความ ขยายความ เรื่องที่อ่านได้
5. บอกสาระที่สำคัญที่สุดของเรื่องได้
6. ประเมินคุณค่าเรื่องที่อ่านได้

เนื้อหา

การพิจารณาคดี

สื่อการเรียนรู้

1. รูปภาพ
2. แบบฝึกชุดที่ 7 เรื่องการพิจารณานันท์เชิงคดี (ต่อ)

ลำดับขั้นการสอน

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียนโดยครูให้นักเรียนดูภาพแหล่งเสื่อมโทรม ภาพทิวทัศน์ ทั้งในและต่างประเทศ ภาพชุมชนในรัชกาลที่ 5 แล้วซักถามว่านักเรียนดูภาพเหล่านั้นแล้วนักเรียนคิดถึงอะไรบ้าง ครูอธิบายว่า เรื่องราวต่าง ๆ ที่นักประพันธ์เขียนก็เป็นเรื่องราวในชีวิตประจำวัน ในสังคมที่เกิดขึ้นในสถานที่และยุคสมัยที่ต่างกัน การที่นักประพันธ์จะเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ให้เขาถึงผู้อ่านได้

ผู้ประพันธ์จะต้องบรรยายให้ทราบว่า เรื่องราวนั้นเกิดขึ้นในสมัยใด สถานที่ใด บรรยายภาคเช่นไร ฉะนั้นฉากจึงจำเป็นมากในการ เขียนหนังสือบันเทิงคดี

ขั้นที่ 2 แจงจุดประสงค์ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าหลังจากเรียนคาบนั้นแล้วนักเรียนสามารถบอกได้ว่าเรามีหลักในการพิจารณาฉากอย่างไร พร้อมทั้งสามารถพิจารณาฉากจากภาพ และเรื่องสั้นที่นำมา เป็นตัวอย่างในแบบฝึกตามหลักเกณฑ์ที่เรียนมาได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอน โดยครูแจกแบบฝึกตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ให้นักเรียนทำแบบฝึกตอนใดเขียนคำชี้แจงว่าให้นักเรียนอภิปรายแล้วตอบคำถาม ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน อ่านข้อความร่วมกันอภิปราย แล้วสรุปคำตอบเขียนลงในแบบฝึก ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลย และตรวจแบบฝึก ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพิจารณาฉาก

ขั้นที่ 4 สรุป ครูแจกเอกสารหมายเลข 7 สรุปเนื้อหาในการพิจารณาฉาก

ขั้นที่ 5 ประเมินผล จากการทำแบบฝึกของนักเรียน

งานที่มอบหมาย

ครูสั่งให้นักเรียนอ่านนวนิยายเรื่องพลายมลิวัลย์ไปแล้ว เมื่อคาบที่ 4 ในคาบนี้ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละไม่เกิน 10 คน ให้นักเรียนช่วยกันพิจารณานวนิยายเรื่องพลายมลิวัลย์ในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 การดำเนินเรื่อง และทัศนะของผู้แต่ง

กลุ่มที่ 2 ส่วนภาษา ฉาก

กลุ่มที่ 3 ความสมจริง ความสอดคล้องของโครงเรื่องและเนื้อเรื่อง ปมขัดแย้งภายในเรื่อง

กลุ่มที่ 4 ลักษณะของตัวละครเด่นในเรื่อง

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มไปศึกษาเนื้อเรื่องโดยละเอียดเพื่อจะนำมาอภิปรายในคาบต่อไป โดยครูแจกคำถามเพื่อเป็นแนวในการอภิปรายให้

แบบฝึกเรื่องการพิจารณานันท์กดี (ต่อ)

ใช้เวลา 40 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ักเรียนฝึกการพิจารณานันท์กดี และเนื้อเรื่องจากเรื่องที่อ่าน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อทำแบบฝึกนี้แล้วักเรียนสามารถ

1. บอกได้ว่าานันท์กดีมีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องอย่างไร ผู้ประพันธ์บรรยายานันท์กดีได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องหรือไม่
2. จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้
3. แผลกความ ดีความ ชยายความ เรื่องที่อ่านได้
4. บอกสาระที่สำคัญที่สุดของเรื่องได้
5. ประเมินคุณค่าของเรื่องที่อ่านได้

คำชี้แจง

แบบฝึกชุดนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 พิจารณานันท์กดีจากภาพ

ตอนที่ 2 ตอบคำถามจากเรื่องสั้น

ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในแต่ละตอน

แบบฝึกหัดที่ 7 ตอนที่ 1

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณารูปต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 1 - 6

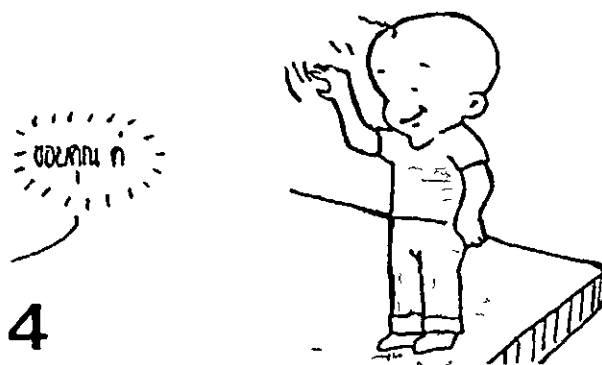
1

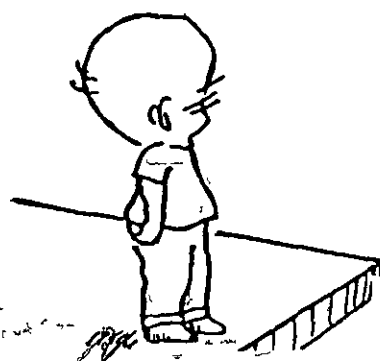
2

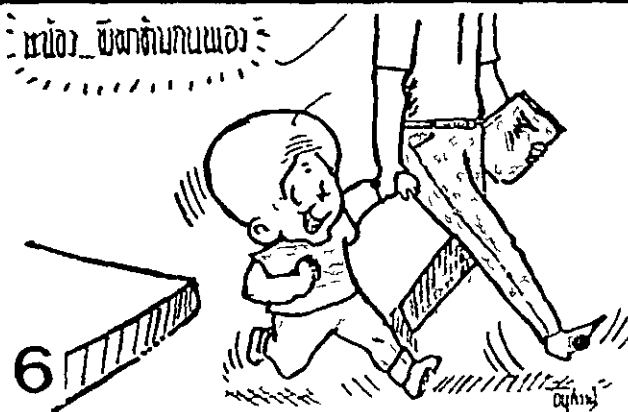
3

4

5

6

1. เหตุการณ์ในภาพการต่อสู้ที่เกิดขึ้นที่ใด

.....

2. สถานที่นั้นเมื่ออันตรายต่อเด็กผู้หญิงคนนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด นักเรียนหาวิธีป้องกันให้เธอได้หรือไม่

.....

.....

3. ผู้ชายทั้งสองคนในภาพมีนิสัยอย่างไร

.....

.....

4. ผู้เขียนมีเจตนาอย่างไรจึงเขียนการต่อสู้คนขึ้นมา

.....

5. การกระทำของบุคคลในภาพ นายกองหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

6. การต่อสู้ที่ควรตั้งชื่อว่าอย่างไร

.....

— — — — —

แบบฝึกชุดที่ 7 ตอนที่ 2

คำชี้แจง นักเรียนอ่านเรื่องสั้นต่อไปนี้ แล้วช่วยกันอภิปราย และตอบคำถามข้อ 1 - 10

หนับเกา

เตชา สามารถ

บ้านหนับเกาเกิดศัพท์เลื่องลือนัก แถบนี้หลายต่อหลายคนให้ส่งญาไปต่าง ๆ นานา บ้างก็ว่าดินแดนเทือกเขาสีเมืองไทย หรือไม่กี่หมู่บ้านนอกกฎหมายบ้างละ ผมก็มีโอกาสสัมผัสหนับเกาที่เป็นเพียงไคยีนไคฟงมาเท่านั้นเอง แต่จะเป็นเพราะเวอร์กรรมชักนำหรือใจก็ไม่ทราบได้ จากผลการสอบเข้าเป็นครูไคอันตบรั้งท้าย จึงทำให้ได้ที่เหลือเลือก

"ตายจริง เราถูกไปสอนโรงเรียนบ้านหนับเกาจริงหรือนี่" ผมอุทานกับตัวเอง ความกิตลัสนชณะที่จับปากกาเพื่อเซ็นชื่อรับทราบการเลือกโรงเรียนสอนหาผวาราชการจังหวัด ในเสี้ยววินาทีที่ระทึกใจ กับการตัดสินใจเพื่อบางอย่างในชีวิต มือผมสั่น เขาผมออนจนรู้สึกได้

"คุณจะไปสอนเด็กที่หนับเกาหรือไม่ จะไม่ไปผมก็ไม่กะยั่นกะยอหรือ กครูที่สอบได้สำรองรอคิวบรรจุอยู่ยาวเหยียด ตัดสินใจเดี๋ยวนี้ คนอื่นเขาจะได้เลือกอีก"

"เอาละวะ หากขึ้นสละสิทธิ์หมายถึงการตงานชนิดทองหัวโล่แก้ว อย่างดีก็แค่ลาออกไปตามทาง" ผมตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยว พร้อมกับจรดปากกาเซ็นชื่อทันที ทั้งที่หาความเชื่อมั่นในใจตัวเองไม่ได้เลย

ฝุ่นสีแดงตลบฟุ้งไล่ตามหลังสองแถวเล็ก ซึ่งกลานจุ่มงามบนถนนที่ควรจะเป็นทางเกวียนมากกว่า สองฟากถนนต้นไม้หนาที่บ ดอกและใบฝุ่นจับแดงไม่แพ้กัน เบื้องหลังอีกฟากหนึ่งของถนนขุนเขาเหยียดยาวสูงตระหง่านตอมองทอดงับา เบื้องหลังอีกฟากหนึ่งทุ่งนาโล่งกลางแดดเปรี้ยง คุระยิบระยับสลับลูกตานับหลายสิบนาที่จึงจะพบบ้านเรือนคล้ายกระท่อปลักหลังหนึ่ง ผมรู้สึกเปล่า เปลี่ยวต่อทุกอย่างที่พบพาน ผสมกับคำเล่าลือที่เขาหูบอย ๆ

"กำนันบ้านหนับเกา ถูกพวกคอมจับไปตรึงกับต้นตะเคียนใหญ่ด้วยตะปูขนาดยักษ์ค่ายสยอง"

"อ.ส. เพิ่ม ถูกสืบเป็นขึ้น ๆ แล้วตัดหัวส่งให้ลูกเมียดู"

"ฆ่าล้างโคตรผู้ใหญ่แถม เพราะเป็นสายให้เจ้าหน้าที่"

คำบอกเล่าที่เขาหุบอัย ๆ เรื่องบ้านหนับ เกาะซึ่งผมเดินเข้าไปหา มัน ทำให้ผมขนลุกเกรียว
เหงื่อเม็ดโตหลายเม็ดซึมออกเต็มหน้าผาก

เสียงเครื่องยนตร์รางกระหึ่มจนบั้ง เสียงธรรมชาติเสียหมดสิ้น ผู้โดยสารเปิดเกาต่น
ต่างนั่งเงิบ บ้างก็สับหงกไปถามแรงเหวี่ยงรถ ซึ่งทะลุเข้าไปตามหลุมบ่อของถนนลูกรัง

ผมได้รับไมตรีจากแม่เขามาผมชาวโพลน แวตตาซึ่งตรงกันข้ามกับผมของแถบงบอกถึงความ
ปราณีอย่างเห็นได้ชัด และแกล้งเอาความคึกที่กำลังฟุ้งซ่านของผมออก

"จะไปบ้านหนับเกาะหรือไอหนู" แกเองเริ่มควยคำถามที่ตัวแกไม่รู้คำตอบอยู่แล้ว

"กรับยาย"

"โซกสิทธิ์ไฉมารด ที่จริงสองสามวันแหละจะมีรถเข้าหมู่บ้านหนับเกาะอีกครั้งหนึ่ง เดินกัน
เป็นวัน ๆ ที่เดียว" แกเปรยขึ้นพร้อมกับรอยยิ้มบนใบหน้าที่ยิ้มแย้ม

"อีกไกลไหมละยาย กว่าจะถึงบ้านหนับเกาะ" ผมเปลี่ยนเป็นถามแบบ

"สักครึ่งชั่วโมงเห็นจะได้ เลี้ยวโค้งซ้ายป้าที่มองเห็นข้างหน้า ข้ามสะพานลมห้างก็ถึง
บ้านหนับเกาะ" หยุดพุดหันหน้าออกนอกรถบ้วนน้ำมากตึงแล้วหันมาคุยต่อ

"จะมา เป็นครูบ้านหนับเกาะหรือ"

"กรับ...ยาย ผมจะมา เป็นครูที่นี่ ยายทราบมาจากไหนละ"

"เอ๊ยทำไมจะไม่ทราบ ชาวบ้านร้านช่องหนับเกาะเขาลือกันแซ่คออก ไอ้หมิดลูกผู้ใหญ่ไปรย
หลานยายมันยังตะโกนโห่ผมมันฟังเลยเมื่อวานนี้ ครูใหญ่บอกเด็กว่าจะมีครูใหม่มาสอนที่นี่ในวันพรุ่งนี้"

หาทางแกล้งขึ้นชมกับผมมากที่จะมา เป็นครูสอนลูกหลานแก่ให้อ่านออกเขียนได้ ก็น่าจะมีจริง
โรงเรียนบ้านหนับเกาะมีครูอยู่คนเดียวคือ ครูสมพงษ์ ซึ่งแกต้องทำหน้าที่ทั้งครูใหญ่ ครูสอน และภารโรง
ไปพร้อม ๆ กัน เด็กบ้านหนับเกาะจึงค่อนข้างจะเบาปัญญาไปสักหน่อย คงจะเกินความสามารถของ
ครูสมพงษ์ที่ต้องสอนเด็กตั้งแต่ป.หนึ่ง ถึงป.สี่คนเดียว วันไหนครูสมพงษ์ต้องไปประชุมที่อำเภอหรือ

ไปธุระส่วนตัว อาจจะเจ็บไข้ได้ป่วย วันนั้นทางโรงเรียนบ้านหมับ เกาต์ต้องปิดไปโดยปริยาย คิดถึงภาพเหล่านี้ อุณการณในวิญญานของความเป็นครูถูกจุดให้ลุกโผลงขึ้น ถึงเวลาแล้วที่ผมจะรับใช้ชาติ อันเป็นที่รักอย่างเต็มความสามารถสักครั้ง คิดไถ่ถึงนี้จึงพออุ่นใจขึ้นมาบ้าง

รถกลานเขายานหมับเกา มีบ้านเรือนอยู่ห่าง ๆ กัน หอตะโกนกันถึงเพียงไม่กี่หลัง เด็กหญิงชายสามสี่คน พอเข้าใจว่าเป็นนักเรียน จากเสื้อขาวที่ออกจะเป็นสีเทา กางเกงขาก๊วยกระรุงกระรุง ต่างก็พร้อมใจกันร้องโหวกเหวก แสดงความตื่นเต้นที่เกาะไต่เห็นรถเขามาหมู่บ้านอีกครั้งหนึ่ง สองแถวเล็ก ชล่อความเรววิ่ง เมื่อมองเห็นจุดหมายสุดท้ายซึ่งเป็นร้านขายของชำเล็ก ๆ อยู่ตรงหน้า ผมก้าวลงจากรถเมื่อรถหยุดนิ่ง

จากชุดสีฟ้าก็และซัดเหลืองหนึ่งซัดโตบนบ่า พอจะทำให้ผมยกมือพนมไหวพร้อมกับกล่าวคำสวัสดีได้เต็มปากเต็มคำ

"ผมยินดีต้อนรับรับครู" ครูสมพงษ์กล่าวต้อนรับประโยคแรกด้วยใบหน้าที่แสดงความยินดีอย่างจริงใจ

"ผมก็ตั้งใจรับ ที่ใดมาเป็นครูที่นี่" เพื่อมารยาทผมตอบรับ ทั้ง ๆ ที่ไม่จริงใจเท่าไรนัก

"ผมหวังว่าครูคงอยู่ที่นี่ตลอดไปนะครับ"

"ครับ ผมก็ตั้งใจอย่างนั้น แต่เรื่องของอนาคตมันก็หาความแน่นอนได้ยากครูใหญ่ คงเข้าใจนะครับ" ผมแสดงความจริงใจออกไปพร้อม ๆ กับความลังเล

ผมมาถึงที่พักซึ่งครูสมพงษ์ตกลงกับหลวงพ่อบุญธรรมที่หลังเล็ก ซึ่งพระรูปหนึ่งได้สร้างไว้เมื่อพระราชที่แล้ว

"ครูคงพอพักไถ่ครับ"

"สบายมากครับ อยู่ใกล้พระเจาเป็นดีที่สุ่ดแล้ว สมัยเด็ก ๆ ครัวเรียนหนังสือในตัวจังหวัด หมออยู่วัดขึ้นพรรษาไถ่ถาวร ไถ่กับกอนชาวชาวบานแหละครับ"

มีอยู่ประโยคหนึ่งซึ่งครูใหญ่ย้ำเตือนผมให้จำอย่าลืม

"ครูอย่าพาลับลมคมในใน เรื่องการติดต่อกับบุคคลภายนอกเป็นอันขาดนะครับ เคียวจะลำบาก"

จนประโยคนั้นครูใหญ่จึงขอตัวก้าวลงจากภูฏิกลับบ้านเพื่อพักตระเตรียมหลายาปลาบั้งไว้ตอนรับผมในตอนค่ำ

ผมเปิดกระเป๋าเดินทางออก หัวใจเต้นดิ้น ภาห้อมใจวางอยู่บนเสื่อผ้า รอยยิ้มจากแผ่นภาพของเธอทำให้ผมซบหน้าลง อ่อนอกอ่อนใจ ผมยังจำได้ดี หลายประโยดยังก้องอยู่ในโสตประสาทของผม ก่อนถึงวันรับประกาศนียบัตร

"ฟิตอมจา จนแล้วฟิตอมตอง" จากอ้อมไปนะ เราจะสอบบรรจุแล้ว เลือกโรงเรียนสอนเดียวกันนะ เราตองอยู๋ตวยกันนะจ๊ะ"

แต่เดี๋ยวนีเราจากกัน จากกันไกล ไกลเกินที่ผมจะพบเธอได้งายอย่างใจคิด เพราะเธอสอบได้สี่สาม ตำแหน่งจึงอยู่กับโรงเรียนในตัวจังหวัด

"อีกเมื่อไหร่หนอ เราจึงจะพบกัน"

"ผมคิดถึงอ้อมเหลือเกิน อ้อมจา" ผมยื่นรำพึงรำพันกับรูปของเธอ

แสงไฟสลัว ๆ ชับไลความมืดภายในบ้านครูใหญ่ จักจั่นเรไรระงม เสียงกล่อมป่าให้หลับไหลอยู่ทุกทิศ ธรรมชาติทำให้ผมคิดถึงตัวเองมากกว่าคนอื่นใด การสนทนาไปพร้อมกับหว่าก (น้ำตาลเมา) ยิ่งออกฤทธิ์ขึ้นทุกที ผมจะไม่เคยสัมผัสกับมันมาก่อนเลย แต่เพียงไม่กี่บู่ที่มันลวงลงคอ ผมก็พอจะเข้าใจฤทธิ์เดชของมันได้ ครูใหญ่แนะนำให้ผมรู้จักบุคคลสำคัญประจำหมู่บ้าน ซึ่งได้เชิญมาเลี้ยงรับผมวันนี้ จาซัน หัวหน้าสถานีตำรวจภูธรที่นั่น กำนันนับ ผู้ใหญ่ไปรย และกัณษริซึ่ง เป็นหัวหน้าหน่วยผจญตรรกประจำตำบล

จากการสนทนาทำให้ผมได้ทราบความจริงหลายประการ สำหรับเรื่องราวความเป็นไปในหมู่บ้านนับภา รู้ถึงภัยมืดที่จะเกิดขึ้นได้กับทุกชีวิตที่นั่นในทุกเสี้ยววินาที

หลังจากรำลึกันในช่วงหว่ากแล้ว ผมกลับมาถึงภูฏิกวอยอาการมึนเมาจนเกือบจะไม่รู้สึกตัว แต่ความมึนเมาเหล่านั้นไม่สามารถข่มตาให้ผมหลับลงได้

"ครูอย่าออกไปเมืองบอย ๆ ก็แล้วกันนะ ผมกลัวครูจะเถือกรอน" คำเตือนของผู้ใหญ่ไปรย ซึ่งย้ำเตือนผมหลายครั้ง

"ก่อนผมจะไ้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่ โยบนั้นผู้ใหญ่บ้านคนก่อนมันเข้าเมืองแล้วส่งสายให้ตำรวจ มันจึงต้องคอยโง่ไปทั้งโกตรไ้กรุง" และอีกหลาย ๆ ประโยคที่มันต้องอยู่ในสมองผสมกับความฝันเมา

ผมสอนเด็กชั้นป.หนึ่ง กับป.สองด้วยความพยายามยิ่ง ความส่งสารเด็กตาดำ ๆ ซึ่งกำลังกล้าหาแสงสว่างให้กับตัวเอง เมื่อเด็กเหล่านั้นสามารถอ่านและเขียนได้ในเวลาเพียงไม่กี่สัปดาห์

หมិតลูกผู้ใหญ่โปรยชั้นป.หนึ่ง ผากปัญหาให้ผมต้องกุมขมับมากกว่าเด็กคนอื่น นอกจากแะจะมีตัวโตเธอจะเป็นเครื่องมื่อรังแกเพื่อน ๆ ได้ทุกเวลาแล้ว แะยังเป็นเด็กที่เรียนตกซ้ำชั้นแล้ว ผมยังมองไม่เห็นทางเลยว้าแะจะอ่านและเขียนได้ เพราะแะไม่เคยสนใจ แะจะคิดอยู่แต่เพียงว้าถ้าตัวโตเทาคู จะไ้ชอบผมว้ากับกู เพราะขนาดเด็กป.สี่ก็ไ้มีไ้กรกล่าจับกูว้า

วันหนึ่งก่อนโรงเรียนเลิกผมทนไมไหว จึงดูว้าว้าว้าว้าแะหาห้องเรียนท่อน้ำเด็กท่งห้อง "แะมันโง่ที่สุ้า เกิดขานักแะนดินเปล่า ตัวใหญ่เทาคว้าไ้รู้จักอว้าเพื่อน ๆ อีกสิบปีสิบชาติก็ไ้ไ้วันอ่านออกเขียนได้ เพราะความไม้อวดอ่านของแะ" หมិតกมหน้างเกินที่ผมจะเข้าใจได้

ด้วยความรักแะความคิดถึงอ้อมใจ ผมจึงต้องคืนรนเข้าเมืองเพื่อพบกับเธอ วันไหนสองแะว เล็กกันนั้นมงามเข้ามาผมต้องคิดรทกลับเข้าเมืองอยู่บอย ในวันหยุดพิเศษ ผมจะไปพบอ้อมใจของผมเสมอ ผมขาดเธอไมได้แะเธอก็ร่ำร้องเรียกหาผมทุก ๆ วันหยุด จะไ้เธอมาหาผมก็ดูจะเป็นการเอาเปรียบผู้หญิงที่บอบบาง เช่นเธอมากเกินไ้ ที่จะไ้เผชิญกับชีวิตบนถนนลูกรังแะความกันดารเช่นนี้ แะบางกร้งครูใหญ่จะเคื่อนสติผม

"ครูอย่าเข้าเมืองบ่อยนักสิกรับ ผมเตือนครูหลายครั้งแล้ว"

"ผมไปหาแฟนรับ ผมคิดถึง ไ้เพื่อเราจะได้พบกันไมได้มีเรื่องอื่นมากกว่าไ้เลยครับ ผมเอาชีวิตรับรอง"

"ผมไมไ้ว้าอะไรครูหรอก ผมก็ไ้เป็นหนุ่มมาก่อน แะคนอื่นเขาจะมองครูเป็นจุดเคนไป"

ผมเองเก็บคำเตือนเหล่านั้นมาคิดและอกหักไปไม่ได้

หมึก ชัยน์เรียนชั้นมาก หลังจากตำหรัสวาทของผมนั้นนั้น อาการรังแกเพื่อนหายไป
โดยสิ้นเชิง

เช้าวันหนึ่งหมึกเข้ามาหาผม พร้อมกับอวดบางอย่างแก่ผม

"ครูครับ...ผมอ่านได้เขียนได้แล้วครับ เพราะครูสอนผมครับ" แกบอกผมด้วยความ

ภูมิใจ

"ก็แล้วหมึก ครูอยากให้เธอเป็นคนดี ต่อไปโตขึ้นจะเป็นคนมีความรู้เป็นผู้เจริญ"

"ผมเห็นใครเขียนอะไรไว้ แม่กระทั่งปฏิทินที่ผนังห้อง ผมจะอ่านแล้วลองมาเขียนตาม
เสมอครับ" แกหยุดพูดพร้อมเอามือกลางอะไรวางอย่างออกจากกระเป๋

"ครูครับ เมื่อคืนพ่อผมนั่งเขียนอยู่บนโต๊ะ พ่อผมลงไปอาบน้ำผมแอบอ่านดู ครูช่วยตรวจ
ให้ผมหน่อยสิครับว่าผมเขียนถูกหรือเปล่าครับ"

ผมรับกระดาษแผ่นหนึ่งซึ่งลายมือเขียนขยุกขยิก แต่ตัวโตจนพอจะเข้าใจความหมายได้

"ไอ้โหน ตีสิบสอง ดินวันพูนนี้ เก็บครูใหม่ ใหญ่ไปรย"

ผมชนลูกเกรี้ยวมือที่จับกระดาษแผ่นนั้นสั่นงันก ถูกแล้ว...

"ไอ้โหน ตีสิบสอง ดินวันพูนนี้ เก็บครูใหม่ ใหญ่ไปรย"

"ถูกแล้วหมึก เธออ่านออกและเขียนถูกแล้ว...เธอเก่งมาก ครูจะให้รางวัลแก่เธอ
กระเป๋ากินทางรวมทั้งเสื้อผ้าทุกชุด ตลอดจนวิทยุเครื่องเล็ก ๆ อีกเครื่องหนึ่งบนปฏิทินที่ปักของครู
นี่คุณแจ เธอไปขนมาได้เลย ครูยกให้เธอคนเดียว "ผมส่งของขวัญให้หมึก แล้วเดินลี้วมาที่ท้ายบ้านซึ่ง
รถคันนั้นจอดอยู่

สองแถว เลื่อนำผมกลับเข้าเมือง ด้วยชุดครูสีที่ก็ชุดเดียว ผมอัดควันบุหรี่เข้าปอดอย่างแรง
มองฝุ่นสีแดงจากบ้านหน้าเขาซึ่งไล่ตามหลังมา ท่าฝ่าฟาง ฝุ่นนั้นมีสีแดงราวกับสีเลือด

1. เหตุการณ์ในเรื่อง "หนับเกา" เกิดขึ้นที่ใด
.....
2. กรูโหมอยู่ที่ "บ้านหนับเกา" เป็นระยะเวลาานเท่าไร (ระยะเวลาโดยประมาณ)
.....
3. ชวบ้าน "บ้านหนับเกา" มีฐานะอย่างไร สืบเกิดได้จากอะไร
.....
4. จงบรรยายถึงสภาพของ "บ้านหนับเกา"
.....
.....
5. อะไรเป็นสาเหตุให้เขาวชนใน "บ้านหนับเกา" ถ้อยการสืบหา
.....
6. ตัวเอกมีความรู้สึกต่อบ้านหนับเกาอย่างไร อะไรทำให้เขามีความรู้สึกเช่นนั้น
.....
.....
7. ผู้เขียนวางโครงเรื่องสอดคล้องกับบรรยากาศภายในเรื่องหรือไม่ จงอภิปราย
.....
.....
8. การบรรยายฉากของผู้เขียนทำให้เกิดภาพพจน์หรือไม่ จงอภิปรายพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ
.....
.....
.....
9. ถ้านักเรียนเป็นตัวเอกของเรื่อง นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไรในตอนท้ายเรื่อง
.....
10. เรื่องสั้นเรื่องนี้ จบเรื่องอย่างที่นักเรียนคิดไว้หรือไม่ นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อเรื่องจบเช่นนั้น
.....

— — — — —

เอกสารหมายเลข 7

การพิจารณาฉาก

ฉาก คือ มโนภาพของผู้เขียนซึ่งแสดงออกมาด้วยคำพูด เป็นสิ่งซึ่งแวดล้อมตัวละคร ตัวละครจะดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้อิทธิพลของฉาก ฉากเป็นทั้งเนื้อหาและกลวิธี ผู้เขียนบางคนใช้ฉากในการดำเนินเรื่อง และแสดงอุปนิสัยตัวละคร ฉากอาจเป็นสถานที่เพียงจุดเล็ก ๆ เช่น ป้ายรถประจำทาง ส่วนสาธารณะ ไปจนถึงพระราชวัง หรือประเทศชาติก็ได้ ตัวละครก็เป็นฉากให้ตัวละครได้ เช่น ตัวละครตัวหนึ่งตกอยู่ในหมูนักบวช ต้องปรับตัวให้เข้ากับชีวิตนักบวช หมูนักบวชคือฉาก ฉากอาจจะเปลี่ยนบ่อยก็ได้ สมัยหนึ่งมีความนิยมต่าง ๆ ไปอย่างหนึ่ง มาอีกสมัยหนึ่งความนิยมเปลี่ยนไป (ฉากก็เปลี่ยนไปด้วย)

การพิจารณาฉากควรพิจารณาด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สมจริงหรือไม่
2. สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องเพียงใด
3. สัมพันธ์กับบทสนทนาของตัวละครหรือไม่
4. สัมพันธ์กับพฤติกรรมของตัวละครหรือไม่

ตัวอย่างการพรรณนาฉากที่สมจริง

"หมู่บ้านทั้งหมู่บ้าน ตั้งอยู่บนเนินสูงตรงปากทางสามแพร่ง ในหุบเขาเหนือลำห้วยซึ่งไม่เคยแห้ง แม่จะเป็นฤดูและปีที่แล้งที่สุด ตลอดระยะยี่สิบปีหลังทางเส้นหนึ่งผ่านไป ระหว่างไร่กล้วยสูงแซมด้วยมะพร้าวซึ่งลงไวใหม่ ๆ ลาดลงสู่ฝั่งตรงข้าม แล้วก็เลี้ยวหายไปตามไหล่เขาซึ่งปกคลุมไปด้วยป่าไฟสีสุกทางทิศตะวันตก อีกเส้นหนึ่งวกลงสู่ที่ราบและทุ่งแผ่ทางทิศตะวันออก เส้นสุดท้ายเป็นทางเกี่ยวนา ซึ่งชาวป่าและคนลากไม้ในดงลึกเขาไปใช้ติดต่อกับโลกภายนอก....."

เกิตนเดี่ยว : เรียมเอง

แผนการสอนกลุ่มทดลอง คาบที่ 8

เรื่อง การพิจารณาบันทึกคดี (ต่อ) เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง ทักษะของผู้แต่ง ส่วนวนภาษา และฉากของนวนิยายได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนความนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. ดำเนินการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมายได้
2. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง ของเรื่องปลายมลิวัลส์ได้
3. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะของผู้แต่งในเรื่องปลายมลิวัลส์ได้
4. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนวนภาษาในเรื่องปลายมลิวัลส์ได้
5. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับฉากในเรื่องปลายมลิวัลส์ได้

เนื้อหา

การดำเนินเรื่อง ทักษะของผู้แต่ง ส่วนวนภาษา และฉากในเรื่องปลายมลิวัลส์

สื่อการเรียนรู้

1. แบบฝึกชุดที่ 8 เรื่องการพิจารณาบันทึกคดี (ต่อ)
2. แบบประเมินผลการอภิปราย

ลำดับขั้นการสอน

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน โดยซักถามนักเรียนถึงความพร้อมในการจัดการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย ให้นักเรียนช่วยกันจัดสถานที่ เพื่อดำเนินการอภิปราย

ขั้นที่ 2 แจงจุดประสงค์ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า เมื่อเรียนตามนี้แล้วนักเรียนสามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง ทักษะของผู้แต่ง สำนวนภาษา และฉากในเรื่องพลาชมลิวัลส์ได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอน ครูเล่าเรื่องย่อเรื่องพลาชมลิวัลส์ แจกใบประเมินผลให้นักเรียนทั้งชั้นประเมินผลการอภิปรายของนักเรียนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 นักเรียนทั้งสองกลุ่มดำเนินการอภิปราย

ขั้นที่ 4 สรุป ครูสรุปเกี่ยวกับการอภิปรายของนักเรียน กล่าวติชมการอภิปรายของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินผลประกอบ

ขั้นที่ 5 ประเมินผล จากการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน และจากแบบประเมินผล

แบบฝึกเรื่องการพิจารณาบันทึกคดี (ต่อ)

ใช้เวลา 45 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง ทักษะของผู้แต่ง ส่วนวนภาษา และฉากในเรื่องพลายมลิวัลย์ได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อทำแบบฝึกชุดนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

1. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินเรื่องของเรื่องพลายมลิวัลย์ได้
2. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะของผู้แต่งในเรื่องพลายมลิวัลย์ได้
3. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนวนภาษาในเรื่องพลายมลิวัลย์ได้
4. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับฉากในเรื่องพลายมลิวัลย์ได้

คำชี้แจง

แบบฝึกชุดนี้มี 3 ตอน

ตอนที่ 1 ตอบคำถามเกี่ยวกับการดำเนินเรื่องและทักษะของผู้แต่ง

ตอนที่ 2 ตอบคำถามเกี่ยวกับส่วนวนภาษา

ตอนที่ 3 ตอบคำถามเกี่ยวกับฉาก

ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในแต่ละตอน

แบบฝึกหัดที่ 8 ตอนที่ 1

คำชี้แจง นักเรียนกลุ่มที่ 1 อ่านนวนิยายเรื่อง พลายมลิวัลย์แล้วใช้คำถามต่อไปนี้เป็นแนวในการ
อภิปรายแสดงความคิดเห็น

1. ผู้แต่งดำเนินเรื่องตามปฏิทินหรือย้อนกลับ
2. จงอธิบายถึงการเปิดเรื่อง ดำเนินเรื่อง และปิดเรื่อง ของเรื่องพลายมลิวัลย์
3. ผู้แต่งสร้างเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้สมจริง หรือมีเหตุบังเอิญที่ไม่น่าเป็นไปได้หรือไม่ จงอธิบาย
พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ
4. ตัวละครตัวใดเป็นตัวเด่นในการดำเนินเรื่อง
5. ปัจจัยที่เพิ่มความสัมพันธ์ระหว่าง หม่อมเจ้าสุริยา เข็ยมสกล กับพลายมลิวัลย์ คืออะไร
6. เหตุใดผู้แต่งจึงดำเนินเรื่องให้บุตรชายของหม่อมเจ้าสุริยา เข็ยมสกล ปรากฏตัวในตอนท้าย
7. ผู้อภิปรายมีความรู้สึกอย่างไรที่ผู้แต่งจบเรื่องเช่นนี้
8. เหตุการณ์ที่เป็นจุดสุดยอดของเรื่องอยู่ที่ใด และเหตุการณ์คลี่คลายอย่างไร
9. การที่ผู้แต่งกล่าวว่า "ชีวิตของ หม่อมเจ้าสุริยา เข็ยมสกล เป็นชีวิตที่ถูกสาป" นั้นมีเหตุผล
เพียงพอหรือไม่จงอภิปราย
10. ผู้แต่งมองโลกในแง่ใด จงอธิบายพร้อมทั้งยกตัวอย่างว่าเหตุใดผู้อภิปรายจึงคิดว่าผู้แต่งมองโลก
อย่างนั้น

แบบฝึกชุดที่ 8 ตอนที่ 2

คำชี้แจง นักเรียนกลุ่มที่ 2 อ่านนวนิยายเรื่องหลายมลิวัลย์ แล้วใช้คำถามต่อไปนี้เป็นแนวในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

1. ส่วนภาษาที่ใช้ในเรื่องหลายมลิวัลย์ เหมาะสมกับตัวละครหรือไม่ จงอธิบายพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ
2. ส่วนการบรรยายในเรื่องหลายมลิวัลย์ ชัดเจนหรือไม่ ใช้ภาษาอย่างไร อ่านแล้วเกิดความรู้สึกอย่างไร จงอธิบายพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ
3. จงยกตัวอย่างส่วนที่ผู้อภิปรายเห็นว่า คมคาย ลึกซึ้ง เสียดสี หรือเป็นส่วนเปรียบเทียบกับมาอย่างน้อย 5 ส่วน
4. ส่วนในเรื่องหลายมลิวัลย์ ชวนอ่านหรือไม่ เพราะเหตุใด

แบบฝึกชุดที่ 8 ตอนที่ 3

คำชี้แจง นักเรียนกลุ่มที่ 2 อ่านนวนิยายเรื่องหลายมลิวัลย์ แล้วใช้คำถามต่อไปนี้เป็นแนวในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

1. เรื่องหลายมลิวัลย์ เกิดขึ้นที่ใด
2. บรรยากาศของเรื่อง เป็นอย่างไร
3. ฉากของเรื่องสอดคล้องกับเนื้อเรื่องหรือไม่ จงอธิบาย
4. เหตุใดผู้แต่งจึงใช้ฉากที่นั้น ถ้าใช้ฉากที่อื่นเรื่องราวจะสมจริงหรือไม่ เพราะเหตุใด จงอภิปราย
5. ฉากของเรื่องหลายมลิวัลย์ สัมพันธ์กับบทสนทนาของตัวละครหรือไม่ จงอภิปรายพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ
6. ฉากของเรื่องสัมพันธ์กับพฤติกรรมของตัวละครหรือไม่ จงอภิปรายพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ

แผนการสอนกลุ่มทดลอง ตอนที่ 9

เรื่อง การพิจารณานันท์คดี (ต่อ) เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

แสดงความตึกเห็นเกี่ยวกับ โครงเรื่องและลักษณะนิสัยของตัวละครในนวนิยายได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. ดำเนินการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมายได้
2. แสดงความตึกเห็นเกี่ยวกับความสมจริงของเรื่องพลายมลวิสัยได้
3. แสดงความตึกเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของโครงเรื่องและเนื้อเรื่องของเรื่องพลายมลวิสัยได้
4. แสดงความตึกเห็นเกี่ยวกับปมขัดแย้งภายในเรื่อง ของเรื่องพลายมลวิสัยได้
5. แสดงความตึกเห็นเกี่ยวกับลักษณะนิสัยตัวละครของเรื่องพลายมลวิสัยได้

เนื้อหา

โครงเรื่องและลักษณะตัวละครในเรื่องพลายมลวิสัย

สื่อการเรียนรู

1. แบบฝึกชุดที่ 9 เรื่องการพิจารณานันท์คดี (ต่อ)
2. แบบประเมินผลการอภิปราย

ลำดับขั้นตอนการสอน

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียนโดยการซักถามความพร้อมในการจัดการอภิปรายตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย ให้นักเรียนช่วยกันจัดสถานที่เพื่อดำเนินการอภิปราย

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์ แจงให้นักเรียนทราบว่า เมื่อเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถอภิปรายแสดงความตึกเห็นเกี่ยวกับโครงเรื่องและลักษณะของตัวละครได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอน ครูแจกแบบประเมินผลให้นักเรียนทั้งชั้น ประเมินผลการอภิปรายของนักเรียนกลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4 นักเรียนทั้งสองกลุ่มดำเนินการอภิปราย

ขั้นที่ 4 สรุป ครูสรุปเกี่ยวกับการอภิปรายของนักเรียน กล่าวชื่นชมการอภิปรายของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม โยกย่องข้อมูลจากการประเมินผลประกอบ

ขั้นที่ 5 ประเมินผล จากสารสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน และจากแบบประเมินผล

งานที่มอบหมาย

แจกบทละครเรื่อง "ตอมหลงทาง" ให้นักเรียนทุกคน แบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 15 คน กลุ่มที่ 2 10 คน กลุ่มที่ 3 20 คน จั้แนลลากลหัวข้อที่นักเรียนจะต้องนำไปปฏิบัติดังนี้

กลุ่มที่ 1 จัดการแสดงละครเรื่อง "ตอมหลงทาง" ในคาบที่ 10

กลุ่มที่ 2 จัดสถานที่ จัดเวที เตรียมอุปกรณ์การแสดง อำนวยความสะดวกในการ

แสดง

กลุ่มที่ 3 วิจารณ์บทละครเรื่อง "ตอมหลงทาง" ในคาบที่ 11 ครูแจกแบบฝึกเรื่องการพิจารณาบันทึกคดีในคาบที่ 11 ให้นักเรียนไปศึกษาล่วงหน้า

แบบฝึกเรื่องการพิจารณานันท์เทงคี่ (ต่อ)

ใช้เวลา 45 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ัักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงเรื่องและลักษณะนิสัยของตัวละครในเรื่อง
พลาขมลิวัลลั

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกชุดนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสมจริงของเรื่องพลาขมลิวัลลัได้
2. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของโครงเรื่องและเนื้อเรื่องของเรื่อง

พลาขมลิวัลลัได้

3. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปมขัดแย้งภายในเรื่องของเรื่องพลาขมลิวัลลัได้
4. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะนิสัยตัวละครของเรื่องพลาขมลิวัลลัได้

คำชี้แจง

แบบฝึกชุดนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ตอบคำถามเกี่ยวกับโครงเรื่อง

ตอนที่ 2 ตอบคำถามเกี่ยวกับลักษณะตัวละคร

ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในแต่ละตอน

แบบฝึกหัดที่ 9 ตอนที่ 1

คำชี้แจง นักเรียนกลุ่มที่ 3 อ่านนวนิยายเรื่อง พลายมลิวัลย์ แล้วใช้คำถามต่อไปนี้เป็นแนวในการ
อภิปรายแสดงความคิดเห็น

1. ผู้แต่งใช้กลวิธีที่ทำให้ผู้อ่านเชื่อถือเหตุการณ์ใดแบบเนียนหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. เหตุการณ์ภายในเรื่องสอดคล้องกับฉาก โครงเรื่อง เนื้อเรื่อง หรือตัวละครหรือไม่
จงอภิปราย
3. ลักษณะของตัวละครสมจริงหรือไม่ จงอภิปราย
4. อะไรคือปมขัดแย้งของเรื่องพลายมลิวัลย์ และความขัดแย้งนั้นทำให้เกิดเหตุการณ์ใด จงอธิบาย
5. ผู้แต่งมีจุดประสงค์อย่างไรในการแต่งเรื่องนี้
6. แก่นของเรื่องคืออะไร
7. ผู้แต่งแสดงแก่นของเรื่องทวยวิธีการอย่างไร
8. โครงเรื่องยุ่งยากซับซ้อนหรือไม่
9. การวางโครงเรื่องกระชับหรือไม่
10. นักเรียนสามารถเจอเหตุการณ์ใดตลอดหรือไม่ เพราะเหตุใด
11. การที่ผู้แต่งสร้างให้ตัวละครเด่นมีนิสัยอย่างนั้นสมจริงหรือไม่ เพราะเหตุใด
12. จุดจบของปัญหาในเรื่องพลายมลิวัลย์ ประทับใจผู้อ่านหรือไม่ เพราะเหตุใด
13. ผู้อภิปรายคิดว่าเรื่องพลายมลิวัลย์ดีหรือไม่ เพราะเหตุใด

- - - - -

แบบฝึกหัดที่ 9 ตอนที่ 2

คำชี้แจง นักเรียนกลุ่มที่ 4 อ่านนวนิยายเรื่องพลายมลิวัลย์แล้วใช้คำถามต่อไปนี้เป็นแนวในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

1. ตัวละครเด่นในเรื่องนี้มีกี่ตัว ใครบ้าง จงอธิบายถึงลักษณะตัวละครนั้น ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่ได้เรียนมา
2. พฤติกรรมของตัวเอกเป็นอย่างไร
3. ตัวเอกมีคุณธรรมหรือไม่ มีฐานะทางสังคมอย่างไร
4. ลักษณะของตัวละครเอกแสดงแนวคิดของผู้แต่งในลักษณะใด
5. วิถีชีวิตของตัวละครเด่นในเรื่องนี้เป็นอย่างไร
6. ตัวละครเอกประสบความสำเร็จในชีวิตหรือไม่ เพราะเหตุใด
7. การสร้างบุคลิกให้กับตัวละคร มีลักษณะเฉพาะตนหรือไม่ จงอธิบายพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ
8. ผู้แต่งบรรยายภาพของตัวละครเอกฝ่ายหญิงชัดเจนหรือไม่ ผู้กิปรายมีความรู้ดีกว่าเธอมีตัวตนเหมือนคนจริงหรือไม่ เพราะเหตุใด จงอธิบาย
9. ความล้มเหลวในชีวิตของหม่อมเจ้าสุริยา เกิดขึ้นเพราะเหตุใด
10. ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นหรือไม่ เพราะตัวละครมีนิสัยอย่างไร จึงเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ ขึ้น
11. อุปนิสัยของตัวละครในเรื่องสมจริงหรือไม่ การเปลี่ยนแปลงนิสัยของตัวละคร สมเหตุสมผลหรือไม่ จงกิปรายพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ

แผนการสอนกลุ่มทดลอง คาบที่ 10

เรื่อง การพิจารณาบันทึกคดี (ต่อ) เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนฝึกอ่านและพิจารณาบันทึกคดีประเภทบทละคร

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกหลักเกณฑ์การพิจารณาบทละครได้
2. ดำเนินการแสดงละครตามบทได้
3. แสดงความเข้าใจในการอ่านโดยแสดงออกมาเป็นละครได้

เนื้อหา

บทละคร การพิจารณาบทละคร

สื่อการเรียนรู้

1. บทละครเรื่อง "ต่อมหลงทาง"
2. แบบฝึก เรื่องการพิจารณาบันทึกคดี (ต่อ)

ลำดับขั้นการสอน

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียนโดยครูเล่าเรื่องย่อของบทละครเรื่อง "ต่อมหลงทาง"

ครูแจกเอกสารหมายเลข 10 และ 11 ให้นักเรียน

ขั้นที่ 2 แจงจุดประสงค์ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าหลังจากเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถบอกหลักเกณฑ์ในการพิจารณาบทละคร และแสดงละครตามบทได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอน โดยให้นักเรียนจัดการแสดงละครเรื่อง "ต่อมหลงทาง" ตามเนื้อเรื่องที่ได้อ่านให้นักเรียนได้ฝึกซ้อมไว้แล้วเมื่อคาบที่ 9

ชั้นที่ 4 สรุป ครูสรุปว่า บทละครเป็นบันเพ็ญคดีชนิดหนึ่ง มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา
ถ้อยคำกับบันเพ็ญคดีชนิดอื่น ซึ่งนักเรียนอาจศึกษาได้ในเอกสารหมายเลข 10 และ 11

ชั้นที่ 5 ประเมินผล จากการจัดการแสดงละคร การสังเกตความร่วมมือในการทำ
กิจกรรมของนักเรียน

บทละครเรื่อง ต่อมหลวงทาง

โดย นางสาวชองมาศ อมรวงศ์

ฉากที่ 1

ณ ห้องอาหารของบ้านที่มีฐานะปานกลาง ภายในห้องนั้นท้าววัยสี่ขวบอ่อน ตรงกลาง เป็นโต๊ะอาหารขนาดกลาง ถัดจากโต๊ะอาหารไปทางมุมหนึ่งของห้องเป็นตู้เย็น ทางมุมห้อง เป็น แจกันขนาดใหญ่ใส่ดอกไม้เทียม บนโต๊ะอาหารมีถ้วยขนมหวานวางไว้ 4 ที่ มีพ่อแม่ และลูก 2 คน กำลังสนทนาพร้อมกับทานขนมหวาน

000000000000

แม่ : ตอนนี้การเรียนเป็นอย่างไรบ้างจะลูกโตง ลูกตอม

พ่อ : อืม จริงสิเดี๋ยวนี้พอยุ่งกับงานมากไปหน่อยไม่ค่อยได้ตามเทอมนี้การเรียนยากไหมลูก

โตง : เทอมนี้โตงคิดว่าจะขยับจากที่โหลของห้องมาเป็นที่ 1 ของห้องก็ได้ซะ

(ทุกคนหัวเราะยกเว้นตอม ที่โศกแทนหน้ามองขนมหวานอย่างเคี้ยว)

แม่ : โตงละก็ชอบพูดเล่นจริง ปีนี้ละ ม.ศ.4 แลวันะ อย่างัวทำเล่นอยู่ อีกปีเดียวลูกก็จะ เข้ามหาวิทยาลัย ปีนี้แม่หวังว่าพี่ตอมของลูกคงจะเข้ามหาวิทยาลัยได้ (หันไปทางตอม) ว่าไงจะตอม นั่งเงียบเชียว ขนมไม่อร่อยหรือลูก คูสิเอาช้อนเขี่ยขนมเล่น ใจลอยใหญ่ แล้วลูกกิน

(ตอมสะอึก แล้วยิ้มควยสีหน้าเจื่อน ๆ ให้อุณพอกุณแม่)

ตอม : เออ....คุณเมวาอะไรนะกะ ตอม....ตอมไม่ทันฟังกะ

พ่อ : แม่เขาถามว่าการเรียนเป็นอย่างไรบ้าง พ่อหวังเข้ามหาวิทยาลัยไหมลูก แต่พ่อเชื่อว่า ลูกต้องเขาได้ไซ้ไหม

แม่ : แลละ ก็ลูกตอมไปตีวิซากับเพื่อนทุกเสาร์อาทิตย์เลย แม่ดีใจจริง ๆ ที่มีลูกแต่ละคนเป็น เด็กดีน่ารัก เรียบร้อยอย่างนี้ (หันไปมองลูกทั้งสองอย่างชื่นชม โตงนั้นยิ้มรับคำชมของ แม่ควยสีหน้าเบิกบาน ส่วนตอมกมหนำรีประทานขนมอย่างช้า ๆ)

พ่อ : จริงของแม่ สมัยนี้เด็กวัยขนาดนี้โตไม่ไ้เลย เมื่อวันก่อนพอนั่งรถผ่านสยามสแควร์ เด็กอย่างนี้ะเดินกอดกันบ้าง เกี้ยวกอดกันเดิน ชบกันบ้าง พวกเขาไม่อายกันบ้าง หรืออย่างไร หือแม่ พอลำไ้ควาสมัยเรานะ จะพบกันนะแต่ละทีก็แสนจะลำบากยากเข็ญ แล้วยังต้องมีผู้ใหญ่มานั่งดูอีก แต่เดี๋ยวนี้กลับกันไปหมดเลย เชอ

แม่ : นั่นสิพ่อ ยุคตะวันตกเขาครองแลวนะ ดูเด็กแต่ละคนลั่นๆกางเกงขาสั้นๆ บางทีขึ้นใน ยังไม่ใส่เลยพ่อ สมัยนั้นนะชาวอนยังไม่ให้ใครดูเลย (หันไปมองโถงพอดีกับที่โถง กำลังตั้งใจฟังการสนทนาของพ่อและแม่อยู่พอดี) โถงก็ดออย่างแม่ไหมจะ

โถง : เป็นบางอย่างครับแม่ บางอย่างเราก็ต้องตามเขาชะ ไม่งั้นเราก็กลายเป็น "ลุงเซย" สำหรับพวกเขายังผู้ใหญ่ โถงขอโทษนะชะ เขาวาเป็น "โคโนเสาร์เท้าพันปี" อะ (พอมองมาที่ตอม)

พ่อ : แลวตอมละลูก มีความเห็นอย่างไรกับเด็กในวัยเดียวกับของลูกจะ

ตอม : ตอมไม่ขอออกความเห็นกะเฮ (ทั้ง ๆ ที่ในใจของตอมของอยากจะตอบว่า สมแล้วกะกะ ที่โดนเรียกโคโนเสาร์เท้าพันปี)

แม่ : ลูกคงรำเตรงกับการเรียนจนไม่มีเวลาสนใจกับสิ่งรอบตัวก็ได้ อย่าคร่ำเครียมากนัก นะลูก เดี่ยวจะเจ็บป่วยไป แม่รู้สึกว้าหมื่นหนูซุบไปนะ (จับเนื้อตัวของตอมดูอย่างเอา ใจใส่) แม่วไปไหนมอเช็กดีไหมลูก

ตอม : (รีบตอบควยเสียงละล้าละลัก) ไม...ไม่ต้องหรอกกะแม่ ตอมสบายดี ล้าปากเปล่า ๆ เออ ขอโทษนะกะ ตอมขอตัวกะ

พ่อ : อ้าว ลูกตอมอิมแลวหรือ ขนมพร่องไปนิดเดี๋ยวเอง ขนมคงไม่ร่อยอย่างทีแม่วากะมั่ง จะ

ตอม : อร่อยกะ...แต่ตอมอิมแวกะกะ ตอมขอตัวก่อนนะกะ วันนี้การบ้านเยอะ (รีบลุกขึ้นออกไปจากห้องอาหาร พ่อ แม่ และโถง มองตามัน)

แม่ : โถงรู้ไหม พี่ตอมเป็นอะไรไป ในระยะ 2 - 3 เดือนนี้ แม่รู้สึกพี่ตอมเจ็บลงไปมาก แลวกั้ขบพอมผิดปกติไปมาก

พ่อ : นั่นนะซี พี่คอมเขามีปัญหาอะไรที่โรงเรียนหรือเปล่าลูก

โต้ง : ไม่ทราบอะ โต้งเจอพี่คอมที่โรงเรียนตอนที่พี่คอมมารอกลับบ้านพร้อมโต้งที่โรงอาหารเท่านั้นอะ เอ้อ โต้งขอตัวนะอะ พรุ่งนี้โต้งต้องสอบวิชาเลข โต้งจะไปทบทวนวิชา
ก่อนนะอะ

พ่อ : ไปเถอะลูก แตฮานอนตึกนิกกะ (มองดูลูกชายเดินไปจนพ้นห้องอาหาร แล้วจึงหันมาทางแม่) พ่อหวังว่าคงไม่มีอะไรนะ เขามีลูกผู้หญิงก็อย่างนี้ละ ระวังยากหน่อย เขารู้กันว่า "มีลูกสาวเหมือนมีส้วมตั้งไว้นานาน" ต้องระวังอยู่เสมอ

แม่ : แตลูกเราคงไม่เป็นอย่างนั้นหรอกพ่อ กูลี เรามีพร้อมทุกอย่างที่จะทำให้ความสุขแก่ลูก สภาพแวดล้อมก็ดี พ่ออย่าวิตกกังวลเลย

พ่อ : ขอให้มันเป็นอย่างนั้นเถอะ

คอมหลงทาง

ฉากที่ 2

ภายในคอฟฟี่ช็อปแถวราชประสงค์ บรรยากาศดี มีดีเพลงซึ่งกำลังส่งเสียงให้จังหวะสมัยใหม่ มีวัยรุ่นเป็นคู่หนึ่งกันนั่งมมมมม ในบรรดาวัยรุ่นนั้น มมมมมของคอฟฟี่ช็อปมีผู้หญิงชายคนหนึ่งนั่งอยู่ในท่ากอดกัน ผู้หญิงแต่งหน้าเข้มอยู่ในชุดทันสมัย ส่วนผู้ชายนั้นผมยาวปรกคตคอใส่เสื้อทาลายหมากรุก ใส่กางเกงยีนส์ด๊ ๆ บนโต๊ะมีเบียร์อยู่ 2 ขวดพร้อมกับแก้ว ทั้งสองกำลังซดซิบกัน โดยหัวของผู้หญิงชนอยู่ที่บ่าของผู้ชาย

คอม : โรจน์คะ เอ้อ บุหรี่ที่โรจน์ให้คอมนะหมดแล้วละคะ โรจน์มีบ้างไหมคะ คอมต้องการ
มันอีก

(โรจน์หัวเราะแล้วส่งบุหรี่ใหม่มาหนึ่ง คอมรับไปควมมืออันสั้นเทา จุกบุหรี่สูบในท่าทางที่คล่องแคล่ว แล้วในนาทีต่อมา คอมก็ปาบุหรี่ยีนั้นทิ้งอย่างหัวเสีย)

คอม : บ้าจัง! โรจน์ คอมต้องการบุหรี่ยีอย่างอื่นอะ ไม่ใช่บุหรี่ยีกระจอกอย่างนี้ ที่ยัดไส้เนะ

- โรจน์ : ต่อมมีเงินบ้างไหมละ โรจน์ไม่ได้ผลิตเองนี่ ต้องซื้อมันถึงได้มา
- ต่อม : (ส่ายหน้าแล้วยกมือขึ้นปิดหน้า) ต่อมไม่มีเลย เงินที่ธนาคารต่อมแอบถอนมาจนหมดแล้ว ตอนนั้นต่อมมีอยู่ 20 บาทเอง
- โรจน์ : (ปล่อยแขนที่สวมกอดต่อมไว้อย่างเร็ว) โรจน์เองก็ไม่มีเงินเหมือนกัน (นั่งกอดอยู่สักครู่แล้วหันมาทางต่อม) 20 บาทก็ได้ เอามาซิ พร้อมกันแบมือตรงหน้า (ต่อมมองหน้าโรจน์อย่างน้อยใจ)
- ต่อม : แถมโรจน์ก็ออกก๊อให้ต่อมไม่ได้ ต่อมไม่เคยหวงอะไรกับโรจน์เลย เนื้อตัวของต่อมโรจน์ก็มีสิทธิ์ในตัวต่อมแล้ว โรจน์...โรจน์ไม่รักต่อมแล้วหรือกะ (โรจน์มองหน้าต่อมอย่างเบื่อหน่าย แต่แล้วเขาก็ต้องยิ้มให้กับต่อม)
- โรจน์ : โกรธบอกต่อมซะ โรจน์ยังรักต่อมอยู่เสมอ แต่เราก็กต้องมีเงินด้วย รู้อย่างไรต่อมต้องช่วยโรจน์หาเงินด้วยรู้อย่างไร เอา นี่บุหรี่ยะ (ต่อมรับบุหรี่ยี่สิบจุกด้วยมืออันสั่นระริก แล้วอัดควันเข้าปอดพร้อมควบน้ำตาที่กลอเบาหลังจากมวนแรกหมดไป ต่อมรู้สึกสบายใจขึ้น เห็นอะไรสวยงามไปหมด)
- ต่อม : โรจน์กะ ต่อมจะพยายามหาเงินมาให้โรจน์ให้ได้กะ (มองดูเฟล่านอย่างเลื่อนลอย) ต่อมจะพยายามกะ

ต่อมหลงทาง

ฉากที่ 3

ต่อมมาอีกเดือนกว่า ๆ ที่โรงพยาบาลตำรวจในห้องคนไข้ฉุกเฉิน บนเตียงที่ขาวสะอาด มีร่างของต่อมในลักษณะผอมซีด ตาโหลลึก ริมฝีปากแห้งซีด มองเห็นเส้นเอ็นขึ้นตามแขน มีพ้อ แม่ โคง ยืนอยู่ข้าง ๆ หมอยืนอยู่ตรงข้าม มองคนไข้ด้วยสายตาดูที่สิ้นหวัง

- หมอ : ผมช่วยไม่ได้จริง ๆ ครับ มันสายเกินแก้แล้วครับ
- แม่ : (ปล่อยโซ่ออกมาอย่างไมอายใคร) โอ้ ต่อมลูกแม่ ทำไมถึงเป็นอย่างนี้ (หันไปทางคุณหมอ) หมอคะ กิดันมีลูกผู้หญิงอยู่คนเดียว หมอพยายามหน่อยสิคะ (หันไปทางพ้อ) พ้อช่วยแม่พูดหน่อยสิ บอกหมอสิพ้อให้ช่วยลูกเรา (ร้องไห้อย่างดัง ๆ)

(ตอมนอนบิดตัวไปมา มือกุมที่ท้องพร้อมกับหอบ)

ตอม : เมษา...ช่วยตอมกวน โอ๊ย ตอมปวดใจจะขาดอยู่แล้ว (พยายามจะพูด) เมษา....
 อูมพอ...ตอมเสียใจจะทำให้คุณแม่อูมผิดหวังในตัวตอม เดียวนี้ตอมรู้สึกสำนึกผิด
 แล้ว (หันไปทางโตง) โตงอย่าเอาอย่างพี่นะจ๊ะ มันเป็นตัวอย่างที่เราชั่วร้าย
 ยาเสพติดไม่เคยทำให้คนดีขึ้นมาได้ มีแต่จะทำลายตัวเอง ทำลายความหวังของพ่อแม่
 และชื่อเสียงวงศ์ตระกูล พี่ผิดที่หลงอยู่ในทางอบายมุข (หันไปทางพ่อ พยายามจะพนมมือ
 ขึ้น พูดด้วยเสียงกระหอนกระเด็น) ยกโทษให้ตอมด้วยนะคะคุณพ่อ

พ่อ : (สวมองูตอมอย่างผิดหวังและปวดร้าว) อัยย่ะอะไรเลยลูก จะกระทบกระเทือน
 ร่างกายเปล่า ๆ พ่อและแม่ยกโทษให้ตอมเสมอ ทำใจดี ๆ วั่นจะตอม

ตอม : (มองดูหน้าพ่อและแม่ด้วยความเศร้าที่ฝืนฝาง พ่อขาเมษาตอมมองไม่เห็นพ่อและแม่เลย
 (มือไขว่คว้าไปมา เมรีบจับมือของตอมมาแนบไว้กับอกพร้อมทั้งสะอื้นด้วยใบหน้า
 ที่เต็มไปด้วยน้ำตาไหลรินออกมาอย่างไม่หยุด)

แม่ : แม่จะอยู่ที่นี่ ลูกตอม ทำใจดี ๆ ไว้ (มองลูกด้วยสายตาที่แดงช้ำ โตงยืนมองดูพี่สาว
 ด้วยน้ำตาที่นองหน้า ตอมหันไปมองน้อง พร้อมกับพยายามพูดในขณะที่มีอย่างเง้งๆของ
 วั่นอย่างเจ็บปวด)

ตอม : โตง....อย่าร้องไห้ล่ะ มันทำให้พี่ละอายใจมากกว่าที่มีคนมาร้องไห้ให้กับพี่ซึ่งเรา
 เหลือเกิน เป็นลูกที่ไม่รักดีของพ่อแม่ โตงอย่าทำอย่างพี่นะ มันเหมือนกับคนรัก
 ทั้งเป็น ลองไถลองมันทีเดียว ครั้งต่อไปก็จะมีอีก แล้วเราจะขามันไม่ได้ มันทำให้
 เรากลายเป็นอีกคนหนึ่งหันตาเห็น (พูดเสียงหอบ ๆ) สัญญากับพี่ได้ไหมจะโตง ว่าจะ
 เป็นเด็กดีของพ่อแม่ ไม่เป็นอย่างพี่

โตง : โตงให้สัญญาซะ พี่ตอม (พร้อมกับสะอื้นอย่างไม่หยุดยั้ง) พี่ตอมอย่าเพิ่งเป็นอะไรนะฮะ
 (เงยหน้าขึ้นมองหมอ) หมอครับ ช่วยพี่สาวผมด้วย

หมอ : มันไม่มีทางรอดแล้วละหลานชาย

โต้ง : มีอะ ต้องมี หมอจะปล่อยให้คนไข้อย่างไหนของหมอตายต่อหน้าต่อตาอย่างนี้หรือ (ตรงไปจับแขนหมอเขย่า) หมอช่วยพี่ผมทำไมหมอขึ้นเลย เห็นไหมที่สาวผมปวดท้องใหญ่แล้ว ให้นยาแก้ปวดสิคะ

(พอเดินเข้าไปไม่ถึงมือลูกออกจากหมออย่างอ่อนโยน พร้อมกับกอดโต้งไว้)

พอ : ไม่มีใครช่วยพี่ตอมของลูกได้หรอก (มองตอมด้วยดวงตาที่สังเวช) โต้งผละจากพ่อไป ที่เตียงแล้วกอดตอมไว้

โต้ง : (ร้องไห้) พี่ตอมอะ พี่ตอม. กอดไม่เป็นอะไร ต้องอยู่กับโต้งนะอะ
(พอเลอะแฉะไค้แตมองลูกา. เบื้องหน้านั้นอย่างสลดใจ)

ตอม : อูม...แม่...อูม...พอ ตอม (พร้อมกับอาการสะอื้นเลือกครั้งสุดท้ายก่อนหมดลมหายใจครั้งสุดท้าย)

โต้ง, พอ, แม่ ตอมไว้

จบ

เอกสารหมายเลข 10

การพิจารณาบทละคร

บทละคร เป็นวรรณกรรมอีกรูปแบบหนึ่งที่สื่อความหมายโดยกำหนดให้ตัวละครดำเนินเรื่อง ในรูปของบทเจรจาซึ่งอาจจะเป็นร้อยแก้ว หรือร้อยกรอง หรือในเรื่องเดียวกันนั้นบทเจรจาจะเป็น ทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรองก็ได้ ทั้งยังมีสำเนียงประกอบบรรยากาศอื่น ๆ ตลอดจนการรำ หรือการใช้ ท่าทางในบทละครบางประเภท เป็นวรรณกรรมที่เขียนเพื่อการแสดงเป็นส่วนใหญ่

แนวในการพิจารณาบทละคร

แนวในการพิจารณาบทละครก็เช่นเดียวกับการพิจารณาบันเทิงคดีอื่น ๆ ในบทละครแต่ละ เรื่องย่อมประกอบด้วย แก่นของเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร บรรยากาศ และบทเจรจา

แก่นของเรื่อง (Theme) การหาแก่นของเรื่อง หรือสาระของเรื่องเป็นความจำเป็น อย่างยิ่งในการอ่านบทละคร เพราะจะทำให้เข้าใจจุดประสงค์ของผู้แต่ง ว่าต้องการสื่อความหมายใด และช่วยให้รับสาระของเรื่องได้อย่างชัดเจนเต็มที่ บางเรื่องอาจมีแก่นของเรื่องเพียงประการเดียว บางเรื่องอาจมีมากกว่านั้น

โครงเรื่อง (Plot) โครงเรื่องหมายถึง เหตุการณ์ซึ่งเป็นจุดสำคัญ ๆ ในเรื่อง และความขัดแย้งที่ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ และมีการคลี่คลายปัญหานั้น ๆ แนวในการพิจารณาโครงเรื่อง ของบทละครมีดังนี้

1. การเปิดเรื่องน่าสนใจหรือไม่ เปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์ใด
2. ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง แน่นหรือหลวมเกินไปหรือไม่
3. โครงเรื่องย่อยมีความหมายและสัมพันธ์กับโครงเรื่องใหญ่เพียงใด
4. การสร้างความสนใจใคร่รู้ให้อ่านมีหรือไม่
5. ข้อขัดแย้งน่าสนใจหรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นข้อขัดแย้งทางความคิด วัฒนธรรม หรือวัย
6. ในเรื่องมีเหตุประจวบหรือเหตุบังเอิญที่เหมาะสมหรือไม่

โครงเรื่องที่ดีไม่จำเป็นต้องมีลักษณะครบถ้วนทุกประการที่กล่าวมา หากผู้เขียนวางโครงเรื่อง ที่แสดงให้อ่านเข้าใจสาระของเรื่อง และให้ความเพลิดเพลินไม่น่าเบื่อหน่ายก็จัดได้ว่าเป็นโครงเรื่องที่ดี

แผนการสอนกลุ่มทดลอง คาบที่ 11

เรื่อง การพิจารณาบันทึกคดี (ต่อ) เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนฝึกพิจารณาบันทึกคดี ประเภทบทละคร

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกหลักเกณฑ์การพิจารณาบทละครได้
2. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงเรื่อง บทเจรจา บรรยายภาพ และแง่คิดที่ได้จากบทละครเรื่อง "ทอมหลงทาง"
3. ประเมินคุณค่าของบทละครเรื่อง "ทอมหลงทาง" ได้

เนื้อหา

การพิจารณาบทละครด้านแก่นของเรื่อง โครงเรื่อง ลักษณะตัวละคร บทเจรจา และบรรยายภาพ

สื่อการเรียนรู้

แบบฝึกชุดที่ 11 การพิจารณาบันทึกคดี (ต่อ)

ลำดับขั้นตอนการสอน

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน โดยครูซักถามเกี่ยวกับการจัดการแสดงละครในคาบที่แล้วว่านักเรียนได้รับประโยชน์อะไรบ้าง ในการจัดการแสดงละคร

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า หลังจากเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถบอกหลักเกณฑ์ในการพิจารณาบทละครได้ และจะได้ฝึกแสดงความคิดเห็นต่อบทละครที่ได้อ่านตามหลักเกณฑ์ที่ได้เรียนไป

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอน โดยครูแจกใบประเมินผลให้นักเรียนทั้งชั้นประเมินผลการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มที่ 3 ให้นักเรียนกลุ่มที่ 3 ออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทละครที่แสดงในคาบที่แล้วโดยอาศัยคำถามที่แจกไว้ในคาบที่ 9 เป็นแนวในการแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 4 สรุป ครูสรุปเกี่ยวกับการวิจารณ์บทละคร

ขั้นที่ 5 ประเมินผล จากการทำกิจกรรม และการทำแบบฝึกหัดของนักเรียน

แบบฝึกเรื่องการพิจารณาบทเหิงคดี (ต่อ)

ใช้เวลา 45 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนฝึกพิจารณาบทเหิงคดีประเภทบทละคร

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกนี้แล้วนักเรียนสามารถพิจารณาบทละครในคำตอบต่อไปนี้ได้

1. แก่นของเรื่อง
2. โครงเรื่อง
3. ลักษณะตัวละคร
4. บทเจรจา
5. บรรยายภาพ
6. กลวิธีการเสนอเรื่อง
7. ความคิดของผู้แต่ง

คำชี้แจง

แบบฝึกชุดนี้มีตอนเดียว ให้นักเรียนอ่านบทละครแล้วใช้คำถามต่อไปนี้เป็นแนวในการวิจารณ์บทละครเรื่อง "ตอมหลงทาง"

แบบฝึกหัดที่ 11

คำชี้แจง อ่านบทละครเรื่อง "ทอมลงทาง" และใช้คำถามต่อไปนี้เป็นแนวในการวิจารณ์บทละคร

1. บทละครเรื่อง "ทอมลงทาง" เป็นละครชนิดใด
2. การเปิดเรื่อง (เริ่มเรื่อง) ของบทละครเรื่องนี้ น่าสนใจหรือไม่ เปิดเรื่อง (เริ่มเรื่อง) ด้วยเหตุการณ์ใด
3. ปัญหาของบทละครเรื่องนี้อยู่ที่เหตุการณ์ตอนใด
4. จุดสลับของบทละครเรื่องนี้อยู่ที่เหตุการณ์ตอนใด
5. ปัญหาในบทละครเรื่องนี้คลี่คลายลงอย่างไร
6. ผู้แต่ง ปิดเรื่อง (จบเรื่อง) ด้วยวิธีใด
7. ผู้แต่งสร้างความสนใจให้อ่านด้วยวิธีใด
8. บทสนทนาในละครเรื่องนี้เป็นอย่างไร นักเรียนรู้สึกประทับใจตอนใดบ้าง
9. ผู้แต่งส่งสารอะไรถึงผู้อ่าน
10. ลักษณะนิสัยของตัวละครลงที่หรือเปลี่ยนแปลงไป ถ้าเปลี่ยนแปลงไป มีเหตุผลสมควรหรือไม่ ที่ทำให้นิสัยเปลี่ยนแปลงไป
11. ขรยาศาของบทละครเรื่องนี้เป็นอย่างไร
12. บทละครเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมในปัจจุบันอย่างไร
13. ถ้านักเรียนเป็นผู้ปกครองขอ "วิทยุ" เมื่อได้อ่านบทละครเรื่องนี้แล้ว นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร
14. โครงเรื่องของบทละครเรื่องนี้ดีหรือไม่ เพราะเหตุใด
15. นักเรียนคิดว่าบทละครเรื่องนี้เหมาะสมที่จะนำมาแสดงหรือไม่ เพราะเหตุใด

- - - - -

เอกสารหมายเลข 11

แนวทางการพิจารณาตัวละคร (ต่อ)

ตัวละคร ผู้เขียนบทละครจะบรรยายลักษณะของตัวละครไว้อย่างชัดเจนว่ามีรูปร่าง ลักษณะ หน้าที่ อายุ อุปนิสัย ความคิดอ่าน การศึกษา ประสบการณ์ รวมทั้งชื่อและครอบครัว การบอกลักษณะเหล่านี้ ผู้เขียนอาจจะบอกตรง ๆ หรือผู้อ่านจับลักษณะนิสัยได้จาก บทสนทนาของตัวละคร ซึ่งมีแนวโน้มในการพิจารณาดังนี้

1. ผู้แต่งแสดงภาพตัวละครให้ผู้อ่านเห็นบทบาทบุคลิก ลักษณะนิสัย ชัดเจนเพียงใด
2. ตัวละครทุกตัวมีส่วนในการดำเนินเรื่องหรือไม่
3. ตัวละครสมจริงหรือไม่ ผู้แต่งเข้าใจธรรมชาติและความต้องการของมนุษย์ โดยแสดงออกมาในตัวละครได้สมจริงตามฐานะ ตำแหน่ง เพศ และวัยของตัวละครหรือไม่
4. ลักษณะนิสัยของตัวละครในเรื่องคงที่หรือไม่ การเปลี่ยนแปลงนิสัยของตัวละคร มีเหตุผลเพียงพอหรือไม่

ข้อคิด ในบทละครแต่ละเรื่องนอกจากผู้เขียนจะแสดงข้อคิดเห็นที่สอดคล้องกับแก่นของเรื่องแล้ว ยังอาจมีข้อคิดเห็นอื่น ๆ แทรกอยู่ด้วย การหาข้อคิดในบทละครทำได้โดยพิจารณาว่าผู้เขียนอาศัย "บทเจรจา" ของตัวละครตัวใดบ้าง ในการสื่อความคิดเห็นต่าง ๆ ในกรณีที่เป็นคำพูดโต้แย้งกัน ก็ใช้วิธีสรุปความ นอกจากนี้อาจได้จากเหตุการณ์ของตัวละคร ความประพฤติ ใกล้เคียงอย่างไร เหมาะควรหรือไม่

บทเจรจา การอ่านบทละคร ส่วนที่สำคัญที่สุดได้แก่บทเจรจา ซึ่งอาจมีทั้งบทร้องและบทเจรจา ไม่ว่าผู้แต่งจะเลือกสรรแก่นเรื่องดีแค่ไหน วางโครงเรื่องแสดงแก่นเรื่องแจ่มแจ้งเสนอตัวละครที่มีบทบาทเหมาะสมเพียงไร ถ้าบทเจรจาไม่กระชับ ใช้สำนวนที่ผู้อ่านไม่เข้าใจ บทละครนั้นก็ไม่ใช่ที่พึงใจของผู้ชม ผู้แต่งจะประสบความสำเร็จในการเสนอความคิด ตลอดจนขาดความเพลิดเพลินกวน มีแนวโน้มในการพิจารณาบทเจรจาดังนี้

1. บทเจรจาในตอนต้นเรื่องและตอนฉาก เรียกร้องความสนใจดีหรือไม่
2. ใช้บทเจรจาเหมาะสมแก่ฐานะ วัย และความรู้ของตัวละครหรือไม่
3. บทเจรจามีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสถานการณ์ที่ไม่สามารถจัดแสดงหรือไม่ เช่น ฉากไฟไหม้ การสู้รบ ฯลฯ
4. เป็นคำพูดที่ใช้กันในชีวิตประจำวันหรือไม่
5. บทเจรจาในตอนท้ายเรื่อง สรุปความคิด ความประทับใจ หรือกระตุ้นสำนึกของผู้อ่านในทางใดทางหนึ่งหรือไม่

บรรยากาศ บรรยากาศได้แก่ ฉาก แสง สี เสียง และเครื่องแต่งกายของตัวละคร สิ่งเหล่านี้ผู้อ่านอาจจะได้รับโดยสมบูรณ์ แต่ในการอ่านการสนใจสิ่งที่อยู่ในเครื่องหมายวงเล็บท้าย ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านจินตนาการได้ใกล้เคียงกับความต้องการของผู้เขียน

แผนการสอนกลุ่มทดลอง คาบที่ 12

เรื่อง การพิจารณาหนังสือบันทึกคดี (ต่อ) เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนรู้อีกแง่หนึ่งเกี่ยวกับการพิจารณาข้อร้องเรียน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนตามนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกหลักเกณฑ์การพิจารณาข้อร้องเรียนได้
2. บอกได้ว่าข้อร้องเรียนมีรูปแบบคำประพันธ์อย่างไรบ้าง
3. จำแนกความแตกต่างของรูปแบบคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ ได้
4. วิเคราะห์คำประพันธ์ในแบบฝึกได้

เนื้อหา

การพิจารณาข้อร้องเรียนตามรูปแบบคำประพันธ์และความไพเราะ

สื่อการเรียนรู้

1. บทเรียนชนิดต่าง ๆ
2. แบบฝึกชุดที่ 12 เรื่องการพิจารณาคำบันทึกคดี (ต่อ)

ลำดับขั้นตอนการสอน

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน โดยครูแจกบทเรียนชนิดต่าง ๆ เท่ากับจำนวนนักเรียนในชั้นให้นักเรียนอ่านบทเรียนในใจ แล้วครูซักถามว่านักเรียนรู้จักบทเรียนนั้นหรือไม่ ครูเปิดแถบบันทึกเสียงตัวอย่างการอ่านคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ แล้วให้นักเรียนพิจารณาว่าคำประพันธ์ที่ตนได้รับแจกเป็นคำประพันธ์ชนิดใด

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าหลังจากเรียนตามนี้แล้วนักเรียนสามารถบอกได้ว่ารูปแบบคำประพันธ์มีกี่ประเภท แต่ละประเภทต่างกันอย่างไร พร้อมทั้งสามารถวิเคราะห์บทเรียนตามคำถามในแบบฝึกได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอน โดยครูแจกเอกสารหมายเลข 12 ตอนที่ 1 ให้นักเรียนอ่าน พร้อมทั้งอธิบายเรื่องรูปแบบคำประพันธ์ ครูแจกแบบฝึกชุดที่ 12 ให้นักเรียนทำ ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจและเฉลยแบบฝึก ครูแจกเอกสารหมายเลข 12 ตอนที่ 2 ให้นักเรียนอ่านพร้อมทั้งอธิบายถึงการพิจารณาร้อยกรองในแง่ต่าง ๆ ให้นักเรียนพิจารณาทร้อยกรองที่นักเรียนได้รับแจกไปเมื่อต้นคาบ โดยใช้หลักในการพิจารณาตามเอกสารหมายเลข 12 ให้นักเรียนทำเป็นการทำงานส่งในคาบต่อไป

ขั้นที่ 4 สรุป ครูสรุปหลักเกณฑ์ในการพิจารณาร้อยกรอง ด้านรูปแบบคำประพันธ์ และความไพเราะ

ขั้นที่ 5 ประเมินผล จากการตรวจแบบฝึกของนักเรียน

แบบฝึกเรื่องการพิจารณากัน เถิงคดี (ต่อ)

ใช้เวลา 40 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ นักเรียนฝึกพิจารณาพยานกรอ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อทำแบบฝึกนี้แล้ว นักเรียนสามารถพิจารณาพยานกรอในด้านต่อไปนี้

1. รูปแบบคำประพันธ์
2. ความไพเราะของคำประพันธ์

คำชี้แจง

แบบฝึกชุดนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ตอบคำถามสั้น ๆ

ตอนที่ 2 แสดงความคิดเห็นจากคำถาม

ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในแต่ละตอน

แบบฝึกหัดที่ 12 ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้ความรู้เดิมและความรู้จากการอ่านเอกสารหมายเลข 12 ตอน 1 ตอบคำถามต่อไปนี้

บทร่ายกรองที่ 1.1

รักกันอยู่ชอบเฝ้า	เขาเขียว
เสมออยู่หอแห่งเดียว	รวมทอง
ซังกันบนเลเหลียว	ตาต่อ กันนา
เหมือนชอบพามาปอง	ป่าไม้มายัง

(กรมพระยาเดชาดิศร)

1. บทร่ายกรองนี้เป็นคำประพันธ์ชนิดใด
2. เหตุใดนักเรียนจึงตัดสินว่าเป็นคำประพันธ์ชนิดนั้น
3. ใจความสำคัญของบทร่ายกรองนี้คืออะไร

บทร่ายกรองที่ 1.2

พระคือฉัตรแก้วไฉน แผงเงาไฟศาล
 รมเย็นยิ่งกว่ารมใด
 รมเกล้าคุ้มเกล้าชาวไทย สิ้นทุกข์สิ้นภัย
 ไครมฉัตรแก้ว "ภูมิพล"

(รัชนี้ ศรีไพรวรรณ)

1. บทร่ายกรองนี้เป็นคำประพันธ์ชนิดใด
2. กวีมีความรู้สึกอย่างไรต่อผู้ที่กล่าวถึงในบทร่ายกรอง
3. กวีต้องการส่งสารอะไรมายังผู้อ่าน

บทร่ายกรองที่ 1.3

คนตอตนตอรบ ของ้าวทบทะกัน ทางพันทางป้องปัก วางเส้นดหลังสาร
 ขานเสียงคึกกึกกอง วองควองชิงชัย ไวคอไวชิงชนะ มาไทยพะมามอญ ตางเขารอนเข้าโรม
 ทวนแทงโถมทวนทบ หอกเขารบรอก

(ลิลิตตะเลงพ่าย)

1. ร้อยกรองนี้เป็นคำประพันธ์ชนิดใด
2. เหตุใดนักเรียนจึงตัดสินใจว่าเป็นคำประพันธ์ชนิดนั้น (มีรูปแบบคำประพันธ์อย่างไร)

3. บรรยายภาควิชาในบทร่ายกรองนี้เป็นอย่างไร จงอธิบาย

บทร่ายกรองที่ 1.4

บอนเอ๋ยบอนไซ หังกึ่งใบเล็กแต่แถมมากตรัน ตั้งมนุษย์สุดประเสริฐ เกิดมาแล้ว แทะความคิดคล้ายกาฝากอวยพรประภาษ	เหตุใดนโมย้อมโตโธนาชั้น ถนช่างสรรเลียงไว้ให้ส่วยงาม ไร้วัวแวบปัญญาคูณาชาม ทั่วเขตคามเขาแทนงหนายนาวาอาธเอย
---	--

(สตรียสาร : ปัทมกาญจน์)

1. บทร่ายกรองนี้เป็นคำประพันธ์ชนิดใด
2. หางเสียงของกวีเป็นอย่างไร
3. จงตั้งชื่อบทร่ายกรองนี้

บทร้อยกรองที่ 1.5

เขาย่อมเปรียบเทียบ ความเมื่อยามรัก แต่น้ำผักตบขมขมว่าหวาน
 กรันยามจืดจางทางเห็นไปเนิ่นนาน แต่น้ำตาลกว่าเปรี้ยวไม่เหลียวแล
 พระสุนทรโวหาร (ภู่)

1. บทร้อยกรองนี้เป็นคำประพันธ์ชนิดใด
2. บทร้อยกรองนี้เหมาะที่จะใช้เตือนใจบุคคลในวัยใด
3. จงสรุปความจากบทร้อยกรองนี้

บทร้อยกรองที่ 1.6

เอออุเหมะมีงอชิงข้างกระไร
 ทูหาสสุลละนี้โดน ก็มาเป็น
 ศักดิ์ถึงและมิ่งก็ยังมีเห็น
 จะน้อยจะมากจะยากจะเย็น ประการใด
 อวคคฺลาคและคาคแกล้งเพราะใจ
 ขยาชยันมิทันอะไร ก็หมิ่นกู
 (สามัคคีเภทคำฉันท์)

1. บทร้อยกรองนี้เป็นคำประพันธ์ชนิดใด ..
2. จากบทเจรจาในบทร้อยกรองนี้คาดว่าตัวละครอยู่ในอารมณ์ใด
3. เมื่อนักเรียนอ่านบทร้อยกรองนี้แล้ว นักเรียนเกิดความรู้สึกอย่างไร

- - - - -

แบบฝึกหัดที่ 12 ตอนที่ 2

คำชี้แจง นักเรียนใช้คำถามต่อไปนี้เป็นแนวทาง ในการแสดงความคิดเห็นจากบทร้อยกรองที่นักเรียนได้รับแจก

1. บทร้อยกรองนี้เป็นคำประพันธ์ชนิดใด
2. เหตุใดจึงตัดสินว่าเป็นคำประพันธ์ชนิดนั้น ๆ
3. นักเรียนประทับใจข้อความตอนใดในบทร้อยกรองนี้
4. บทร้อยกรองนี้ไพเราะด้านใด (รสคำหรือรสความ) จงยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย
5. นักเรียนได้อรรถาธิบายจากบทร้อยกรองนี้
6. บทร้อยกรองนี้ดีหรือไม่ เพราะเหตุใด

เอกสารหมายเลข 12 ตอนที่ 1

การพิจารณา ร้อยกรอง

บทประพันธ์ประเภทร้อยกรอง คือวรรณกรรมที่มีลักษณะบังคับในการแต่ง เช่น บังคับด้วยจำนวนคำ สัมผัส เสียงหนักเบา เสียงเอกโท เป็นต้น ความแตกต่างระหว่างร้อยแก้วและร้อยกรองอยู่ที่เสียงเป็นสำคัญ จะเห็นได้จากเกณฑ์บังคับต่าง ๆ ของร้อยกรอง เป็นข้อบังคับที่เพ่งเล็งความไพเราะทางเสียงทั้งสิ้น

บทร้อยกรอง ถ้ามีเนื้อเรื่องและตัวละครมีหลักเกณฑ์การพิจารณา เช่นเดียวกับวรรณกรรมร้อยแก้วที่มีเนื้อเรื่อง และตัวละคร ที่แปลกออกไปจากการพิจารณาร้อยแก้วก็ต้องเริ่มด้วยการพิจารณาคุณภาพของร้อยกรอง เพราะการร้อยกรองไม่ดีถึงเนื้อเรื่องและตัวละครจะดี งานประพันธ์ชิ้นนั้นก็ยังไม่อยู่ในความนิยมนาน หรือไม่ได้รับการยกย่อง

การพิจารณาหนังสือที่แต่งเป็นร้อยกรองมีข้อควรพิจารณา 3 ประการคือ

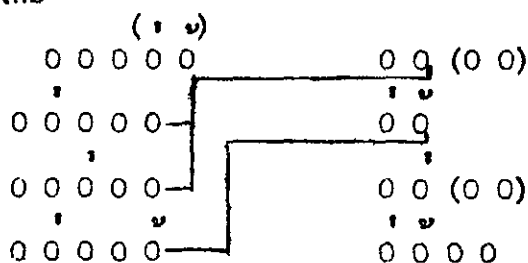
1. รูปแบบคำประพันธ์
2. ความไพเราะ
3. ความคิดของผูประพันธ์

การพิจารณาแบบคำประพันธ์

โคลง ลักษณะบังคับของโคลงคือ คำเอก โท หมายถึงคำที่มีวรรณยุกต์เอกหรือโทปรากฏอยู่ หากไม่มีใช้คำเป็น คำตาย แทนได้ มีหลายชนิดเช่น โคลงสอง โคลงสาม โคลงสี่ โคลงห้า โคลงกระทู ฯลฯ

ตัวอย่างโคลงสี่สุภาพ

1. แผนผังบังคับ

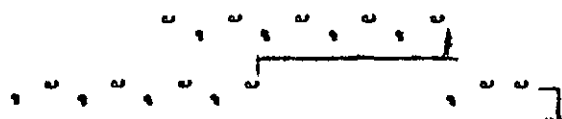

2. คณะ บทหนึ่งมี 4 บาท รวม 30 คำ บทหนึ่งมี 2 วรรค ในบาทที่ 1 2 และ 3 วรรคหน้า 5 คำ วรรคหลัง 2 คำ สำหรับบาทที่ 4 วรรคหน้า 5 คำ วรรคหลัง 4 คำ และจะมีคำสร้อยตรงท้ายบาทที่ 1 หรือบาทที่ 3 อีกแห่งละ 2 คำก็ได้
3. เอกโท บทหนึ่งบังคับเอก 7 แห่ง คำโท 4 แห่ง คำเอกอยู่ตรงคำที่ 4 หรือคำที่ 5 วรรคแรกของบาทหนึ่ง คำที่ 2 วรรคแรก และคำที่ 1 วรรคหลังของบาทที่ 2 คำที่ 3 วรรคแรกและคำที่ 2 วรรคหลัง บาทที่ 3 คำที่ 2 วรรคแรกและคำที่ 1 วรรคหลัง บาทที่ 4 คำโท ตรงแผนบังคับ

ฉันท เป็นร้อยกรองที่บังคับกับครู ลหุ จัดเป็นคำประพันธ์ที่แตกต่างจากชนิดอื่น ๆ ฉันทมีหลายชนิด แต่ละชนิดมีลีลา จังหวะและบรรยากาศแตกต่างกันไป

ตัวอย่างฉันทฉันท

1. แผนผังบังคับ

2. คณะ บทหนึ่งมี 20 อักษร บาทหนึ่งมีวรรคเดียว บาทสองมี 2 วรรค

(๐) ครู 11 คำ

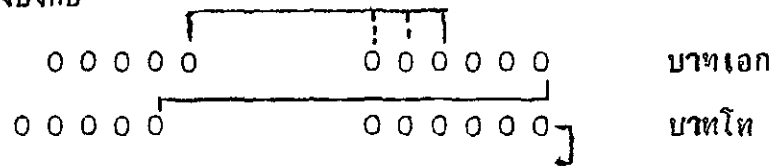
(๐) ลหุ 9 คำ

3. สัมผัส คำสุดท้ายในวรรคแรกสัมผัสกับคำสุดท้ายในวรรคที่ 2

กาพย์ เป็นคำประพันธ์ที่มักใช้แต่งปนกับฉันท มี 3 ชนิดคือ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ 28

ตัวอย่างภาพย่น 11

1. แผนผังบังคับ

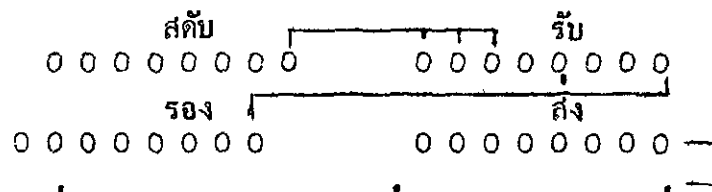
2. คณะ บาทหนึ่งมี 2 บาท บาทหนึ่งมี 2 วรรค วรรคหน้า 5 คำ วรรคหลัง 6 คำ จะแต่งก็บาทก็ได้แต่ต้องวางลงในบาทโท

3. สัมผัส สัมผัสบังคับคือคำสุดท้ายของวรรคแรก สัมผัสกับคำที่ 1 2 หรือ 3 ของวรรคที่ 2 ในบาทเอก คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 ในบาทเอกสัมผัสกับคำสุดท้ายวรรคแรกในบาทโท

กลอน กลอนเป็นคำประพันธ์ที่นิยมแต่งแพร่หลายมากที่สุด นำมาแต่งได้หลายรูปแบบ เช่น กลอนบทละคร กลอนเสภา กลอนเพลงยาว กลอนคอกสร้อย กลอนสักราว

ตัวอย่างกลอนสุภาพ

1. แผนผังบังคับ

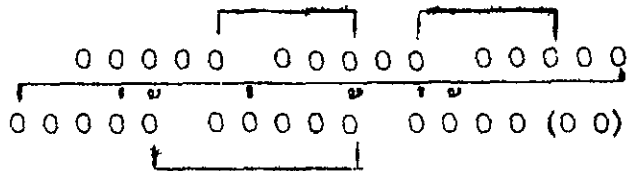
2. คณะ บาทหนึ่งมีสองคำกลอน คำกลอนหนึ่งมี 2 วรรค คำในหนึ่งวรรคมี 7 - 9 คำ

3. สัมผัส คำสุดท้ายของวรรคสัดับสัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรครับ คำสุดท้ายของวรรครับสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรครอง

ร่าย เป็นคำประพันธ์ที่มีลักษณะบังคับน้อยที่สุด จำนวนคำมีตั้งแต่ 5 - 12 คำ บังคับสัมผัสส่่งต่อระหว่างวรรคเท่านั้น ร่ายสุภาพจบด้วยโคลงสองสุภาพ

ตัวอย่างรายสภาพ

1. แผนผังบังคับ

ฯลฯ

2. กณะ มีวรรคละ 5 คำ

3. สัมผัส คำสุดท้ายของวรรคหน้าสัมผัสกับคำที่ 1, 2 หรือ 3 ของวรรคต่อไป

เอกสารหมายเลข 12 ตอนที่ 2

การพิจารณาความไพเราะ ความไพเราะของร้อยกรองเกิดจากความไพเราะอันเกิด
จากรสคำ และความไพเราะอันเกิดจากรสความ

1. ความไพเราะของร้อยกรองอันเกิดจากรสคำ อาจพิจารณาได้จากสิ่งต่อไปนี้

1.1 การเลือกใช้คำเป็นพิเศษ คำในภาษาร้อยกรองไม่ใช่คำตาย ๆ พัน ๆ
แต่เป็นคำที่สละสลวย มีความหมายลึกซึ้งสะเทือนอารมณ์

1.2 เสียงเสนาะ อาจเกิดจากเสียงของพยัญชนะที่ทำให้เกิดความรู้สึกและมโนภาพ
ตามจินตนาการของผู้ประพันธ์

1.3 สัมผัส หมายถึง เสียงที่คล้องจองกัน ลักษณะการสัมผัสต่างกันสองประการคือ
สัมผัสอักษร ใช้อักษรเสียงเดียวกัน ส่วนสัมผัสสระใช้สระเสียงเดียวกัน ถ้ามีตัวสะกดตัวสะกดเสียง
เดียวกันด้วย เสียงสัมผัสที่ใช้ในบทร้อยกรองจะใช้สองประเภทคือ สัมผัสบังคับ เป็นสัมผัสที่จำเป็น
ต้องมีตามเกณฑ์ของคำประพันธ์นั้น ๆ เป็นสัมผัสสระเท่านั้น สัมผัสไม่บังคับ หมายถึง สัมผัสนอกกฎ
ฉันทลักษณ์ เรียกว่าสัมผัสใน มีทั้งสัมผัสสระ และสัมผัสอักษร

1.4 เลียนเสียงธรรมชาติ การสอดแทรกเสียงธรรมชาติลงในที่อื่นเหมาะสม
ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ หรือภาพพจน์ได้ดียิ่งขึ้น

1.5 สีสวรรค์ สีสวรรค์ในบทร้อยกรองคือความไพเราะของเสียงสูงต่ำ
สั้นยาวหนักเบาที่เกิดจากถ้อยคำสัมผัสกระทบกระทั่งกัน และการหยุดแบ่งจังหวะออกเป็นช่วง ๆ
รวมทั้งการเลือกใช้คำประพันธ์ให้เหมาะกับบรรยากาศและเนื้อความ

1.6 การเล่นคำ และการเล่นเสียง เป็นกลวิธีอีกอย่างหนึ่งที่จะทำให้ร้อยกรอง
มีความไพเราะมากขึ้น อาจใช้วิธี ซ้ำคำ ซ้ำความ พ้องเสียง เป็นต้น

2. ความไพเราะของร้อยกรองอันเกิดจากรสความ อาจพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

2.1 อุปมาอุปไมย คือ การกล่าวเปรียบเทียบกับอย่างจริงใจ มักใช้คำว่า ทั้ง เปรียบ
ดุจ เทียบ ฯลฯ

2.2 อุปลักษณ์ คือการเปรียบเทียบโดยอาศัยความหมายตามนัย เปรียบเทียบด้วย

คำพังเพย

2.3 การใช้สัญลักษณ์ คือการไม่กล่าวตรง ๆ แต่ใช้สิ่งแทน สิ่งแทนมักเป็นรูปธรรม อย่างใดอย่างหนึ่ง แทนสิ่งที่เป็นนามธรรม ทำให้เกิดความหมายลึกซึ้งกว้างขวาง

2.4 การใช้บุคลาธิษฐาน คือ การที่ผู้ประพันธ์ใส่ความรู้สึกนึกคิดให้กับสิ่งที่ไม่มีชีวิต ให้มีความคิด อารมณ์ เช่นเดียวกับสิ่งมีชีวิต

2.5 การเปรียบเทียบเกินจริง เป็นการ เปรียบเทียบที่เกินความจริง หรือผิดความจริง เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตามผู้ประพันธ์

แผนการสอนกลุ่มทดลอง ตอนที่ 13

เรื่อง การพิจารณามันเทศคดี (ต่อ) เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนรู้หลักเกณฑ์และฝึกพิจารณาร้อยกรอง

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนตามนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกหลักเกณฑ์การพิจารณาร้อยกรองได้
2. บอกใจความร้อยกรองใดมีความไพเราะจากระส่ำ
3. บอกใจความร้อยกรองใดมีความไพเราะจากระสอความ
4. บอกได้ว่ากวีเสนอความคิดใดในบทร้อยกรองนั้น ๆ
5. ประเมินคุณค่าของบทร้อยกรองได้

เนื้อหา

การพิจารณาร้อยกรองในด้านความไพเราะและความคิดของกวี

สื่อการเรียนรู้

1. แถบบันทึกเสียงบทร้อยกรอง
2. แบบฝึกชุดที่ 13 เรื่อง การพิจารณามันเทศคดี (ต่อ)

ลำดับขั้นการสอน

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน โดยครูเปิดแถบบันทึกเสียงการอ่านทำนองเสนาะ และบทเพลงให้นักเรียนฟัง ชักถามว่านักเรียนชอบบทร้อยกรองนั้นหรือไม่ เหตุใดจึงชอบ ครูอธิบายเกี่ยวกับการพิจารณา ความไพเราะ และการเสนอความคิดของกวีในบทร้อยกรอง

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า หลังจากเรียนตามนี้แล้วนักเรียนสามารถบอกใจความร้อยกรองใดไพเราะจากระส่ำ บทร้อยกรองใดไพเราะจากระสอความ และกวีเสนอความคิดใดในบทร้อยกรองนั้น ๆ

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอน ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน แจกแบบฝึกให้นักเรียนโดยให้ปฏิบัติตามนี้

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทุกคนออกมาอ่านออกเสียงบทร้อยกรองของกลุ่มของตน
2. ให้นักเรียนช่วยกันพิจารณาบทร้อยกรองของตนโดยอาศัยคำถามในแบบฝึก

และใช้หลักเกณฑ์ในเอกสารหมายเลข 12 และ 13

3. อภิปรายภายในกลุ่ม แล้วส่งตัวแทนออกมาแปลความบทร้อยกรองและ

รายงานผลการอภิปราย

ขั้นที่ 4 สรุป ครูสรุปเนื้อหาในการพิจารณาบทร้อยกรองที่เรียนในคาบที่ 12 และ 13

ขั้นที่ 5 ประเมินผล ประเมินผลจากการสังเกตการรวมกิจกรรมและการทำแบบฝึก
ของนักเรียน

งานที่มอบหมาย

ให้นักเรียนนำหนังสือสารคดีมาคนละ 1 เล่ม ในคาบต่อไป เพื่อเรียนเรื่องการศึกษา
สารคดี ครูแนะนำลักษณะทั่วไปของหนังสือสารคดี

แบบฝึกเรื่องการพิจารณาบันทึก (ต่อ)

ใช้เวลา 40 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนฝึกพิจารณาหรือกรอง

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อทำแบบฝึกนี้แล้ว นักเรียนสามารถพิจารณาหรือกรองในด้านต่อไปนี้

1. ความไพเราะจากระส่ำ
2. ความไพเราะจากระสอความ
3. ความคิดของกวี
4. คุณค่าของบทหรือกรอง

คำชี้แจง

แบบฝึกชุดนี้มีตอนเดียว ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในแบบฝึก

แบบฝึกชุดที่ 13

คำชี้แจง นักเรียนอ่านร้อยกรองต่อไปนี้ และอภิปรายตามแนวคำถามในแบบฝึก แล้วสรุปผลการอภิปราย ส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น

(กลุ่มที่ 1)

สนหิวหวัศรึกเสียงสำเนียงหวาน
จันทร์ลบลีฬาคาวพรานาญ
เสียงกลืนซัดสาดซาเข้าหาฝั่ง
เสียงกรวดทรายขับกล่อมยอมวิญญา
เมื่อรักโรยราร้างทางวิถี
จันทร์หลบไรแสงสีที่ส่องพลัน
เสียงกลืนซัดสาดซาเข้าหาฝั่ง
เสียงกรวดทรายกลายเป็น...ไรขึ้นชม

แจ่มกังวานไพเราะเสนาะหู
เกาะแก่งหม่นอยู่ในธารา
เหมือนเสียงส่งฝากใจให้ไผ่หา
เรไรราเริงแพวเพราะเสนาะกรรม
เสียงสนสีเสียดสะอื้นขึ้นเยาะหยัน
เมื่อรักนั้นมีคมจิตจิ่งตรม
เหมือนเสียงส่งลารักหักขึ้นชม
เรไรร้องระทมจนน้ำตา

(เสียงรัก - กิร -)

(กลุ่มที่ 2)

ห้ามเพลิงไวอย่าให้	มีควัน
ห้ามสุริยแสงจันทร์	ส่องไซร
ห้ามอายให้หัน	คืนเล่า
ห้ามถึงนี้ไวใด	จึงห้ามนิินทา

ถึงจนทนกัดก่อน	กินเกลือ
อย่าเห็นขลาดเนื้อเคื้อ	พวกพ้อง
อดอยากเข็ญอย่างเสือ	สงวนศักดิ์
ไซ้เสาะใส่ทอง	จับเนื้อกินเอง

เวณวิจารณ์่างเวณ
 เวณที่ถามอันยัง
 เวณเลาธิชิตสัง
 เวณดังกลาววาผุ

สคืบพัง
 ไปรู้
 เกตวาง เวณนา
 ปราชญ์ใดถามี

(กรมพระยาเดชาดิศร)

(กลุ่มที่ 3)

แลเห็นเขาเงาเงอมชะงอนชะงอก
 โตรมกรีกก็กกองทองพนานต์
 เป็นชะวากวงเว้งตะเพิงพัก
 บางใส่สศดยอยเหมือนพลอยนิล
 ตรงตระพักเพิงผาศิลาผืน
 ที่หุบห้วยแหวนหินบันดล่าย
 บางเป็นยอดคอกกายตะเกะตะกะ
 ชยภยิกหยดหยดเป็นยอดค้อย
 บางงอดเงาเป็นเงียงบางเกลี้ยงกลม
 บางปอดแป้วเป็นพุดลิบบลิบ

เป็นกรวยโกรกน้ำสาคกระเซ็นชาน
 พลุปลานมาแต่ยอดศิขรินทร์
 แกะจักเงอมชะงอนลวนก่อนหิน
 บางเหมือนกลิ้งพวยหอยเรียงราย
 ชะจักเงินเงอมงอกชะเงงหาย
 เป็นวุ้งไว้งโพรงพรายคูลายพวย
 ตะขรุตะขระเหินหักเป็นหินหอย
 บางแหลมลอยเลื่อมสลักระยับยิบ
 บางโปปมเป็นปุ่มกระปุกกระปิบ
 โลงกลีบแลตลอดยอดศิขรินทร์

(จากเรื่อง ชุนช้างชุนแผน)

พนานต์ หมายถึง ป่า

ศิขรินทร์ หมายถึง ยอดเขา

(กลุ่มที่ 4)

พิศพิศตร้องพิศตรึงจันทร	พิศชนงก่งงอนดั่งคันศัลป์
พิศเนตรดั่ง เนตรมฤกษิธร	พิศทนต์ดั่งนิลอันเรียงราย
พิศโอรสผู้หนึ่งจะแย้มสุรวล	พิศนวลดั่งสีมณีนาย
พิศปรางดั่งปรางทองพราย	พิศกรรณกลายกลีบบุษบง
พิศไรดั่งหนึ่งจะแกเล้งวาว	พิศทอวิลาสดั่งตอหงส์
พิศกรดั่งวงจชาหงส์	พิศทรงดั่งเทพกนิรา

(จากเรื่อง รามเกียรติ์)

มฤกษิธร หมายถึง สัตว์ป่า ประเภทเนื้อ มีกวาง เก้ง เป็นต้น
 กรรณ หมายถึง ใบหู
 จชาหงส์ หมายถึง ช้าง

คำชี้แจง นักเรียนใช้คำถามต่อไปนี้เป็นแนวในการพิจารณาบทร้อยกรองที่นักเรียนได้รับมอบหมาย

1. บทร้อยกรองนี้เป็นคำประพันธ์ชนิดใด
2. เหตุใดนักเรียนจึงตัดสินใจเช่นนั้น จงอธิบาย
3. นักเรียนประทับใจข้อความตอนใดในบทประพันธ์นี้
4. บทประพันธ์นี้ไพเราะในกานใด (รสคำหรือรสความ) จงยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย
5. กวีต้องการสื่อสารอะไรถึงผู้อ่าน
6. นักเรียนได้รับความรู้อะไรบ้างจากการอ่านบทร้อยกรองนี้
7. นักเรียนชอบบทร้อยกรองนี้หรือไม่เพราะเหตุใด

เอกสารหมายเลข 13

การพิจารณาความคิดของผู้ประพันธ์

การค้นหาคำความคิดของผู้ประพันธ์ในบทร้อยกรอง อาจทำได้โดย

1. ค้นหาความคิดที่เป็นแกนของเรื่อง
2. ค้นหาความคิดปลีกย่อยที่แทรกอยู่
3. ค้นหาเจตนาหรือทางเสียงของผู้ประพันธ์ ค้นหาผู้ประพันธ์ซ่อนเร้นความคิดใดไว้ในบทร้อยกรองนั้น ถ้าพิจารณาให้ดีจะเข้าถึงความคิดและความมุ่งหมายของบทร้อยกรองนั้นดียิ่งขึ้น

แนวทางในการพิจารณาบทร้อยกรอง

1. อ่านบทร้อยกรองให้ตลอด หอเข้าใจขั้นหนึ่งก่อน อาจไม่เข้าใจละเอียดก็ไม่เป็นไร
2. อ่านออกเสียงใหญ่กลัสา จังหวะของบทประพันธ์นั้น ๆ

ประโยชน์ของการอ่านออกเสียงมีดังนี้

- 2.1 เพื่อให้ได้รสไพเราะทางเสียง
- 2.2 เพื่อให้ได้อารมณ์และความรู้สึก
- 2.3 ช่วยให้ง่ายแก่ใจว่าความไพเราะทางเสียงเป็นไปในลักษณะใด
- 2.4 ช่วยให้เห็นความคิดเห็นใจว่า บทร้อยกรองนั้นมีความไพเราะทางเสียงหรือไม่

เพราะเหตุใด

3. พิจารณาว่าความนั้นตาด ๆ หื่น ๆ หรือมีแง่คิดให้ความชัดเจนหรือความรู้สึกอย่างไร
4. ถ้าไม่เข้าใจความหมายของบทร้อยกรองนั้น ๆ พิจารณาวามีอุปสรรคอะไร เช่น ไม่รู้ศัพท์ ที่ความไม่ได้ การขจัดอุปสรรคนั้น ๆ ด้วยการหาความรู้ในเรื่องดังกล่าว
5. อ่านซ้ำในตอนที่พึงใจหรือสะดุดใจเป็นพิเศษ สังเกตว่าพึงใจสิ่งใด เช่น เสียงที่ไพเราะ ความหมายลึกซึ้ง ข้อคิดดี ให้อารมณ์และความรู้สึก
6. มีสิ่งใดที่ผู้อ่านไม่พึงใจ ผู้อ่านควรทำให้กว้าง ไม่ควรตัดสินว่า ชอบหรือไม่ชอบเนื้อความนั้น ก่อนที่จะอ่านให้ละเอียดเสียก่อน
7. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทร้อยกรองที่อ่านและพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างผู้ที่อ่านด้วยกัน

แผนการสอนกลุ่มทดลอง ตอนที่ 14

เรื่อง การพิจารณาสารคดี เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

- เพื่อให้นักเรียนรู้ลักษณะและฝึกพิจารณาสารคดี

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนจบนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกลักษณะของหนังสือสารคดีได้
2. บอกหลักเกณฑ์การพิจารณาสารคดีได้
3. จำแนกประเภทของสารคดีได้
4. จับใจความสำคัญของสารคดีที่อ่านได้
5. บอกได้ว่าข้อความที่อ่านเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็น

เนื้อหา

ลักษณะและการพิจารณาสารคดี

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือสารคดี
2. แบบฝึกชุดที่ 14 เรื่องการพิจารณาสารคดี

ลำดับขั้นการสอน

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน โดยครูขอหนังสือที่สั่งให้นักเรียนนำมาซักถามเกี่ยวกับส่วนประกอบของหนังสือที่นักเรียนนำมา เช่น ชื่อเรื่อง เนื้อเรื่อง สารบัญ ฯลฯ พร้อมทั้งให้ข้อสังเกตในการพิจารณาลักษณะโดยทั่วไปของหนังสือสารคดี อาจจะมีนักเรียนบางคนเข้าใจผิดว่าหนังสือที่ไม่ใช่สารคดีมา ครูนำมาเป็นตัวอย่างในการอธิบายความแตกต่างระหว่างหนังสือสารคดีและบันเทิงคดี

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า หลังจากเรียนทบทวนแล้ว นักเรียนสามารถบอกได้ว่าหนังสือสารคดีมีลักษณะอย่างไร พร้อมทั้งสามารถตอบคำถามจากข้อความในสารคดีที่นำมาเป็นตัวอย่างในแบบฝึกได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอน โดยครูแจกเอกสารหมายเลข 14 ให้นักเรียนอ่านพร้อมทั้งอธิบายหลักเกณฑ์ในการพิจารณาสารคดี

ให้นักเรียนในชั้นนี้ หนึ่ง และ สอง ให้นักเรียนที่นับหนึ่งจับคู่กับนักเรียนที่นับสอง เลื่อนโต๊ะให้หันหน้าเข้าหากัน แจกแบบฝึกชุดที่ 14 ตอนที่ 1 ให้นักเรียนให้เวลาอ่าน 15 นาที ครูแจกแบบฝึกตอนที่ 2.1 ให้นักเรียนที่นับหนึ่งและแจกแบบฝึกตอนที่ 2.2 ให้นักเรียนที่นับสอง ให้นักเรียนผลัดกันถาม ตอบ คำถามในแบบฝึก นักเรียนเฉลยคำตอบให้กับคู่ของตน แล้วบันทึกคะแนนที่ได้ลงในแบบฝึก ให้เวลานักเรียนถาม ตอบ คำถาม 15 นาที

เมื่อหมดเวลา ให้นักเรียนเลื่อนโต๊ะกลับที่เดิม ครูซักถามความรู้ที่ได้จากการอ่าน และตอบคำถาม

ขั้นที่ 4 สรุป ครูสรุปเนื้อหาในการพิจารณาสารคดี

ขั้นที่ 5 ประเมินผล ประเมินผลจากการสังเกต การร่วมกิจกรรม การตอบคำถาม และการซักถามนักเรียน

งานที่มอบหมาย

ให้นักเรียนตัดบทความที่มีความยาวประมาณ 1 หน้ากระดาษ จากหนังสือพิมพ์ มาคนละ 1 บทความ เพื่อใช้ในการเรียนเรื่องการพิจารณาบทความในคาบต่อไป ครูแนะวิธีพิจารณาว่าข้อความชนิดใดเป็นบทความหรือไม่

แบบฝึกเรื่องการพิจารณาสารคดี

ใช้เวลา 30 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนรู้ลักษณะและฝึกพิจารณาสารคดี

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกนี้แล้วสามารถพิจารณาสารคดีในคานต่อไปนี้ได้

1. ใจความสำคัญ
2. ความเข้าใจ
3. จุดประสงค์ของผู้เขียน
4. ข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็น
5. ลักษณะของสารคดี

คำชี้แจง

แบบฝึกชุดนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อความที่อ่าน

ตอนที่ 2 คำถามคำตอบ

ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในแต่ละตอน

แบบฝึกชุดที่ 14 ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามจากเพื่อนที่นักเรียนจับคู่ด้วย

ข้อความที่ 1.1 เรื่อง ยาสีฟัน

ทิพย์วาทิ สนิทวงศ์

เมื่อสมัยคุณตาคุณยายยังเด็ก ๆ อยู่กันคนแก่ ๆ และไม่เคยกินหมากจนปากเประงันคำมิด พวกคนต้นเตเขาไม่สีฟันด้วยแปรงหรือกิ่งขอย แต่เอาเปลือกหมากนั้นสี ๆ ฟัน แล้วอมน้ำขลุก ๆ บ้วนทิ้ง ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการแปรงฟัน เพราะมีแต่คิดว่าการอมหมากนั้นสำคัญกว่า บางคนอมหมากแล้วนอนหลับไป เหลือกินเอาหมากเข้าไปก็มี กว่าจะรู้สึกตัวก็เขายืนในท้องแล้ว

แต่เด็กเด็กที่ไม่ได้กินหมาก ก็มีแปรงสีฟันใช้กันแล้วยาสีฟันสมัยก่อนนิยมกันมากที่สุดก็เกลือบ่นนี้เอง คนเข่าซันมากเอาแปรงจุ่มเกลือบ่นในโกเทียม ๆ แปรงฟันจนสะอาด เกลือบ่นรักษาฟันให้ทนทานดี ทั้งราคาถูกลง ชีสตางค์เดียวใช้กันทั้งบ้านนานตั้งเป็นเดือน ยาสีฟันที่เป็นผง ๆ ก็มีขายแล้ว ช่วยให้เห็นขาวสะอาด มีกลิ่นรสหอมดี นำใช้กว่าเกลือบ่นแต่ต้องเสียสตางค์ซื้อ

ที่นิยมกันมากที่สุดก็คือ "เกลือบ่น" คือเอาเกลือบ่นหรือเกลือบ่นมาใส่น้ำขลุกขลิก ใส่ขามคินหรือหมอกิน อาจจะเป็นฝาละมิกก็ได้ตามขนาดมากน้อย เอาตั้งไฟให้เดือดแล้วชิมคำ ๆ ก็จะลอยขึ้นมาช้อนออกทิ้งเสีย จะเหลือเกลือบ่นที่ขาวสะอาดนำไปใส่ใส่โกไว้สัฟวัน ถ้าจะให้ยอดยเยี่ยมยิ่งขึ้นก็ต้องใส่สารส้มสตุลงไปด้วย ปนกัน ยาสีฟันที่ใส่สารส้มนี้มีคุณภาพดีมาก เพราะสารส้มมีรสเปรี้ยวฝาดจะช่วยรักษาเหงือกให้ดี เลือดไม่ออกตามไรฟัน หรือที่เรียกว่า "ลักกะปิดลักกะเปิด" ทำก่ายทำรังหนึ่งใช้ไปได้นานทีเดียว แต่รสเปรี้ยวเผื่อน ๆ ฝาด ๆ นับว่าเป็นยาสีฟันที่ทำใช้เองในครัวเรือน

บางบ้านมีตำรายาสีฟันทำเอง นอกจากใส่เกลือบ่น สารส้มสตุ พิมเสนแล้ว ยังใส่ผงถ่าน ผงถ่านนี้ต้องบ่นในโหละเอียต ๆ ถ้ายาบแล้วเวลาสีฟันมันจะพลัดหลงเหลืออยู่ทำให้ถึงกุ่ม ๆ กับ ๆ พอกับเคี้ยวทรายที่เคี้ยว ถ่านนี้ทำให้ฟันขาว บางคนใช้ถ่านชิ้นเล็ก ๆ ขัดฟันแก้กราบเหลือง ๆ ได้ดีพอใช้ บางตำรายาสีฟันยิ่งขึ้น คือ ใส่ขอยบ่น และถ่านพลบ่นด้วย ขอยบ่นช่วยรักษาเหงือก

แกร่วขนาดคือเหงือกบวม ช่วยให้ฟันทนไม่โยกคลอนง่าย ๆ กานพลูปั่นนอกจากจะเผ็ด ๆ ซ่า ๆ
แล้วยังแก้ปวดฟันได้ ยาเส้นของไทยจึงมีสาค่า ๆ ไม่น่าใช่ แค่อมกานพลูกับพิมเสนดี

คุณปู่ของคุณยายเล่าว่า พวกเขากินเคี้ยวมีฟันขาวสวยเพราะแปรงฟันด้วยกิ่งข่อย กิ่งข่อย
นี้ตัดเป็นท่อน ๆ ยาวขนาดพอเหมาะมือ มีขายเป็นมัด ๆ ราคาเม็ดละสี่ห้าสตางค์ ถึง 100 ท่อน
แต่ก่อนนั้นกินข่อยมาจากอินเดีย ตอนหลัง ๆ ในเมืองไทยก็มีข่อยมาก ไม่ต้องเอามาจาก
อินเดียเขาเอาปลายกิ่งข้างหนึ่งมาทุบให้แตก ๆ ถ้าฟันผุก็เอาฟันขบ ๆ แล้วก็เคี้ยว ๆ แล้วกลืน ๆ
แล้วก็ล้างเก็บไว้ใช้ได้อีก ข่อยนี้ช่วยรักษาเหงือกและรากฟันดีกว่าใช้แปรงหมากภูพัน เพราะมี
ความยาวกว่าชอกซอนไปไต่ตัวปาก แปรงหมากภูไต่เต้านอกเท่านั้น จะลวงเขาไปข้างใน
ไม่งั้นดี เพราะสั้น

(เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก)

ข้อความที่ 1.2 เรื่อง ?

ปี 2529 นักท่องเที่ยวต่างประเทศบินมาท่องเที่ยวเมืองไทยมากกว่า 2 ล้านคน เพิ่มขึ้น
14% โดยที่ชาวญี่ปุ่นมาเที่ยวมากที่สุด ทั้งอัตราการเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศต่าง ๆ
ก็เพิ่มขึ้น

รายงานข่าวจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเปิดเผยว่า นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว
ในประเทศไทย ทางท่าอากาศยานกรุงเทพตั้งแต่เดือนมกราคม - ธันวาคม 2529 มีจำนวนทั้งสิ้น
2,002,189 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2528 ร้อยละ 14 โดยมีนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศเอเชีย
ตะวันออก และแปซิฟิกเข้ามามากที่สุดถึง 682,536 คน กลุ่มประเทศยุโรป 583,126 คน กลุ่ม
ประเทศอเมริกา 228,492 คน กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง 109,828 คน กลุ่มประเทศแอฟริกา
13,428 คน

นักท่องเที่ยวจากประเทศญี่ปุ่นเข้ามามากที่สุดคือ 294,010 คน รองลงมาคืออเมริกา
184,222 คน และอังกฤษ 134,961 คน

ระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวเฉลี่ยแล้ว 6 วัน ส่วนในรอบเดือนมกราคมที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยวเข้ามามากกว่าช่วงเวลาเดียวกันของปีที่แล้ว ทำให้การสำรองห้องพักโรงแรมต่าง ๆ เต็มเหี้ยมถึงเดือนเมษายน

(สารคดี ฉบับที่ 25 ปีที่ 3)

ข้อความที่ 1.3 เรื่อง ปฏิทิน

ประเทศแรกที่เริ่มทำปฏิทิน คือ อียิปต์ การเฝ้าเพียรศึกษาดวงดาวจนรอบรู้ทางดาราศาสตร์ ทำให้อียิปต์ประดิษฐ์ปฏิทินขึ้นใหม่ เพื่อให้ถูกต้องสอดคล้องกับปรากฏการณ์และความเป็นจริงทางดาราศาสตร์ โดยมี 365 วัน และปีหนึ่งแบ่งออกเป็น 12 เดือน ในปีที่ 45 ก่อนคริสตกาล ชาวโรมันชื่อ จูเลียส ซีซาร์ ได้ปรับปรุงและประดิษฐ์ปฏิทินขึ้นใช้ใหม่ ชื่อว่าปฏิทิน "จูเลียน" ซึ่งใช้แพร่หลายมาจนปัจจุบันนี้

(เด็กฉลาด เล่มที่ 12 ปีที่ 2)

แบบฝึกชุดที่ 14 ตอนที่ 2.1

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้คำถามต่อไปนี้ถามนักเรียนที่นับสอง ให้คะแนนตามที่ระบุไว้

คำถามสำหรับขอความที่ 1.1

1. ขอความนี้เป็นบันทึกหรือสารคดี เพราะเหตุใดจึงตัดสินใจเช่นนั้น (1 คะแนน)
ตอบ สารคดี เพราะให้สาระความรู้ สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้
2. จงอธิบายถึงวิธีทำเกล็ดสด (1 คะแนน)
ตอบ นำเกล็ดมาปั่นในน้ำเล็กน้อย ตั้งไฟให้เดือดตักขึ้นผึ่งคำ ๆ ทิ้ง
3. เหตุใดเกล็ดจึงเป็นยาสีฟันที่นิยมมากที่สุดก่อนสมัยก่อน (1 คะแนน)
ตอบ หาง่าย ราคาถูก ใช้สะดวก
4. ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไรในการเขียนขอความนี้ (2 คะแนน)
ตอบ เล่าถึงการทำความสะอาดฟันของก่อนสมัยก่อน
5. ส่วนโวหารในขอความนี้เป็นอย่างไร (1 คะแนน)
ตอบ สั้น กระชับ อ่านเข้าใจง่าย
6. เหตุใดคนในสมัยปัจจุบันจึงไม่ใช้ยาสีฟันอย่างสมัยก่อน (2 คะแนน)
ตอบ วิทยาการเจริญขึ้น ได้รับความรู้จากต่างประเทศมากขึ้น หรืออื่น ๆ ที่เป็นไปได้
7. นักเรียนงบบอกข้อดีและข้อเสียของยาสีฟันในสมัยก่อนและสมัยปัจจุบัน (2 คะแนน)
ตอบ ยาสีฟันสมัยก่อนราคาถูก ทำได้เอง แต่ใช้ไม่สะดวก หรืออื่น ๆ ที่เป็นไปได้
ยาสีฟันสมัยปัจจุบันราคาแพงแต่รสชาติดี และใช้สะดวก หรืออื่น ๆ ที่เป็นไปได้

แบบฝึกหัดที่ 14 ตอนที่ 2.2

คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้คำถามต่อไปนี้ถามนักเรียนที่นับหนึ่ง ให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน

คำถามสำหรับข้อความที่ 1.2

1. ข้อความที่นักเรียนอ่านเป็นสารคดีหรือบันเทิงคดี เพราะเหตุใดจึงตัดสินใจเช่นนั้น
 ตอบ สารคดี เพราะให้สาระความรู้ มีตัวเลขอ้างอิงน่าเชื่อถือ
2. นักท่องเที่ยวจากประเทศใดมาเที่ยวประเทศไทยมากที่สุด
 ตอบ ประเทศญี่ปุ่น
3. นักท่องเที่ยวจากประเทศญี่ปุ่นมาพักในประเทศไทยเฉลี่ยคนละกี่วัน
 ตอบ 6 วัน
4. ข้อความที่อ่านเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็น
 ตอบ ข้อเท็จจริง
5. จงตั้งชื่อข้อความข้างต้น
 ตอบ สถิตินักท่องเที่ยว หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

คำถามสำหรับข้อความที่ 1.3

1. ข้อความนี้ให้ความรู้ในสาขาวิชาใด
 ตอบ ประวัติศาสตร์
2. ปฏิทินประดิษฐ์ขึ้นโดยอาศัยความรู้ในสาขาวิชาใด
 ตอบ คณิตศาสตร์
3. ปฏิทินที่แพร่หลายที่สุดชื่ออะไร
 ตอบ ปฏิทินจูเลียน
4. ปฏิทินดังกล่าว เป็นปฏิทินที่นับเวลาทางสุริยคติหรือจันทรคติ
 ตอบ สุริยคติ
5. ถ้าไม่มีปฏิทินจะเป็นเช่นไร
 ตอบ ไม่รู้วัน เดือน ปี ได้รับความยุ่งยากในการกำหนดเวลาและนัดหมาย

- - - - -

เอกสารหมายเลข 14

การพิจารณาสารคดี

หนังสือสารคดี คือ หนังสือที่มุ่งให้สาระความรู้ ความคิด และข้อเท็จจริง ซึ่งมีหลักฐานอ้างอิงได้เป็นสำคัญ แม้หนังสือสารคดีไม่มุ่งจะให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน แต่ก็มีสารคดีจำนวนมากที่ให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านได้ไม่แพ้หนังสือบันเทิงคดี

ประเภทของหนังสือสารคดี

สารคดีแบ่งเป็นสองประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. บทความ
2. สารคดีเรื่องยาว

แนวการพิจารณาสารคดีมีสองประการที่สำคัญคือ

1. เนื้อหาสาระ
2. ศิลปการเขียน

เนื้อหาสาระ โดยเหตุที่หนังสือสารคดีมุ่งเสนอเรื่องราวความรู้และข้อเท็จจริง ดังนั้นความถูกต้องเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่ขาดเสียไม่ได้ เนื้อหาสาระของหนังสือประเภทนี้ควรเป็นสิ่งที่เชื่อถือได้ ใช้อ้างอิงได้ พิสูจน์ได้ ปรับปรุงให้ทันต่อเหตุการณ์และความก้าวหน้าเสมอ

ศิลปการเขียน สารคดีที่ดีมักใช้วิธีเขียนแบบบรรยายอย่างตรงไปตรงมาเพื่อให้เกิดความเข้าใจกระจ่างชัด การเขียนสารคดีมักจะหลีกเลี่ยงสำนวนอ้อมค้อม กำกวม หั้วท้ายให้เข้าใจเอง

การประเมินค่าหนังสือสารคดี

การตัดสินว่าหนังสือเล่มใดเป็นสารคดีที่ดีหรือไม่มีหลักในการพิจารณาดังนี้

1. ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ
2. มีส่วนประกอบที่ควรมี ตามความเหมาะสมของหนังสือสารคดีเรื่องนั้นหรือไม่
3. ศิลปการเขียน พิจารณาเค้าโครงเรื่อง วิธีการเขียน คือจุดมุ่งหมายของเรื่อง สำนวน ภาษา เกร็ดความรู้ และทัศนของผู้เขียน
4. คุณวุฒิ และประสบการณ์ของผู้เขียน

แผนการสอนกลุ่มทดลอง คาบที่ 15
เรื่อง การพิจารณาสารคดี (ต่อ) เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนรู้ลักษณะและฝึกพิจารณาบทความ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกลักษณะของบทความได้
2. บอกหลักเกณฑ์การพิจารณาบทความได้
3. บอกได้ว่าบทความที่อ่านเป็นบทความประเภทใด
4. บอกได้ว่าความตอนใดของบทความเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็น
5. จับใจความสำคัญของบทความที่อ่านได้
6. บอกได้ว่าผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไรในการเขียนบทความนั้น

เนื้อหา

ลักษณะของบทความ

สื่อการเรียนรู้

1. บทความจากหนังสือพิมพ์
2. แผนภูมิลักษณะของบทความ
3. แบบฝึกชุดที่ 15 เรื่องการพิจารณาบทความ

ลำดับขั้นตอนการสอน

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียนโดยซักถามถึงการเลือกบทความจากหนังสือพิมพ์ของนักเรียน ซักถามว่านักเรียนได้นำความรู้ที่ครูแนะนำในการพิจารณาบทความไปใช้หรือไม่

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าหลังจากเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถบอกได้ว่า บทความมีลักษณะอย่างไร พร้อมทั้งสามารถตอบคำถามในแบบฝึกเกี่ยวกับข้อความในบทความที่นักเรียนนำมาได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอนโดยติดแผนภูมิ ลักษณะของบทความให้นักเรียนดูบนกระดานคำ พร้อมทั้งอธิบายลักษณะของบทความ (ให้นักเรียนดูเอกสารหมายเลข 15 ประกอบ) ให้นักเรียนพิจารณาข้อเขียนที่นักเรียนนำมาว่าเป็นบทความหรือไม่หากไม่ใช่ให้ส่งให้ครู ครุ่นำไปเป็นตัวอย่าง เปรียบเทียบให้นักเรียนเห็นว่าข้อเขียนใดเป็นบทความหรือไม่ ครูอธิบายหลักเกณฑ์ในการพิจารณาบทความ

ให้นักเรียนจับคู่อ่านบทความที่นำมา (หากข้อเขียนใดที่นักเรียนนำมาไม่ใช่บทความให้นักเรียนอ่านบทความของเพื่อน) พิจารณาทบทวนตามคำถามที่แจกในแบบฝึกชุดที่ 15

ขั้นที่ 4 สรุป ครูสรุปเรื่องลักษณะของบทความ และการพิจารณาบทความ

ขั้นที่ 5 ประเมินผล จากการตรวจคำตอบในแบบฝึก และความถูกต้องในการพิจารณาบทความ

แบบฝึกเรื่องการพิจารณาสารคดี (ต่อ)

ใช้เวลา 30 นาที

จุดประสงค์

เพื่อให้นักเรียนรู้ลักษณะของบทความ และฝึกพิจารณาบทความ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกนี้แล้ว นักเรียนสามารถพิจารณาบทความในด้านต่อไปนี้ได้

1. จับใจความสำคัญได้
2. บอกจุดประสงค์ของผู้เขียนได้
3. บอกได้ว่าข้อความที่อ่านเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็น
4. บอกได้ว่าข้อความที่อ่านเขียนด้วยโวหารชนิดใด

คำชี้แจง

แบบฝึกชุดนี้มีตอนเดียว ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในแบบฝึก

แบบฝึกชุดที่ 15

คำชี้แจง อ่านบทความที่นักเรียนนำมาแล้วตอบคำถามข้อ 1 - 10

1. บทความนี้เป็นบทความประเภทใด
.....
2. สิ่งใดบ้างจากข้อความที่อ่านที่แสดงว่าข้อความนี้เป็นบทความ
.....
3. จงยกตัวอย่างว่าตอนใดเป็นข้อเท็จจริงตอนใดเป็นข้อคิดเห็น
.....
4. ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไรในการเขียนข้อความนี้
.....
5. นักเรียนเห็นควมกับการแสดงความคิดเห็นในบทความนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด
.....
.....
6. บทความนี้มีประโยชน์ต่อสังคมปัจจุบันหรือไม่ เพราะเหตุใด
.....
7. ใจความสำคัญที่สุดอยู่ที่ย่อหน้าใด
.....
8. นักเรียนได้ข้อคิดใดจากการอ่านบทความนี้
.....
9. ส่วนโวหารในบทความนี้ดีหรือไม่ จงยกตัวอย่างประกอบ
.....
10. นักเรียนชอบการเขียนตอนขึ้นต้นหรือตอนลงท้ายของบทความนี้ เพราะเหตุใด (หากนักเรียน
ไม่ชอบทั้งสองส่วนจงอธิบายเหตุผล)
.....
.....

— — — — —

เอกสารหมายเลข 15

บทความ เป็นความเรียงที่มีเรื่องราวจากความเป็นจริง หรือเป็นเรื่องราวที่กำลังอยู่ในความสนใจทั่วไปในขณะที่เขียน ผู้เขียนบทความจะเขียนเสนอเรื่องราวด้วยการวิเคราะห์ปัญหา ข้อขัดแย้งต่าง ๆ โดยอ้างอิงข้อมูลต่าง ๆ ประกอบ และผู้เขียนจะเสนอทัศนะ ข้อคิดเห็นของตนเอง ทั้งนี้บทความจึงมีเนื้อหาที่ประกอบด้วยข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของผู้เขียน บทความอาจแบ่งได้ตามความมุ่งหมายและ เนื้อหาของบทความนั้น ๆ ซึ่งอาจแบ่งได้ดังนี้

1. บทความเชิงวิชาการ อาจมีเนื้อหาสาระทางวิชาการในสาขาใด ๆ ก็ได้ เช่น การแพทย์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี กีฬา ฯลฯ
2. บทความแสดงความคิดเห็น ผู้เขียนอาจแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ตนได้พบมา
3. บทความเชิงวิจารณ์ หรือเรียกสั้น ๆ ว่า บทวิจารณ์ อาจเป็นบทวิจารณ์ นวนิยาย ภาพยนตร์ ข่าว ฯลฯ
4. บทความเสนอแนะหรือชักชวน เป็นข้อเขียนที่ชักชวนให้ผู้อ่านทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ชักชวนให้คนบริจาคเงินเป็นค่าอาหารกลางวันแก่เด็กยากจน บทความสุดดีที่ทำคุณประโยชน์แก่สาธารณชน

บทความมีหลายประเภทดังกล่าวข้างต้น แต่สิ่งที่เป็นบทความจะขาดเสียมิได้คือ สารที่ผู้เขียนมุ่งเสนอต่อผู้อ่านและกลวิธีในการเขียนเพื่อส่งสารให้ไดผล

ส่วนประกอบของบทความ

1. ส่วนนำเป็นส่วนที่เราให้ผู้อ่านสนใจบทความ
2. ส่วนที่เป็นเนื้อเรื่อง เป็นเนื้อหาสาระของบทความ อาจเสนอข้อคิดเห็นทางใดทางหนึ่ง
3. ส่วนท้าย เป็นบทส่งท้ายของบทความ ผู้เขียนจะเน้นความสำคัญของสารที่ประสงค์จะให้ผู้อ่านได้รับ

แนวในการพิจารณาบทความ

1. อ่านให้ตลอดเรื่อง
2. วิเคราะห์ส่วนประกอบ
3. พิจารณากลวิธีกาเขียน
4. ทบทวนความรู้หรือสิ่งที่ได้รับจากการอ่าน

แผนการสอนกลุ่มทดลอง คาบที่ 16

เรื่อง การพิจารณาสารคดี (ต่อ) เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนรู้ลักษณะของสารคดีเรื่องยาว และฝึกพิจารณาสารคดี

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกลักษณะของหนังสือสารคดีเรื่องยาวได้
2. บอกได้ว่าสารคดีเรื่องยาวที่อ่านเป็นสารคดีประเภทใด
3. จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
4. บอกได้ว่าข้อความที่อ่านเขียนด้วยสำนวนโวหารชนิดใด

เนื้อหา

ลักษณะของหนังสือสารคดีเรื่องยาว

สื่อการเรียนรู้

1. บรรณัติต้นสารคดีเรื่องยาว
2. แบบฝึกชุดที่ 16 เรื่องการพิจารณาสารคดี

ลำดับขั้นตอนการสอน

- ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน โดยครูอ่านบรรณัติต้นหนังสือสารคดีเรื่องยาวให้นักเรียนฟัง
- 1 เรื่อง อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบรรณัติต้นหนังสือ
- ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าหลังจากเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถบอกได้ว่าหนังสือสารคดีเรื่องยาวมีลักษณะอย่างไร มีกี่ประเภท พร้อมทั้งสามารถวิเคราะห์เรื่องที่อ่านได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอน โดยครูแจกเอกสารหมายเลข 16 ให้นักเรียนอ่าน พร้อมทั้งอธิบายถึงลักษณะ และประเภทของหนังสือสารคดีเรื่องยาว

แจกแบบฝึกหัดที่ 16 ให้นักเรียน ซึ่งประกอบด้วยสารคดีประเภทชีวประวัติ และกติกาการเล่นเกม "ถามเร็วตอบเร็ว"

ครูดำเนินการเล่นเกม "ถามเร็วตอบเร็ว"

ขั้นที่ 4 สรุป ครูสรุปความรู้ที่ได้จากการอ่านและตอบคำถาม จากสารคดีเรื่องยาว

ขั้นที่ 5 ประเมินผล ประเมินผลจากการสังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรมและตอบคำถาม

แบบฝึกเรื่อง การพิจารณาสารคดี (ต่อ)

ใช้เวลา 30 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนรู้ลักษณะของสารคดีเรื่องยาว และฝึกพิจารณาสารคดี

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. จับใจความสำคัญของสารคดีเชิงประวัติได้
2. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารคดีเชิงประวัติที่อ่านได้
3. ถามตอบคำถามที่ได้จากการอ่านสารคดีเชิงประวัติได้

คำชี้แจง

แบบฝึกชุดนี้มีตอนเดียว ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในแบบฝึก

แบบฝึกชุดที่ 16

คำชี้แจง นักเรียนอ่านสารคดีชีวประวัติแล้วถามตอบคำถามตามกติกาของ "เกมถามเร็วตอบเร็ว"

วัลลี....ยอดกตัญญู

ท่ามกลางสังคมอันสืบสวนวุ่นวายด้วยปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากบุคคลบางจำพวกที่ไร้ศีลธรรม ปัญหาเยาวชนที่ตกเป็นทาสยาเสพติดอันเกิดจากบ้านแตกใจแตกและมีความคิดที่นอกคอก ท่ามกลางการแก่งแย่งชิงดีกันด้วยเรื่องทำมาหากินของพ่อค้าและนักธุรกิจทั้งหลาย ท่ามกลางความโอาส ทุรพสุตเพื่อยของพวกเศรษฐี และท่ามกลางการต่อสู้ดิ้นรนปากกัดตีนถีบ ด้วยความยากจนของชนชั้นกรรมาชีพ

หนูน้อยคนหนึ่งได้ลืมตาขึ้นดูโลก เธอถือกำเนิดมาในครอบครัวที่ยากจน แต่มีได้เป็นถนนอมมือ งอเทา ทั้งพ่อและแม่ของเธอต่างก็ทำงานรับจ้าง และชายของเล็ก ๆ น้อย ๆ พอมิรายได้เลี้ยงครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยพ่อ แม่ ยาย และทารกน้อยซึ่งเพิ่งจะลืมตามองโลก เธอคือ "วัลลี ณรงค์เวช" ซึ่งต่อมาเมื่อผู้ใหญ่พาเธอว่า "วัลลี ยอดกตัญญู"

เด็กหญิงวัลลี ณรงค์เวช เกิดเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2511 ที่บ้านเลขที่ 37 หมู่ 5 ตำบลบ้านปรก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม มารดาชื่อ วิไล ณรงค์เวช บิดาชื่อ มาณพ ณรงค์เวช หนูน้อยวัลลีได้เริ่มการศึกษาเมื่ออายุ 7 ขวบ ที่โรงเรียนวัดธรรมนิตรภาพที่ 70 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน

สองปีผ่านไป หนูวัลลีอายุย่างเข้า 9 ขวบ ขณะที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมปีที่ 3 มารุสมชีวิตเริ่มตึงเครียด และโหมกระหน่ำครอบครัวของหนูวัลลีอย่างรุนแรง พ่อซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวได้ทอดทิ้งเธอและแม่ไปโดยไม่ทราบสาเหตุ แม่เสียใจมาก คร่ำครวญรำพัน บ่นเพ้อ จนเกิดอาการทางประสาท และปวดศีรษะมาก บางครั้งก็ขาดสติ กวนจุ่มตัวเองไม่ได้ ยายสว่างของหนูวัลลีได้แนะนำให้เธอพาแม่ไปรักษาที่แพทย์แผนปัจจุบัน แม่ของหนูวัลลีไม่ยอมไป แต่ไปรักษาที่หมอแผนโบราณ กินยานมอยตลอดเวลา อาการที่ผิดปกติและเจ็บป่วยนั้นมีมากขึ้นแต่อย่างไร กลับมีอาการคลุ้มคลั่งมากขึ้น เจ็บป่วยมากขึ้น

จนกระทั่งวันหนึ่งแม่ของหนูวัลลีไคลมฟาดกับพื้นและป่วยเป็นอัมพาตในเวลาต่อมา อนิจจา... หนูวัลลีที่นาส่งสารเธอมีอายุเพียง 9 ขวบเท่านั้น แต่ต้องตกอยู่ท่ามกลางแม่และยายที่พิการทั้งสองคน ชาวสารก็แทบจะไม่มีกรอกหม้อ เนื่องจากขาดหัวหน้าครอบครัวคือพ่อ แม่ป่วยเป็นโรคทางจิตเนื่องจากความทุกข์โศกเศร้าที่จิตใจ ซ้ำยังเป็น "อัมพาต" อีก ยายป่วยเป็น "ต้อหิน" ตาพิการมองเห็นกลาง ๆ ในตอนกลางวัน แต่พอเวลากลางคืนมองไม่เห็นอะไรเลย น้ำของหนูวัลลีมีความสงสารและเห็นใจในเคราะห์กรรมของพี่สาวและแม่กับหลานตัวน้อย ๆ จึงแบ่งปันเงินมาช่วยครอบครัวยของหนูวัลลีเดือนละ 500 บาท เงินจำนวน 500 บาท เมื่อปี 2520 มันช่างเล็กน้อยสำหรับบุคคลทั่ว ๆ ไป แต่มีความหมายมากสำหรับครอบครัวยของหนูวัลลี แม่เธอจะเจียดใช้อย่างไรก็ไม่เพียงพอสำหรับปากท้อง 3 ชีวิตของครอบครัวยที่นาส่งสารนี้

ด้วยวัยเพียง 9 ขวบ เด็กหญิงตัวน้อย ๆ ต้องชวนขวายหาทางช่วยครอบครัวย ด้วยการเก็บทางมะพร้าวบ้าง ผลมะพร้าวบ้าง ไปขายที่ตลาด ได้เงินจากการขายครั้งละ 10 ถึง 20 บาท มาจุนเจือครอบครัวย

แม้ว่าครอบครัวยของหนูวัลลีจะได้รับความกระทบกระเทือนจากมรสุมอย่างหนักถึงปานนี้ เธอก็มิได้ขาดจากการศึกษาเล่าเรียน เธอยังคงเรียนหนังสืออย่างไม่ทอดทิ้ง นับว่าเธอมีความอดทนและขยันหมั่นเพียรอย่างน่าสรรเสริญ มีความรับผิดชอบตอชีวิตของแม่และยายอย่างใหญ่หลวงหลายคนคงอายุเธอทีเดียว

เด็กหญิงวัลลีจะตื่นนอนเวลา 5 นาฬิกา หุงหาอาหารแล้วป้อนข้าวให้แม่ซึ่งเป็นอัมพาต หลังจากนั้นก็ซักเสื้อผ้า และทำความสะอาดบ้านจนเรียบร้อยแล้วจึงจะไปโรงเรียน ซึ่งแม่จะเป็นโรงเรียนที่ไกลบ้านที่สุด ก็ห่างจากบ้านหลายกิโลเมตร ด้วยเหตุนี้เธอจึงไปโรงเรียนสายกว่าใคร ๆ ทุกวัน ครั้นถึงเวลาพักเที่ยงให้นักเรียนรับประทานอาหาร หนูวัลลีก็จะรีบวิ่งกลับบ้านเพื่อมาป้อนข้าวป้อนน้ำให้แม่ แล้วจึงจะกลับไปเรียนหนังสือต่อ ตอนเย็นเมื่อโรงเรียนเลิกแล้วก็จะรีบกลับบ้านมาหุงหาอาหารให้แม่และยายรับประทานอีก จากนั้นก็จะเปลี่ยนเสื้อผ้าให้แม่ซึ่งเปราะบาง อูจจาอะปัสสาวะ หนูวัลลีปรนนิบัติแม่เช่นนี้ตลอดมาด้วยความเต็มใจ บางครั้งอาหารมีน้อยเธอก็จะยอมอด เธอยอมทำทุกสิ่งทุกอย่างโดยไม่ปริปากบ่นและไปรบกวนขอความช่วยเหลือจากใคร ๆ

ครูยุพิน พุ่มพุ่มพลย์ ครูประจำชั้นได้เฝ้าติดตามพฤติกรรมของลูกศิษย์ที่น่าสงสารนี้มาตลอด วันหนึ่งคุณครูขอให้ลูกศิษย์พาไปที่บ้านพักของเธอ เมื่อเห็นสภาพของครอบครัวหนูวัลลี คุณครูก็เกิดความสงสาร และเห็นใจ ใ้คนนำเรื่องไปปรึกษากับคุณครูสว่าง จันทร์เจริญ คุณครูใหญ่ คุณครูใหญ่มีใ้คนนึงนอนใจนำเรื่องเข้าเสนอใน "ชมรมนางนวล" ซึ่งเป็นชมรมที่ตั้งขึ้นมาจากกลุ่มข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน เมื่อเรื่องถูกนำเสนอในที่ประชุม สมาชิกชมรมคนหนึ่งเป็นนักข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ใ้คนนำเรื่องของหนูวัลลีลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เพื่อขอเมตตาจากผู้อ่าน

หลังจากเรื่องราวของหนูวัลลีได้แพร่ออกไป มีผู้บริจาคเงินให้หนูวัลลี รวบรวมเงินได้ถึงสามแสนบาท ส่วนมากผู้บริจาคจะใ้ด้วยความซาบซึ้งในความกตัญญู กตเวทิต์ของเด็กน้อยจากผลของความดีของเธอ ทำให้ครอบครัวของหนูวัลลีมีชีวิตที่ดีขึ้น

(สถาสังกมส่ง เกราะห้ ในพระบรมราชูปถัมภ์)

เกมถามเร็วตอบเร็ว

เกมถามเร็วตอบเร็วมีกติกาดังนี้

1. แบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม แข่งขันครั้งละ 2 กลุ่ม
2. ให้ทุกกลุ่มตั้งคำถาม อะไร ใคร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร เพราะเหตุใด ฯลฯ
3. เริ่มตนคำถามด้วยคำถาม "อะไร"
4. ครูยกตัวอย่างคำถามให้นักเรียนฟัง
5. หลังจากให้เวลานักเรียนเขียนคำถาม 10 นาที แล้วก็เริ่มถามคำถาม เริ่มด้วยกลุ่มที่ 1 ให้สมาชิกในกลุ่มของตน ถามสมาชิกในกลุ่มที่ 2 ให้ใครก็ได้ในกลุ่มที่ 2 ตอบคำถาม ถ้าตอบได้ภายใน 5 วินาที ก็จะได้ 1 คะแนน ถ้าตอบไม่ได้ ได้ 0 คะแนน ให้กลุ่มที่ 2 เป็นฝ่ายถามบ้าง ถามสลับกันไปเรื่อย ๆ ด้วยคำถาม อะไร ใคร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร เพราะเหตุใด ฯลฯ โดยมีข้อแม้ว่าคำถามที่ถามนั้นต้องไม่ซ้ำกับคำถามเดิม และซ้ำกับคำถามของกลุ่มอื่น คำถามแรกเริ่มด้วยคำถาม "อะไร" คำถามที่ 2 ต้องเปลี่ยนเป็นคำถาม "ใคร" หรือ "ที่ไหน" ฯลฯ
6. แต่ละกลุ่มถามได้ 5 คำถาม
7. เมื่อถามหมด 5 คำถามแล้ว เปลี่ยนให้กลุ่มที่ 3 และ 4 แข่งขันบ้าง
8. ขณะที่กลุ่มที่ 1 และ 2 ถามตอบคำถาม กลุ่มที่ 3 และ 4 เป็นผู้ดำเนินการแข่งขัน

ข้อควรจำ

จุดมุ่งหมายของเกมนี้คือเล่นอย่างรวดเร็ว ถ้ากลุ่มใดถามหรือตอบไม่ได้ในเวลาที่กำหนด ต้องเปลี่ยนให้คู่แข่งเป็นฝ่ายถามทันที คนที่ถามคำถามต้องสามารถตอบคำถามได้ ถ้าคู่แข่งตอบผิดต้องเฉลยให้ทราบทันที สมาชิกที่จะตอบคำถามต้องยกมือก่อนทุกครั้ง

เอกสารหมายเลข 16

สารคดีเรื่องยาว สารคดีเรื่องยาวมีขอบข่ายกว้างขวางมาก ซึ่งอาจแบ่งได้กว้าง ๆ

ดังนี้

1. สารคดีเชิงวิชาการ เป็นสารคดีที่ให้ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น เรื่องชีวิตนั้นถูกระหัง ของนายแพทย์บุญส่ง เลขะกุล ให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและชีวิตสัตว์
2. สารคดีเชิงบันเทิงที่ประสมการณ์ อาจแบ่งได้หลายประเภทตามลักษณะของประสมการณ์
 - 2.1 สารคดีท่องเที่ยว เป็นวรรณกรรมที่ผู้เขียนเล่าเรื่องหรือประสมการณ์ในการท่องเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ ผู้เขียนอาจบรรยายภาพได้ชัดเจน จนผู้อ่านเพลิดเพลินเหมือนได้ไปเที่ยวด้วยตนเอง
 - 2.2 สารคดีประเภทบันเทิง วรรณกรรมประเภทนี้ได้แก่จดหมายเหตุ บันทึกประจำวัน หรืออนุทิน ผู้เขียนไม่ได้ตั้งใจให้เป็นสารคดี แต่เนื่องจากเรื่องที่บันทึกเป็นเรื่องที่มีสาระประโยชน์ มีสำนวนชวนอ่าน เมื่อมีการตีพิมพ์แพร่หลายผู้อ่านก็สนใจ เช่นเดียวกับสารคดีประเภทอื่น
 - 2.3 สารคดีประเภทชีวประวัติ ชีวประวัติบุคคลสำคัญล้วนมีประสมการณ์น่าศึกษา และน่าสนใจ การอ่านเรื่องชีวประวัติทำให้ได้ความรู้ความคิดในเชิงเปรียบเทียบ เพราะได้เห็นตัวอย่างของความสำเร็จในชีวิต และความผิดพลาดของบุคคลเหล่านั้น นับเป็นบทเรียนที่มีค่ายิ่งสำหรับผู้อ่าน

แนวในการพิจารณาสารคดีเรื่องยาว

ในการพิจารณาสารคดีเรื่องยาวอาศัยแนวการพิจารณา สารคดีทั่วไป และการพิจารณาบทความ สิ่งที่ควรพิจารณามีดังนี้คือ

1. ประเภทของสารคดี
2. เนื้อหาของสารคดี
3. รูปแบบของสารคดี เช่น แบบบันทึก จดหมาย เล่าคล้ายนิทาน ฯลฯ

แผนการสอนกลุ่มทดลอง คาบที่ 17

เรื่อง การพิจารณาสารคดี (ต่อ) เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนฝึกพิจารณาสารคดีทองเขียว

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกลักษณะของสารคดีทองเขียวได้
2. จับใจความสำคัญของสารคดีที่อ่านได้
3. บอกได้ว่าผู้เขียนมีน้ำเสียงอย่างไร
4. บอกได้ว่าสารคดีที่อ่านเขียนด้วยโวหารชนิดใด
5. ประเมินคุณค่าของสารคดีที่อ่านได้

เนื้อหา

ลักษณะของสารคดีทองเขียว

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพทิวทัศน์
2. แบบฝึกชุดที่ 17 เรื่อง การพิจารณาสารคดี

ลำดับขั้นการสอน

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน โดยครูให้นักเรียนดูภาพทิวทัศน์ เขื่อนเขลางค์ม และซักถามประสบการณ์ในการท่องเที่ยวของนักเรียน อธิบายให้นักเรียนฟังว่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยวสามารถนำมาเขียนเป็นสารคดีได้

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าหลังจากเรียนคาบนี้แล้ว นักเรียนสามารถบอกได้ว่า สารคดีที่อ่านมีใจความสำคัญอย่างไร ส่วนใดเป็นข้อเท็จจริงส่วนใดเป็นความคิดเห็น ผู้เขียนมีน้ำเสียงอย่างไร ผู้เขียนเขียนได้ดีหรือไม่

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอน ครูแจกแบบฝึกชุดที่ 17 ตอนที่ 1 ให้นักเรียนทำ ครู และนักเรียนร่วมกันเฉลยและตรวจแบบฝึก

จากความรู้ที่นักเรียนได้จากแบบฝึกชุดที่ 17 ครูให้นักเรียนออกมาช่วยกัน สรุปลักษณะของสารคดีท่องเที่ยวบนกระดานดำ แล้วช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่าสารคดีท่องเที่ยวที่อ่านในแบบฝึกเป็นสารคดีท่องเที่ยวที่ดีหรือไม่ เพราะเหตุใด ครูแจกแบบฝึกชุดที่ 17 ตอนที่ 2 ให้นักเรียนทำ รวบรวมส่งครูตอนท้ายคาบเรียน

ขั้นที่ 4 สรุป ครูแจกเอกสารหมายเลข 17 ให้นักเรียนอ่านพร้อมทั้งอธิบายสรุป ลักษณะของสารคดีท่องเที่ยวและการแนะนำหนังสือสารคดีท่องเที่ยว

ขั้นที่ 5 ประเมินผล จากการทำแบบฝึกและการรวมกิจกรรมของนักเรียน

งานที่มอบหมาย

ให้นักเรียนนำหนังสือนอกเวลาที่นักเรียนเคยอ่านมาแล้ว (ถ้านักเรียนไม่มีเป็นของตนเองให้ยืมในห้องสมุดมาถวละ 1 เล่ม) เพื่อใช้ในการทำบรรณนิทัศน์หนังสือในตามต่อไป

แบบฝึกเรื่อง การพิจารณาสารคดี (ต่อ)

ใช้เวลา 25 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนฝึกพิจารณาสารคดีท่องเที่ยว

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อทำแบบฝึกนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. จับใจความสำคัญของสารคดีที่อ่านได้
2. แปลความ ตีความ ขยายความ สารคดีที่อ่านได้
3. บอกได้ว่าตอนใดของสารคดีที่อ่านเขียนด้วยโวหารชนิดใด
4. บอกได้ว่าข้อความตอนใดเป็นข้อคิดเห็น หรือข้อเท็จจริง

คำชี้แจง

แบบฝึกชุดนี้ มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ตอบคำถามชนิดเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แสดงความคิดเห็น

ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในแต่ละตอน

แบบฝึกหัดที่ 17

คำชี้แจง นักเรียนอ่านสารคดีห้องเที่ยวแล้วตอบคำถาม

• จันทร์กระจ่างที่สังขละบุรี

"วันพักผ่อนของคนเมือง คือวันที่ไม่ต้องตกเป็นทาสของเวลา" กิจกรรมของมนุษย์ที่ค้นพบเพื่อปากท้องของตนเองในสังคมเมือง มักจะถูกกำหนดด้วยตารางเวลาที่เรา ๆ ท่าน ๆ หมั่นใจกันสร้างขึ้น..... ต้องตื่นเท่านั้นโมง..... เข้าห้องน้ำไม่เกิน 15 นาที ใช้เวลาบนท้องถนนวันละสองชั่วโมง..... กินข้าวเที่ยงไม่เกิน 30 นาที ถ้าไปรับลูกสาธเจ้าลูกแสนงอนจะร้องไห้ซุกโป่งแบ่ ๆ และแม้กระทั่งเวลานอน ยังมีนาฬิกาคอยกำกับเวลานอนเสียอีก ตารางเวลาจึงเปรียบเสมือนตารางคุมขังจิตใจของคนในเมืองใหญ่ ที่ค่อนข้างหมั่นใจกันยอมรับกันนั้นพอถึงวันเสาร์ อาทิตย์ หรือวันเช็กพิเศษ คนจำนวนมากก็เลยแหวกวงล้อมของกำแพงเมืองใหญ่ แทะกันออกไปสัมผัสกลิ่นไอเสรีภาพ โดยไม่นำพาว่าจะต้องทำอะไรตามตารางเวลาบ้าง เพียงแค่ขับรถออกไปชานเมือง เมืองมองทุ่งหญ้าเขียวขจี สูดอากาศบริสุทธิ์ให้เต็มปอด ระบายเอาอากาศเหม็น ๆ ที่หมักหมมมาเกือบทั้งอาทิตย์ออกไปให้หมด ก็นับว่าวิเศษแล้ว

เมื่อไม่นานมานี้มีโอกาสที่รถไปกับเพื่อนที่รู้จักกัน 3 - 4 คน มุ่งหน้าไปทางชายแดน
ตะวันตกจังหวัดกาญจนบุรี คิดกันว่าจะขับรถไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะไม่มีถนนจะให้ขับ อยากจะไป
ไหนก็ไปได้ทันที ไม่ได้คิดและคาดหวังว่าจะได้เจออะไรต่างกับเพื่อนบางคน จะไปเที่ยว
ไหนสักแห่งที่วางแผนกันยกใหญ่ ต้องเตรียมโน้ตเตรียมนี้ กำหนดเวลาไปกลับ แวะที่ไหนก็แวะ
ใช้เวลาเท่าใจในแต่ละที่ สุดท้ายเวลาก็ก็นั่งเจ้าชีวิตเช่นเดิม พวกเราขับรถท่องเที่ยวไปเรื่อย ๆ
ต่างคนต่างซึมซับความงามแห่งแนวไม้และท้องทุ่งที่มีนกเล็ก ๆ บินร่อนเล่นลมไปมา ปล่อยให้
อารมณ์ความนึกคิดล่องลอยผ่องใสเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมชาติรอบข้าง.... บางครั้งนกมัน
ในอารมณ์อาจจะเหวี่ยงถึง 120 ก.ม./ช.ม. เพราะสองข้างทางธรรมชาติได้บรรจงแต่งแต้ม
เติมสีสันสวยงามยิ่งนัก แม้ตนเองยังต้องชลอรถเพื่อชมของมัน โดยเฉพาะเส้นทางจาก
อ.ทองผาภูมิ ไปยัง อ.สังขละบุรีใหม่ ตลอดระยะทางกว่า 80 กิโลเมตร อันดกเขียวทึบ
งามเขียวลูกแล้วลูกเล่า สองข้างทางบ่งบอกสภาพว่าเคยเป็นป่าดงดิบขนาดมหึมามาก่อนที่จะตัด
ถนนเข้าไป เราชอบดูท้องฟ้าที่แปรเปลี่ยนตามแสงสีของดวงอาทิตย์และปุยเมฆขาวที่เปลี่ยนรูปร่าง
ไปตามลมที่พัดพา บางครั้งดูราวกับเอาปลายปีกกันตัวไว้เป็นหย่อม ๆ เมื่อตะวันทอแสงอ่อนลง
รถของเราก็ก็นั่งลึกเข้าไปตามเส้นทางที่มืดมนไม่แน่นอน ขึ้นไปบนภูเขาที่สูงชันทางเป็นเหวลึก
และถนนเต็มไปด้วยโค้งหักศอกอันตรายหลายแห่ง หากประมาทเพียงนิดเดียวคงได้ไปนอนเฝ้าเหว
ตลอดคืนนิรันดร์ ... แต่กระนั้นเส้นทางที่ยังอันตราย หัสณียภาพก็ยังกระจางตากระจางใจ ชวนเรา
ข้างหน้าทอดเหยียดยาวสลับซับซ้อนเป็นชั้น ๆ สุดลูกหูลูกตา เขาถูกไฟกลืนเป็นสีเทาเข้ม
ไกลออกไปสีก็จางลงเรื่อย ๆ ติดกับขอบฟ้าสีน้ำเงินเข้ม

อีก 30 กิโลเมตรก่อนเข้าถึง อ.สังขละ ทางเป็นไหล่เขาเลียบไปกับบริเวณทะเลสาบ
เหนือเขื่อนเขาแหลม ซึ่งแต่เดิมคือที่ตั้ง อ.สังขละบุรีเก่า เมื่อมีการสร้างเขื่อนตัวอำเภอจึงจม
อยู่ใต้น้ำ ต้องอพยพราษฎรไปอยู่ที่แห่งใหม่ ภาชนะเลสาบอันเว้งว่างทอประกายระยิบระยับขาม
ทองแสงแดด ทำให้อดนึกถึงคราวบินมาสำรวจป่าทางอากาศกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้เมื่อไม่นานมานี้
ยอดเขาหลายลูกจมอยู่ใต้น้ำ กลายเป็นเพียงเกาะเล็กเกาะน้อยกลางทะเลสาบเท่านั้น เมื่อ
ขับรถมาถึงสะพานข้ามแม่น้ำรันตี บริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทางอาทิตย์กำลังจะลาลับขอบฟ้า

เราจึงหยุดรถกลางสะพานนั้น เพื่อรอชมลูกไฟดวงใหญ่ที่แสงที่กำลังเปลี่ยนสีก่อนที่จะกลับขอบฟ้า แสงสีส้มขับขอบฟ้าเป็นสีแดงม่วงระเรื่อตลอดทั่วแนวขุนเขาที่ไกลออกไป ปุยเมฆขาวอาบด้วยแสงสีแดงอ่อน ๆ ก่อนจะค่อย ๆ มัวหม่น หลังจากอาทิตย์ลับหายไปที่เส้นขอบฟ้า แต่เมื่อหันกลับมาอีกด้านหนึ่ง จันทรดวงกลมโตก็โผล่พ้นขอบผาทางด้านตะวันออกพอดี ไข่มุนะคินนี่เป็นถิ่นเพี้ยนานมาแล้วที่ไม่มีโอกาสได้เห็นประกายผิวของจันทร์ที่ขยับสีชมพูเรื่อออกมายามตีสองสะท้อนของอาทิตย์อัสดง

อีกด้านหนึ่งของอำเภอสังขละบุรี มีแม่น้ำแควน้อยไหลผ่าน เป็นที่ตั้งของชุมชนชาวมอญหลายร้อยหลังคาเรือน สร้างบ้านไล่ขึ้นไปตามเนินเขา โดยยอดบนสุดเป็นที่ตั้งของวัดวังแก้วเวการามของหลวงพ่อดูตมะ พระมอญที่มีประชาชนศรัทธาทั่วประเทศ สิ่งก่อสร้างที่เด่นที่สุดของวัดก็คือเจดีย์องค์ใหญ่ริมน้ำที่สร้างเลียนแบบพุทธยาของอินเดีย วัดแห่งนี้เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ดีเยี่ยม ถ้านั่งควาไผ่พราวดำแต่แสงจันทร์สีนวลตาเหลือเกิน

พอฟ้าสว่างเรารีบเก็บข้าวของออกจากโรงแรมศรีแดง โรงแรมเพียงแห่งเดียวในเมืองที่แม้จะเล็กแต่สะอาดตา เรามุ่งหน้าสู่ด่านเจดีย์สามองค์ลูกบ่อเขตชายแดนไทย - พม่า ซึ่งห่างจาก อ.สังขละบุรี ไปตามเส้นทางลูกรังอีก 18 กิโลเมตร ณ ที่แห่งนั้นมีเจดีย์ทรงมอญ 3 องค์วางเรียงกันอยู่กลางป่า ไม่มีอะไรวิจิตรพิสดารเกินกว่าเจดีย์เก่า ๆ เลย แต่สำหรับคนที่เคยมาแทบทุกคน จะรู้สึกภูมิใจที่ได้มีโอกาสสัมผัสผืนดินแดนแห่งประวัติศาสตร์ ที่ทหารไทย ทหารพม่า นับหมื่นนับแสนนำกำลังข้ามด่านแห่งนี้ เพื่อยกทัพไปทำสงครามครั้งแล้วครั้งเล่า ด่านเจดีย์สามองค์ตั้งอยู่สุดเขตชายแดนพม่า จากหลักฐานในโบราณที่จารึกเป็นภาษามอญกล่าวถึงประวัติของเจดีย์ทั้งสามไว้ว่า เมื่อเมืองมอญแตกชาวเมืองไคพากันอพยพหลบหนีเข้าสู่เขตแดนไทยตามเส้นทางนี้ และคนมอญมีประเพณีอย่างหนึ่งที่เรียกว่า "การเสียบาล" ซึ่งเป็นการอุทิศส่วนกุศลแก่คนตาย ขณะเดียวกันก็เป็นการการวะเจ้าป่าเจ้าเขาที่พิทักษ์แผ่นดินไทยด้วย โดยเอาข้าวสุกและกับข้าวใส่ลงในฟาละมีไปวางทิ้งข้างทาง แต่ไม่ว่าเขาขาดแคลนของเหล่านี้ จิ๋งใช้ก่อนหินวางแทนเป็นการไว้อาลัยแก่คนตาย หลายคนวางเข้า ก่อนหินก็มากจนเป็นกองใหญ่ มีชาวมอญอพยพผ่านทางนี้ถึงสามครั้ง จึงเกิดเป็นหินสามกอง ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2472 พระสุวรรรณศิริ เจ้าเมืองสังขละบุรี

ได้ให้ช่างตกแต่งเป็นรูปเจดีย์ทรงมอญขึ้น

ในที่สุดการเดินทางซึ่งตั้งใจแต่แรกว่าจะขับรถจนไม่มีถนนให้ขับก็บรรลุผลจนไปถึงที่สุด
ตรงก้นเจดีย์สามองค์นี้เอง ระยะทาง 372 กิโลเมตร จากกรุงเทพฯ ถึงที่นี่ ไม่ไกลเกินไป
สำหรับการพักผ่อนในวันหยุดสุดสัปดาห์ สำหรับนักขับรถเร็วทั้งหลาย เส้นทางสายทองผาภูมิ -
สังขละบุรี เป็นถนนที่อันตรายที่สุดสายหนึ่ง ไม่ควรประมาทแน่นอนที่เราได้ถึงกรุงเทพฯ
เกือบเที่ยงคืน เพราะซากลิ้มัวแฉะจรถออยู่ข้างไหล่เขาติดกับทะเลสาบเหนือเขื่อน
เพื่อเก็บภาพชาวบ้านที่กำลังออเรือหาปลาไปตามหมู่ไม้กลางน้ำ ที่อับทวยแสงตะวันสีอำพัน
ส่งประกายระยิบระยับ เรานั่งเฝ้าดูอาทิตย์เปลี่ยนสีไปเรื่อย ๆ จนมันลับหายไปจากขอบฟ้า
และก่อนจะลาจาก ก็หันมาโบกมือให้กับจันทร์ดวงโตที่ลอยสูงอยู่เหนือยอดไม้อีกคราหนึ่ง.....
แล้วคงได้พบกันอีกนะ จันทร์กระจ่างฟ้าที่สังขละบุรี

(สารสารคดี ฉบับที่ 25 ปีที่ 3)

แบบฝึกชุดที่ 17 ตอนที่ 1

คำชี้แจง จงเขียนวงกลมล้อมรอบข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ผู้เขียนบรรลุจุดหมายในการเดินทางหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - ก. ไม่บรรลุ เพราะเดินทางไม่ถึงที่หมาย
 - ข. ไม่บรรลุ เพราะมีอุปสรรคระหว่างเดินทาง
 - ค. บรรลุ เพราะเดินทางไปถึงสุดถนน
 - ง. บรรลุ เพราะได้ไปชมธรรมชาติที่สวยงาม
2. ผู้เขียนตั้งใจอะไรมากที่สุดในการเดินทางครั้งนี้
 - ก. ดวงจันทร์
 - ข. ดวงอาทิตย์
 - ค. เชื้อนเขาแหลม
 - ง. ทะเลสาบมณยอดเขา
3. ข้อความในย่อหน้าใดเขียนด้วยสำนวนพรรณนาโวหาร
 - ก. ย่อหน้าที่ 1
 - ข. ย่อหน้าที่ 2
 - ค. ย่อหน้าที่ 5
 - ง. ย่อหน้าที่ 6
4. ข้อความในย่อหน้าใดผู้เขียนแสดงความคิดเห็นส่วนตัวมากที่สุด
 - ก. ย่อหน้าที่ 1
 - ข. ย่อหน้าที่ 3
 - ค. ย่อหน้าที่ 4
 - ง. ย่อหน้าที่ 5
5. ประสบการณ์ในการเดินทางไป "สังขละบุรี" ของผู้เขียนเป็นครั้งที่เท่าไร
 - ก. ครั้งแรก
 - ข. ครั้งที่ 2
 - ค. ครั้งที่ 3
 - ง. ครั้งที่ 4
6. "สำหรับนักขับรถเร็วทั้งหลาย เส้นทางสายทองผาภูมิ - สังขละบุรี เป็นถนนที่อันตรายที่สุดสายหนึ่ง ไม่ควรประมาทแน่นอน" ข้อความนี้เขียนในทำนองใด
 - ก. ขอร้อง
 - ข. แนะนำ
 - ค. ตักเตือน
 - ง. ให้งด

เอกสารหมายเลข 17

สารคดีท่องเที่ยว

สารคดีท่องเที่ยว คือ สารคดีที่มุ่งแนะนำสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ส่วนใหญ่เป็นการพรรณนาธรรมชาติความงามของทิวทัศน์ หรือสิ่งที่น่าสนใจจากประสบการณ์ของผู้เขียน หนังสือประเภทนี้ ผู้เขียนต้องมีความสามารถเชิงบรรยายและพรรณนามากเพราะต้องจูงใจให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการถึงสถานที่ที่เขียนถึงให้ได้

บรรณนิทัศน์หนังสือ

วีรวัฒน์ เสถียรทิพย์ . กองทองภูเก็ต . ภาพโดย แจ็ก (นามแฝง) กรุงเทพมหานคร :

โอเคียนส์โตร์, 2526. 16 หน้า . ภาพประกอบ .

เหมาะสำหรับเด็กระดับอายุ 6 - 12 ปี กล่าวถึงเด็กชายกองไปเที่ยวจังหวัดภูเก็ต จังหวัดนี้มีความสำคัญมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา จนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ สมัยก่อนมีชื่อเรียกว่าเมืองกลาง ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ได้ลดเมืองนี้ให้กลายเป็นอำเภอ และเกาะกลางก็เปลี่ยนมาเป็นภูเก็ต มีสถานที่น่าเที่ยวชมหลายแห่ง เช่น บริเวณอนุสาวรีย์ท้าวเทพกระษัตรี และท้าวศรีสุนทร หาดไนยาง และแหลมพรหมเทพ เป็นต้น

แผนการสอนกลุ่มทดลอง คาบที่ 18

เรื่อง การแนะนำหนังสือ เวลา 50 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนฝึกทำบรรณิทัศน์หนังสือ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. บอกหลักเกณฑ์การทำบรรณิทัศน์หนังสือได้
2. แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ต่อหนังสือบันเทิงคดี และสารคดีที่อ่านได้
3. ประเมินคุณค่าของหนังสือที่อ่านได้

เนื้อหา

การเขียนบรรณิทัศน์หนังสือ

สื่อการเรียนรู้

1. ตัวอย่างบรรณิทัศน์หนังสือ
2. หนังสือสารคดี และบันเทิงคดี
3. กระดาษแข็งมีเส้นขนาด 4 x 6 นิ้ว
4. แบบฝึกชุดที่ 18 เรื่องการแนะนำหนังสือ

ลำดับขั้นการสอน

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน ครูคิดตัวอย่างการเขียนบรรณิทัศน์หนังสือนกกระต่ายเหาะขาวให้นักเรียนดูบนกระดานดำ พร้อมทั้งอธิบายว่าการทำบรรณิทัศน์หนังสือทำอะไร มีส่วนประกอบใดบ้าง ในคาบนี้ นักเรียนจะได้ฝึกการทำบรรณิทัศน์หนังสือ

ขั้นที่ 2 แจกจุดประสงค์ ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า ในคาบนี้ต้องการให้นักเรียนทำบรรณิทัศน์หนังสือ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ในการ "อ่านและพิจารณาหนังสือ" ที่ได้เรียนมา โดยนำหลักเกณฑ์ในการพิจารณาหนังสือมาใช้ในการแนะนำ

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสอน ครูรวบรวมหนังสือที่นักเรียนนำมา แบ่งเป็นหนังสือสารคดี และบันเทิงคดี แบ่งนักเรียนออกเป็น 10 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมา รับหนังสือไปกลุ่มละเล่ม ครูเลือกหนังสือสารคดีและบันเทิงคดีให้นักเรียนอย่างละ 5 เล่ม ให้นักเรียนทำบรรณนิทัศน์หนังสือ จากหนังสือนอกเวลาที่นักเรียนเคยอ่านมาแล้ว ตามตัวอย่างที่ติด ใ้ครูบนกระดานดำ โดยใช้แนวคำถามในแบบฝึกและความรู้จากการอ่านเอกสารหมายเลข 18 ทำบรรณนิทัศน์หนังสือ

ขั้นที่ 4 สรุป ครูทบทวนหลักเกณฑ์ในการทำบรรณนิทัศน์หนังสือ

ขั้นที่ 5 ประเมินผล จากการสังเกตความสนใจ และการทำบรรณนิทัศน์ของนักเรียน

แบบฝึกเรื่อง การแนะนำหนังสือ

ใช้เวลา 40 นาที

จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้นักเรียนฝึกทำบรรณนิทัศน์หนังสือ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกนี้แล้ว นักเรียนสามารถทำบรรณนิทัศน์หนังสือได้

คำชี้แจง

แบบฝึกชุดนี้มีตอนเดียว ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในแบบฝึก

แบบฝึกหัดที่ 18

• คำชี้แจง นักเรียนอ่านหนังสือแล้วตอบคำถามข้อที่ 1 - 10

1. หนังสือที่อ่านเป็นหนังสือประเภทใด
.....
2. หนังสือที่อ่านชื่ออะไร
.....
3. ใครเป็นผู้แต่ง
.....
4. พิมพ์ใด เมื่อปี พ.ศ.ใด
.....
5. ราคาเล่มละเท่าไร
.....
6. มีจำนวนกี่หน้า
.....
7. เรื่องย่อเป็นอย่างไร
.....
.....
.....
8. นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการอ่านหนังสือเล่มนี้
.....
9. นักเรียนได้รับความประทับใจอะไรบ้างจากการอ่านหนังสือเล่มนี้
.....
10. นักเรียนมีความคิดเห็นค้านเนื้อเรื่อง ที่มา ภาษาที่ใช้ ประโยชน์ที่ได้รับหรืออื่น ๆ จากการอ่านหนังสือเล่มนี้อย่างไร
.....
.....
.....

เอกสารหมายเลข 18

การทำบรรณทัศน์หนังสือ

การทำบรรณทัศน์หนังสือเป็นการจัดทำคำอธิบายโดยย่อ เพื่อประกอบรายชื่อของหนังสือแต่ละเล่ม เพื่อให้ทราบว่าหนังสือนั้น ๆ เขียนไปในทำนองใด มีเนื้อหาสำคัญอย่างไรบ้าง และมีจุดมุ่งหมายในการเขียนอย่างไร ช่วยให้ผู้อ่านรู้จักหนังสือดีขึ้น

วิธีทำบรรณทัศน์หนังสือ

1. อ่านหนังสือให้จบ
2. บอกชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ ผู้พิมพ์ ปีที่พิมพ์ สถานที่พิมพ์ จำนวนหน้า ราคา
3. บอกเรื่องย่อของหนังสือเล่มนั้น
4. บันทึกข้อคิดเห็น สิ่งที่น่าสนใจ ข้อความที่น่าสนใจ
5. เขียนใส่ในบัตรรายการขนาด 4 x 6 นิ้ว

ตัวอย่างบรรณทัศน์หนังสือ เรื่อง ปลายมลิวัลย์

ถนอม มหาเปารยะ. ปลายมลิวัลย์. กรุงเทพมหานคร บรรณกิจ, 2524. 140 หน้า ราคา 15 บาท

ถนอม มหาเปารยะ เป็นนักเขียนหญิงในยุคเปลี่ยนแปลงการปกครอง เธอเริ่มงานเขียนเมื่อปี 2471 โดยเขียนให้แก่มังสวิรัติและนิยายสารคดีฉบับ เธอยังเป็นหนึ่งในที่เข้าร่วมก่อตั้งสมาคมภาษาและหนังสือ และช่วยงานการส่งเสริมวรรณกรรมของสมาคมตลอดมา

ปลายมลิวัลย์ เป็นบทประพันธ์ที่สำคัญและสร้างชื่อเสียงให้แก่มาก จนมีผู้นำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ เพราะเป็นเรื่องที่มีแนวแปลกไปจากนวนิยายที่กำลังแพร่หลาย เนื้อเรื่องเป็นเรื่องความรักระหว่างสัตว์กับคน และคนกับคน ผู้อ่านอาจไม่เคยคิดไม่เคยพบมาก่อนเลยว่าจะเป็นไปได้ เจ้าโครงเรื่องไม่ซับซ้อนมากนัก เป็นเรื่องของช่างที่พบคนที่ถูกใจและปรารถนาได้ มันรักนายของมันเป็นที่สุด รักอย่างเห่อกุญไม่ต้องการให้ใครมาแย่งความรักไปจากมัน เช่นเดียวกับปลูชนจึงก่อเรื่องที่สุดแสนสะเทือนใจขึ้น และจบลงอย่างที่ผู้อ่านคาดไม่ถึงและไม่ถึง

ตัวละครแต่ละตัวมีบทบาทชวนให้ติดตามตั้งแต่ต้นจนจบ ข้อความบางตอนอาจมีข้อความกินใจถึงขั้นสะเทือนใจอยู่บ้างก็ไม่เกินความเข้าใจของผู้เยาว์ นับว่าเป็นหนังสือที่น่าสนใจสำหรับเด็กอีกเล่มหนึ่ง
